

ศึกษาการเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแผ่พุทธธรรม
ของพระอาจารย์สุเทพ สุธะโว ศูนย์ยุววาทีศิลป์
วัดพระศรีอารีย์ จังหวัดราชบุรี

**A Study of Eloquence Writing for Buddhadhamma Propagation
by Venerable Suthep Sudevo Art of Talking Youth Center
Wat Phrasi-ariya Ratchaburi Province.**

พระมหาสำราญน้อย ธิธมฺโม (พีสันทีเยะ)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาธรรมนิเทศ
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๔๘

ISBN : 974-364-428-8

ศึกษาการเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแพร่พุทธธรรม
ของพระอาจารย์สุเทพ สุธะโว ศูนย์ยุววาทศิลป์
วัดพระศรีอารีย์ จังหวัดราชบุรี

พระมหาสำราญน้อย ธิธมฺโม (พี่สันเทียะ)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาธรรมนิเทศ
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๔๘

ISBN : 974-364-428-8

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

**A Study of Eloquence Writing for Buddhadhamma Propagation
by Venerable Suthep Sudevo Art of Talking Youth Center
Wat Phrasi-ariya Ratchaburi Province.**

Phramaha Samrannoi Thiradhmno (Feesantheai)

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement For The Degree of
Master of Arts
(Dhamma Communication)**

**Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Bangkok, Thailand**

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้
นักศึกษานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาธรรมนิเทศ

.....
(พระมหาสมจินต์ สมุมาปญฺโญ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์.....ประธานกรรมการ

(พระครูปลัดมาตุต วรรณกุล)

.....กรรมการ

(พระมหาต่วน สิริธมฺโม)

.....กรรมการ

(รศ.บำรุง สุขพรรณ)

.....กรรมการ

(รศ.กิติมา สุรสนธิ)

.....กรรมการ

(นายสมชัย ศรีนอก)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

พระมหาต่วน สิริธมฺโม ประธานกรรมการ

รศ.บำรุง สุขพรรณ กรรมการ

นายสมชัย ศรีนอก กรรมการ

โครงการวิทยานิพนธ์

เรื่อง

ศึกษาการเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแผ่พุทธธรรม
ของพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว ศูนย์ยุววาทีศิลป์ วัดพระศรีอารีย์ จังหวัดราชบุรี

A Study of Eloquence Writing for Buddhadhamma Propagation

by Venerable Suthep Sudevo Art of Talking Youth Center

Wat Phrasi-ariya Ratchaburi Province.

โดย

พระมหาสำราญน้อย ธิธมฺโม (พี่สันเทียะ)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

๑. พระมหาต่วน สิริธมฺโม	ประธานกรรมการ
๒. รศ. บำรุง สุขพรรณ	กรรมการ
๓. นายสมชัย ศรีนอก	กรรมการ

วิทยานิพนธ์นี้

เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาธรรมนิเทศ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๔๘

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้ สำเร็จลงได้ก็ด้วยความช่วยเหลือจากหลาย ๆ ท่าน ซึ่งผู้วิจัยขอระบุนามท่านเหล่านี้ไว้ เพื่อแสดงความอนุโมทนาขอบพระคุณและขอบคุณอย่างสูง ดังนี้

ขอกราบขอบพระคุณพระเดชพระคุณ พระธรรมโกศาจารย์ อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระมหาสมจินต์ สมุมาปญฺโญ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ได้เล็งเห็นผลที่จะเกิดขึ้นอันเป็นประโยชน์ต่องานพระศาสนา จึงได้สนับสนุนเปิดหลักสูตรการศึกษาสาขาวิชาธรรมนิเทศ เพื่อจะสร้างพระนิสิตให้เป็นนักเผยแผ่และมีบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการเผยแผ่ธรรมะในยุคปัจจุบัน

ขอกราบขอบพระคุณพระเดชพระคุณพระเทพรัตนสุธี รองเจ้าคณะภาค ๗ เจ้าอาวาสวัดปทุมคงคา พระสุธรรมเมธี เจ้าอาวาสวัดเจติยวังม จังหวัดเชียงใหม่ และพระครูสุขุมธรรม-วิจารณ์ เจ้าอาวาสวัดบ้านหาญ จังหวัดนครราชสีมา ผู้เป็นพระอุปัชฌาย์-อาจารย์ของข้าพเจ้า

ขอกราบขอบพระคุณท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว ศูนย์ยุววาทศิลป์ วัดพระศรีอารย จังหวัดราชบุรี เป็นอย่างสูง ที่ท่านได้เมตตาอนุเคราะห์ศิษย์ เป็นครูอาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชา ถ่ายทอดความรู้ในด้านการพูด การเขียนบทสุนทรพจน์ เป็นต้นแบบ เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ทางด้านเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ขอกราบขอบพระคุณพระมหาต่วน สิริธมฺโม และขออนุโมทนาขอบคุณในกุศลศรัทธา รองศาสตราจารย์บำรุง สุขพรรณ รองศาสตราจารย์กิติมา สุรสนธิ และอาจารย์สมชัย ศรีนอก ที่ได้เมตตาอนุเคราะห์ให้คำปรึกษา คำแนะนำ และข้อคิดที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงข้อมูลของวิทยานิพนธ์มาด้วยดีโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณท่านพระอาจารย์พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี (ว.วชิรเมธี), พระมหา วีระพันธ์ ชุตินฺฺโญ และพระมหาสุเทพ สุปญฺฺชิตโต พระหนุ่มนักคิด นักเขียนที่มีชื่อเสียงในปัจจุบัน ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าของท่าน ให้การสัมภาษณ์และข้อคิดข้อเสนอแนะที่สำคัญที่เป็นประโยชน์ต่องานเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณพระอาจารย์พระมหาสุทัศน์ ดิสฺสุรวาทิ เลขานุการสำนักงานคณบดี, พระมหาราชัน จิตฺตปาโล เจ้าหน้าที่ธุรการ, พระครูใบฎีกาสันน ทยรกฺโข บรรณารักษ์ห้องสมุดบัณฑิตวิทยาลัย และเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่านที่ได้ช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี ขออนุโมทนาขอบคุณเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยมหิดล ทุกท่าน ที่ให้ความสะดวกในการค้นคว้าข้อมูล

ขอเจริญพรขอบพระคุณ คุณพ่อเทียน คุณแม่โน้ม พี่สันเทียะ บิดาและมารดา ของข้าพเจ้า, พี่สนิท พี่สม ดุงสูงเนิน พี่สาวของข้าพเจ้า, พี่สมใจ ลีอนันต์ศักดิ์ศิริ (เฮียไต้ย), ท่าน อ.วิวัฒน์ ชินตะวัน อาจารย์โรงเรียนศึกษานารี และคณะครู-อาจารย์ โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา อ.ปิ่นอุมา สังกะรัตน์, อ.บุญเกียรติ ไสตะจินดา, อ. ปัทมาวดี เจริญธรรม, อ. จงถนอม มณีแสง, อ. วิญญรัตน์ สอนสัมจีน, อ.วันเพ็ญ เกิดนิยม, อ.สุมน กำลิ่งหาญ, อ. ชลิตา วราศัย, อ.จริยา โทธิปฐม, อ.ดวงแก้ว มณีโชติ, อ.ชาลี ทองคำ, อ. ลดาวัลย์ เกิดโพธา, อ.พจีจิตต์ ห้วยหงษ์ทอง, อ. ปราวณี เสี่ยงสี่ชาติ และคณะพระอาจารย์ครูพระช่วย ศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ทุกท่าน ที่คอยเป็นแรงสนับสนุนทุนสำหรับใช้ในการศึกษา และเป็นกำลังใจให้ข้าพเจ้า มีความมุ่งมั่นพยายามที่จะให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาตลอดมา

ขอเจริญพรขอบคุณท่านอาจารย์สนม ผิดงาม นายกพุทธสมาคมจังหวัดสมุทรสงคราม ท่านพระมหาจำเริญ สุทธิธรรม และคณะวิทยากรอบรมค่ายคุณธรรม ประจำจังหวัดสมุทรสงคราม ทุกท่าน ที่คอยให้กำลังใจและให้ความอนุเคราะห์อุปถัมภ์ปัจจัยต่าง ๆ

ขอขอบพระคุณคณะพระพุทธานุภาพอาจารย์ โรงเรียนพุทธมามกาจารย์ ๙ คณาจารย์ ศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนา ๙ ท่านพระมหานพพล เขมนิว เลขานุการสำนักเรียน และคณาจารย์ โรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดปทุมคงคา ที่อำนวยความสะดวกทุกอย่างเกี่ยวกับการพิมพ์ การปริญ งานวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณเพื่อนสหธรรมิกของข้าพเจ้าที่คอยอนุเคราะห์ช่วยเหลือให้คำปรึกษาแนะนำ และกำลังใจ ซึ่งมีหลาย ๆ ท่าน พระมหานันทวิทย์ ธีรภุทโ, พระมหาณรงค์ศักดิ์ กิตติคุณุโ, พระมหาวิเชียร วชิรปัญญา, พระบุญโชค ชยธรรม, พระมหาเมธี สุนตจิตโต, พระมหาเสถียร สติโร, พระมหาธนวิช จิตตทนุโต, พระมหาจริยทูท จิรยทูโท (ผู้ช่วยในการถ่ายภาพกิจกรรม) และเพื่อน ๆ สาขาวิชาธรรมนิเทศ รุ่นที่ ๑๖ ทุกท่าน

และขอขอบใจคณะศิษยานุศิษย์ ส.ณ.สุทธิพงษ์ วันทองกลาง, ส.ณ.รุ่งเพชร ดุงสูงเนิน, ส.ณ.ศุภณัฐ วิบุรณัตถ, คุณแสงระวี แสนสงคราม, คุณอรุณี ภาโสสม และศิษย์จากโรงเรียนศึกษานารี รุ่น ๙๙/๒๕๔๔, โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ รุ่นแรก ปี ๒๕๔๒ ทุกคน ที่ให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา

ขออานิสงส์ในคุณงามคุณดีอันเกิดจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จงโปรดมีแก่ทุกท่าน ทั้งที่ข้าพเจ้าได้กล่าวนามมาแล้ว และยังไม่ได้กล่าวนาม จงทั่วถึงกันทุก ๆ ท่าน

พระมหาสำราญน้อย ธีรธรรม (พี่สันเทียะ)

๕ เมษายน ๒๕๔๙

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ศึกษาการเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแผ่พุทธธรรม
ของพระอาจารย์สุเทพ สุธะวชิรธรรมวิธาน
วัดพระศรีอารย์ จังหวัดราชบุรี

ผู้วิจัย : พระมหาสำราญน้อย ธีรธมฺโม (ฟิสิกส์)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (ธรรมนิเทศ)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระมหาต่วน ธีรธมฺโม ป.ธ.๕, M.A., Ph.D.(Philosophy)

: รศ. บำรุง สุขพรรณ วบ., ศสม.

: นายสมชัย ศรีนอก ป.ธ.๔, พธ.บ., พธ.ม.

วันสำเร็จการศึกษา : ๕ เมษายน ๒๕๔๕

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแผ่พุทธธรรมของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุธะวชิรธรรมวิธาน วัดพระศรีอารย์ จังหวัดราชบุรี เพราะเล็งเห็นว่า การเผยแผ่ธรรมะในยุคปัจจุบัน พระสงฆ์ได้ใช้รูปแบบการเผยแผ่ธรรมะด้วยวิธีการเขียนมีจำนวนมากขึ้น การเขียนบทสุนทรพจน์ก็เป็นอีกวิธีหนึ่ง ซึ่งถือว่าการเผยแผ่ที่ประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตและแก้ปัญหาสังคมได้ ที่พระสงฆ์นักเผยแผ่ธรรมใช้ในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ทำให้ผู้รับสารเข้าใจหลัก“ศีลธรรม”ของศาสนา จนเกิดความซาบซึ้ง ทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติ พระนักเทศน์ทั่วไปสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่ธรรม เพื่อประโยชน์แก่สังคมต่อไปได้เป็นอย่างดี

ผลการศึกษาวิจัย เรื่องศึกษาการเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแผ่พุทธธรรมนั้น พบว่า เป็นส่วนสำคัญที่จะนำไปสู่การเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพราะการเขียนบทสุนทรพจน์นั้น เป็นการประดิษฐ์ถ้อยคำที่ต้องใช้ความพิถีพิถันในการเรียบเรียงหลักพุทธธรรมได้อย่างไพเราะ ลึกซึ้ง คมคาย กินใจและเป็นระบบระเบียบมีความงดงามทางภาษา เป็นนวัตกรรมทางภาษาที่สามารถถ่ายทอดธรรมและธรรมสัททางภาษาได้เป็นอย่างดี จนทำให้เกิดศรัทธาปสาทะน้อมนำหลักพุทธธรรมไปใช้ในชีวิตรประจำวัน บทธรรมะที่ได้เรียบเรียงขึ้นนั้น นอกจากจะแสดงให้เห็นถึงความงดงามอย่างลึกซึ้ง ความมีชีวิตชีวาของภาษาไทยแล้ว ยังแสดงให้เห็น

เห็นถึงอาณาภาพแห่งพุทธธรรมที่สามารถพัฒนาคนสู่ความเป็นมนุษย์ นำความร่วมมือและสงบสุขมาสู่สังคมได้สืบไป

ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาค้นคว้า โดยทำการวิจัยเชิงเอกสารที่เป็นผลงานการเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแผ่พุทธธรรม

จากการศึกษาวิจัย พบว่า แนวคิดและหลักเกณฑ์ที่สำคัญในการเขียนเพื่อการสื่อสาร การเขียนเป็นการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ทักษะ และอารมณ์ ด้วยลายลักษณ์อักษร เพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจในสาร เป็นการแสดงความรู้สึกริณีกริณีของผู้เขียนที่มีอยู่ในใจ สื่อความเข้าใจด้วยถ้อยคำให้ผู้อื่นรับรู้ ให้รู้ความหมายอันแท้จริง

วิธีการเขียนบทสุนทรพจน์ที่สำคัญ คือ การเรียบเรียงถ้อยคำ ต้องมีความพิถีพิถันในการใช้คำ การสร้างประโยค ให้มีความสอดคล้องในเนื้อหาของหลักธรรม ให้มีความไพเราะงดงามทั้งในเบื้องต้น ในท่ามกลาง และในที่สุด ซึ่งถือว่าการประคิษฐ์ถ้อยคำได้อย่างไพเราะ สละสลวย ลึกซึ้ง ก็นใจ เป็นการสร้างความประทับใจแก่ผู้อ่านได้เป็นอย่างดี สำหรับรูปแบบการเขียนบทสุนทรพจน์เป็นการเขียนที่เป็นแบบแผน ในลักษณะของการชักนำโดยการปลูกศรัทธา และชักนำโดยใช้เหตุผล ซึ่งประกอบด้วยลักษณะของการเขียนที่ดี คือ มีเอกภาพ สวรรคภาพ สัมพันธภาพ มีความกระฉ่างแจ่ม มีแง่มุมคงที่ มีความน่าสนใจติดตาม

หลักการเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแผ่นั้น มีหลักสูตรโครงสร้างการเขียน ๔ วิธี คือ วิธีวิเคราะห์เรื่อง, วิธีสังเคราะห์เรื่อง, วิธีสานเรื่อง และวิธีการสร้างความคิดจินตนาการ สำหรับหัวใจของการเขียนบทสุนทรพจน์ ได้แก่ หลักการเขียนขึ้นต้นที่ดี คือ นำเรื่องต้องให้จูงใจ ประกอบด้วยพาดหัวข่าว, กล่าวคำถาม, ความสงสัย, ให้รื่นเรึง, เชิงกวี, วลีสุภาพิต, หลักการเขียนเนื้อเรื่องที่ดี คือ ต้องให้เข้าใจ ประกอบด้วยเรียงลำดับ, จับประเด็น, เน้นสำคัญ, บีบคั้นอารมณ์, เหมาะสมเวลา, หลักการสรุปเรื่องที่ดี คือ ต้องให้จับใจ ประกอบด้วย ตามคำคม, การมปาก, ฝากให้คิด, สะกิดชักชวน, สำนวนขบขัน

พระสงฆ์มีบทบาทหน้าที่ในการแนะนำ อธิบายให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรม และหลักการเขียนต่าง ๆ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่พระสงฆ์ควรนำการเขียนบทสุนทรพจน์มาปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการเผยแผ่ และเลือกรูปแบบโดยไม่จำกัดรูปแบบให้มีพลัง เพื่อประยุกต์การเขียนเข้ากับการเทศน์ ปาฐกถา การบรรยาย เป็นต้น

บทสุนทรพจน์ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคม ได้แก่ การพัฒนาสังคม เป็นแกนนำและกำกับชีวิตและสังคม มีผล คือ นำไปปฏิบัติก่อให้เกิดประโยชน์สุขในสังคม เป็นแนวทางในการปฏิบัติทำให้ชีวิตดีขึ้น สังคมมีจิตสำนึก กระตุ้นความรู้สึก ทำให้เกิดความซาบซึ้ง

ในอรรถธรรมและอรรถสททางภาษา และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านพฤติกรรม ด้านจิตใจ ความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยม

จึงพอสรุปได้ว่า การเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแผ่พุทธธรรมนั้น พระสงฆ์ผู้ทำหน้าที่ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา หากมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักการเขียน และรูปแบบโครงสร้างการเขียนบทสุนทรพจน์แล้ว ก็จะทำให้สามารถเผยแผ่หลักพุทธธรรมเข้าสู่กลุ่มเป้าหมายได้เป็นอย่างดี เพราะบทสุนทรพจน์มีความงดงามทางภาษา มีความไพเราะลึกซึ้ง ก็นใจ เป็นข้อคิดเตือนใจให้แก่ผู้อ่านได้เป็นอย่างดี จึงถือได้ว่าบทสุนทรพจน์ที่เป็นบทธรรมะนั้น สามารถถ่ายทอดหลักคำสอนของพระพุทธองค์ได้เป็นอย่างดี เป็น “มรดกธรรม มรดกทางปัญญา” ที่พุทธศาสนิกชนจักได้รับสแห่งอรรถธรรมและอรรถสททางภาษาซึ่งประมาณค่าไม่ได้

ทั้งนี้ยังมีส่วนอื่นที่สำคัญ ที่มีผลต่อการเผยแผ่หลักพุทธธรรม นอกเหนือไปจากที่ได้ศึกษามาแล้ว อาทิเช่น ควรศึกษารูปแบบการพูดสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแผ่หลักพุทธธรรมของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุธะโว ศูนย์ยุวาทศิลป์ วัดพระศรีอารย์ จังหวัดราชบุรี, ศึกษาเปรียบเทียบการเขียนกับการพูดสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแผ่หลักพุทธธรรม ว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่างกันอย่างไร, ควรศึกษารูปแบบการจัดอบรมเยาวชนในโครงการ “ยุวาทศิลป์ สัมพันธ์” ของศูนย์ยุวาทศิลป์ วัดพระศรีอารย์ จังหวัดราชบุรี, ควรศึกษาอิทธิพลของบทสุนทรพจน์ที่มีผลต่อสังคมในยุคปัจจุบัน และศึกษาการแปลบทสุนทรพจน์ภาคธรรมะเป็นภาษาอังกฤษ.

Thesis Title : A Study of Eloquence Writing for Buddhadhamma
Propagation by Venerable Suthep Sudevo
Art of Talking Youth Center
Wat Phrasi-ariya Ratchaburi Province.

Researcher : Phramaha Samrannoi Thiradhammo (Feesantheai)

Degree : Master of Arts (Dhamma Communication)

Thesis Supervisory Committee

: Phramaha Tuan Siridhammo Pali 5., M.A., Ph.D.
: Assoc. Prof. Bamrung Sukphan B.A., M.A.
: Mr. Somchai Srinok Pali 4, B.A., M.A.

Date of Graduation : April 5th, 2006

ABSTRACT

This research aims at studying the eloquence writings for Buddhadhamma propagation by Venerable Suthep Sudevo art of talking youth center, Wat Phrasi-ariya, Ratchaburi Province. The reason for selecting this subject is that it is important for the present. The Sangha use the writings on Dhamma for propagating Buddhism. The eloquence writings are the method which is the applied Dhamma for usage in daily life, solving the social problems, the propagated Sangha aims and make the receivers understood the principle of Morality according to Buddhism until they appreciated and brought it into practice. The preachers are able to apply preaching the Buddha's teaching for the social benefits more than nowadays.

From the research, it is found that studying the eloquence writing for Buddhadhamma propagation, is very important part leading to propagating Buddhism efficiently. Because the eloquence writings are the speech's usages, composing Buddhadhamma principle beautifully and deeply. And it uses the language properly. The innovation on language which is able to communicate in Dhamma and language principle correctly. It can make them believe and take it into practice in daily life. Dhamma is composed of verses and proses, it shows the beauty of Thai

language profundity and also shows the miracle of Buddhadhamma that can be developed by human beings and bring peace to our society.

For this reason, the researcher is interested in study and research that are works on the eloquence writings for Buddhadhamma propagation.

From the research it is found that the concepts of the important methods of communication writings, are the way to give knowledge, opinion, attitude and motivation with the script for knowledge and understanding the media, predicate the writer's attitude in his heart, communicate understanding with words to let the receivers know, and give the real meaning.

The important methods of the eloquence writings are the order of words, there must be attention in usage of the words, sentence structure must have the coherence with the details of Dhamma for the beauty in the beginning, middle, and end. These are compositions of the words sweetly, beautifully, deeply, and effectively, impression to the readers very well. So the methods of the eloquence writings are writings in the way leading to cultivation of belief, and persuading the reason with the forms of the good writing: unity, essence, relationship, clarity, trick and interest to follow.

The important principles of the eloquence writings for propagation possess four curriculum of writing structure: the methods of analysis, synthesis, forming sentence, and creative thought and imagination. Although the main eloquence writings are the good beginning writing; the beginning must motivate and consists of headline, asking questions, doubt, entertainment, poem, and true speech. The good detail writings must be understood. They consist of the order, going to the point, emphasis, encourage emotion, being on time and having the principle. The good conclusion must be impressive and consists of a famous dictum, eloquence, to put an idea, to guide, a funny language.

The Sangha has the roles for guidance, explanations and teachings of Dhamma principles and any writing methods. Indeed, it is necessary that the Sangha take the eloquence writings back to change the strategy in propagation and select many forms, any form in propagation strongly for application writing with preaching, addressing, and teaching and so on.

The eloquences having the effect to the changes in the society; social development, are the way leading to life and social, its effect is to bring it to practice for the benefits of society, being a way to practice for making the better life, social has conscience, stimulation, making

appreciation happened in Dhamma tastes and language tastes, and making changes the behavior, consciousness, belief, attitude and values.

In the conclusion, the eloquence writings in usage for propagation Buddhadhamma. The leading Sangha has their duty in propagation Buddhism, if he is knowledgeable, understand the principle of writing, the pattern, and the structure of the eloquence writings. The propagation Buddhadhamma will be obtained well. Because the eloquence is the beautiful, profound and touching. So the eloquence as Dhamma can explain the principles of the Buddha's teachings, it is hold as "**Dhamma and wisdom heritage**". The Buddhists will taste the uncounted Dhamma and language.

Besides what has been said, there still are some other important factors influenced to propagation the Buddhadhamma's principle. According to the study, to take for example, it should be studied the pattern of the eloquence writings to propagation Buddhadhamma of Venerable Suthep Suthevo, Art of Talking Youth Center, Wat Phrasi-ariya, Ratchaburi Province. A Comparative Study of Eloquence Writings for Buddhadhamma propagation, how does it work?, it should study the form of program training the youth "Yuwawadasilsamphan" of Art of Talking Youth Center, Wat Phrasi-ariya, Ratchaburi Province, the influence of the eloquence effected to the social at the present and the study on translation the eloquence into the English version.

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	ช
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ฎ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๕
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๕
๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย	๕
๑.๕ คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	๖
๑.๖ วิธีการดำเนินการวิจัย	๗
๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๑๒
บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี การเขียนเพื่อการสื่อสาร	๑๓
๒.๑ แนวคิดและหลักเกณฑ์ที่สำคัญในการเขียนเพื่อการสื่อสาร	๑๔
๒.๑.๑ ลักษณะของการเขียนที่ดี	๑๗
๒.๑.๒ ประเภทการเขียน/รูปแบบการเขียน	๒๐
(ก) การเขียนที่เป็นแบบแผน	๒๐
(ข) การเขียนที่ไม่เป็นแบบแผน	๒๑
๒.๑.๓ แหล่งข้อมูลในการเขียน	๒๓
๒.๑.๔ การวางโครงเรื่อง	๒๔
(ก) การเกริ่นนำ	๒๕
(ข) การดำเนินเรื่อง	๒๗
(ค) การสรุปเรื่อง	๒๘
๒.๑.๕ การสร้างประโยค	๓๐

๒.๑.๖	การใช้คำ/ภาษา	๓๓
๒.๑.๗	การสร้างสารเพื่อการโน้มน้าวใจ	๓๖
	(ก) หลักการใช้ภาษาในการเขียนโน้มน้าวใจ	๓๖
	(ข) หลักการเขียนเพื่อจูงใจหรือโน้มน้าวใจ	๓๗
๒.๒	วรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๓๘
	๑. งานวิจัยวิเคราะห์วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้อง	๓๙
	๒. งานวิจัยด้านวิเคราะห์วรรณกรรมและการเผยแพร่หลักพุทธธรรม ของพระสงฆ์ที่มีชื่อเสียงทั้งในอดีตและปัจจุบัน	๔๒
	๓. ตัวอย่างผลงานด้านวรรณกรรมที่มีผู้รวบรวมไว้ของพระสงฆ์ ที่มีชื่อเสียงในปัจจุบัน จำนวน ๓ ท่าน	๔๖

บทที่ ๓ รูปแบบโครงสร้างการเขียนบทสุนทรพจน์ของพระอาจารย์สุเทพ สุธะว ๕๐

๓.๑	หลักการเขียนบทสุนทรพจน์	๕๒
๓.๒	รูปแบบโครงสร้างการเขียนบทสุนทรพจน์	๕๓
	(ก) วิธีวิเคราะห์เรื่อง	๕๓
	(ข) วิธีสังเคราะห์เรื่อง	๕๕
	(ค) วิธีการสานเรื่อง	๕๖
	(ง) วิธีการสร้างจินตนาการ	๖๑
๓.๓	หลักธรรมที่ใช้ในการเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อการเผยแพร่	๖๕
	ผลงานการเขียนบทสุนทรพจน์ ปี พ.ศ. ๒๕๔๓	๖๕
	ผลงานการเขียนบทสุนทรพจน์ ปี พ.ศ. ๒๕๔๔	๖๘
	ผลงานการเขียนบทสุนทรพจน์ ปี พ.ศ. ๒๕๔๕	๗๑
	ผลงานการเขียนบทสุนทรพจน์ ปี พ.ศ. ๒๕๔๖	๗๔
	ผลงานการเขียนบทสุนทรพจน์ ปี พ.ศ. ๒๕๔๗	๗๗
	ผลงานการเขียนบทสุนทรพจน์ รวมเบ็ดเตล็ด ๒๕๔๓-๔๗	๘๐
๓.๔	การวิเคราะห์โครงสร้างการเขียน ๓ ส่วน	๘๑

(ก) ว่าด้วยส่วนนำ	๘๑
(ข) ว่าด้วยส่วนเนื้อเรื่อง	๘๗
(ค) ว่าด้วยส่วนสรุป	๑๐๐
๓.๕ ตัวอย่างบทสุนทรพจน์ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ	๑๐๗
บทที่ ๔ ประยุกต์วิทยาการเผยแพร่และเปรียบเทียบจุดเด่นของการเขียนบทสุนทรพจน์ที่เน้นหลักพุทธธรรม เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาสังคมยุคปัจจุบัน	๑๑๗
๔.๑ บทบาทของพระสงฆ์กับการเขียนสุนทรพจน์เพื่อการเผยแพร่พุทธธรรม	๑๑๘
๔.๒ การนำบทสุนทรพจน์ไปใช้ในชีวิตประจำวันของบุคคล	๑๓๑
๔.๓ บทสุนทรพจน์ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคม	๑๓๘
บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัยและเสนอแนะ	๑๔๔
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๔๔
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๔๖
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๔๙
บรรณานุกรม	๑๕๐
ภาคผนวก ก. ประวัติและผลงานของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว	
ประธานศูนย์ยุววาทศิลป์ วัดพระศรีอารย์ จังหวัดราชบุรี	๑๕๖
ภาคผนวก ข. ภาพกิจกรรมของศูนย์ยุววาทศิลป์ วัดพระศรีอารย์ จังหวัดราชบุรี	๑๖๑
ภาคผนวก ค. พระสงฆ์ผู้ให้การสัมภาษณ์ประกอบการทำวิทยานิพนธ์	๑๖๓
ภาคผนวก ง. ภาพผลงานและการสัมภาษณ์ของพระสงฆ์ผู้ให้การสัมภาษณ์	๑๖๖
ประวัติผู้วิจัย	๑๖๙

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

๑. การใช้อักษรย่อ

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ย่อจากพระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปี ๒๕๐๐ และพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติ พระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พุทธศักราช ๒๕๓๙ เรียงตามลำดับคัมภีร์ ดังนี้

พระวินัยปิฎก

วิ.ม.	(บาลี) =	วินัยปิฎก	มหาวคฺคปาติ	(ภาษาบาลี)
วิ.ม.	(ไทย) =	วินัยปิฎก	มหาวรรค	(ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

ที.ม.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
ที.ปา.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฏิกวรรค	(ภาษาไทย)
ม.มู.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มูลป็นณาสก	(ภาษาไทย)
ส.ส.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สคาถวรรค	(ภาษาไทย)
ส.ข.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	ขันธวารวรรค	(ภาษาไทย)
ส.สพ.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สพายนวรรค	(ภาษาไทย)
อ.ท.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ทูกนิบาต	(ภาษาไทย)
อ.ต.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ตูกนิบาต	(ภาษาไทย)
อ.จต.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	จตูกนิบาต	(ภาษาไทย)
อ.ปญจ.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ปัญจกนิบาต	(ภาษาไทย)
อ.ฉก.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ฉกนิบาต	(ภาษาไทย)
อ.อฏจก.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	อฏฐกนิบาต	(ภาษาไทย)
อ.นวก.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	นวกนิบาต	(ภาษาไทย)
ข.ข.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ขุททกปาฐะ	(ภาษาไทย)
ข.ธ.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ธรรมบท	(ภาษาไทย)
ข.อติ.	(ไทย) =	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	อติวุตตะกะ	(ภาษาไทย)

ขุ.สุ. (ไทย) = สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย สุตตนิบาต (ภาษาไทย)
ขุ.ชา. (ไทย) = สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ชาดก (ภาษาไทย)

พระอภิธรรมปิฎก

อภิ.สง. (ไทย) = อภิธรรมปิฎก ธรรมสังคณี (ภาษาไทย)
อภิ.วิ. (ไทย) = อภิธรรมปิฎก วิภังค์ (ภาษาไทย)

อรรถกถาพระสุตตันตปิฎก

สํ.ส.อ. (ไทย) = สังยุตตนิกาย สวรรตลปกาสินี สคาถวรรคอรรถกถา (ภาษาไทย)
ขุ.อติ.อ. (ไทย) = ขุททกนิกาย ปรมัตถทีปนี อติวุตตกอรรถกถา (ภาษาไทย)

ปกรณ์วิเสส

วิสุทฺธิ. (ไทย) = วิสุทฺธิมรรคปกรณ์ (ภาษาไทย)

๒. คำย่อเกี่ยวกับพระไตรปิฎก

การอ้างอิงพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ใช้ระบุชื่อคัมภีร์ และระบุถึงเล่ม / ข้อ / หน้า ตามลำดับ เช่น ที.ปา.(ไทย)๑๑/๒๒๘/๒๒๗. หมายถึง การอ้างอิงนั้นระบุถึงคัมภีร์พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค เล่มที่ ๑๑ ข้อที่ ๒๒๘ หน้าที่ ๒๒๗.

อรรถกถา อ้าง เล่ม / หน้า ตัวอย่าง สํ.ส.อ. (ไทย) ๑/๑๖๙. หมายถึง สังยุตตนิกาย สวรรตลปกาสินี สคาถวรรคอรรถกถา เล่ม ๑ หน้า ๑๖๙.

ฎีกา อ้าง เล่ม / หน้า ตัวอย่าง วิสุทฺธิ. (ไทย) ๒/๑๒๔. หมายถึง วิสุทฺธิมรรคปกรณ์ เล่มที่ ๒ หน้า ๑๒๔.

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในการที่มนุษย์อยู่ร่วมกันในสังคมนั้น การติดต่อสื่อสารเป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับมนุษย์ โดยที่มนุษย์จะเป็นทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารเพื่อแสดงความในใจ ความต้องการ ความรู้สึกของตนเอง ออกมาเป็นสารในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การพูดการเขียนให้ผู้อื่นได้รับทราบ ซึ่งความรู้สึกนึกคิดเหล่านี้จะเกิดจากผลกระทบจากสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่ได้รับจากสังคม ทำให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดแตกต่างกันออกไป ตามสภาพพื้นฐานทางอารมณ์ สังคม การศึกษา และการอบรมของแต่ละบุคคล ซึ่งจำเป็นจะต้องถ่ายทอดออกมาเป็นสารในรูปแบบต่าง ๆ ให้ผู้อื่นได้รับทราบ^๑

การเขียนมีความสำคัญต่อมนุษย์และพัฒนาการของโลกอย่างมากมาหลายศตวรรษ นับตั้งแต่มนุษย์สามารถคิดค้นตัวอักษรขึ้นมา การเขียนถูกใช้เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเชื่อ ความรู้ จากคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่ง จากคนกลุ่มหนึ่งไปยังอีกกลุ่มหนึ่ง และจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง การเขียนยังเป็นการบันทึกทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญของมนุษย์ ข้อเขียนที่ทรงพลังของนักเขียนหลายคนในโลกนี้มีอิทธิพลต่อผู้คน ซึ่งสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงชีวิต สังคม และโลกได้อย่างน่าอัศจรรย์ใจ แม้นักเขียนผู้นั้นได้ตายจากโลกนี้ไปแล้วก็ตาม^๒

จะเห็นได้ว่า การเขียนเพื่อการสื่อสารประเภทลายลักษณ์อักษร มีความสำคัญยิ่งในยุคโลกไร้พรมแดน การติดต่อสื่อสารด้วยการเขียนยังมีความจำเป็นไม่ว่าความก้าวหน้าของเทคโนโลยีจะออกงามไปมากน้อยเพียงใด การเขียนก็ยังต้องใช้ควบคู่กับเทคโนโลยีทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นการแปลงสารผ่านเครื่อง (Fax) การส่งสารผ่านจออย่าง Internet Email

^๑สมภพ เทตวิรัช, **ชุดหลักการและการใช้ภาษา**, (กรุงเทพฯ : ส. การพิมพ์, ๒๕๒๑), หน้า ๑๓๐.

^๒คมสัน หุตะแพทย์, **เขียนชีวิต เทคนิคการเขียนให้ประสบผลสำเร็จ**, (กรุงเทพฯ : บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (๑๙๗๗) จำกัด, ๒๕๔๒), หน้าคำนำ.

หรือการสร้างสรรคงานผ่านคอมพิวเตอร์ การส่งสารทุกประเภทต้องอาศัยสัญลักษณ์ หรือภาษาเป็นเครื่องมือ เพราะ “ภาษาคือตัวสาร”^๙

นับจากอดีตจนถึงปัจจุบันการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ได้กระทำในหลายวิธีการ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงปาฐกถา การบรรยายธรรมะ การเทศน์ธรรมาสน์เดี่ยว การเทศน์ธรรมาสน์คู่ หรือการเขียนหนังสือธรรมะ ซึ่งแต่ละวิธีก็มีการสื่อสารต่างแตกต่างกันออกไป แต่มีจุดมุ่งหมาย เดียวกัน นั่นคือการเผยแพร่หลักธรรมให้บังเกิดผล ทำให้คนมีการดำเนินชีวิตที่ดีงามและถูกต้อง การเขียนบทสุนทรพจน์ก็เป็นอีกวิธีหนึ่ง ที่นักเผยแพร่ธรรมใช้ในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ทำให้ ผู้รับสารเข้าใจหลัก “ศีลธรรม” ของศาสนาจนเกิดความซาบซึ้ง ทำให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

การแสดงธรรมได้อย่างสุขุม ลุ่มลึก และละเอียด ละออ เปรียบเหมือนข้าวน้ำ ที่เป็นอาหารกาย เป็นอาหารสมอง โดยมีความบันเทิงเป็นอาหารอารมณ์ และมีคุณธรรม เป็นอาหารใจ

พระอาจารย์สุเทพ สุธะเทโว เป็นพระนักเผยแผ่ที่ใช้บทสุนทรพจน์ได้อย่างไพเราะมาก และได้เขียนบันทึกไว้เป็นอย่างดี มีการนำบทสุนทรพจน์ไปเผยแพร่เป็นจำนวนมาก จากสถิติและ จำนวนการพิมพ์ในแต่ละปีนั้น พอสรุปได้ดังนี้

๑. ผลงานการเขียนบทสุนทรพจน์ บรรยายธรรมวิสาขบูชา ๒๕๔๓ จำนวน ๕๐๐ เล่ม ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ - ๒๕๔๙ มีจำนวนการพิมพ์ออกเผยแผ่ ๕ ครั้ง
๒. ผลงานการเขียนบทสุนทรพจน์ ปี ๒๕๔๔ จำนวน ๓๐๐ เล่ม ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ - ๒๕๔๙ มีจำนวนการพิมพ์ออกเผยแผ่ ๓ ครั้ง
๓. ผลงานการเขียนบทสุนทรพจน์ บรรยายธรรมวิสาขบูชา ๒๕๔๕ จำนวน ๕๐๐ เล่ม ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙ มีจำนวนการพิมพ์ออกเผยแผ่ ๕ ครั้ง
๔. ผลงานการเขียนบทสุนทรพจน์ ๒๕๔๖ จำนวน ๓๐๐ เล่ม ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ - ๒๕๔๙ มีจำนวนการพิมพ์ออกเผยแผ่ ๓ ครั้ง
๕. ผลงานการเขียนบทสุนทรพจน์ ปี ๒๕๔๗ จำนวน ๒๐๐ เล่ม ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๔๙ มีจำนวนการพิมพ์ออกเผยแผ่ ๒ ครั้ง
๖. ผลงานการเขียนบทสุนทรพจน์รวมเบ็ดเตล็ด ปี ๒๕๔๓-๔๗ จำนวน ๖๐๐ เล่ม ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ - ๒๕๔๙ มีจำนวนการพิมพ์ออกเผยแผ่ ๖ ครั้ง

^๙ สมพร มั่นตะสูตร แผงพิพัฒน์, การเขียนเพื่อการสื่อสาร, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๐), หน้า ๑.

จะเห็นได้ว่า จากสถิติและจำนวนการพิมพ์ในแต่ละปีนั้นเป็นเครื่องยืนยันว่า ผลงานการเขียนบทสุนทรพจน์ของท่านเป็นที่ชื่นชอบของพุทธศาสนิกชนผู้แสวงหาธรรมเป็นอย่างมาก จึงสมควรนำมาเป็นแบบอย่างให้แก่พระสงฆ์ที่สนใจทางด้านการศึกษา เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่ธรรมะต่อไป

จากความสำคัญของบทสุนทรพจน์ของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุธะเทโว เป็นการใช้ความสามารถทางภาษาในการถ่ายทอดผ่านการเขียนและเชื่อมโยงไปสู่บทบรรยายธรรมะ จากการพิจารณาจะเห็นได้จากในแต่ละบทมีลักษณะเด่นทั้งในเนื้อหาที่มีความเฉพาะเจาะจง ใช้บรรยายเหตุการณ์และสถานการณ์ ถ้อยคำสำนวนที่ใช้มีรสชาติ ทั้งเร่ร่อน ปลูกใจ ไพเราะ และมีสกุลรูปร่างชาติ เป็นถ้อยคำที่ประดิษฐ์ประดอยร้อยแก้วได้อย่างเหมาะสมสอดคล้อง เพราะพริ้ง ไม่มีถ้อยคำประเภทพุ่มเฟื่อยแบบน้ำท่วมทุ่ง มีความพิถีพิถันในการเรียบเรียงถ้อยคำเป็นวลี จากวลีเป็นประโยค จากประโยคไปจนถึงเรื่องราวอย่างกะทัดรัด ไม่ใช่สำนวนประเภทพรรณนาโวหารเหมือนนวนิยาย ถ้อยคำมีความหมายทั้งในทางกว้างและลึก จึงทำให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังประทับใจ และได้รับอรรถรสทางภาษาธรรมะที่ทรงคุณค่ายิ่ง คุณค่าหรือรสชาติของบทสุนทรพจน์ของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุธะเทโว จึงเน้นไปที่การรู้จักประดิษฐ์ประดอยถ้อยคำสำนวน ประดุจศิลปะการนำดอกไม้บานาชนิดมาบรรจุร้อยเป็นพวงมาลัย ดอกไม้แต่ละชนิดแต่ละดอก เมื่อนำมาร้อยเป็นพวงมาลัยอย่างสวยงามแล้ว ย่อมมีคุณค่าสูงพอที่จะนำมาคล้องคอแม้กระทั่งบุคคลสำคัญระดับโลกได้ ฉันทใด ถ้อยคำที่ได้รับการประดิษฐ์ประดอยแล้วอย่างสอดคล้องกันเป็นลูกโซ่ ย่อมมีอานุภาพ คล้องใจคน ได้อย่างพิเศษ ฉันทนั้น^๕

บทธรรมะที่ท่านได้บรรจุร้อยเรียงนั้น นอกจากจะแสดงให้เห็นถึงความงดงามอย่างลึกซึ้ง ความมีชีวิตชีวาของภาษาไทยแล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงอานุภาพแห่งพุทธธรรมที่สามารถพัฒนาคนสู่ความเป็นมนุษย์ นำความร่มเย็นและสงบสุขมาสู่สังคมได้

นอกจากนี้ ท่านพระอาจารย์สุเทพ สุธะเทโว ท่านได้ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานประกาศพระศาสนาด้านการเผยแผ่ธรรมะทางสถานีวิฑู โททัศน์ และองค์กรทั่วไป ๆ หลายแห่ง จนทำให้ท่านได้รับเกียรติจากทางราชการด้านเป็นผู้บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และเกียรติคุณที่ท่านได้รับ คือ รางวัลภูมิปัญญาท้องถิ่น

^๕ จิตรจางค์ สุภาพ, **ทฤษฎีชีวิตชาวดัตต์**, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ หจก.สยามธุรกิจฟิล์ม, ๒๕๔๖),

ด้านการเผยแพร่ ๙ อีกด้วย จึงถือได้ว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ มีความชำนาญพิเศษในด้านการอบรมตามหน่วยงานต่าง ๆ ด้านการพูดและการเขียนบทสุนทรพจน์ เป็นจำนวนมาก

สำหรับผลงานที่สร้างชื่อเสียงให้กับท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว คือ การฝึกอบรมด้านการพูดและการเขียนบทสุนทรพจน์แก่เยาวชนในแต่ละปี ท่านได้นำเยาวชนผู้เข้ารับการอบรมไปร่วมในการแข่งขันการประกวด การพูดสุนทรพจน์ตามหน่วยงานต่าง ๆ ในวันสุนทรภู่, วันแม่แห่งชาติ, วันพ่อแห่งชาติ, วันเยาวชน, วันครู วันปีใหม่ และวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น วันวิสาขบูชา เป็นต้น

ผลปรากฏว่า เยาวชนที่ส่งเข้าร่วมในการแข่งขันการประกวดนั้น ได้รับรางวัลชนะเลิศต่าง ๆ มากมาย เช่น

๑. ถ้วยพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จำนวน ๓ ถ้วย
๒. รางวัลชนะเลิศต่าง ๆ ที่ได้รับจากพระหัตถ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จำนวน ๒๓ รางวัล ได้แก่
 - ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ จำนวน ๓ รางวัล
 - ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ จำนวน ๗ รางวัล
 - ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ จำนวน ๘ รางวัล
 - ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ จำนวน ๕ รางวัล
๓. ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ รางวัลชนะเลิศต่าง ๆ ที่ได้รับจากพระหัตถ์ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชานัดดามาตุ จำนวน ๒ รางวัล
๔. ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ รางวัลชนะเลิศต่าง ๆ ที่ได้รับจากพลตรีสนั่น ขจรประศาสน์ (รองนายกรัฐมนตรี, รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย) ผู้แทนพระองค์ฯ จำนวน ๓ รางวัล
๕. ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ รางวัลชนะเลิศต่าง ๆ ที่ได้รับจาก นายเกษม วัฒนชัย องคมนตรี เป็นผู้แทนพระองค์ฯ จำนวน ๒ รางวัล
๖. รางวัลชนะเลิศในการประกวดสุนทรพจน์ ระดับอุดมศึกษา ที่ได้รับจากนายชวน หลีกภัย ได้แก่ ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ จำนวน ๑ รางวัล และปี พ.ศ. ๒๕๔๖ จำนวน ๑ รางวัล

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาการเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแพร่พุทธธรรม เพื่อเป็นการปรับเปลี่ยนกลวิธีการเผยแพร่ธรรมะให้เหมาะสมกับยุคสมัย รวมถึงต้องการที่จะนำเสนอหลักและวิธีการเขียน การดำเนินการเผยแพร่พุทธธรรมในรูปแบบสุนทรพจน์ของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุธะเทโว ศูนย์ยุววาทศิลป์ วัดพระศรีอารย์ ตำบลบ้านเลื่อม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ว่ามีหลักการเขียน รูปแบบและโครงสร้างของสุนทรพจน์เป็นอย่างไร และนำไปใช้ในการเผยแพร่พุทธธรรมอย่างไร

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษาหลักการเขียนสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแพร่พุทธธรรม
- ๑.๒.๒ เพื่อศึกษางานเขียนบทสุนทรพจน์ของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุธะเทโว
- ๑.๒.๓ เพื่อศึกษาการนำหลักสุนทรพจน์มาประยุกต์ใช้ในการเผยแพร่พุทธธรรมของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุธะเทโว

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

- ๑.๓.๑ มีหลักการหรือแนวคิดทฤษฎีใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับการเขียนสุนทรพจน์ เพื่อใช้ในการเผยแพร่พุทธธรรม
- ๑.๓.๒ งานเขียนบทสุนทรพจน์ของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุธะเทโว มีรูปแบบโครงสร้างการเขียนอย่างไร
- ๑.๓.๓ ท่านพระอาจารย์สุเทพ สุธะเทโว มีวิธีการนำหลักสุนทรพจน์ไปประยุกต์ใช้ในการเผยแพร่พุทธธรรมให้ได้ผลอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดขอบเขตของการศึกษา ดังนี้

- ๑.๔.๑ ศึกษางานเขียนบทสุนทรพจน์ของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุธะเทโว ที่มีบันทึกไว้ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ - ๒๕๔๗ จำนวน ๑๕๐ เรื่อง
- ๑.๔.๒ ศึกษาการเขียนบทสุนทรพจน์ของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุธะเทโว ตามแนวคิดและหลักเกณฑ์ที่สำคัญในการเขียนเพื่อการสื่อสาร ประกอบด้วยลักษณะของการเขียนที่ดี, ประเภทการเขียน/รูปแบบการเขียน, แหล่งข้อมูลในการเขียน, การวางโครงเรื่อง ได้แก่การเกริ่นนำ,

การดำเนินเรื่อง และการสรุปเรื่อง การสร้างประโยค, การใช้คำ/ภาษา การสร้างสารเพื่อ
การโน้มน้าวใจ ได้แก่ หลักการใช้ภาษาในการเขียนโน้มน้าวใจ และหลักการเขียนเพื่อจูงใจ
หรือโน้มน้าวใจ

๑.๔.๓ ศึกษาการเขียนบทสุนทรพจน์ของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุธะเทโว ตาม
หลักสูตรโครงสร้างการเขียนบทสุนทรพจน์ ๔ วิธี คือ

(ก) วิธีวิเคราะห์เรื่อง มี ๔ ขั้นตอน ได้แก่ แนวอริยสัจ, แบบจัดหัวข้อ, ก่อองค์ประกอบ,
ตีกรอบลำดับความ

(ข) วิธีสังเคราะห์เรื่อง มี ๓ ขั้นตอน ได้แก่ ความหมายใกล้เคียง, เรียบเรียงคำใหม่,
การใช้อักษรนำ

(ค) วิธีสานเรื่อง มี ๗ ขั้นตอน ได้แก่ มีวิชาการ, ผสานคำคม, คารมอุปมา, ปรัชญา
เจาะลึก, บันทึกร้อยอย่าง, สร้างความคิด, ประดิษฐ์คำสวดย

(ง) วิธีการสร้างความคิดจินตนาการ มี ๓ ขั้นตอน ได้แก่ คิดเชิงอุปมาน, คิดเชิง
สัจจะของธรรมชาติ, คิดเชิงปรัชญาทางพระพุทธศาสนา

๑.๕ คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การเขียน^๕ คือ การถ่ายทอดหรือการแสดงความรู้สึก (อารมณ์) ความคิด(เหตุผล)
และความรู้ ซึ่งมีอยู่ในใจออกมาให้ผู้อื่นรับรู้ และเข้าใจ ซึ่งในการศึกษารั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษา
การถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับธรรมะของพระอาจารย์สุเทพ สุธะเทโว ในรูปแบบของสุนทรพจน์

บทสุนทรพจน์ หมายถึง ข้อความหรือถ้อยคำที่ต้องประดิษฐ์ประดอยร้อยแก้ว
ให้สอดคล้องกันอย่างเหมาะสมเพราะพริ้ง มีความพิถีพิถันในการเรียบเรียงถ้อยคำเป็นวลี
เป็นประโยคอย่างกะทัดรัด เป็นถ้อยคำที่มีความหมายกว้างและลึกที่เน้นหลักพุทธธรรม
ซึ่งในที่นี้จะศึกษาการถ่ายทอดธรรมะของพระอาจารย์สุเทพ สุธะเทโว ที่มีความไพเราะกินใจ ลึกซึ้ง
กินใจ ดังที่ปรากฏอยู่ในหนังสือที่พระอาจารย์สุเทพ สุธะเทโว ได้บันทึกไว้

การเผยแพร่ หมายถึง การทำให้ขยายออก การทำให้เป็นที่แพร่หลาย ในที่นี้หมายถึง
หลักการและวิธีการในการดำเนินการเพื่อการเผยแพร่อย่างมีระบบเป็นขั้นตอนเหมาะสมต่อผู้รับสาร
ซึ่งในการเผยแพร่นี้มีประสิทธิภาพนั้นจำเป็นต้องถ่ายทอดอย่างไพเราะ ลึกซึ้ง กินใจ ผู้ฟังจึงจะได้ผล

^๕เปลื้อง ณ นคร, ศิลปะแห่งการประพันธ์, (กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง, ๒๕๔๑), หน้า ๙.

พุทธธรรม หมายถึง หลักธรรม คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ทั้งที่เป็นพระพุทธรูป
และพุทธภาษิตที่ตรัสไว้

๑.๖ วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดการวิจัยไว้ดังนี้

๑.๖.๑ เก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ประกอบการวิจัย ซึ่งได้แก่ เอกสารที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง
กับการวิจัย โดยรวบรวมจากแหล่งต่างๆ ได้แก่ หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย หอสมุดแห่งชาติ หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัย
ศิลปากร โดยแยกเป็นประเภทดังนี้

(๑) ศึกษาข้อมูลจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ โดยวิธีเก็บข้อมูลจากคัมภีร์
พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙, พระไตรปิฎกฉบับ
คอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ.๒๕๔๑, อรรถกถา ฎีกา และปกรณ์วิเสสต่าง ๆ
รวมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเขียนสุนทรพจน์ที่เน้นหลักพุทธธรรม

(๒) รวบรวมข้อมูลชั้นทุติยภูมิ คือ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง
ส่วนที่เป็นคำอธิบายจากหนังสือ เอกสารฉบับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

๑.๖.๒ ศึกษา ค้นคว้า คัดเลือกงานเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแพร่พุทธธรรม
ของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว ที่มีบันทึกไว้ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ - ๒๕๔๗ จำนวน ๑๕๐
เรื่อง สำหรับใช้ในการสอนนักเรียนของศูนย์ยุวพุทธศิลป์ วัดพระศรีอารีย์ ตำบลบ้านเลือก อำเภอ
โพธาราม จังหวัดราชบุรี

๑.๖.๓ ศึกษาประยุกต์วิทยาการเผยแพร่และเปรียบเทียบจุดเด่นของการเขียน
บทสุนทรพจน์ที่เน้นหลักพุทธธรรม เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาสังคมของพระสงฆ์นักเขียนที่มีชื่อเสียง
ในปัจจุบัน จำนวน ๓ ท่าน คือ

๑. พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี (ท่าน ว. วชิรเมธี), สำเร็จการศึกษา ศึกษาศาสตร
บัณฑิต (ศษ.บ) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พธ.ม.) มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, เปรียญธรรม ๙ ประโยค (ป.ธ.๙) สำนักเรียนวัดเบญจมบพิตร
ดุสิตวนาราม

- หน้าที่และประสบการณ์การทำงานในหลายตำแหน่ง เช่น เป็นอาจารย์พิเศษบัณฑิต
วิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรี

ปทุม ฯลฯ อนุกรรมการที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจส่งเสริมกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพและ
ศักยภาพของเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

- เป็นวิทยากรบรรยายธรรมตามสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชนหลายแห่ง เช่น
ม.ธรรมศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ม. รามคำแหง, ม. ศิลปากร, ม.อีสเทิร์นเอเซีย,
ม. ขอนแก่น, ม.นเรศวร, ม. ราชภัฏสวนดุสิต, ม.ราชภัฏนครสวรรค์ ฯลฯ

- เป็นวิทยากรบรรยายธรรม-นำปฏิบัติสมาธิภาวนาตามองค์กรและสถาบันการศึกษา
มากมาย เช่น บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), เรือนร้อยฉนำ,
บ้านเรือนธรรม, ภัทราวดีเธียเตอร์ ฯลฯ

- เป็นนักเขียนคอลัมน์ประจำในหนังสือพิมพ์, นิตยสารหลายฉบับ เช่น เนชั่น
สุดสัปดาห์, มติชนสุดสัปดาห์, กรุงเทพธุรกิจ, ชีวจิต, แก้วใจ, ธรรม, แม็ค ม. ปลาย, Love
and Share, Health & Cuisine, We

- เป็นผู้ก่อตั้งโครงการในหลายโครงการ เช่น โครงการ “น้ำทุกหยดมีต้นน้ำ : สร้าง
ห้องสมุดชุมชนให้บ้านเกิด”, โครงการ “พระพูดได้ : พัฒนาภาวะผู้นำของพระสงฆ์รุ่นใหม่”,
โครงการ “ตะแกรงร่อนทอง : สอนสมาธิภาวนาแก่นักโทษในเรือนจำ”, โครงการ “ธรรมติดปีก:
แจกหนังสือ / ซีดีธรรมะแก่ชนทุกชั้น”,โครงการ “มีदनอกสว่างใน:หนังสือเสียงเพื่อคนพิการทาง
สายตา”, โครงการ “ธรรมเคลือบข้อศอกโกแลต : เปลี่ยนธรรมะล้ำสมัยให้เป็นธรรมะอินเทอร์เนต”,
โครงการ “เซ็นเตอร์พอยท์ เซนเตอร์พุทธ : พลิกศูนย์กลางความเลื่อมเป็นศูนย์กลางความสุข”,
โครงการ “Pay it Forward : ขาดทุน คือ กำไร”, โครงการ “Happiness Center : เรือนเพาะชำ
ความสุข”, โครงการ “ติดปีกปัญญา ธรรมะฉบับร้อน : Buddhist Magazine”, โครงการ “Dharma
to Drama : ละครสอนธรรม”, โครงการ “Dharma beyond Frontier : ธรรมะเหนือนิกาย”,
โครงการ “เทศน์ แอนด์ ทอล์ค” : แสดงธรรมผ่านสื่อมัลติมีเดีย”

- มีผลงานด้านการเขียนหนังสือไว้ไม่น้อยกว่า ๓๐ เล่ม เช่น DNA ทางวิญญาณ,
กำลังใจแต่ชีวิต, ปรัชญาหน้ากุฏิ, ปรัชญาหน้าบ้าน, เราชักแม่, ธรรมะติดปีก, ธรรมะฉบับร้อน,
ธรรมะหลับสบาย, ธรรมะบันดาล, ธรรมทำไม, ธรรมะรับอรุณ, ธรรมะราตรี, สบตากับความ
ตาย, คลื่นนอก-คลื่นใน : พุทธวิธีต้อนรับ มหันตภัยของชีวิต, ภาวะผู้นำตามแนวพุทธ, พรหม
วิหาร : ดุลยภาพแห่งความสัมพันธ์ของคนกับธรรมะ ฯลฯ

- มีผลงานการเขียนซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นผลงานที่ทรงคุณค่า เพราะถึงพร้อม
ด้วยความถูกต้องทางวิชาการ และความงดงามด้วยวรรณศิลป์ได้รับการแปลเป็นภาษาอังกฤษสู่
สายตาของนักอ่านนานาชาติ จำนวน ๔ เรื่อง คือ ANGER MANAGEMENT, DHARMA AT

DAWN, DHARMA AT NIGHT, THE CRISIS MANAGEMENT : [LEARNING FROM THE WAVE]

- เกียรติคุณและรางวัล ในปี พ.ศ. ๒๕๔๖ คณะกรรมการมูลนิธิ (ศาสตราจารย์พิเศษ) จำนง ทองประเสริฐ ราชบัณฑิต (อดีตเลขาธิการราชบัณฑิตยสถาน, ประธานสำนักธรรมศาสตร์และการเมือง, อุปนายกสภามหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย) ได้ถวายรางวัลสาขา “ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาดีเด่น” ให้แก่ท่าน ว. วัชรเมธี หรือพระมหาวุฒิชัย วัชรเมธี จากผลงานการนิพนธ์ชิ้นเยี่ยม ๔ เรื่อง คือ “ธรรมะติดปีก ธรรมะดับร้อน ธรรมะหลับสบาย และธรรมะบันดาล” โดยเฉพาะหนังสือเรื่อง “ธรรมติดปีก” ได้รับการนำไปถ่ายทอดเป็นละครโทรทัศน์ทางไทยทีวีสีช่อง ๓ ด้วย

๒. พระมหาวิระพันธ์ ชุตินิพนธ์ (ท่านชุตินิพนธ์) สำเร็จการศึกษา น.ธ. เอก,เปรียญธรรม ๔ ประโยค สำนักเรียนวัดหนองแขง จังหวัดขอนแก่น, ประกาศนียบัตรวิชาชีพระครูปฐม (ปว.ค.), พุทธศาสตรบัณฑิต (ปรัชญา), พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา) มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

- หน้าที่/การงาน เป็นนักเขียนหนังสือเพื่อเป็นคู่มือบรรเทาทุกข์สำหรับผู้ปรารถนาดีต่อชีวิตตนเอง เป็นวิทยากรอบรมตามหน่วยงานและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งรัฐและเอกชน ร่วมกับ “กลุ่มพัฒนาจิตเพื่อชีวิตดีงาม”

- ผลงานด้านการเขียน ได้แก่ เรียนรู้ร้อยใจเพื่อใครคนนั้นที่เรียกว่าเรา, ชีวิตที่เหนื่อยนักพักเสียบ้างดีไหม ?, หวังวันหนึ่งความสุขจะอยู่เคียงข้างเรา, วันเวลาผ่านไปใจของเราละ ?, ถึงชีวิตจะสูญเสียบ้าง... แต่อย่าให้ใจเสียศูนย์, วิถีทางแห่งการสร้างสุข, แรงดลใจให้ชีวิต

๓. พระมหาสุเทพ สุปณฺธิโต, สำเร็จการศึกษา เปรียญธรรม ๗ ประโยค สำนักเรียนวัดราชบูรณะ, พุทธศาสตรบัณฑิต สาขาปรัชญา(เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็น บรรณาธิการและจัดพิมพ์ต้นฉบับ (คณะ) : หนังสือการจัดสาระการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ฯ, บรรณาธิการ : หนังสือเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ), ผู้ตรวจ(คณะ) : หนังสือเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย บริษัท สำนักพิมพ์แม็คจำกัด,ครูสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ชั้น ป.๓.๔

สำนักเรียนวัดราชบูรณะ, เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วิทยากรบรรยาย อริยสัจ ปฏิจจสมุปบาท กรรม/ไตรลักษณ์/ธรรมบรรยายทั่วไป

- ผลงานการเขียน ประเภทต่าง ๆ ได้แก่ ธรรมวิมทาง นิตยาสาร “เที่ยวสนุก” ของอาจารย์ไมตรี ลิ้มปิชาติ, กวีนิพนธ์ ซึ่งตีพิมพ์ลงใน มติชนสุดสัปดาห์, สยามรัฐ, แพรว, เนชั่นสุดสัปดาห์, กรุงเทพธุรกิจ (วันอาทิตย์) ฯลฯ ซึ่งมีจำนวนมากกว่า ๘๐ บท เช่น รอ, พิษฐาน, กุญแจใจ, คุกจินตนาการ, กริ่ง, ลบเลือน (ฟ้า-ดิน), เพลงไม้, หาดทราย – ชายโคก, เรือน้อย – ลอยไฟ, บางโหนดแห่งชีวิต, มุมหนึ่งโดยพิณิจ, โศกนาฏกรรมน้ำค้าง, นาฏกรรมน้ำค้าง, อันตรธาน, เปลวไฟในสายควัน, พลุเพลิง-พ่าย, เหี่ยว, วันว่าง, ซาก, หวานใจ, กระท่อมชา, มายา, แผลงศร, แจกัน, กาม, ครว้นน้ำค้าง, หลวงตา-ปริศนาไปไม้, ทิ้ง, โลภก็ตึก, ปทุมทิพย์, มหาเทพย์, ชาย-เชิดดาว, หนึ่งมโนปณิธาน, ไม้ขีดไฟ-ประกายญาณ, ท้อง-อุทยาน, ฤดูงศ์, จันแสงพว้า-จำแสงเทียน, ปลุกพระแม่, บทเพลงธรรมชาติ, นาวานิรวาณ, ไร่ร้าง-ร้างไร่, บันทึกเล่มเหงา, กรำ, ประมุข, ธารเงา, พรหมดอกแดด, พิรุณ, ลีลาวาริน, ต่าง-ไม่ต่าง, มหรรณพ, ทานตะวัน, ชา-ล้นบ้าน, เวลา, สัตย์, เอกภาพ, เปล่าประโยชน์, วัชดาว-วัชวาย, กระแสแห่งความรู้-สีก, กล่อมฟ้า-ดาว, คัมภีร์แห่งชีวิต, ตบะ, ฝ้ายตนะ, บทเพลงมารดาแห่งแผ่นดิน, พู่กันใจ, เพียงเคลิ้ม, แผลงกา, แผล-พระจันทร์, มรณาจันรรจ์, มะลิ-มิแล้ง, รหัสนัย, ระเบิดดอกไม้, ฤาหลง, เวฬุ, สมถะ วิปัสสนา, เหนือคำ, อยากรู้อยากเห็น ?, อย่างแมงช้าง, ขอ, ผลลัพธ์, อดติ, ระวัง, ใย, โลกแห่งความเป็นอื่น, เมฆ, ปลดเปลื้อง, สมุทัย และ แผ่ว..ผลิ เป็นต้น

๑.๖.๔ ศึกษาการนำบทสุนทรพจน์มาใช้ในชีวิตประจำวันของบุคคล จากกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมจากศูนย์ยุววาทศิลป์ วัดพระศรีอารย์ จังหวัดราชบุรี จำนวน ๑๒ ท่าน คือ

๑. พระครูวินัยธรทองสุข สุจิตฺโต. ป.ธ.๓, พธ.บ., พธ.ม. (ปรัชญา). ตำแหน่งรองประธานศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนา วัดปทุมคงคา

๒. พระมหาสมศักดิ์ สิริวิฑฒโน. ป.ธ.๖, พธ.บ. (ปรัชญา), พระวิปัสสนาจารย์. ผู้ดำเนินรายการวิทยุ AM มก.บางเขน คลื่นความถี่ ๑๑๐๗ KHz. ในรายการร่วมธรรม ร่มอาราม. ปทุมธรรมนำชีวิต ทุกวันเสาร์ – อาทิตย์ เวลา ๒๑.๐๐ – ๒๒.๐๐ น. ของศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนา วัดปทุมคงคา

๓. พระมหาเมธี สุนตจิตฺโต. ป.ธ.๕, พธ.บ. (การสอนภาษาไทย). พระวิทยากรค่ายคุณธรรม-จริยธรรม. ครูพระช่วยสอนศีลธรรมในโรงเรียน. นักศึกษาปริญญาโท สาขาจารึกภาษาตะวันออก มหาวิทยาลัยศิลปากร

๔. พระสถาพร แหวนเงิน. น.ธ.เอก, พธ.บ.(รัฐศาสตร์). พระวิทยากรอบรมค้าย พุทธบุตร. วัดพระศรีอารย์ ตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธารามจังหวัดราชบุรี

๕. สามเณรศักดิ์ชัย จันทรสิงห์หาญ. เจ้าหน้าที่ทั่วไปค้ายพุทธบุตร วัดพระศรีอารย์ ตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

๖. อาจารย์ชุตินันท์ คณานันท์. ครูจริยธรรมดีเด่นจากกระทรวงศึกษาธิการ. อาจารย์สอนโรงเรียนสยามบริหารธุรกิจ เขตสายไหม กรุงเทพฯ

๗. นางสาวอรพิม ทองเพชร. นิสิตปริญญาตรี ปี ๓. วิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพฯ เขตสะพานใหม่. กรุงเทพฯ

๘. นายมานะชัย ธรรมมาวุฒิ. นักศึกษาปริญญาตรี ปี ๑. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล เขตสาทร กรุงเทพฯ

๙. นางสาวสมลักษณ์ วงษ์สนิท, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ ราชบุรี นักพูดดีเด่น, “โครงการยุวาทศิลป์สัมพันธ์รุ่นที่ ๑๒”, นักพูดรางวัลชนะเลิศการประกวดสุนทรพจน์วันแม่แห่งชาติของโรงเรียน, นักพูดรางวัลรองชนะเลิศอันดับ ๑ การประกวดดีเจวันต่อด้านยาเสพติดของโรงเรียน, นักพูดรางวัลรองชนะเลิศอันดับ ๒ การประกวดดีเจวันภาษาไทยแห่งชาติของโรงเรียน, นักพูดรางวัลชนะเลิศเหรียญทองการประกวดสุนทรพจน์ ๖ จั ห วั ด , นักพูดยอดเยี่ยมหลักสูตรวาทศิลป์ “โครงการเยาวชนคนดีศรีแผ่นดิน”, นักพูดรางวัลชนะเลิศการประกวดสุนทรพจน์วันมหาธีรราชเจ้าของโรงเรียน, นักพูดรางวัลชนะเลิศการประกวดเรียงความของโรงเรียน, นักพูดรางวัลชนะเลิศในการประกวดสุนทรพจน์วันป่าไม้แห่งชาติ.

๑๐. นายสุขสันต์ วัฒนสุนทร, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ ราชบุรี นักพูดดีเด่น “โครงการยุวาทศิลป์สัมพันธ์ รุ่นที่ ๑๒”, นักพูดรางวัลชนะเลิศการประกวดสุนทรพจน์ ๖ จังหวัด, นักพูดรางวัลชนะเลิศการประกวดสุนทรพจน์ในโรงเรียน.

๑๑. นางสาวธนิศา สุวรรณสินธุ์, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนนครฤณราชบุรี นักพูดรางวัลชนะเลิศการประกวดสุนทรพจน์วันพ่อแห่งชาติ, นักพูดรางวัลชนะเลิศการประกวดสุนทรพจน์วันแม่แห่งชาติ, นักพูดรางวัลชนะเลิศการประกวดสุนทรพจน์วันพ่อแห่งชาติ, นักพูดรองชนะเลิศอันดับ ๑ การประกวดสุนทรพจน์ฉบับพลัน.

๑๒. เด็กหญิงปวีณา ชื่นสุกร, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนนครฤณราชบุรี นักพูดรางวัลชนะเลิศการบรรยายธรรมะระดับประเทศ.

๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๗.๑ ทำให้ทราบถึงหลักการเขียนสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแพร่พุทธธรรม

๑.๗.๒ ทำให้ทราบถึงงานเขียนบทสุนทรพจน์ของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุธะเทโว

๑.๗.๓ ทำให้ทราบถึงการนำหลักสุนทรพจน์มาประยุกต์ใช้ในการเผยแพร่พุทธธรรมของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุธะเทโว ศูนย์ยุววาทศิลป์ วัดพระศรีอารย์ ตำบลบ้านเลื่อม อำเภอโพนาราม จังหวัดราชบุรี

๑.๗.๔ สามารถนำหลักดังกล่าวมาเป็นแบบอย่างในการเผยแพร่ธรรมะให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี การเขียนเพื่อการสื่อสาร

ในการศึกษาเรื่อง “การเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแพร่พุทธธรรม” นั้น มีแนวคิดทฤษฎีการเขียนเพื่อการสื่อสาร ซึ่งได้นำมาใช้เป็นกรอบอ้างอิงดังต่อไปนี้

๒.๑ แนวคิดและหลักเกณฑ์ที่สำคัญในการเขียนเพื่อการสื่อสาร

๒.๑.๑ ลักษณะของการเขียนที่ดี

๒.๑.๒ ประเภทการเขียน/รูปแบบการเขียน

(ก) การเขียนที่เป็นแบบแผน

(ข) การเขียนที่ไม่เป็นแบบแผน

๒.๑.๓ แหล่งข้อมูลในการเขียน

๒.๑.๔ การวางโครงเรื่อง

(ก) การเกริ่นนำ

(ข) การดำเนินเรื่อง

(ค) การสรุปเรื่อง

๒.๑.๕ การสร้างประโยค

๒.๑.๖ การใช้คำ/ภาษา

๒.๑.๗ การสร้างสารเพื่อการโน้มน้าวใจ

(ก) หลักการใช้ภาษาในการเขียนโน้มน้าวใจ

(ข) หลักการเขียนเพื่อจูงใจหรือโน้มน้าวใจ

๒.๒ วรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑. งานวิจัยวิเคราะห์วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้อง

๒. งานวิจัยด้านวิเคราะห์วรรณกรรมและการเผยแพร่หลักพุทธธรรมของพระสงฆ์

ที่มีชื่อเสียงทั้งในอดีตและปัจจุบัน

๓. ตัวอย่างผลงานด้านวรรณกรรมที่มีผู้รวบรวมไว้ ของพระสงฆ์ที่มีชื่อเสียงในปัจจุบัน จำนวน ๓ ท่าน คือ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (สุวฑฺฒนมหาเถร), ท่านพุทธทาสภิกขุ และพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต)

๒.๑ แนวคิดและหลักเกณฑ์ที่สำคัญในการเขียนเพื่อการสื่อสาร

การสื่อสารด้วยการเขียนจะสัมฤทธิ์ผลได้เป็นอย่างดี ก็ต่อเมื่อผู้เขียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องภาษากับการสื่อสาร ความสัมพันธ์ของภาษากับการสื่อสาร การเขียนองค์ประกอบการเขียน และการเขียนลักษณะต่าง ๆ โดยเฉพาะเมื่อต้องการให้การเขียนมีประสิทธิภาพในชีวิตประจำวัน ก็ยังมีความจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการเขียนเพื่อการสื่อสารเป็นอย่างดี

หลักสำคัญของการเขียนโดยทั่วไป สนิท ตั้งทวี กล่าวไว้ว่า ผู้เขียนจะต้องมีความรับผิดชอบในความถูกต้องของเนื้อหา จะต้องใช้ความสุ่มรอบคอบในด้านการเสนอเนื้อหาและด้านการใช้ภาษา จะต้องใช้คำที่มีความหมายเด่นชัด ใช้ประโยคไม่กำกวมหรือคลุมเครือ การใช้ถ้อยคำภาษาให้ถูกต้องตามระเบียบของภาษา การใช้คำธรรมดาที่เข้าใจง่าย การใช้ถ้อยคำน้อย รู้จักเลือกสรรคำมาใช้ ใช้ถ้อยคำที่มีความหมายฝังลึกลงไปในความรู้สึกของผู้อ่าน ทำให้เกิดภาพพจน์ติดตาตรึงใจผู้อ่าน ใช้ถ้อยคำไพเราะ ไม่ใช่ถ้อยคำดาด ๆ คำหยาบ ภาษาตลาด เป็นต้น^๑

การเขียนมีความสำคัญ คือ เป็นเครื่องแสดงออกถึงความรู้ ความคิดและความรู้สึกของมนุษย์ เป็นเครื่องมือสำคัญในการวัดความเจริญ หรืออารยธรรมของมนุษย์ในแต่ละยุคแต่ละสมัย เป็นเครื่องมือใช้สำหรับสื่อสารทั้งเรื่องในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต เป็นเครื่องมือที่ใช้สนองความปรารถนาของมนุษย์ เช่น ความรักความเข้าใจ เป็นต้น เป็นเครื่องมือสำคัญทางวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดมรดกทางด้านสติปัญญาของมนุษย์ เป็นสื่อที่ช่วยแพร่กระจายความรู้ความคิดให้กว้างไกลและได้รวดเร็ว เป็นสื่อกลางที่ให้ความรู้ความคิด และความเพลิดเพลินแก่คนทุกเพศทุกวัย เป็นบันทึกทางสังคมที่ให้คุณประโยชน์แก่คนรุ่นปัจจุบัน และอนาคต และเป็นงานอาชีพที่สำคัญอย่างหนึ่งในปัจจุบัน

นอกจากนี้ยังได้ให้ความหมายของการเขียนไว้ดีกว่า การเขียน หมายถึง การแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกที่มีอยู่ในใจออกมาให้ผู้อื่นได้รับรู้ โดยใช้สัญลักษณ์ที่เรียกว่า

^๑สนิท ตั้งทวี, **ความรู้และทักษะทางภาษา**, (กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๘),

ตัวอักษร เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจเจตนาของผู้เขียน ผู้อ่านจะสามารถรับรู้ความในใจของผู้เขียนได้ดีหรือไม่ นั่นก็อยู่ที่ว่าผู้เขียนมีทักษะในด้านการใช้ภาษาเขียนได้ดีเพียงไร^๒

การเขียนเป็นการสื่อสารความรู้ ความคิด ทักษะคติและอารมณ์เป็นตัวอักษรจากผู้เขียนถึงผู้อ่าน การเขียนเป็นทั้งศิลป์และศาสตร์ การเขียนประกอบด้วยอุปกรณ์สำคัญ คือ ภาษาที่งดงาม ประณีต สามารถสื่อสารได้ทั้งความรู้ ความคิด อารมณ์และความปรารถนา ในส่วนที่เป็นศาสตร์เพราะการเขียนจะต้องประกอบด้วยความรู้หลักการ วิธีการ และทฤษฎีต่าง ๆ การเขียนจึงเป็นศิลปศาสตร์ของมนุษย์

การสื่อสาร หมายถึง การทำความเข้าใจกันด้วยการส่งสารจากผู้หนึ่งไปยังอีกผู้หนึ่ง ซึ่งสามารถทำได้ทั้งในการพูดและการเขียน องค์ประกอบสำคัญของการสื่อสารประกอบด้วยสาร ผู้ส่งสาร สื่อหรือช่องทางในการส่งสาร และผู้รับสาร ซึ่งในที่นี้ย่อมต้องหมายรวมถึงปฏิกริยาตอบสนองของภายหลังการรับสารแล้วด้วย^๓

ภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารของมนุษย์ เป็นสื่อทางความนึกคิดให้สามารถเข้าใจกันได้ ในชีวิตประจำวันของคนเรา จะต้องใช้ภาษาในการรับความคิด ความรู้สึกของผู้อื่น โดยวิธีการอ่านและฟัง อีกทั้งยังต้องใช้ภาษาเพื่อการส่ง หรือถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของตนไปยังบุคคลอื่น โดยวิธีพูดและเขียน จะเห็นได้ว่า การสื่อสารทางภาษาของมนุษย์จะมีลักษณะคือ การรับสาร ได้แก่ การอ่าน และการฟัง, การส่งสาร ได้แก่ การพูด และการเขียน^๔

จึงพอสรุปแล้วได้ว่า การเขียนเพื่อการสื่อสารนั้น หมายถึง การถ่ายทอด ความรู้ ความคิด ทักษะคติ และอารมณ์ด้วยลายลักษณ์อักษร โดยมุ่งให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ(สาร) เป็นสำคัญ การเขียนเพื่อการสื่อสารจะสัมฤทธิ์ผลได้ดีหากผู้เขียนมีความรู้ทั้งในเรื่องของภาษากับการสื่อสาร และเรื่องการเขียนและองค์ประกอบสำคัญของการเขียน โดยเฉพาะการเขียนซึ่งปรากฏเป็นลายลักษณ์หลักฐานนั้นยิ่งพึงต้องระมัดระวังในการสื่อสารอย่างรอบคอบ และการสื่อสารด้วยการเขียนจะเป็นผลดีก็ต่อเมื่อผู้ส่งสารและผู้รับสารมีความเข้าใจในเรื่องของการเขียนเป็นอย่างดี^๕

^๒สนธิ ตั้งทวี, การใช้ภาษาเชิงปฏิบัติ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๘), หน้า ๑๑๘.

^๓สมพร มั่นตะสูตร แห่งพิพัฒน์, การเขียนเพื่อการสื่อสาร, หน้า ๓.

^๔สนธิ ตั้งทวี, การใช้ภาษาเชิงปฏิบัติ, หน้ามโนทัศน์นำทาง.

^๕สมพร มั่นตะสูตร แห่งพิพัฒน์, การเขียนเพื่อการสื่อสาร, หน้า ๓.

ในการเขียนเพื่อการสื่อสาร ก็เหมือนกับการเขียนโดยทั่วไปที่ต้องมีกระบวนการในการเขียนเป็นระบบ ดังนี้

๑. การคิดให้เข้าเรื่อง หมายถึงกระบวนการทางความคิดที่จะนำเรื่องราวต่าง ๆ มาเขียนโดยมีที่มาและแหล่งข้อมูลอย่างพร้อมสรรพ สามารถบอกได้ว่าจุดสำคัญของเรื่องคืออะไร จะถ่ายทอดได้อย่างไร การคิดให้เข้าเรื่องประกอบด้วยความคิดที่เป็นระบบ คือ

๙. คิดในสิ่งที่รู้

๑๐. คิดและเขียนในหัวข้อที่จำกัด

๑๑. การให้ความกระจ่างในความคิด

๒. การจัดระเบียบและเรียบเรียงความคิด คือ การเรียบเรียงความคิดให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกร่วม และเข้าใจเหตุการณ์ และเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง มีความสัมพันธ์กันเป็นอันดี

๓. การกระชับเนื้อความ หมายถึง การเขียนที่ใช้ภาษากระชับรัดกุมตั้งประเด็นการเขียนไว้ชัดเจนว่า จะเขียนอะไร มีองค์ประกอบและรายละเอียดอย่างไร มีข้อเท็จจริงสนับสนุนหรือไม่เพียงใด

๔. การเสนอความคิด หมายถึง การเสนอความคิดด้วยภาษาที่ชัดเจน แจ่มแจ้ง สามารถถ่ายทอดความคิดให้ผู้อ่านเข้าใจได้ว่าเราคิดอะไร ทั้งนี้ความคิดที่นำเสนอจะต้องมีความสอดคล้องกันทุกย่อหน้าทั้งรายละเอียด ความคิดเห็น ทศนคติและมีตัวอย่างประกอบชัดเจน

จะเห็นได้ว่า กระบวนการต่าง ๆ ก่อนที่จะมาสู่ลำดับของการเขียนเป็นส่วนประกอบสำคัญที่พึงระลึกถึงอย่างยิ่งก่อนที่จะเขียนข้อความใดลงไป เพราะงานเขียนทุกชนิดควรให้สาระที่เป็นแก่นสารแก่ผู้อ่าน การเสนอแนวคิดเป็นระบบจึงเป็นสิ่งที่ผู้เขียนพึงตระหนัก^๖

จากแนวคิดที่กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การเขียนเป็นการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกนึกต่าง ๆ ด้วยลายลักษณ์อักษร จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เขียนจะต้องใช้ความระมัดระวังในการสื่อสาร เพราะการสื่อสารในปัจจุบันมีหลายรูปแบบ การเขียนเพื่อการสื่อสารจะมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับตัวผู้เขียนเป็นสำคัญ

^๖เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗.

ดังนั้น หากพระสงฆ์เลือกวิธีการเผยแพร่ในรูปแบบของการเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่พระสงฆ์จะต้องคำนึงหลักการนำหลักพุทธธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดผลคือความสุข ความสงบแก่พุทธศาสนิกชนสืบต่อไป

๒.๑.๑ ลักษณะของการเขียนที่ดี

การเขียนที่ดี คือ การเขียนที่สร้างงานเขียนให้มีคุณภาพ มีคุณค่า มีลักษณะสำคัญที่จะทำให้งานเขียนเป็นงานเขียนที่ดีอยู่ ๖ ประการ คือ

๑. มีความเป็นเอกภาพ หมายถึง ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของเนื้อความนั้น ในการเขียนเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จะต้องมีความสำคัญและจุดมุ่งหมายสำคัญเพียงอย่างเดียว ผู้เขียนจะต้องเขียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ หากจะมีการอธิบายขยายความใด ๆ ก็จะต้องเป็นไปเพื่อขยายใจความสำคัญอย่างเดียวนั้นให้กระจ่างขึ้น ไม่อธิบายให้ออกนอกกลุ่มออกไป เนื้อเรื่องที่เขียนสับสนปนเป เรียกว่า ขาดเอกภาพ

๒. มีสารัตถภาพ คือ การเขียนที่มีเนื้อหาเต็มบริบูรณ์ การเขียนใด ๆ ต้องคงเส้นคงวา มีสาระหนักแน่น เต็ม ใจความสำคัญ ไม่กล่าววกไปวนมา หากประสงค์จะเน้นใจความสำคัญหรือสาระสำคัญตรงไหน ต้องเขียนให้มุ่งตรงไปที่จุดนั้นไม่อ้อมค้อม กล่าวคือ การใช้ภาษาต่าง ๆ ที่จะอธิบายขยายความใด ๆ ต้องทำเพียงเท่าที่จำเป็น ไม่ต้องอ้อมค้อมและมีข้อความประกอบยืดยาวเกินไปนัก เช่น เราต้องการเขียนเรื่องเกี่ยวกับความสำคัญของพระพุทธศาสนา ก็ให้เขียนที่ประเด็นสำคัญนั้นเลยทีเดียวว่า ศาสนาพุทธมีความสำคัญอย่างไร มีรายละเอียด และมีเหตุผลที่จะกล่าวสนับสนุนอย่างไร ให้เขียนอย่างตรงไปตรงมา

๓. มีสัมพันธภาพ คือ การเขียนที่ดีต้องเขียนให้มีข้อความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องเป็นเรื่องเดียวกัน ไม่ว่าจะการเขียนนั้นจะเขียนกี่ย่อหน้า แต่ละย่อหน้าต้องมีความเกี่ยวโยงส่งทอดถึงกัน ข้อความและเนื้อเรื่องแต่ละตอนต้องคล้องกันไปเหมือนลูกโซ่ตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่ใช่ขาดตอน เช่น จะเขียนพระราชประวัติของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ก็จะต้องเขียนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแก่พระองค์ ตั้งแต่บรรพบุรุษของพระองค์ พระประสูติกาล ปฐมวัย มัชฌิมวัย และปัจฉิมวัย และหากจะกล่าวถึงการศึกษาของพระองค์ ก็จะต้องกล่าวตั้งแต่ทรงเริ่มต้นการศึกษาเป็นลำดับไปจนถึงทรงสำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุด และกล่าวถึงพระราชกรณียกิจที่สำคัญของพระองค์ตามลำดับ ไม่สับสน

๔. มีความกระจ่างแจ้ง คือ การเขียนที่ต้องใช้ความกระจ่างชัดเจนไม่คลุมเครือ ก่อความสงสัยให้แก่ผู้อ่าน หากมีข้อความใดที่จะให้ผู้อ่านอาจเกิดข้อสงสัยต้องอธิบายขยายความ ให้ชัดเจน หากมีคำจำกัดความก็ต้องจำกัดความให้กระชับรัดกุม และมีความหมายตรงประเด็น มากที่สุด ควรคำนึงถึงอยู่เสมอว่าการเขียนนั้นเพื่อส่งสารไปยังผู้อื่น ต้องคำนึงถึงผู้อ่านที่มีความรู้ ระดับกลางให้มากที่สุด อย่าคิดว่าผู้อ่านทุกคนจะมีความรู้สูง หรือมุ่งจะเขียนให้ผู้อ่านที่มีความรู้ อ่าน เท่านั้น การเขียนที่ดีต้องเป็นที่เข้าใจของผู้อ่านโดยทั่วไป

๕. มีแง่มุมที่คงที่ คือ การแสดงแนวคิดในการเขียนซึ่งผู้แต่งจะเสนอแนวคิดสำคัญของ ตนไว้ในงานเขียน พึงรักษาแง่มุมให้คงที่ไม่เปลี่ยนแปลงแนวคิดแปลกใหม่ในงานเขียนขึ้นเดียว เช่น การเขียนเพื่อเสนอปัญหา เรื่องที่จะเขียนนั้นจะต้องกำหนดให้แน่นอนว่า เราจะมอง ในจุดแนวคิดหรือแง่มุม ในย่อหน้าต่อไปก็ต้องกล่าวไว้อย่างชัดเจน กล่าวคือ เขียนถึงมุมเดิม จนกระทั่งหมดข้อสงสัยแล้ว จึงจะเปลี่ยนไปมองมุมอื่น

๖. มีความน่าสนใจติดตาม คือ การเขียนไม่ว่าจะเป็นร้อยแก้วหรือร้อยกรอง หากขาดความน่าสนใจเสียแล้ว ก็จะทำให้ผู้อ่านเบื่อหน่ายไม่อยากติดตามข้อเขียนอีกต่อไป การเขียนที่ชวนสนใจติดตามนั้น ต้องมีกลวิธีเร้าใจผู้อ่านให้ติดตามตั้งแต่ต้น และเมื่ออ่านจบแล้ว ก็ชวนให้ผู้อ่านคิดวิพากษ์วิจารณ์งานเขียนของตน และใครจะได้อ่านงานเขียนของผู้แต่ง คนเดียวกันนี้อีก ในงานเขียนชิ้นอื่น ๆ หรือเรื่องอื่น ๆ^๑

เมื่อจะพิจารณาถึงผลงานการเขียนต่าง ๆ ที่ออกมาสู่สายตาของผู้อ่านในปัจจุบันนั้น ก็ยากที่จะบอกได้ว่างานชิ้นนั้น ๆ เป็นงานเขียนที่ดีหรือไม่ อย่างไรก็ตามลักษณะทั่วไปที่เป็นเกณฑ์ ตัดสินว่างานเขียนนั้นดีหรือไม่ เราสามารถพิจารณาได้จาก

๑. งานเขียนนั้นมีความชัดเจน ถูกต้อง ใช้ประโยคในการเขียนไม่กำกวม คลุมเครือ มีข้อมูลในการเขียนถูกต้อง สามารถบอกที่ไปที่มาได้

๒. งานเขียนนั้นมีความเรียบร้อย ประณีต ทั้งในด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ โดยใช้ ภาษาที่เข้าใจง่าย แต่สามารถให้ความรู้สึกแก่ผู้อ่านได้มาก

๓. มีความกระชับและไพเราะ คือ จะต้องใช้ถ้อยคำที่ไม่ฟุ่มเฟือย มีการเลือกสรรคำ ที่ชัดเจนและมีน้ำหนัก ไม่ใช่คำหยาบ คำตลาดหรือคำต่างประเทศโดยไม่จำเป็น

^๑สมพร มั่นตะสุตฺร แห่งพิพัฒน์, การเขียนเพื่อการสื่อสาร, หน้า ๑๑.

วิจิตร แสงพลสิทธิ์ และคณะ ได้กล่าวลักษณะของงานเขียนที่ดีว่า งานชิ้นใด จะได้รับการยอมรับจากผู้อ่านว่าเป็นงานที่ดีได้นั้น ย่อมต้องเข้าเกณฑ์ที่สำคัญ ๗ ประการ คือ

๑. ภาษาดี หมายถึง การใช้ภาษาอย่างประณีต มีประสิทธิภาพ
๒. มีแง่มุม หมายถึง งานเขียนชิ้นนั้น ควรมีจุดเด่นในด้านใดด้านหนึ่ง ที่เร้าความรู้สึกของผู้อ่านให้ติดตามอ่าน
๓. ความเที่ยงธรรม หมายถึง งานเขียนที่ปราศจากอคติใด ๆ โดยมุ่งเอาคุณธรรม และความถูกต้องเป็นที่ตั้ง
๔. มุ่งสำคัญ หมายถึง งานเขียนนั้นจะต้องมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญอย่างใดอย่างหนึ่ง มิใช่เขียนไปโดยปราศจากเป้าหมายที่เด่นชัด
๕. สรรค์จำเป็น หมายถึง งานเขียนที่ผู้อ่านเกิดความรู้สึกว่าตนเองจำเป็นต้องอ่าน เพราะผู้เขียนเลือกนำเอาสิ่งจำเป็นมาเสนอ หากไม่อ่านแล้วจะเกิดความรู้สึกว่าขาดไปอย่างน่าเสียดาย
๖. เด่นเนื้อหา หมายถึง ประโยชน์ที่ผู้อ่านจะได้รับจากงานเขียนชิ้นนั้น ๆ ในทางใดทางหนึ่ง หรือหลาย ๆ ทาง คู่กับที่หามาอ่าน
๗. สูงค่านิยม หมายถึง งานเขียนที่แสดงให้เห็นถึงความมีจิตใจสูง มีแง่มุมที่คงที่ไม่กลับไปกลับมา มีรสนิยมและค่านิยม ที่ถูกต้องสอดคล้องตามทำนองคลองธรรม^๕

นอกจากนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า ลักษณะของการเขียนผลงานต่าง ๆ โดยเฉพาะในเรื่องการเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแพร่พุทธธรรมนั้น ควรมีลักษณะของการเขียนที่ดีดังนี้

๑. ต้องมีถูกต้อง คือ มีข้อมูลในการเขียนที่ถูกต้อง การใช้ถ้อยคำ / ภาษา ก็มีความถูกต้องตามหลักภาษา
๒. เด่นในเนื้อหา คือ มีความชัดเจน ความเรียบง่ายของภาษา มีความกระชับ
๓. มีความไพเราะ คือ สร้างความประทับใจแก่ผู้อ่าน

จะเห็นได้ว่า การเขียนบทสุนทรพจน์ที่สำคัญ คือ การเรียบเรียงถ้อยคำ ต้องมีความพิถีพิถัน ในการใช้คำ สร้างประโยค ให้มีความสอดคล้องในเนื้อหาของหลักธรรม ที่มีความ

^๕ วิจิตร แสงพลสิทธิ์ และคณะ, **การใช้ภาษา (ไทย ๑๐๑)**, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๒). หน้า ๒๗๑.

ไพเราะ งดงามทั้งในเบื้องต้น ในท่ามกลาง และในที่สุด ซึ่งถือว่าเป็นการประดิษฐ์ถ้อยคำ
ที่ไพเราะ สละสลวย ลึกซึ้ง ก็นใจ เป็นการสร้างความประทับใจแก่ผู้อ่านได้เป็นอย่างดี

หากพระสงฆ์ได้ประยุกต์ลักษณะของการเขียนที่ดีมาใช้ในการเขียนบทสุนทรพจน์
ก็จะทำให้พระสงฆ์สามารถเขียนบทสุนทรพจน์ออกเผยแผ่ได้ และสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้
ทำให้การเผยแผ่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น

๒.๑.๒ ประเภทการเขียน/รูปแบบการเขียน

ก่อนเริ่มต้นการเขียนใด ๆ สิ่งจำเป็นเบื้องต้นที่ผู้เขียนจะต้องกำหนดก่อนอื่นใด คือ
รูปแบบการเขียนที่จะเลือกใช้การกำหนดรูปแบบการเขียนขึ้นอยู่กับประเภทของงานเขียน เช่น
การเขียนบทความทางวิชาการ รูปแบบการเขียนก็จะแตกต่างไปจากการเขียนนวนิยาย เป็นต้น

ประสิทธิ์ กาศย์กลอน ได้จำแนกรูปแบบการเขียนออกเป็น ๒ รูปแบบ^๙ คือ

(ก) การเขียนที่เป็นแบบแผน

การเขียนที่ต้องมีข้อกำหนด มีระเบียบกฎเกณฑ์ การใช้ภาษาต้องใช้ภาษามาตรฐาน
ได้แก่

๑. การเขียนเรียงความ เป็นความเรียงชนิดหนึ่งที่ประกอบด้วยทั้งศาสตร์และศิลป์
คือ เป็นงานเขียนที่มีรูปแบบอย่างมีแบบแผน และผู้เขียนจะต้องมีความเฉพาะตัวในการเขียน
ที่จะทำให้ผู้อ่านมีความสนใจอ่านและติดตามเรื่องจนกระทั่งจบ

๒. การเขียนบทความ บทความเป็นความเรียงชนิดหนึ่ง ที่เขียนขึ้นโดยมีหลักฐาน
ข้อเท็จจริง บทความมีลักษณะบางอย่างที่คล้ายกัน และแตกต่างกันกับเรียงความ ลักษณะที่
คล้ายกันกับเรียงความ คือ มีคำนำ เนื้อเรื่อง และสรุป ส่วนลักษณะที่แตกต่างกับเรียงความ
ตรงที่เรียงความนั้นมุ่งเขียนแสดงความรู้ ความคิด เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ เพียงอย่างเดียว แต่
บทความนั้นเขียนขึ้นเพื่อเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เรื่องที่จะ
เขียนเป็นบทความจึงต้องเป็นเรื่องที่คนกำลังสนใจ ทันท่อเหตุการณ์ มีสาระแทรกทรรศนะที่ชวน
คิดชวนอ่าน

^๙ประสิทธิ์ กาศย์กลอน, การเขียนภาคปฏิบัติ, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๘), หน้า ๑๗๘.

๓. การเขียนรายงานทางวิชาการ / การทำบันทึกทางวิชาการ คือ การเขียนเสนอผลงานอันได้มาจากการศึกษาค้นคว้าพิเศษนอกเหนือไปจากเรื่องที่ได้ศึกษาในชั้นเรียน ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

๔. การทำรายงานการประชุม คือ การบันทึกความคิดเห็นของผู้มาประชุม ผู้เข้าร่วมประชุมและมติของที่ประชุมไว้เป็นหลักฐาน

๕. การเขียนจดหมาย การเขียนจดหมายเพื่อติดต่อสื่อสารกันมีอยู่ ๓ ประเภท คือ จดหมายส่วนตัว จดหมายธุรกิจ และจดหมายราชการ^{๑๑}

๖. การเขียนย่อความ คือ การเก็บความในบทความหรือเรียงความมาเรียบเรียงใหม่ให้กะทัดรัดได้เนื้อหาทั้งหมด แต่ความหมายของเรื่องไม่ผิดจากเดิม โดยก่อนที่จะย่อความจะต้องอ่านเรื่องที่จะย่อให้ละเอียด และจับประเด็นของเรื่องให้ได้เสียก่อน^{๑๒}

นอกจากนี้การถอดคำประพันธ์ การเขียนบทสนทนาพจนาก็จัดอยู่ในประเภทการเขียนที่เป็นแบบแผนด้วย

(ข) การเขียนที่ไม่เป็นแบบแผน

การเขียนที่ไม่จำกัดข้อความหรือระเบียบกฎเกณฑ์แน่นอน การใช้ภาษาที่เขียนอาจใช้ภาษามาตรฐาน ภาษากึ่งมาตรฐานหรือภาษาพูดได้ การเขียนที่ไม่เป็นแบบแผน ได้แก่

๑. การแนะนำหนังสือ บางทีก็เรียกว่าการพินิจหนังสือ มีลักษณะเป็นการวิจารณ์หนังสืออย่างง่าย ๆ ระดับหนึ่งที่ไม่ค่อยมีความซับซ้อนทางหลักวิชาการมากนัก การวิจารณ์ระดับนี้ เป็นการรายงานต่อผู้อ่านว่า หนังสือเล่มนี้มีเนื้อเรื่องว่าอย่างไร มีประโยชน์แก่ผู้อ่านอย่างไร ผู้แนะนำมีความคิดเห็นอย่างไร ชอบหรือไม่ด้วยเหตุผลอย่างไร

๒. การวิเคราะห์วรรณกรรม เป็นการอธิบายลักษณะการเขียน และการวินิจฉัยคุณค่าของงานเขียน ให้คำตัดสินสิ่งที่เป็นศิลปกรรมหรือวรรณกรรม โดยผู้มีความรู้ควรเชื่อถือได้ว่ามีค่าความงาม ความไพเราะดีอย่างไร หรือมีข้อขาดตกบกพร่องอย่างไรบ้าง ดิชม มักใช้เต็มคำว่า วิพากษ์วิจารณ์

^{๑๑}สนธิ ตั้งทวี, การใช้ภาษาเชิงปฏิบัติ, หน้า ๑๓๐-๒๐๖.

^{๑๒}เอกฉัตร จารุเมธีชน, การใช้ภาษาไทย, (กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๘), หน้า ๑๒๔.

๓. การเขียนเรื่องสั้น เป็นรูปแบบของงานเขียนบันเทิงคดีประเภทเรื่องเล่าที่ใช้คำน้อย แต่ดำเนินเรื่องรวดเร็ว มีจุดมุ่งหมายหลักหรือแก่นเรื่องเพียงอย่างเดียว นิยมให้มีตัวละครน้อย ใช้ฉากและเวลาจำกัด

๔. การเขียนบทละครพูด ที่จริงแล้วลักษณะเนื้อเรื่องของบทละครก็เหมือนกับเรื่องสั้น หรือนวนิยาย ต่างกันที่รูปแบบของการเขียนเท่านั้น บทละครอาจมีลักษณะเป็นองค์เดียว หรือ เป็นเรื่องยาวองค์หลายฉากก็ได้ สุดแท้แต่ผู้เขียนจะให้เรื่องดำเนินไปสั้นหรือยาวแค่ไหน

๕. การเขียนสารคดี สารคดีกับบทความมีลักษณะเหมือนกันมาก แต่มีลักษณะ แตกต่างกันอยู่บ้างที่ว่า สารคดีนั้นนอกจากจะอาศัยความรู้เป็นหลักแล้ว ยังต้องให้ความ
เ พ ลี ด เ พ ลี น
แก่ผู้อ่านไปพร้อม ๆ กัน^{๑๒}

๖. การเขียนบันทึกประจำวัน เป็นการจดบันทึกเรื่องราวและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ตนเองได้ประสบหรือเกิดขึ้นกับตนเอง การจดบันทึกนี้มักจะจดลงในสมุดส่วนตัว บันทึกประจำวัน สามารถชี้ให้เห็นนิสัยและความเป็นอยู่ของบุคคลได้

๗. การจดคำบรรยาย เป็นการจดบันทึกข้อความที่ได้ยินได้ฟังมา การจดคำบรรยาย ที่ใช้ในการเรียนการสอนที่สำคัญ คือ การจดคำบรรยายของครู อาจารย์ บันทึกในสมุดเพื่อนำมา ทบทวนไว้สำหรับสอบ^{๑๓}

การเขียนสำหรับเด็ก การเขียนโฆษณา ก็จัดอยู่ในประเภทการเขียนที่ไม่มีแบบแผน

ดังนั้น รูปแบบการเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแพร่พุทธธรรมนั้น จึงพอสรุปได้ ว่า เป็นการเขียนที่เป็นแบบแผน ซึ่งมีรูปแบบการเขียน ๒ วิธี คือ

๑. รูปแบบการเขียนชักนำโดยการปลุกศรัทธา คือ เป็นการเขียนโน้มน้าวใจที่แสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนมีความน่าเชื่อถือ โดยการให้หลักวิชา แสดงหลักฐาน ตำรับตำรา ข้อพิสูจน์ต่าง ๆ แสดงความคิดอย่างลึกซึ้ง คมคาย อาจยกข้อธรรมะหรือคติขึ้นอ้างอิง

๒. รูปแบบการเขียนชักนำโดยให้เหตุผล คือ แสดงให้เห็นข้อเท็จจริง อาจยกตัวอย่าง ประกอบ หรือการเปรียบเทียบ ให้เหตุผลด้วยวิธีอุปมาหรืออนุमान เป็นต้น

^{๑๒} สนิท ตั้งทวี, การใช้ภาษาเชิงปฏิบัติ, หน้า ๒๐๗-๒๕๐.

^{๑๓} เอกฉัต จารุเมธีชน, การใช้ภาษาไทย, หน้า ๑๕๓.

จะเห็นได้ว่า รูปแบบการเขียนบทสุนทรพจน์นั้น ผู้วิจัยพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นการเขียนที่เป็นแบบแผน โดยมีลักษณะของการเขียนอย่างมีกฎเกณฑ์ และให้มีการใช้มาตรฐานในการใช้ภาษา เพื่อนำมาอ้างอิงถึงเหตุผลและชักนำให้เกิดศรัทธา พร้อม ๆ กับการเสนอแนวความคิดและมุมมองต่าง ๆ เพื่อให้ผู้อ่านได้รับอรรถรสทางภาษา และได้สัมผัสหลักพุทธธรรมที่แฝงไปด้วยข้อคิดต่าง ๆ มากมาย

๒.๑.๓ แหล่งข้อมูลในการเขียน

แหล่งข้อมูลการเขียน เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเขียนทุกรูปแบบ ซึ่งต้องอาศัยข้อมูลประกอบการเขียนเพื่อให้งานเขียนมีความสมบูรณ์ มีหลักฐานน่าเชื่อถือ มีความแปลก ความใหม่ไม่จำเจ น่าติดตาม แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการเขียนนั้นย่อมขึ้นอยู่กับรูปแบบของการเขียน ถ้าเป็นการเขียนตำราหรือบทความทางวิชาการแล้ว แหล่งข้อมูลจะมาจากการศึกษาค้นคว้าด้วยการอ่านจากตำราเอกสารที่เกี่ยวข้อง แต่ถ้าเป็นการเขียนนวนิยาย หรือบันเทิงคดี อาจนำข้อมูลมาจากจินตนาการ แนวคิดหรือประสบการณ์ การสังเกต เป็นต้น ฮาร์มอนและดิกคินสัน กล่าวไว้ว่าการได้มาซึ่งความรู้ที่แปลกใหม่ ได้มาจากแหล่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

๑. การอ่าน เป็นวิธีหนึ่งที่จะให้ได้มาซึ่งข้อมูลในการเขียน แหล่งข้อมูลนี้นับว่าเป็นแหล่งข้อมูลที่ได้สะดวก รวดเร็ว ประหยัด และได้ผลคุ้มค่ากว่าแหล่งข้อมูลอื่น ทั้งนี้เพราะการอ่านนั้นเป็นแหล่งข้อมูลที่ได้รวบรวมไว้เป็นหมวดหมู่อยู่แล้ว ผู้เขียนเพียงแต่ค้นหาการศึกษาเปรียบเทียบเลือกเฟ้นเอาเฉพาะข้อมูลที่ต้องการ จึงอาจจะรวบรวมข้อมูลการเขียนจากตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้องหลาย ๆ แหล่งในเวลาเดียวกันหรือเวลาใกล้เคียงกันได้เท่าที่ต้องการ ซึ่งถ้าจะใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลการเขียนด้วยวิธีการอื่น เช่น การสังเกต การฟัง และการถาม มิอาจจะทำได้ อีกประการหนึ่งแหล่งข้อมูลจากการอ่านอาจเป็นผลมาจากการสะสมความรู้ ความคิด จากการอ่านมาสม่ำเสมอ เป็นระยะเวลาอันยาวนาน ผู้ที่อ่านมากย่อมมีความรู้สะสมไว้มาก การสะสมความรู้จากการอ่าน อาจจะได้มาจากการอ่านด้วยจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกัน เช่น การอ่านเพื่อการค้นคว้าหาความรู้ ความเข้าใจ ความเพลิดเพลินบันเทิงใจ

๒. การสังเกต การเขียนบางลักษณะได้มาจากการสังเกต นักเขียนบางคนชอบการท่องเที่ยวไปในที่ต่าง ๆ เมื่อกลับมาก็มีผลงานการเขียนออกสู่สายตาผู้อ่านเป็นอันมาก

ข้อมูลที่ได้จากการเขียนเหล่านี้เป็นผลงานจากการรับประสบการณ์ด้วยการสังเกตสิ่งที่ได้พบเห็น ทั้งนี้เพราะการสังเกตเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้เขียนมีความคิดแตกฉาน มีสิ่งใหม่ ๆ มาเสนอผู้อ่าน ผู้เขียนจะต้องเป็นคนช่างสังเกต มีสายตาแหลมคม มีความละเอียดลึกซึ้งในการสังเกตสิ่งต่าง ๆ ก็จะได้ข้อมูลไปใช้ในการเขียน

๓. การฟัง เป็นแหล่งข้อมูลการเขียนที่ต้องการเก็บสะสมความรู้ ความเข้าใจจากการฟังแล้วนำมาบันทึกเป็นเรื่องราว ข้อเขียน ให้ผู้อ่านซึ่งไม่ได้เป็นผู้ฟังด้วยได้ทราบ การเขียนจากการฟังนั้นจะเป็นข้อเขียนที่ดี ถ้าผู้เขียนฟังมาจากหลายแหล่งที่เชื่อถือได้ ทั้งนี้เพราะการฟังจากผู้พูดนั้นบางคนอาจพูดอย่างเลื่อนลอยขาดหลักฐานยืนยัน การฟังควรฟังในสิ่งที่เป็นสาระฟังเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้

๔. การถาม เป็นลักษณะการเก็บรวบรวมข้อมูลตามเป้าหมาย โดยที่ผู้เขียนจะต้องกำหนดเป้าหมายเอาไว้ล่วงหน้าว่าต้องการจะทราบเรื่องอะไร ในแง่ไหน ก็จะต้องตั้งประเด็นคำถามตามที่ต้องการ การตั้งคำถามอาจใช้สำหรับการเก็บข้อมูลที่เป็นข้อสงสัย เพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และเพื่อเป็นการขยายรายละเอียดของข้อมูลอีกด้วย^{๑๔}

ในการศึกษาบทสุนทรพจน์ของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุธะเทโว นั้น ผู้วิจัยจะได้สรุปถึงวิธีการและรูปแบบที่มาของแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ท่านพระอาจารย์สุเทพ สุธะเทโว ได้นำมาใช้ในการรวบรวมเพื่อการเขียนบทสุนทรพจน์ต่อไป

๒.๑.๔ การวางโครงเรื่อง

การวางโครงเรื่องเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่ง ที่จะขาดเสียมิได้ในการเขียนผลิตงานเขียน เพราะโครงเรื่องจะช่วยให้การเรียบเรียงเรื่องราวดำเนินไปตามลำดับ ทำให้การเขียนบรรลุผล สมความมุ่งหมาย คือ ได้กล่าวถึงปัญหาและเรื่องราวต่าง ๆ อย่างครอบคลุมและครบถ้วน ตามที่ควรจะเป็น การวางโครงเรื่องมีความสำคัญ คือ

๑. เป็นตัวกำหนดทิศทางในการเขียนทำให้งานเขียนมีเป้าหมายและขอบข่ายสมบูรณ์ ชัดเจน ไม่ตกประเด็นสำคัญ และไม่ออกนอกประเด็นที่กำหนด

^{๑๔}สมพร มั่นตะสูตร แห่งพิพัฒน์, การเขียนเพื่อการสื่อสาร, หน้า ๖.

๒. ช่วยให้งานเขียนมีเอกภาพ สัมพันธภาพ และสารัตถภาพ อันจะช่วยส่งผลให้
โครงเรื่องมีสัดส่วนที่สวยงามและเหมาะสม

๓. ช่วยให้ผู้เขียนพิจารณาให้รายละเอียดของเนื้อหา และสามารถกำหนดกลวิธี
ในการนำเสนอเนื้อหาในแต่ละประเด็นได้อย่างเหมาะสม^{๑๕}

โครงเรื่องจึงเปรียบเสมือนแบบแปลนสำหรับผู้ก่อสร้าง ซึ่งจะใช้เป็นบรรทัดฐาน
ในการก่อสร้างงานแต่ละชิ้นแต่ละอย่างขึ้นมา ต้องแก้ไขพิจารณาตั้งแต่ยังไม่เริ่มก่อสร้าง
ส่วนใดจะตัด เติม เสริมแต่ง ก็ดูจากแบบแปลนที่ยังไม่ได้ลงมือก่อสร้าง การที่นายช่างขาดแปลน
แล้วเกิดความขัดข้องในการก่อสร้างฉันทใด ผู้เขียนจะเกิดความขัดข้องในการเขียนฉันทนั้น^{๑๖}

โครงเรื่องประกอบด้วยหัวข้อหรือประเด็นต่าง ๆ ที่แสดงความสำคัญมาก
และสำคัญรองลงมาตามลำดับ มีลักษณะคล้ายกับสารบัญอย่างคร่าว ๆ นั้นเอง ปกติการวาง
โครงเรื่องจะต้องทำให้เสร็จเรียบร้อยก่อนลงมือเขียนรายละเอียด ไม่ใช่เขียนไปพลางคิดไปพลาง
เพราะจะทำให้เขียนยาก แม้จะลงมือเขียนรายละเอียดแล้ว ถ้าพบว่าโครงเรื่องไม่สมบูรณ์
หรือบกพร่องในส่วนใดก็ตามก็ยังสามารถแก้ไขในส่วนนั้น ๆ ได้

อนึ่ง นอกจากโครงเรื่องจะมีประโยชน์ในด้านการเขียน คือ ช่วยให้เขียนง่าย มีระบบ
ระเบียบ ครอบคลุม และเนื้อหาครบถ้วนแล้ว ยังมีประโยชน์ในด้านการอ่านด้วย ทั้งนี้ “เพราะว่า
การเขียนคือภาษาที่แสดงออกให้ผู้อ่านเข้าใจ ถ้าผู้เขียนใช้โครงเรื่องจัดระเบียบความคิด แยกแยะ
เนื้อเรื่องที่เขียนได้ชัดเจน ผู้อ่านก็สามารถวิเคราะห์แยกแยะหัวข้อได้กระจ่างและเข้าใจ
ความสำคัญได้ถูกต้อง”^{๑๗}

ดังนั้น ในการวางโครงเรื่องมีหลักเกณฑ์สำคัญ ๆ ดังนี้

(ก) การเกริ่นนำ...เริ่มเร่งเร้า...จูงใจ...

^{๑๕}ปรีชา ทิชนพงศ์, การเขียนผลงานทางวิชาการ, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์,
๒๕๓๕), หน้า ๒๗.

^{๑๖}ฉัตรชัย ศุภระกาญจน์, การใช้ภาษาไทย การเขียนเรียงความ, (นครศรีธรรมราช :
วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช, ๒๕๑๗), หน้า ๖๙. (อัดสำเนา)

^{๑๗}ประสิทธิ์ กาพย์กลอน, การเขียนภาคปฏิบัติ, หน้า ๑๑๖.

คำนำเป็นส่วนที่เรียกให้ผู้อ่านทราบว่า เขากำลังจะอ่านอะไร คำนำที่ดีจะทำให้ผู้อ่านต้องการอ่านเนื้อเรื่องต่อไป แต่ถ้าคำนำไม่ดีผู้อ่านอาจหมดกำลังใจในการที่จะอ่าน คำนำจึงเป็นจุดสำคัญเริ่มแรกที่จะทำให้งานเขียนประสบความสำเร็จ การเขียนคำนำอาจจัดในรูปแบบต่าง ๆ แล้วแต่เรื่องที่จะเขียน แต่สิ่งที่สำคัญจะต้องจูงใจผู้อ่าน มีลักษณะดังนี้

ก) บอกประเด็นสำคัญของเรื่อง

ข) น่าสนใจ ดึงดูดให้ผู้อ่านอยากทราบถึงเนื้อหาสาระโดยละเอียด การขึ้นบทนำแบบแปลกใหม่จะน่าสนใจกว่าการขึ้นบทนำแบบพื้น ๆ ที่อ่านแค่ประโยคแรกก็เดาได้แล้วว่าต่อไปจะเขียนอย่างไร เช่น การขึ้นบทนำโดยใช้วิธีอธิบายชื่อเรื่อง

ค) ทำให้ผู้อ่านเกิดความศรัทธาในความรู้ และความสามารถของผู้เขียน ดังนั้นบทนำจึงต้องแสดงความตั้งใจเขียน และประสบการณ์อันกว้างขวางลึกซึ้งในเรื่องนั้นของผู้เขียน

ดังนั้น รูปแบบการขึ้นต้นที่ดีสามารถเลือกใช้ได้ตามลักษณะของเนื้อเรื่อง ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

๑. นำด้วยเหตุการณ์สำคัญที่มีความสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ซึ่งเหตุการณ์ที่ว่านี้ต้องเกิดขึ้นจริง และกำลังเป็นที่น่าสนใจของคนทั่วไป การนำแบบนี้จะทำให้ผู้อ่านเกิดความศรัทธาเพราะเป็นการแสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนมีความตื่นตัวต่อสิ่งต่าง ๆ ตลอดเวลา

๒. นำด้วยวาทะ คำคม หรือข้อเขียนของบุคคลสำคัญ ที่อาจสอดคล้องหรือขัดแย้งกับเนื้อเรื่องก็ได้

๓. นำด้วยคำถาม เพื่อยั่วยุให้ผู้อ่านคิดหาคำตอบ ทดสอบความสามารถของตนเอง การนำแบบนี้จะทำให้ผู้อ่านสนใจอยากรู้ว่า คำตอบในเนื้อเรื่องนั้นตรงกับความคิดของตนหรือไม่

๔. นำด้วยการให้คำจำกัดความ คือ การอธิบายให้เข้าใจความหมายของชื่อเรื่องเสียก่อน แต่การนำแบบนี้เป็นวิธีที่นิยมใช้กันมาก จึงไม่มีความแปลกใหม่น่าสนใจ ดังนั้น จึงควรใช้ต่อเมื่อมีเหตุจำเป็น ๔ ประการ คือ

๔.๑ ชื่อเรื่องนั้นกินความกว้างมาก จำเป็นต้องกำหนดแนวทางใหม่ โดยนิยามความหมายให้แคบลงเพียงเฉพาะด้าน

๔.๒ ชื่อเรื่องมีถ้อยคำหรือศัพท์ที่คนส่วนมากยังไม่เข้าใจ จึงต้องให้คำจำกัดความเพื่อให้คนเข้าใจตรงกัน

๔.๓ ชื่อเรื่องมีความหมายได้หลายทางมีผู้เข้าใจแตกต่างกันอยู่ จึงต้องจำกัดความให้ชัดเจน

๔.๔ ผู้เขียนมีเจตนาจะให้คำจำกัดความแปลกใหม่ เพื่อประโยชน์ในการจูงใจผู้อ่านให้รู้สึกขัดแย้งไม่คุ้นเคยและเกิดความสนใจ

๕. นำด้วยการบอกเจตนา หรือวัตถุประสงค์ในการเขียน วิธีนี้ใช้ได้กับวัตถุประสงค์ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านโดยตรง

๖. นำด้วยข้อมูล สถิติ ข้อเท็จจริง สิ่งเหล่านี้จะกระตุ้นให้ผู้อ่านตื่นตัว เห็นความสำคัญของเรื่องนั้นได้เป็นอย่างดี

๗. นำด้วยการกล่าวถึงบุคคลที่ต้องเขียนถึง โดยการดึงเอาลักษณะเด่นหรือสิ่งที่สร้างชื่อเสียงกับคนผู้นั้นมาบอกกล่าวก่อน เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความสนใจ

๘. นำด้วยการมุ่งตรงสู่เรื่อง เริ่มด้วยข้อความที่กล่าวแบบกว้าง ๆ แล้วค่อยเชื่อมโยงไปสู่ประเด็นที่เราต้องการเขียน วิธีนี้เหมาะกับเรื่องที่ผู้อ่านมีความคุ้นเคยอยู่แล้วพอสมควร

๙. นำด้วยการเล่าเรื่อง หรือเล่าถึงความเป็นมาพื้นฐานของเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความคุ้นเคยกับเรื่องมากขึ้น และยังสามารถชักชวนให้ผู้อ่านติดตามเรื่องต่อไปได้อย่างดีอีกด้วย ถ้าความเป็นมานั้นไม่ธรรมดา

ข้อควรจำ อย่าเขียนบทนำที่ไม่สอดคล้องไม่สัมพันธ์กับเนื้อเรื่องและบทสรุป เพราะจะทำให้ผู้อ่านจับสาระสำคัญไม่ได้ และเกิดความสับสน นอกจากนี้การเขียนบทนำยาวเกินไป หรือใช้ข้อความที่ซ้ำซากก็อาจทำให้ผู้อ่านรู้สึกเบื่อตั้งแต่บทนำจนไม่อ่านเนื้อเรื่องเลยก็ได้^{๑๔}

เพราะฉะนั้น แนวคิดเกี่ยวกับการเกริ่นนำหรือรูปแบบการขึ้นต้นที่ดีนี้ ผู้วิจัยจะได้นำมาพิจารณาถึงการเขียนเกริ่นนำบทสุนทรพจน์ของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุธะเทโว ว่าท่านได้ใช้หลักและแนวทางในการเกริ่นนำบทสุนทรพจน์อย่างไรบ้าง เพื่อเป็นประโยชน์ต่อพระสงฆ์ผู้ทำหน้าที่บทบาทด้านการเผยแผ่หลักพุทธธรรมโดยวิธีการเขียนบทสุนทรพจน์ จะได้นำแนวคิดเหล่านั้นมาใช้เป็นแบบอย่างในการเขียน ตามรูปแบบที่ตนเห็นว่าเหมาะสมกับการเขียนในเรื่องนั้น ๆ ต่อไป

(๒) การดำเนินเรื่อง...เรื่องรู้รอบ...เข้าใจ...

^{๑๔}ยูดา รักไทย, เบญจมาศ อ่ำพันธุ์, **คนฉลาดเขียน**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพฯ : บริษัทเอ็กซ์เพอร์เน็ท จำกัด, ๒๕๔๒), หน้า ๓๐.

เนื้อเรื่องเป็นส่วนที่สำคัญที่สุด ในการเขียนทุกครั้งจะต้องกำหนดว่าเนื้อเรื่องที่จะเขียนนั้นจะให้อะไรกับผู้อ่านบ้าง มีความรู้ดีพอที่จะเขียนหรือยัง ผู้อ่านควรได้ผลคุ้มค่ากับการอ่าน สิ่งที่สำคัญที่ผู้เขียนจะต้องเขียนให้สมเหตุสมผล มีข้อเท็จจริง การเขียนเนื้อเรื่องจะจัดให้มีที่ย่อหน้าก็ได้ตามความเหมาะสม ข้อสำคัญจะต้องให้เนื้อเรื่องเกี่ยวเนื่องกันเป็นลูกโซ่เพื่อเชื่อมโยงความ ให้ผู้อ่านติดตามเรื่องโดยตลอด

เนื้อเรื่อง หรือเนื้อหา ควรมีลักษณะดังนี้

๑. สิ่งที่ยื่นไปนั้นตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่
๒. มีสาระสำคัญครบถ้วนหรือไม่ อย่าละข้อมูลที่สำคัญทิ้งไปเพราะคิดว่าผู้อ่านรู้แล้ว
๓. รายละเอียดที่นำมาเสริมหัวข้อประเด็นสำคัญเหมาะสม มีสอดคล้องกันหรือเปล่านั้นมากเกินไปหรือเปล่านั้น
๔. เนื้อเรื่องมีความสัมพันธ์ต่อเนื่อง สมเหตุสมผลหรือไม่
๕. ความยาวของย่อหน้าเหมาะสมหรือไม่
๖. ขั้นตอนการนำเสนอ น่าสนใจหรือไม่
๗. ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง ตัวเลขถูกต้องหรือเปล่านั้น
๘. ข้อมูลนั้นมีความทันสมัยหรือไม่^{๑๙}

จากแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินเรื่องที่เราได้กล่าวมาแล้วนี้ ผู้วิจัยจะได้นำมาพิจารณาถึงการดำเนินเรื่องบทสุนทรพจน์ของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุธะวชิราภิบาล ว่าท่านได้ใช้หลักและแนวทางในการดำเนินเรื่องบทสุนทรพจน์อย่างไรบ้าง เพื่อทำให้งานด้านการเผยแผ่การเขียนบทสุนทรพจน์ของพระสงฆ์ในยุคปัจจุบัน มีความน่าสนใจ และเป็นที่ยินยอมของผู้อ่านทั่วไป

(ค) การสรุปเรื่อง...ลารีนเริง...จับใจ...

สรุปเป็นการช่วยกระชับงานเขียนทั้งหมดว่าต้องการกล่าวถึงอะไร อาจฝากข้อคิดหรือสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้อ่าน การสรุปต้องให้กลมกลืนกับคำนำและเนื้อเรื่องทั้งหมด จึงจะเป็นการสรุปที่ดี บทสรุปไม่ใช่เรื่องย่อ แต่เป็นส่วนหนึ่งของการเขียนเพื่อปิดเรื่อง เพื่อช่วยย้ำ

^{๑๙}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๓.

ให้ผู้อ่านทราบว่า งานเขียนที่อ่านมาแล้ว มีวัตถุประสงค์อะไร มีข้อคิดหรือความรู้อะไรบ้าง บทสรุปที่ดี ควรมีลักษณะดังนี้

๑. ช่วยย้ำเจตนาของผู้เขียนให้ชัดเจนขึ้น
๒. สอดคล้องกับเนื้อเรื่องและประเด็นหลักของเรื่อง
๓. ช่วยให้อ่านทราบถึงสาระสำคัญที่แฝงอยู่ในเนื้อเรื่องซึ่งผู้อ่านอาจจะจับใจความไม่ได้ เพราะสำนวนการเขียนมีความซับซ้อน
๔. ใช้ถ้อยคำที่รวบรัด ชัดเจน และน่าประทับใจ เพื่อให้ผู้อ่านจดจำหรือนำไปคิด และนำไปปฏิบัติต่อ

ข้อควรจำสำหรับวิธีการเขียนบทสรุปต่าง ๆ มีดังนี้

๑. สรุปด้วยภาพิตหรือคำคม จะช่วยทำให้อ่านจำได้ง่ายและจำได้นาน แต่ถ้านำเรื่องด้วยภาพิตหรือคำคมแล้ว ก็ไม่ควรสรุปในแบบเดียวกันอีก เพราะมันจะเป็นการซ้ำซากจำเจ และข้อความที่ยกมานั้นก็ควรพอมะกับเนื้อเรื่อง
๒. สรุปด้วยความคิดเห็นของผู้เขียน ซึ่งอาจจะเห็นด้วย ชัดแย้ง เสนอแนะ ชักชวน หรืออะไรก็ได้ทั้งนั้น
๓. สรุปด้วยคำถาม ที่ชวนให้อ่านคิดหาคำตอบต่อไป
๔. สรุปด้วยการให้กำลังใจแก่ผู้อ่าน
๕. สรุปด้วยการทิ้งท้าย ใช้คำคมหรือประโยคที่มีความหมายลึกซึ้ง แฝงไว้ด้วยแง่คิด^{๒๐}

ศิลปะในการสรุปเรื่องตอนจบ เป็นกลวิธีเขียนที่สามารถสร้างความประทับใจให้แก่ผู้อ่านได้เป็นอย่างดี เพราะถ้าจบดีก็เท่ากับเป็นการทิ้งท้ายไว้ให้คิดกันนาน นักเขียนหลายท่านนิยมสรุปเรื่องไว้ตอนจบ โดยเฉพาะในการเขียนบทความ นวนิยาย เรื่องสั้น เป็นการรวบรวมความคิดที่กระจัดกระจายของคนอ่านให้เข้าที่อีกครั้งหนึ่ง เพราะบางครั้งเรื่องที่เขียนมาตั้งแต่ต้น คนอ่านชักจะลืมใจความสำคัญไปเสียแล้วก็มี การขมวดสรุปเรื่องตอนจบจึงเป็นการดึงความสนใจของผู้อ่านมารวมกันไว้อีกครั้งหนึ่ง และบางครั้งนักเขียนอาจจะเพียงแต่ทิ้งค้างไว้ให้ผู้อ่านเดาหรือคิดฝันเอาเอง โดยทิ้งจุดสุดยอดไว้ในใจผู้อ่าน

^{๒๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๕.

การจบเรื่องแบบสรุปตอนจบนี้มีกลวิธีที่ติดอยู่หลายประการ ส่วนมากมักจะเป็น การแสดงพรรณนะส่วนตัวของผู้เขียน อาจจบด้วยสำนวนโวหารเพราะ ๆ สุภาสิต คำพังเพย ข้อคิดจากผู้ที่มีชื่อเสียง จบด้วยการคลี่คลายปมของเรื่อง ด้วยคติเตือนใจ หรือเสนอแนะแนวทาง ที่พึงปฏิบัติที่คาดว่าจะจะเป็นผลดีในการดำเนินชีวิต^{๒๐}

สำหรับในแนวคิดเกี่ยวกับการเขียนบทสรุปนี้ ผู้วิจัยจะได้นำมาพิจารณา ถึงการสรุปบทสุนทรพจน์ของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว ว่าท่านได้ใช้หลักและแนวทาง ในการสรุปบทสุนทรพจน์อย่างไรบ้าง

๒.๑.๕ การสร้างประโยค

คำ เป็นหน่วยเล็กที่สุด นักประพันธ์เอาคำมาลำดับกันเข้าเป็นข้อความ เรียกในไวยากรณ์ว่า ประโยค แล้วก็เรียงประโยคต่าง ๆ ให้มีข้อความติดต่อกันเป็นลำดับ รวมเรียกว่า เนื้อความ หรือข้อความตอนหนึ่ง เนื้อความหลาย ๆ ตอนรวมกันเป็นเรื่องหนึ่ง บทวรรณกรรมต่าง ๆ จะพ้นไปจากคำ ประโยค เนื้อความ ไปไม่ได้เลย สิ่งทั้งสามประการนี้ ดูเผิน ๆ ก็เป็นธรรมดาสามัญ แต่ก็เปรียบเทียบไม่ไปเดียว นักภาษาศาสตร์อาจให้ความรู้ ที่เป็นประโยชน์แก่เราได้มีใช่น้อย

หลักแห่งการนำถ้อยคำมารวมลำดับกันเป็นข้อความ ซึ่งเรียกว่า ประโยค ลักษณะของประโยค คือ คำหลายคำรวมกัน แสดงข้อความจบลงเพียงข้อความเดียว ถ้านำเอาประโยคต่าง ๆ มาพิจารณา จะเห็นลักษณะต่อไปนี้

ประโยคสามัญที่สุด ซึ่งเรียกในภาษาไวยากรณ์ว่า เอกัตถประโยค ประโยคชนิดนี้ ย่อมมีประธาน กริยา หรือประธาน กริยา กรรม หรือประธาน กริยา คำประกอบกริยา

ฉะนั้น เราสามารถขยายประโยคออกไป ซึ่งทำได้ ๒ วิธี คือ หากำมาขยาย กับหาข้อความมาขยาย คำที่นำมาขยายนั้นได้แก่คำวิเศษณ์ หรือที่เคยเรียกกันว่า คำคุณศัพท์ และกริยวิเศษณ์ ส่วนข้อความที่ขยายได้แก่ประโยคอื่น ๆ ซึ่งมีเนื้อความเกี่ยวเนื่องกัน และการที่ความจะเกี่ยวเนื่องกันได้ก็ต้องอาศัยคำต่อ ซึ่งเรียกในไวยากรณ์ว่า คำบุพบท สันธาน ประพันธสรรพนาม และประพันธวิเศษณ์^{๒๑}

^{๒๐}สมพร มั่นตะสูตร แห่งพิพัฒน์, การเขียนเพื่อการสื่อสาร, หน้า ๑๖ - ๓๒.

^{๒๑}เปลื้อง ณ นคร, ศิลปะแห่งการประพันธ์, หน้า ๒๑.

โครงสร้างของประโยค (Structure of Sentences) เกี่ยวกับโครงสร้างของประโยคมีส่วนสำคัญที่ควรกล่าวถึง^{๒๓} คือ

๑ การลำดับที่ของวลีและอนุประโยค คือ กฎแห่งความใกล้ชิด (Proximity) ได้แก่ สิ่งที่เกี่ยวข้องกันพาดพิงถึงกัน ต้องอยู่ใกล้ชิดกัน และกฎแห่งความก่อนหลัง (Priority) คือ การเน้นประโยคโดยเน้นที่ลำดับความก่อนหลัง ที่สำคัญที่สุดคือจะเน้นตอนปลายเพื่อความหนักแน่น

๒ ประโยคกระชับและประโยคหลวม (Periodic and Loose) เป็ลื่อง ณ นคร ได้ให้ความหมายของประโยคทั้งสองชนิดนี้ สรุปได้ว่า^{๒๔}

(ก) ประโยคกระชับ คือ งานเขียนที่เอาข้อความสำคัญไปไว้ประโยคหลังสุดให้ประโยคต้นเป็นประโยคที่ชักนำความสนใจและก่อให้เกิดความสงสัย ผู้อ่านจะต้องอ่านไปจนจบ มิฉะนั้นจะไม่เข้าใจเรื่องประโยค ลักษณะนี้เป็นประโยคที่ดีเพราะสามารถยึดความสนใจของผู้อ่านไว้ได้

(ข) ประโยคหลวม คือประโยคที่พูดใจความสำคัญจบเสียก่อน แล้วต่อไปจึงกล่าวพลความ ประโยคเช่นนี้จะไม่น่าฟัง

๓. เอกภาพของประโยค (Unity) ประโยคหนึ่ง ๆ จะต้องมีความคิดสำคัญเพียงความคิดเดียว ถ้ามีอนุประโยคหลายอนุประโยคประกอบอยู่ อนุประโยคเหล่านั้น จะต้องมีความเกี่ยวข้องกับใจความสำคัญ

ประโยคไม่มีเอกภาพ หมายถึง ประโยคที่มีใจความสำคัญอย่างหนึ่ง และในข้อความนั้นมีอนุประโยคที่ไม่เกี่ยวข้องกันเข้ามาแทรกอยู่

ข้อความตอนหนึ่ง ๆ คือ ประโยค จะเป็นประโยคเดียวหรือหลายประโยคก็ได้ แสดงความอย่างใดอย่างหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียว ขอให้สังเกตว่า บทความคือตัวเรื่อง ๆ หนึ่ง

^{๒๓} ทวีศักดิ์ ญาณประทีป, การเขียนสารคดี, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย, ๒๕๒๕), หน้า ๓๑ - ๔๔.

^{๒๔} เป็ลื่อง ณ นคร, คำบรรยายวิชาการประพันธ์และหนังสือพิมพ์, (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๐๗), หน้า ๑๘๒.

ข้อความคือเนื้อเรื่องตอนหนึ่ง ๆ ใจความคือจุดสำคัญของเรื่องในตอนหนึ่ง ๆ เมื่อผู้เขียนมีใจความอย่างหนึ่งอย่างใดที่จะเขียน ผู้เขียนจะต้องหาทางทำให้ผู้อ่านเข้าใจ ซึ่งทำได้ดังนี้

๑. อธิบายความหมายของเรื่องที่จะเขียน
๒. ยกตัวอย่างให้เห็น
๓. แสดงเหตุผลแห่งความคิดของผู้เขียน
๔. อธิบายแจกแจงเรื่องให้ละเอียดออกไป
๕. อ่างหลักฐานสนับสนุนความคิดของผู้เขียน

ในข้อความตอนหนึ่ง ๆ ต้องมีประโยคสำคัญแสดงใจความที่ผู้เขียนต้องการเขียน ประโยคนี้ผู้เขียนจะไว้วางไว้ตอนต้น ตอนกลาง หรือตอนปลายก็ได้ แต่ที่ดีที่สุดคืออยู่ตอนต้นของข้อความ เพราะดึงดูดความสนใจได้ดี^{๒๕}

ฉวย สุรสิทธิ์ กล่าวว่า การเรียบเรียงถ้อยคำเพียง ๒ - ๓ ประโยคแรกเพื่อเริ่มเรื่องให้ดีที่สุดนั้นย่อมจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสำคัญ ๆ ถึง ๒ ประการ คือ

ประการที่ ๑ จะต้องเริ่มเขียนด้วยถ้อยคำภาษาที่อ่านง่าย ๆ รัดกุม กินความมาก จูงใจ เพื่อจะทำให้ผู้อ่านนึกอยากอ่านเรื่องเหล่านั้นต่อไปจนจบ

ประการที่ ๒ จะต้องเรียบเรียงประโยค ซึ่งประหนึ่งคล้ายกับอธิบายขอบข่าย ความหมายหรือการให้คำจำกัดความ หรือจะพรรณนาหรือบรรยายความอย่างใดอย่างหนึ่งของเรื่อง ตั้งแต่เริ่มเรื่องเลยทีเดียว ซึ่งก็เท่ากับเป็นบันไดหรือถนนที่ปูด้วยพรมที่ผู้อ่านจะเดินผ่านถึงเนื้อเรื่องอย่างราบเรียบที่สุด^{๒๖}

สำหรับการสร้างประโยค ของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว นั้น ท่านได้ใช้หลักการ สอดคล้องกับลักษณะของการเรียบเรียงประโยคที่ดี ของวิจิตร แสงพลสิทธิ์ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

๑. มีความชัดเจนไม่คลุมเครือ
๒. เป็นประโยคสมบูรณ์
๓. ประโยคไม่ยาวเกินไปและสั้นเกินไป ควรหัดใช้เอกัตถประโยคและสังกรประโยค

แต่ไม่ควรซ้อนกันจนยืดยาว

^{๒๕} เปลื้อง ณ นคร, ศิลปะแห่งการประพันธ์, หน้า ๓๑.

^{๒๖} ฉวย สุรสิทธิ์, ศิลปะการเขียน, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๓), หน้า ๙๗.

๔. ใช้คำกะทัดรัด ไม่ซ้ำ ไม่วกวน และไม่ฟุ่มเฟือย
๕. เป็นประโยคแบบไทย ไม่เลียนสำนวนประโยคของต่างประเทศ
๖. มีความสัมพันธ์กันระหว่างประโยค (มีสัมพันธภาพ)^{๒๗}

จะเห็นได้ว่า การเขียนบทสุนทรพจน์นั้น การสร้างประโยคมีส่วนสำคัญในการสร้างผลงานการเขียน เพราะว่า รูปแบบของประโยคในการเขียนนั้นต้องมีความชัดเจน สมบูรณ์ มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงเกี่ยวเนื่องกันเป็นลำดับ ๆ มีการจัดหัวข้อ ก่อองค์ประกอบ และตีกรอบลำดับความ ก็จะทำให้ผลงานการเขียนนำติดตามจนจบเรื่อง

๒.๑.๖ การใช้คำ/ภาษา

การสื่อสารจะเกิดขึ้นได้นั้น ก็ต่อเมื่อผู้สื่อสารถอดความคิดออกมาส่งผ่านสัญลักษณ์ในรูปแบบที่ผู้รับสารจะเข้าใจได้

เราทราบแล้วว่าความคิดหนึ่ง ๆ สามารถแสดงออกได้ด้วยถ้อยคำหลายอย่างต่าง ๆ กัน แม้ในภาษาเดียวกัน การใช้คำที่แตกต่างกันทำให้เกิดความประทับใจในระดับที่แตกต่างกันแก่ผู้รับสาร เราอาจกล่าวได้ว่า การโน้มน้าวใจนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้สื่อสารในการที่จะสร้างนัยตรงที่ชัดเจนสำหรับคำ ๆ หนึ่ง หรือเปลี่ยนความหมายของคำ ๆ หนึ่งให้ได้ และยิ่งคำ ๆ นั้น มีความสัมพันธ์กับวัตถุจริง ๆ มากขึ้นเท่าใด ผู้สื่อสารก็ต้องใช้ความพยายามในการที่จะเปลี่ยนแปลงมากขึ้นเท่านั้น^{๒๘}

จะเห็นได้ว่า สื่อแห่งความเข้าใจ ก็คือ ถ้อยคำ หรือจะเรียกสั้น ๆ ก็ว่า คำ คำนี้คือสมบัติของนักเขียน นักเขียนรู้คำมากเท่าใด วงที่เขาจะเขียนก็กว้างยิ่งขึ้น นักเขียนจะต้องเป็นนักสะสมคำเพียงแต่คำที่เราใช้พูดกันธรรมดา ไม่เพียงพอสำหรับนักประพันธ์จะใช้บรรยายเรื่องได้ เพียงแต่รู้คำว่า เดิน คำเดียว ยังไม่พอที่จะแสดงกิริยาของการไปได้ เพราะมีคำว่า ย่าง ก้าว ย่อง คลาน กระดืบ นวยนาด เหล่านี้ ย่อมให้ภาพแห่งการไปต่างกันทั้งสิ้น

เมื่อเราสะสมคำแล้ว เราต้องพิจารณาคำนั้นให้รู้ความหมายอันแท้จริง แม้ว่าคำบางคำจะมีความหมายเหมือนกันก็จริง แต่ทุกคำมีความหมายโดยของตัวเองอยู่แล้ว ในการใช้คำจงอย่าใช้อย่างประมาท จงพิจารณาคำที่เราต้องการใช้ให้ถ่องแท้ ว่า ใช้คำอะไรในที่อย่างไร

^{๒๗} วิจิตร แสงพลสิทธิ์ และคณะ, **การใช้ภาษา (ไทย ๑๐๑)**, หน้า ๒๔๔.

^{๒๘} อรวรรณ ปิณฑธนโฆวาท, **การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖), หน้า ๑๖๗.

คำนั้นมีความหมายอย่างไร เช่น บรรดาภาพต่าง ๆ จะเป็นภาพกิริยาท่าทาง ภาพบุคคล สัตว์
สิ่งของ ภาพของอาการแห่งความเศร้า ความดีใจ ล้วนมีคำพูดประจำ และเมื่อเราเขียนคำนั้น ๆ
ออกมา จะทำให้ผู้อ่านนึกเห็นภาพ เราเรียกว่า ภาพพจน์ (Image Making Words)

ดังนั้น ในการใช้คำให้ตรงกับความหมายที่เราต้องการนั้นย่อมเป็นการประหยัดคำ
ไม่ต้องใช้คำอธิบายจนยืดยาวพุ่มเฟิย ไม่เสียเวลาของเราและผู้อ่าน จะทำให้เข้าใจได้ทันที
และทำให้ข้อความนั้นเด่นชัด หนึ่ง ควรเข้าใจด้วยว่า คำ มีลักษณะประจำตัวของมันเช่นเดียวกับ
มนุษย์ บางคำนุ่มนวล บางคำแก่คร่ำครือ บางคำทะมัดทะแมง บางคำสะสวยงดงาม บางคำ
มีสง่า บางคำมีลักษณะเป็นไพร่ บางคำจิตไม่มีรส บางคำเผ็ดร้อน บางคำอ่อนหวาน^{๒๙}

เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต เสนอแนวทางในเรื่องของการใช้ถ้อยคำไว้ว่า งานเขียนที่ดีนั้น
ย่อมมาจากการที่ผู้เขียนรู้จักใช้คำได้อย่างสละสลวย เหมาะสม ถูกต้อง ตามหลักไวยากรณ์ คำที่มี
ความหมายคล้ายกันมีหลายคำ ผู้เขียนจะต้องรู้จักเลือกใช้คำที่มีความหมายไพเราะและน่าฟังกว่า
เช่น คำว่า “ในเวลากลางคืน” ถ้าเป็นการเขียนในเชิงพรรณนา ควรใช้คำว่า “ในยามราตรี” คำที่
ใช้แต่ละคำควรเป็นคำที่อยู่ในระดับเดียวกัน เช่น ถ้าคำแรกใช้ “สุนัข” แทนคำว่า “หมา” คำว่า
“สุกร” ก็ควรใช้แทนคำว่า “หมู” เป็นต้น

หลักสำคัญในการใช้คำอาจกล่าวโดยสรุปเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

๑. ใช้คำให้ถูกต้องตามตำแหน่งหน้าที่ เช่น คำสรรพนาม ใช้ทำหน้าที่เป็นประธาน
หรือกรรม คำกริยาแสดงการกระทำ เป็นต้น ผู้เขียนต้องรู้จักคำใดทำหน้าที่อะไรอยู่ตรงส่วนไหน
ของประโยคและใช้เมื่อใด

๒. เรียงลำดับคำหรือพยางค์ให้ถูกต้อง ถ้าเรียงกลับกันความหมายอาจจะกลับกันได้
เช่น ใจซำกับซำใจ หนวกหูกับหูหนวก เป็นต้น

๓. ต้องรู้จักเลือกใช้คำให้เหมาะสมกับกาลเทศะ ถึงแม้คำจะมีความหมาย
คล้ายคลึงกัน แต่เวลาเขียนจะต้องดูความเหมาะสม เช่น ไม่ใช่คำว่า ตลบอบอวลกับกลิ่นเหม็น
ตัวอย่าง เช่น ภายในโรงฆ่าสัตว์ตลบอบอวลไปด้วยกลิ่นคาวเลือดและซากสัตว์ ควรใช้คำ
“คละคลุ้ง” แทนคำว่า “ตลบอบอวล” เป็นต้น

๔. เลือกใช้คำระดับเดียวกัน เช่น ลูกใช้กับพ่อ แต่ถ้าใช้บุตร ควรใช้คู่กับบิดา เป็นต้น

^{๒๙} เปลื้อง ณ นคร, ศิลปะแห่งการประพันธ์, หน้า ๙.

๕. ใช้คำให้ตรงกับความหมาย ภาษาไทยมีคำเป็นจำนวนมากที่มีความหมายคล้ายกัน เช่น ขว้าง – ปา, ไกล – ห่าง, โกลั – ชิด เป็นต้น คำบางคำมีความหมายแฝงอยู่ทางดีหรือทางไม่ดี ถ้าใช้ผิดความหมายก็จะผิดไป^{๓๐}

ส่วนในแนวคิดเกี่ยวกับการใช้คำที่ผู้วิจัยได้รวบรวมมานี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาถึงวิธีการและรูปแบบในการใช้คำในบทสุนทรพจน์ของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทพโวว่าท่านได้ใช้คำอย่างไร เพื่อให้บทสุนทรพจน์ของท่านเป็นที่ชื่นชมและสนใจของผู้อ่าน

องค์ประกอบที่สำคัญของการใช้ภาษาตามหลักนิเทศศาสตร์ สรุปได้ดังนี้

๑. ความกระจ่างชัดของภาษา ภาษาที่ใช้ต้องชัดเจนไม่คลุมเครือ หรือก่อให้เกิดความสับสน นั่น คือ ภาษาที่ใช้ต้องมีลักษณะ ต่อไปนี้

๑.๑ ถูกต้องชัดเจน คือ ใช้ถ้อยคำที่ถ่ายทอดความคิดเห็น ความรู้สึกของผู้พูดได้ดี มีความหมายแจ่มชัด และมีความสัมพันธ์กับคำอื่น ๆ ได้กลมกลืน สมเหตุ สมผล ชวนฟัง

๑.๒ ใช้คำที่เฉพาะและก่อให้เกิดความเข้าใจได้ดี ไม่ใช่ถ้อยคำที่เป็นนามธรรม ฟังแล้วงุนงง หรือตีความไม่ได้ โดยยึดความรู้และภูมิหลังของผู้ฟังเป็นสำคัญ

๑.๓ อย่าใช้คำที่ไม่จำเป็นหรือคำคุณศัพท์ที่ให้รายละเอียดที่ไม่สำคัญ เพราะจะทำให้ความไม่กระชับ และเยิ่นเย้อ

๑.๔ สร้างความสมเหตุสมผลด้วยการใช้เหตุผลกล่าวอ้างหรือแสดงลำดับความ และเหตุการณ์อย่างถูกต้องเข้าใจได้ดี อันเกิดจากความสามารถในการเลือกใช้ภาษา และแต่งประโยคที่ไพเราะและชัดเจน

๒. การใช้ภาษาที่ทำให้ผู้ฟังเกิดภาพได้ ด้วยการใช้อารมณ์เปรียบเทียบ อุปมาอุปไมย หรือตัวอย่างกับสิ่งที่ผู้ฟังรู้จักและคุ้นเคย สามารถพูดสร้างสีสัน และบรรยายากาศให้ผู้ฟังวาดภาพตามไปได้จากการฟัง

๓. การใช้ย้าคำหรือความเพื่อสร้างหรือย้าจุดเด่น หรือความสำคัญของเนื้อหา ด้วยการให้ผู้ฟังรับและเข้าใจในประเด็นสำคัญหรือแก่นของเนื้อหาให้ได้

^{๓๐}เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต, การเขียนสำหรับการสื่อสาร, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดวงกมล, ๒๕๓๔), หน้า ๒๐ - ๒๑.

๔. ความเหมาะสมของการใช้ภาษา นั่นคือ ใช้ภาษาให้เหมาะสมกับความต้องการ ความสนใจ ความรู้และทัศนคติของผู้ฟัง การใช้ภาษาให้เหมาะสมกับคนฟัง อาจทำได้โดย

๔.๑ ใช้คำสรรพนามที่สร้างความใกล้ชิดเป็นกันเองแต่สุภาพ

๔.๒ ใช้การตั้งคำถาม เพื่อให้ผู้ฟังสนใจและเกิดความรู้สึกร่วม

๔.๓ กล่าวถึงหรือยกตัวอย่างในเรื่องที่ผู้ฟังมีส่วนร่วม มีประสบการณ์

๔.๔ หากต้องการสร้างความรู้สึกร่วมด้วยการสร้างสถานการณ์ ควรสร้างสถานการณ์ในเรื่องที่เป็นไปได้ และเกิดขึ้นได้สำหรับผู้ฟังกลุ่มนั้น ๆ

๔.๕ ระวังการใช้ภาษาที่อาจสร้างความเข้าใจผิดในกลุ่มผู้ฟังนั้น โดยเฉพาะ การทำให้เกิดความรู้สึกว่าดูถูก เหยียดหยาม ไม่ให้เกียรติ^{๓๑}

๒.๑.๗ การสร้างสารเพื่อโน้มน้าวใจ

การเขียนโน้มน้าวใจโดยทั่วไปจะมีเป็นทำนองที่คล้องจองกัน มีทั้งที่เป็นคำเชิญชวน คำขอร้อง และคล้ายคำสั่ง ซึ่งมีหลักการเป็นองค์ประกอบสำคัญ ๆ ดังนี้

(ก) หลักการใช้ภาษาในการเขียนโน้มน้าวใจ

การเขียนโน้มน้าวใจเป็นการเขียนที่ต้องการผลตอบสนองอย่างดี การใช้ถ้อยคำ ต้องมีทั้งพลังอำนาจของคำและความอ่อนน้อมอ่อนโยน จึงควรระมัดระวังในการใช้ภาษา ในการเขียนโน้มน้าวใจ ดังนี้

๑.๑ เลือกสรรคำให้เหมาะสมกับความ

๑.๒ ใช้ภาษาทางการหรือภาษาแบบแผน

๑.๓ ใช้ถ้อยคำตรงไปตรงมา ไม่เล่นโวหารจนเกินงาม

๑.๔ ใช้รูปประโยคง่าย ไม่ซับซ้อน

๑.๕ ใช้ภาษาสุภาพแสดงความอ่อนโยน จริงใจ

๑.๖ คำนึงถึงจิตวิทยาระหว่างบุคคลมากกว่าผลในการเขียน

๑.๗ ใช้ถ้อยคำสั้น ๆ กะทัดรัด

^{๓๑}ปรมะ สตะเวทิน, **หลักนิเทศศาสตร์**, (กรุงเทพฯ ฯ : พิมพ์ที่ห้างหุ้นส่วน จำกัด ภาพพิมพ์, ๒๕๒๔), หน้า ๘๘.

จะเห็นได้ว่าการเขียนเพื่อโน้มน้าวใจผู้เขียนต้องใช้ความพยายามที่จะเปลี่ยนความเชื่อทัศนคติ ค่านิยม และการกระทำของบุคคลอื่นด้วยกลวิธีที่เหมาะสม ให้มีผลกระทบต่อใจบุคคลนั้นเกิดการยอมรับและยอมเปลี่ยนแปลงตามที่คุณโน้มน้าวใจต้องการ

ข้อความที่ใช้โน้มน้าวใจนั้นไม่จำเป็นต้องยืดยาวเสมอไป ถ้อยคำสั้น ๆ เพียงไม่กี่คำ แต่หากมีความกระชับ สั้น ชัดเจน ก็จะมีอำนาจในการเข้าใจมนุษย์ได้ดีพอ และต้องใช้ภาษาที่มีน้ำเสียงไปในเชิงเสนอแนะ ขอร้อง วิงวอน หรือยั่วเย้า ซึ่งในการเลือกใช้คำเพื่อให้เกิดน้ำเสียงดังกล่าว จะต้องเลือกใช้คำให้สื่อความหมายตามที่ต้องการ โดยคำนึงถึงจังหวะและความนุ่มนวลในน้ำเสียงของคำด้วย น้ำเสียงของการใช้ภาษาโน้มน้าวใจนั้น ผู้ใช้ภาษาต้องพยายามสร้างความรู้สึกให้ผู้รับสารเกิดความรู้สึกคล้อยตาม ไม่กล่าวเชิงตำหนิหรือเป็นคำสั่ง แต่ใช้ภาษาที่มีลักษณะจูงใจให้ผู้รับสารใช้ดุลยพินิจพิจารณา เพื่อจะได้ประจักษ์ชัดด้วยตนเอง^{๓๒}

ผู้วิจัยเห็นว่า หลักการใช้ภาษาในการเขียนโน้มน้าวใจนั้นเป็นส่วนประกอบอย่างหนึ่งในการเขียนเพื่อการสื่อสาร เพราะว่า การโน้มน้าวใจเป็นความพยายามในการที่จะเปลี่ยนแปลงความเชื่อ ทัศนคติ และค่านิยม เป็นการเสนอแนะ ขอร้อง วิงวอน ให้ผู้รับสารคล้อยตามหรือยอมรับและเปลี่ยนแปลงตามที่คุณโน้มน้าวใจต้องการ

ดังนั้น การเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแพร่พุทธธรรมนั้น จึงมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือการเสนอข้อเท็จจริง ตามความเป็นจริงเกี่ยวกับหลักธรรมนั้น ๆ ที่สามารถเชื่อมโยงเกี่ยวเนื่องกับเรื่องที่ต้องการเขียน การเขียนโน้มน้าวใจจึงเป็นส่วนประกอบหนึ่งของการเขียนบทสุนทรพจน์ที่ต้องใช้ภาษาในการเขียนโน้มน้าวใจ เพื่อให้ผู้อ่านเมื่ออ่านแล้วเกิดการเปลี่ยนแปลงความเชื่อ ทัศนคติ และค่านิยมในทางที่ดีขึ้น

(ข) หลักการเขียนเพื่อจูงใจหรือโน้มน้าวใจ

การเขียนเพื่อจูงใจหรือโน้มน้าวใจ มีวัตถุประสงค์ให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจ และรู้สึกตามที่ผู้เขียนต้องการ ซึ่งมีใช้เป็นเพียงการถ่ายทอดข้อเท็จจริง การเล่าประสบการณ์หรือแสดงความคิดเห็นธรรมดา แต่ต้องสามารถทำให้ผู้อ่านเกิดความประทับใจ มีความเห็นคล้อยตาม และมีทัศนคติที่ดีต่อเรื่องเขียนนั้น การเขียนจึงมีเป้าหมายในการจูงใจ เพื่อให้คล้อยตาม เพื่อเปลี่ยนทัศนคติ กระตุ้นและเร้าความรู้สึก และเพื่อให้เกิดการกระทำ ซึ่งมีวิธีการเขียนเพื่อจูงใจ ๔ วิธีคือ

^{๓๒} สมพร มั่นตะสูตร แพ่งพิพัฒน์, การเขียนเพื่อการสื่อสาร, หน้า ๒๑๕.

๑. การให้เหตุผล มีวิธีการเริ่มจากการให้ข้อเท็จจริง ซึ่งอาจเป็นเรื่องที่รู้จักกันดีอยู่แล้ว หรือเป็นข้อโต้แย้งใหม่ ๆ จากนั้นจึงให้เหตุผลสนับสนุนและสรุปเพื่อให้เห็นจริง ข้อสำคัญเหตุผลที่ยกมาสนับสนุนนั้น จะต้องสัมพันธ์สอดคล้องกับข้อเสนอที่ต้องการพิสูจน์

๒. การเร้าอารมณ์ อารมณ์เป็นแรงผลักดันที่สำคัญของมนุษย์ หากผู้อ่านมีทัศนคติที่ดีต่อเรื่องที่เขียนอยู่ก่อนแล้ว ย่อมจะใช้การเร้าอารมณ์เพื่อชักจูงได้ง่ายโดยเฉพาะการชักจูงกลุ่มบุคคลที่มีคุณสมบัติบางประการคล้ายคลึงกัน เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มนักเรียน กลุ่มกรรมการ เป็นต้น ภาษาเป็นเครื่องมืออย่างดียิ่งในการเร้าอารมณ์ เพราะศัพท์ในภาษาไทยนั้นในความหมายหนึ่ง ๆ มีอยู่หลายระดับและหลายศัพท์ด้วยกัน

๓. การใช้บุคลิกหรือชื่อเสียงตัวเป็นเครื่องจูงใจ อาจเป็นชื่อเสียงบุคลิกของผู้เขียนเอง หรือบุคคลที่ผู้เขียนอ้างถึงก็ได้ ซึ่งเป็นวิธีการที่มักได้ผล เพราะคนทั่วไปให้ความเชื่อถือชื่อเสียงบุคลิกดังกล่าวอยู่ก่อนแล้ว ผู้เขียนจึงสามารถนำมาอ้างเพื่อเป็นเครื่องยืนยันได้อีกครั้งหนึ่ง เป็นวิธีการที่ใช้มากในวงการโฆษณาในปัจจุบัน

๔. การเสนอแนะ เป็นวิธีการจูงใจหลีกเลี่ยงความคิดเห็นโต้แย้ง เป็นการจูงใจทางอ้อม เพราะคนเรามักไม่ชอบให้คนอื่นบอกกล่าวตรง ๆ และมักกระทำตามกันหากไม่ทันฉุกคิด การเสนอแนะจึงเป็นการจูงใจที่ยึดหลักการทำตามกัน โดยไม่ทันไตร่ตรองและไม่ให้รู้สึกตัวเป็นสำคัญ^{๓๓}

สำหรับหลักการเขียนเพื่อจูงใจหรือโน้มน้าวใจนั้น ท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว ท่านใช้หลักการเขียนง่าย ๆ คือ การให้เหตุผลและการเสนอแนะ จะเห็นได้ว่า ผลงานการเขียนบทสุนทรพจน์ของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว นั้น มีการให้เหตุผลที่สมเหตุสมผล ท่านที่มีวิธีการเขียนจูงใจได้อย่างน่าสนใจ คือ การให้เหตุผลทางวิชาการที่มีความน่าเชื่อถือ ทั้งในส่วนของรูปธรรม นามธรรม และข้อเท็จจริงต่าง ๆ เป็นการสร้างความคิด ในเชิงเขียนถามให้ผู้อ่านได้คิดชวนให้ติดตาม เป็นการตอกย้ำความรู้สึกของผู้อ่านให้เกิดสำนึกทำทหาย

ดังนั้น ในการเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแพร่พุทธธรรมนั้น ถ้าหากพระสงฆ์ได้นำหลักการเขียนเพื่อจูงใจมาประยุกต์ใช้ ก็จะทำให้ผู้อ่านสนใจ ติดตามอ่านผลงานการเขียนอย่างต่อเนื่อง และที่สำคัญการเขียนเพื่อจูงใจนั้น ยังเป็นการเปลี่ยนแปลงความเชื่อ ทัศนคติ และค่านิยมของผู้อ่านด้วย

^{๓๓} อวยพร พานิช และคณะ, ภาษาและหลักการเขียนเพื่อการสื่อสาร, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๑๘๑.

๒.๒ วรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาการเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแพร่พุทธธรรมของพระอาจารย์สุเทพ สุธะเทโว ศูนย์ยุววาทศิลป์ วัดพระศรีอารย์ จังหวัดราชบุรี การค้นคว้าเรื่องนี้โดยตรงยังไม่มีผู้ใดศึกษามาก่อน มีแต่งานวิจัยที่ใกล้เคียง ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งงานวิจัยออกเป็น ๓ ด้าน คือ

๑. งานวิจัยด้านวิเคราะห์วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้อง
๒. งานวิจัยด้านวิเคราะห์วรรณกรรม และการเผยแพร่หลักพุทธธรรมของพระสงฆ์ที่มีชื่อเสียงทั้งในอดีตและปัจจุบัน
๓. ตัวอย่างผลงานด้านวรรณกรรมที่มีผู้รวบรวมไว้ของพระสงฆ์ที่มีชื่อเสียงในปัจจุบัน จำนวน ๓ ท่าน คือ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (สุวฑฒนมหาเถร), ท่านพุทธทาสภิกขุ และพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต)

๑. งานวิจัยด้านวิเคราะห์วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้อง

พระมหาวิวัฒน์ วฑฒนสุธี (อุปคำ)^{๓๔} ได้ศึกษาคำสอนเรื่องคุณธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในภาษิตล้านนา ผลจากการศึกษาพบว่า ลักษณะของคุณธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏอยู่ในสุภาษิตล้านนานั้น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของคำสั่งสอนที่บรรดาภุมิปัญญาล้านนาชนได้น้อมนำมาภาวนาลั่นกรอง สร้างขึ้นเป็นหลักการและประยุกต์สอดแทรกเอาสาระธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อใช้เป็นธรรมเนียมในการอบรมสั่งสอน รวมทั้งถ่ายทอดคุณลักษณะของคุณธรรม ศีลธรรม จรรยาบรรณ อันเกิดจากมุมมองโลกมนุษย์ ซึ่งมีอิทธิพลและบทบาทต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของล้านนาชน จนกลายเป็นวงจรวัดจักรแห่งชีวิตเริ่มตั้งแต่เกิดจนถึงตาย

^{๓๔}พระมหาวิวัฒน์ วฑฒนสุธี (อุปคำ), “คำสอนเรื่องคุณธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในภาษิตล้านนา”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย), ๒๕๓๗, หน้า ๒๐๓.

พระมหาพิรพงษ์ ปญญาโก (จำปาไค)^{๓๕} ได้ศึกษาวิจัยเรื่องวิเคราะห์พุทธจริยธรรมที่ปรากฏในกวีนิพนธ์: ศึกษาเฉพาะกรณีกวีนิพนธ์รางวัลซีไรท์(ประเทศไทย) ผลการศึกษาพบว่า จุดมุ่งหมายของกวี คือ การสร้างสรรค์พลังแห่งการแสวงหาแนวทางที่จะกระจายจริยธรรมสู่ความเลวร้ายทั้งหลายของมวลมนุษยชาติในโลก ธรรมะที่ประยุกต์ผสมผสานอย่างกลมกลืนกับเหตุการณ์และยุคสมัย คือ ความยิ่งใหญ่ของกวีนิพนธ์ซีไรท์ เพราะแก่นสารที่แท้จริงของบทกวี คือ การมุ่งไปสู่การหลุดพ้นจากปัญหาที่กำลังเผชิญด้วยหลักพุทธธรรม แต่ด้วยระดับและความลึกซึ้งของเนื้อหาในบทกวีที่แตกต่างกัน เพราะเหตุผลทางความงดงามของภาษาระดับชั้นของหลักจริยธรรมจึงแตกต่างกัน ความถูกต้องผิด ควรหรือไม่ควร หรือความดีความชั่วที่ปรากฏในบทกวีจึงอาจแตกต่างกันได้ ในเมื่อมนุษย์มีพื้นฐานธรรมะในจิตใจที่แตกต่างกัน แก่นแท้ของกวีนิพนธ์ซีไรท์จึงพอบอกได้ว่ารวมอยู่ในหลักธรรมที่สัมผัสได้ ก็คือ ผู้เข้าถึงธรรมสมควรแก่ธรรมนั้น ๆ เท่านั้น

พระมหาสมชัย สิริวุฒโน (ศรีนอก)^{๓๖} ได้ศึกษาวิจัยเรื่องหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏอยู่ในบทเพลงลูกทุ่งไทย ซึ่งพอสรุปได้ว่า เพลงลูกทุ่งไทยเป็นวรรณกรรมที่มีคุณค่าด้านสาระเกี่ยวกับสังคมและวิถีของชาวชนบทไทยอย่างกว้างขวาง การสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อโดยทั่ว ๆ ไป ของสังคมไทย ซึ่งเป็นสังคมพระพุทธศาสนา เป็นสิ่งที่พบมากในเพลงลูกทุ่งไทย ความเชื่อในเรื่องบุญกรรมได้บรรเทาความรุนแรงของปัญหาช่องว่างระหว่างคนจนกับคนรวย ซึ่งถืบตัวห่างออกจากกันมากขึ้นทุกทีนั้น เพลงลูกทุ่งได้สะท้อนให้เห็น “เอกลักษณ์ของคนไทย” อย่างหนึ่งคือ ความเชื่อในเรื่องบุญกรรม เรื่องชาติก่อนชาติหน้า ความเชื่อในเรื่องเหล่านี้แม้จะไม่ใช่เป็นวิทยาศาสตร์ แต่ก็นับเป็นข้อปลอบใจคนจนยามสิ้นหวังได้เป็นอย่างดี และที่สำคัญเพลงลูกทุ่งยังสะท้อนให้เห็นว่า สังคมไทยส่วนมากยังขาดกลไกที่นำมาซึ่งความเสมอภาคและยุติธรรม ด้วยเหตุนี้จึงอาจพิจารณาได้ว่า เพลงลูกทุ่งมิใช่เป็นเพียงสื่อเพื่อความ

^{๓๕} พระมหาพิรพงษ์ ปญญาโก (จำปาไค), “วิเคราะห์พุทธจริยธรรมที่ปรากฏในกวีนิพนธ์: ศึกษาเฉพาะกรณีกวีนิพนธ์รางวัลซีไรท์(ประเทศไทย)”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยวงศราชวิทยาลัย), ๒๕๔๖, หน้า ๑๑๖.

^{๓๖} พระมหาสมชัย สิริวุฒโน (ศรีนอก), “หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏอยู่ในบทเพลงลูกทุ่งไทย”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยวงศราชวิทยาลัย), ๒๕๓๗.

บันเทิงปริศนาคือ เพลงลูกทุ่งอาจจัดเป็นวรรณกรรมเพื่อชีวิตที่กำหนดวัฒนธรรมไทย มรดกไทย
ในสมัยต่าง ๆ ไว้ให้คนรุ่นหลังได้ด้วย

พระมหาสุรเดช สุรסקุโก (อินทศักรดี)^{๓๗} ได้ศึกษาวิจัยเรื่องอิทธิพลของ
พระพุทธศาสนาที่มีต่อวรรณคดีไทย : ศึกษาเฉพาะกรณี เสภาเรื่องขุนช้าง ขุนแผน ซึ่งสรุปได้ว่า
หลักกรรมทางพระพุทธศาสนานั้นแทรกอยู่ในเสภาเรื่องขุนช้าง ขุนแผน มีอยู่มากมาย แต่คำสอนที่
ลึ ก ลึ ก คื ญ
ที่คนส่วนใหญ่ยอมรับและนำไปปฏิบัติในวิถีชีวิตจริง ก็คือ เรื่องกรรม และไตรลักษณ์
โดยมีความเชื่อว่า การเวียนว่ายตายเกิดของมนุษย์และสัตว์ทั้งหลายในสังสารวัฏ เป็นไปด้วย
อำนาจกรรม วิถีชีวิตของมนุษย์และสรรพสัตว์ในโลกนี้จะต้องดำเนินไปตามหลักไตรลักษณ์ คือ
อนิจจัง ความไม่เที่ยงแท้แน่นอน ทุกขัง ความเป็นทุกข์ และอนัตตา ความไม่ใช่ตัวตน
ที่ไม่สามารถจะบังคับได้ หลักดังกล่าวจะต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต แม้ว่าจะมีคำสอน
ระดับสูงคือนิพพานเป็นทางออกสุดท้าย ซึ่งมุ่งให้มนุษย์รู้จักพัฒนาตนจนเป็นอิสระ หลุดพ้น
จากกิเลสตัณหา แต่เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ยากสำหรับสามัญชน ดังนั้น ในวิถีชีวิตจริงแล้ว นิพพาน
ในเสภาเรื่องขุนช้าง ขุนแผน เป็นเพียงหลักกรรมในอุดมคติ ที่มนุษย์ปรารถนาและหวัง
ในภพชาติหน้าเท่านั้น หาใช้สิ่งที่ต้องการในชีวิตปัจจุบันแต่อย่างใด

เดชา ชามักดี^{๓๘} ได้ศึกษาวิจัยเรื่องวิเคราะห์หลักจริยธรรมในวรรณคดีสุภาสิตพระร่วง
พบว่า สุภาสิตพระร่วงได้สอนหลักกรรม เพื่อการปฏิบัติให้ถูกต้องของฆราวาสผู้ครองเรือน
ในด้านต่าง ๆ เช่น การประกอบอาชีพ ความรับผิดชอบและการพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น ในบริบท
ต่าง ๆ ของการดำเนินชีวิตในสังคม ตลอดจนการปฏิบัติตนต่อบุคคลอื่น ๆ สุภาสิตพระร่วงได้ใช้
หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนามาผสมผสานคตินิยมความเชื่อและวิถีชีวิตของคนในสังคม
หลักคำสอนในสุภาสิตพระร่วงได้ถูกนำมาใช้สอนให้คนไทยมีจริยธรรมในการดำเนินชีวิต

^{๓๗}พระมหาสุรเดช สุรסקุโก (อินทศักรดี), “อิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่มีต่อวรรณคดีไทย :
ศึกษาเฉพาะกรณี เสภาเรื่องขุนช้าง ขุนแผน”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิต
วิทยาลัย :มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๓๙.

^{๓๘}เดชา ชามักดี, “วิเคราะห์หลักจริยธรรมในวรรณคดีสุภาสิตพระร่วง”, **วิทยานิพนธ์อักษร
ศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาจริยศาสตร์ศึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๔๒. หน้าบทคัดย่อ.

จึงพอสรุปได้ว่า หลักพุทธธรรมต่าง ๆ ที่ปรากฏในภษิตล้านนา กวีนิพนธ์ซีไรท์ บทเพลงลูกทุ่งไทย เสภา หรือในสุภาภษิตพระร่วง ล้วนแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของพระพุทธรูป ศาสนาที่มีอิทธิพลต่อสังคมนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี ควรค่าแก่การศึกษาและนำมาประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

ดังนั้น การศึกษาเรื่องภษิตล้านนาเพื่อใช้ในการเผยแผ่พุทธธรรม ก็ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในการนำเอาหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการเขียน เพื่อถ่ายทอดหลักพุทธธรรม ด้วยภาษาที่เรียกว่า สุพรรณพนธ์ คือ ถ้อยคำที่ประกอบด้วยความไพเราะ งดงาม ความมีชีวิตชีวา ในภาษา เป็นสื่อในการถ่ายทอดเชื่อมโยงอรรถธรรมและอรรถรสทางภาษาได้เป็นอย่างดี

๒. งานวิจัยด้านวิเคราะห์วรรณกรรม และวิธีการเผยแผ่หลักพุทธธรรมของ พระสงฆ์ที่มีชื่อเสียงทั้งในอดีตและปัจจุบัน

พระมหาสัจญญา ปญญาวิจิตโต (โป่งใจ)^{๓๙} ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบและแนวทางการเผยแผ่พุทธธรรมของพระครูพิศาลธรรมโกศล (สุพจน์ กบุญนิโก, “หลวงตา-แพะเยื่อไม้”) พบว่า การเทศนา การปาฐกถา-บรรยายธรรม ของพระครูพิศาลธรรมโกศลนั้น มีรูปแบบ ที่เป็นการเผยแผ่พุทธธรรมโดยตรง ส่วนผลงานวรรณกรรมเชิงธรรมะ กล่าวคือ อมตะชาดกและ เรื่องสั้นนั้น มีรูปแบบที่เป็นการเผยแผ่พุทธธรรมโดยอ้อมหรือโดยประยุกต์สอนมิได้สอนโดยตรง โดยเฉพาะวรรณกรรมเรื่องสั้นของพระครูพิศาลธรรมโกศลเป็นบูรณาการ กล่าวคือ ผสมผสานกัน

^{๓๙}พระมหาสัจญญา ปญญาวิจิตโต (โป่งใจ), “ศึกษารูปแบบและแนวทางการเผยแผ่พุทธธรรมของ พระครูพิศาลธรรมโกศล (สุพจน์ กบุญนิโก, ‘หลวงตา – แพะเยื่อไม้’), วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตร มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๔๓, หน้า ๗๒.

ระหว่างการชี้ให้เห็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยและให้คำแนะนำ หรือเสนอความคิดเห็นเชิงแก้ไขปรับปรุง ส่งเสริมให้เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โบราณสถานและโบราณวัตถุ

พระมหานุกุลเลิศ ธมฺมทสฺสี (โอรุสฺสุ) ^{๔๐} ได้ศึกษาวิจัยเรื่องวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระราชาวิद्याคม (หลวงพ่อดุณ ปรีสุทฺโธ) พบว่า ท่านมีวิธีการด้านการเผยแผ่หรือสื่อพระธรรมคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนาให้แก่ผู้รับสารหรือผู้ฟังได้อย่างยอดเยี่ยม เป็นการสอนแบบใหม่โดยใช้สื่อสัญลักษณ์เป็นส่วนใหญ่ได้แก่ ท่านนำเอาสื่อที่คนเชื่อและนิยมมาเป็นเทคนิคการสอน เช่น การเคาะหัว ที่คนทั้งหลายเชื่อกันว่า สามารถรักษาโรคมะเร็ง อัมพาต อัมพฤกษ์ วัณโรค โรคหืด โรคหอบได้ เพื่อสื่อในการสอนว่า “จงมีสติ อย่าประมาทในชีวิต เพราะคนที่ประมาทเหมือนคนที่ตายแล้ว แต่คนที่ไม่ประมาทมีสติรู้ตัวอยู่เสมอ ชื่อว่าย่อมไม่ตาย” และสื่อการสอนแบบใหม่ที่ใช้เด่นชัดที่สุด คือ การรับบริจาคเงินที่ผู้ศรัทธาทถวาย ท่านจะให้เงินคืนครึ่งหนึ่งแก่ผู้ที่ยถวาย เพื่อสอนว่า ให้รู้จักทำบุญ รู้จักประมาณตนเอง ไม่ทำตนและผู้อื่นให้เดือดร้อน ให้รู้จักสันโดษ ให้รู้จักเพียงพอ ไม่ใช่จะกอบโกยเอาอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของผู้อื่นและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก และท่านสามารถเผยแผ่คำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนาโดยใช้หลักนิเทศศาสตร์มาประยุกต์ใช้ผสมผสานกับการสื่อสารเพื่อการพัฒนาที่เข้ากับหลักธรรมได้อย่างเหมาะสมกับเหตุการณ์ปัจจุบัน

นิกิจ พลายชุม ^{๔๑} ได้ศึกษาวิจัยเรื่องวิเคราะห์วรรณกรรมของพุทธทาส โดยศึกษาปรัชญาศาสนา การตีความและการใช้ถ้อยคำสำนวนของพุทธทาสภิกขุ ผลการศึกษาพบว่าในวรรณกรรมของพุทธทาสภิกขุ มีปรัชญาศาสนาสำคัญหลายศาสนา เช่น ปรัชญาพุทธศาสนา ศาสนาฮินดู ศาสนาเซน และศาสนาคริสต์ การตีความมี ๒ ประเภท คือ การตีความในแง่บุคคลาธิษฐานและธรรมาธิษฐาน ซึ่งพุทธทาสใช้คำว่า “ภาษาคน” กับ “ภาษาธรรม” ภาษาคนตีความโดยการอธิบายความตามรูปศัพท์ให้ชัดเจนขึ้นและเล่านิทานประกอบ ภาษาธรรมตีความ

^{๔๐} พระมหานุกุลเลิศ ธมฺมทสฺสี (โอรุสฺสุ), “วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระราชาวิद्याคม (หลวงพ่อดุณ ปรีสุทฺโธ)”, *วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย), ๒๕๔๓, หน้า ๑๖๔.

^{๔๑} นิกิจ พลายชุม, “วิเคราะห์วรรณกรรมของพุทธทาส”, *วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต*, ภาควิชาภาษาไทย (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), ๒๕๒๓. หน้าบทคัดย่อ.

โดยการใช้ปริศนาธรรมและถ้อยคำสำนวน เพื่อค้นหาความหมายที่แฝงอยู่ ณ ข้อความนั้น ๆ พุทธศาสนิกชนมักจะใช้คำศัพท์ซ้ำ ๆ มีศัพท์ภาษาอังกฤษปนและรุงรังไปด้วยศัพท์เฉพาะ แต่ลีลาการสอนก็มีชีวิตชีวาและท้าทายความคิดอย่างยิ่ง ท่านใช้ภาษาง่าย ๆ แต่กินความลึกซึ้ง

วิไลลักษณ์ เล็กศิริรัตน์^{๔๒} ได้ศึกษาค่านิยมของสังคมไทยที่ปรากฏในเรื่องสั้นของพระครูพิศาลธรรมโกศล (สุพจน์ กญฺจนิกโก “หลวงตา”-“แพรเยื่อไม้”) จากการศึกษาปรากฏว่าวรรณกรรมเรื่องสั้นของพระครูพิศาลธรรมโกศล จัดอยู่ในประเภทเรื่องสั้นอิงธรรมะ เนื้อหาของเรื่องสั้นส่วนใหญ่เป็นเนื้อหาที่มุ่งสอนศีลธรรมจรรยาให้แก่ผู้อ่านเป็นสำคัญ แต่เนื่องจากในการสอนนั้น เป็นการสอนโดยทางอ้อมหรือโดยประยุกต์มิได้สอนโดยตรง คำสอนส่วนมากเป็นคำสอนธรรมะขั้นพื้นฐาน เพื่อให้คนโดยทั่วไปนำไปเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติได้จริงไม่เป็นอุกมคติ และเป็นคำสอนที่มีคุณค่าควรแก่การนำไปเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตของตน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สุขในชีวิตปัจจุบันของตน ทั้งในทางส่วนตัว ทางครอบครัว และทางสังคม

สมบัติ เสริมศิลป์^{๔๓} ได้ศึกษาเรื่องวรรณกรรมคำสอนของพระพยอม กุลยาโณ โดยศึกษา ๓ ด้าน คือ ศึกษาธรรมะศึกษากลวิธีการเสนอธรรมะและศึกษาทัศนะของพระพยอม ในด้านกลวิธีการเสนอธรรมะ ผู้วิจัยศึกษา ๓ หัวข้อ คือ การขึ้นคำนำ การเสนอหลักธรรมแก่ผู้ฟัง การสรุปเรื่อง ผลการศึกษาพบว่า ธรรมะที่ใช้สอนมากที่สุด ได้แก่ อบายมุข ๖ และความเพียร ซึ่งจะปรากฏกับผู้ฟังทุกกลุ่ม ด้านกลวิธีการเสนอธรรมะ พระพยอม จะให้ความสำคัญในการกล่าวคำนำและการสรุปเรื่อง ส่วนการเสนอธรรมะนั้น ท่านจะแทรกธรรมะลงในตัวอย่าง นิทาน เรื่องจากประสบการณ์ การเปรียบเทียบ และอารมณ์ขัน ส่วนทัศนะของพระพยอมท่านมุ่งเสนอให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย และทุกอาชีพ ปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด และต้องละจากอบายมุขทั้งปวง เพื่อครอบครัวและสังคมจะได้อยู่อย่างมีความสุข ส่วนทัศนะที่ปรากฏเด่นชัด คือ

^{๔๒}วิไลลักษณ์ เล็กศิริรัตน์, “วิเคราะห์เรื่องสั้นของแพรเยื่อไม้”, **ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร), ๒๕๒๒. หน้าบทคัดย่อ.

^{๔๓}สมบัติ เสริมศิลป์, “วรรณกรรมคำสอนพระพยอม กุลยาโณ”, **ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร), ๒๕๒๙. หน้าบทคัดย่อ.

ข้าราชการต้องมีความซื่อสัตย์ ประหยัด และมุ่งรับใช้ประชาชนอย่างแท้จริง สมณะต้องเสนอธรรมะที่ประชาชนนำไปปฏิบัติได้ และต้องไม่มอมบสิ่งมอมเมาแก่ประชาชน

รัตนภรณ์ บางจริง^{๔๔} ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาปาฐกถาธรรมของพระเทพวิสุทธิเมธี (ปัญญานันท์ภิกขุ) ผลการศึกษาได้พบว่า กลวิธีการนำเสนอธรรมในปาฐกถาของพระเทพวิสุทธิเมธี (ปัญญานันท์ภิกขุ) ซึ่งมีลักษณะเนื้อหาประเภทพัฒนา มีวิธีการนำเสนอธรรมะ ๔ วิธี คือ การเสนอโดยตรง การเสนอโดยใช้ตัวอย่าง กลวิธีการนำเสนอธรรมะที่ท่านใช้มากที่สุด คือ การเสนอโดยใช้การพูดเชื่อมโยง ซึ่งมี ๓ ลักษณะ คือ พูดเชื่อมโยงจากเรื่องราวต่าง ๆ เข้าสู่ธรรมะ พูดเชื่อมโยงจากเหตุการณ์เข้าสู่หัวข้อธรรมะ และพูดเชื่อมโยงจากข้อความในบทสวดมนต์ เข้าสู่วิธี คือ การเสนอโดยใช้การพูดเชื่อมโยง และการนำเสนอโดยใช้ตัวอย่าง ปาฐกถาธรรมที่มีเนื้อหาประเภทสวดดี มีวิธีการเสนอธรรมะ ๒ วิธี เช่นกัน คือ การเสนอโดยใช้การพูดเชื่อมโยง และการนำเสนอโดยใช้ตัวอย่าง การเสนอโดยใช้ตัวอย่างเป็นวิธีการเสนอธรรมะที่ท่านใช้มากกว่าการเสนอโดยใช้การพูดเชื่อมโยง

การใช้ภาษาในการปาฐกถาของท่านมีลักษณะเด่นน่าสนใจ มี ๓ เรื่อง คือ การใช้ถ้อยคำ การใช้ภาพพจน์ การใช้สำนวน สุภาษิต และคำพังเพย การใช้ถ้อยคำมี ๓ ลักษณะ คือ การใช้คำง่าย การใช้คำที่มีความหมายโดยนัย และการใช้คำที่มาจากภาษาต่างประเทศ การใช้ภาพพจน์มี ๓ ลักษณะ คือ ภาพพจน์อุปมา ภาพพจน์บุคลาธิษฐาน ภาพพจน์ การเลียนเสียงธรรมชาติ การใช้สำนวน สุภาษิต คำพังเพย นำมาใช้บ้างตามสมควร

จึงพอสรุปได้ว่า การศึกษารูปแบบด้านการเผยแผ่ของพระสงฆ์ที่มีชื่อเสียงทั้งในอดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่า แต่ละท่านมีเทคนิควิธีการเผยแผ่แตกต่างกันออกไป เช่น

พระเทพวิทยาคม (หลวงพ่อคุณ ปรีสุทโธ) ท่านมีวิธีการด้านการเผยแผ่หรือสื่อพระธรรมคำสั่งสอนทางพระพุทธศาสนาให้แก่ผู้รับสารหรือผู้ฟังได้อย่างยอดเยี่ยม เป็นการสอนแบบใหม่โดยใช้สื่อสัญลักษณ์เป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ ท่านนำเอาสื่อที่คนเชื่อและนิยมมาเป็นเทคนิคการสอน เช่น การเคาะหัว เป็นต้น

พระครูพิศาลธรรมโกศล (หลวงตาแพรว – เยื่อไม้) ท่านมีวิธีการเผยแผ่พุทธธรรมในด้านการเทศน์แหล่มหาชาติ การปาฐกถา – บรรยายธรรม และมีผลงานวรรณกรรมเชิงธรรมะ

^{๔๔}รัตนภรณ์ บางจริง, “การวิเคราะห์ปาฐกถาธรรมของพระเทพวิสุทธิเมธี(ปัญญานันท์ภิกขุ)”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต**, วิชาเอกภาษาไทย (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร), ๒๕๓๗. หน้าบทคัดย่อ.

เช่น อมตะชาดกและเรื่องสั้นอิงธรรม เนื้อหาของเรื่องสั้น ส่วนใหญ่เป็นเนื้อหาที่มุ่งสอนศีลธรรม จรรยาให้แก่ผู้อ่านเป็นสำคัญ เป็นต้น

สำหรับวรรณกรรมของพุทธศาสน์ ในด้านปรัชญาศาสนาท่านมีวิธีการการตีความ ในแง่บุคคลาธิษฐานและธรรมาธิษฐาน ลีลาการสอนมีชีวิตชีวาและทำทนายความคิดอย่างยิ่ง ส่วนวรรณกรรมคำสอนของพระพยอม กัลยาโณ ท่านมีกลวิธีการเสนอธรรมะ คือ การขึ้นคำนำ การเสนอหลักธรรมแก่ผู้ฟัง การสรุปเรื่อง โดยการสอดแทรกธรรมะลงในตัวอย่าง นิทาน หรือเรื่อง จากประสบการณ์ การเปรียบเทียบ และมีอารมณ์ขัน

ปาฐกถาธรรมของพระเทพวิสุทธิเมธี (ปัญญานนทภิกขุ) มีวิธีการนำเสนอธรรมะ ๔ วิธี คือ การเสนอโดยตรง การเสนอโดยใช้ตัวอย่าง กลวิธีการนำเสนอธรรมะที่ท่านใช้มากที่สุด คือ การเสนอโดยใช้การพูดเชื่อมโยง การใช้ภาษาในการปาฐกถาของท่านมีลักษณะเด่นน่าสนใจ มี ๓ เรื่อง คือ การใช้ถ้อยคำ การใช้ภาพพจน์ การใช้สำนวน สุภาษิต และคำพังเพย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษารวบรวมบทสนทนาเพื่อใช้ในการเผยแผ่พุทธธรรม ของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว ศูนย์ยุววาทศิลป์ วัดพระศรีอารีย์ ตำบลบ้านเลือก อำเภอ โพนาราม จังหวัดราชบุรี เพราะเห็นว่า ท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว ท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีความชำนาญในด้านการเขียน โดยเฉพาะการเขียนบทสนทนา ซึ่งบทธรรมะ ของท่านแต่ละบท มีถ้อยคำที่ไพเราะ สละสลวย ลึกซึ้ง ก็นใจ ควรแก่การศึกษา โดยได้ ทำการศึกษาถึงหลักการเขียนและรูปแบบโครงสร้างการเขียนบทสนทนา เพื่อนำมาใช้เป็น

แ บ บ อ บ ย่ า ง

ในการเขียนเพื่อการเผยแผ่ของพระสงฆ์ในยุคปัจจุบัน

๓. ตัวอย่างผลงานด้านวรรณกรรมที่มีผู้รวบรวมไว้ของพระสงฆ์ที่มีชื่อเสียง ในปัจจุบัน จำนวน ๓ ท่าน

พระโอวาทซึ่งเป็นบทพระนิพนธ์ของสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (สุวฑฒนมहाเถร) องค์พระประมุขแห่งคณะสงฆ์ไทย ทรงพระนิพนธ์ไว้ เป็นข้อคิดเตือนใจแก่เหล่าพุทธบริษัท^๕ ดังนี้

^๕สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก, พระโอวาท, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๖), หน้า ๘๘ - ๘๙.

คติธรรมดาที่ไม่มีใครเกิดมาในโลกนี้จะหนีไปให้พ้นได้ ก็คือ ความแก่ ความตาย แต่คนโดยมากพากันประมาทเหมือนอย่างว่า ไม่แก่ ไม่ตาย นำที่จะรีบทำความดี แต่ก็ไม่ได้ทำ กลับไปทำความชั่ว ก่อความเดือดร้อนให้แก่กันและกัน ต่างต้องเผชิญทุกข์ เพราะกรรมที่ต่างก่อกำเนิดกันอีกด้วย ฉะนั้นก็น่าจะนึกถึงความแก่ ความตายกันบ้าง เพื่อจะได้ลดความมัวเมา และทำความดี

ทางพระพุทธศาสนาสอนให้ทุก ๆ คน พิจารณาให้ทราบหลักกรรมเรื่อง ๆ เพื่อเป็นผู้ไม่ประมาท พยายามละกรรมชั่ว ประกอบแต่กรรมดี เพราะทุก ๆ คน สามารถละกรรมที่ชั่ว ประกอบแต่กรรมที่ดีได้ การที่ยังปฏิบัติดังกล่าวไม่ได้ ก็เพราะยังประมาท มิได้พิจารณาให้รู้ ตระหนักในหลักกรรมและไม่เชื่อกรรม ไม่เชื่อผลของกรรม ไม่เชื่อความที่สัตว์มีกรรมเป็นของตน ต่อเมื่อเป็นผู้ไม่ประมาทและมีศรัทธา ความเชื่อดังกล่าวจึงจะละกรรมชั่ว ทำกรรมดีได้ตามสมควร

ทางที่ถูก ควรจะเอาชนะอุปสรรคในทางที่ชอบ และพยายามรักษาส่งเสริมความดีของตน คิดให้เห็นว่าเราทำความดีก็เพื่อความดี มิใช่เพื่อให้ใครชม ใครจะชมหรือติ เราก็ยังไม่ควรรับหรือปฏิเสธ ควรนำมาคิดสอบสวนตัวเราเองดู เพื่อแก้ไขตัวเราเองให้ดีขึ้น แต่ไม่ควรรับมาเป็นเครื่องหลอกตัวเองว่าวิเศษเพราะเขาชม หรือเลวทรามเพราะเขาติ เขาจะว่าอย่างไรก็ช่างเขา เราจะดีหรือไม่ดีก็อยู่ที่การกระทำของเราเอง

ธรรมะเป็นเครื่องอบรมจิตใจให้มีมนุษยธรรม รู้จักเคารพในสิทธิแห่งมนุษยชนทั่วไป ให้ประกอบด้วยเมตตาธรรมตลอดถึงในสัตว์เดรัจฉาน และให้มีหิริ (ความละอายใจต่อความชั่ว) โอตตปปะ (ความเกรงกลัวต่อความชั่ว) ทั้งให้รู้จักรักษาจิตใจ รู้จักทำความสงบใจให้แก่จิตใจ รู้จักทำใจให้เป็นสมาธิ

นอกจากนี้ ธรรมะยังเป็นเครื่องอบรมปัญญา คือ รู้จักบาปบุญคุณโทษ ให้รู้จักตนเอง ไม่หลงตนลืมนตน เพราะมัวเมาไปในโลกียสมบัติต่าง ๆ ตลอดถึงให้มีความรู้ยิ่งขึ้นไปกว่านั้น

ไพโรจน์ อัญมณเทียร^{๕๖} ได้รวบรวมคัดเลือกธรรมะบางตอนที่ปรากฏอยู่ในหนังสือต่าง ๆ ของท่านพุทธทาสภิกขุ ซึ่งถือว่าเป็นถ้อยคำที่ไพเราะ ลึกซึ้ง กินใจ เป็นคติธรรมข้อคิด คำคม โดยให้ชื่อเรื่องว่า “คมธรรมท่านพุทธทาส” ดังผู้วิจัยจะขอนำมากล่าวดังนี้

^{๕๖}ไพโรจน์ อัญมณเทียร, **คมธรรมท่านพุทธทาส**, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สุภาพใจ, ๒๕๓๗),

“พระพุทธศาสนาเกิดขึ้นมาในโลกนี้ เพื่อให้คนรู้จักสิ่งสูงสุด ที่มนุษย์ควรจะเข้าถึง หรือได้รับนั่นเอง คนที่ถึงธรรมแล้วนั้น ย่อมกลายเป็นสภาพเป็นธรรมไปหมด เมื่อธรรมถึงคนแล้ว ก็จะทำให้สิ่งที่เรียกว่าคนนั้นสลายไป เหลืออยู่แต่ธรรมสิ่งเดียวเท่านั้น ในทุกหนทุกแห่ง และทุกกาลทุกสมัย ถ้าไม่มีการถึงธรรมแล้วย่อมไม่มีทางที่จะเอาชนะความทุกข์ได้ แม้แต่ในระดับ ของตน ๆ ไม่ว่าในระดับไหน ? อย่างไร”

“ธรรมมีคุณค่าในการช่วยให้เราเอาชนะโลกได้ และการถึงธรรมก็คือการเอาชนะ โลกได้แล้วนั่นเอง การเอาชนะโลกก็คือการเอาชนะทุกข์ได้ มีผลคืออยู่ในโลกโดยไม่ต้องเป็นทุกข์”

“การถึงธรรมทำให้มีชีวิตอยู่อย่างสดชื่น เพราะทุกข์กับเขาไม่เป็น การลู่ถึงธรรมทำให้ งานในหน้าที่ของตนประสบความสำเร็จ ด้วยอานุภาพพิเศษชนิดหนึ่ง”^{๔๗}

“จงทำงานทุกชนิดด้วยจิตว่าง ถ้าเราจะทำงานให้มีผลดี พอลงมือทำงานละก็ต้องเป็น เรื่องจิตว่าง จากตัวกู ตัวกู จากเขาจากเรา จากได้จากเสีย จากขาดทุน จากการมีกำไร จากอะไรทั้งหมด แล้วจะไม่ปวดหัว แล้วงานก็ไม่มีความหมายเป็นการทำงาน แต่จะเป็นของสนุก เหมือนของเล่น”

“เคล็ดลับของการทำงานด้วยจิตว่าง คือ ทำให้การงานเป็นของสนุก ถ้าทำงาน ด้วยจิตว่าง การงานก็กลายเป็นของทุกข์”^{๔๘}

“การศึกษาธรรมะนี้ ก็เพื่อประโยชน์แก่บุคคลนั้นจนตลอดชีวิตในทุก ๆ เรื่องที่เกี่ยวกับการมีชีวิต ธรรมะนั้นคือ เครื่องมือที่จะตัดปัญหาของมนุษย์ ทุกชนิด ทุกระดับ ทุกยุคทุกสมัย มนุษยชาติจะปลอดภัยถ้ามีธรรมศาสตร์อยู่จริง ๆ กล่าวคือ ของมีคมคือธรรมะ ที่จะตัดปัญหา ทุกชนิดได้”^{๔๙}

“การศึกษานั้น เพื่อการประหารเสียซึ่งสัญชาตญาณอย่างสัตว์ การศึกษาก็ต้อง เพื่อมนุษย์ได้สิ่งที่ดีที่สุดที่มนุษย์ควรจะได้ การทำลายเสียซึ่งสัญชาตญาณอย่างสัตว์ จะทำให้

^{๔๗}พุทธทาสภิกขุ, **คนถึงธรรม - ธรรมถึงคน**, (กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์แสงธรรม, ๒๕๓๗), หน้า ๑๘ - ๓๑.

^{๔๘}พุทธทาสภิกขุ, **ความสุขแท้มีอยู่แต่ในงาน**, (กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์หนังสือธรรมบูชาของ คณะเผยแผ่วิธีการดำเนินชีวิตอันประเสริฐ, ๒๕๒๑), หน้า ๗ - ๑๘.

^{๔๙}พุทธทาสภิกขุ, **ธรรมศาสตร์**, (กรุงเทพฯ ฯ : หจก.การพิมพ์, ๒๕๑๖), หน้า ๖ - ๒๕.

มนุษย์ได้รับผล คือ การได้สิ่งที่ดีที่สุดที่มนุษย์ควรจะได้ คือ บรมธรรม ไม่ใช่ได้แต่เพียงความรอด
อยู่ได้ รอดชีวิตอยู่ได้ อย่างนั้นมันคนฉลาดเป็นเรื่องของเด็ก ๆ”^{๕๐}

“ทุกคนควรจะศึกษาจิต เป็นเหมือนกับวิชาที่มนุษย์จะต้องศึกษานิดหนึ่งด้วย
แต่เดี๋ยวนี้มันไม่มีธรรมเนียมไม่มีประเพณีอย่างนี้ มันไปเรียนหนังสือในโรงเรียนประถม
มัธยม อุดมอะไรก็ตาม จบมหาวิทยาลัยหมดทุกแห่งแล้ว ก็ยังไม่เคยฝึกฝนจิตไม่รู้เรื่องจิต
ฉะนั้น การศึกษาไม่สมบูรณ์ ใครรู้ความสิ้นราคาจะ สิ้นโทษะ สิ้นโมหะของตน คนนั้นคือได้รับปริญญา
ของพระพุทธเจ้า”^{๕๑}

ช. ศรีนอก (สมชัย ศรีนอก)^{๕๒} กล่าวถึงผลงานของพระเดชพระคุณพระธรรมปิฎก
(ป.อ. ปยุตฺโต) ว่า ผลงานที่ได้เผยแพร่นั้นเป็นที่ยอมรับของผู้สนใจในหลักธรรมคำสอน
ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงและนำไปกล่าวขวัญและเป็นแบบอย่าง ถือว่าเป็นวาทะของปราชญ์ในยุคปัจจุบัน
จึงได้รวบรวมคัดเลือกผลงานของพระเดชพระคุณพระธรรมปิฎก จากหนังสือหลาย ๆ เรื่อง
โดยให้ชื่อเรื่องว่า “วาทปราชญ์” อันหมายถึงวาทะปราชญ์ผู้ที่มีความคิดคมชัด หนึ่งเดียวในสยาม
ที่โดดเด่นประดับวงการพระพุทธศาสนา

วาทะปราชญ์ของพระธรรมปิฎกนั้น มีถ้อยคำที่ไพเราะ ลึกซึ้ง กินใจ ควรค่าการศึกษา
อย่างแท้จริง ดังปรากฏอยู่ในวาทปราชญ์ ในชีวิตและผลงานของพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)
ดังนี้

“ถ้าสุขของเราเกิดขึ้นโดยตั้งอยู่บนความทุกข์ของผู้อื่น ก็ไม่ดีไม่ชอบธรรม เพราะฉะนั้น
จึงต้องให้เป็นความสุขที่ชอบธรรม เราสุขผู้อื่นก็ไม่ทุกข์ ถ้าให้ดียิ่งกว่านั้นก็ให้เป็นสุขด้วยกัน”^{๕๓}

“ในการวินิจฉัยว่าอะไรเป็นความดี อะไรเป็นความชั่วนี้ เมื่อพูดในทางปฏิบัติ
เพื่อให้คนทั่วไปใช้ประโยชน์ได้ทุกระดับ พระพุทธเจ้าตรัสสอนให้ถือข้อพิจารณาเกี่ยวกับกุศล

^{๕๐}พุทธทาสภิกขุ, การศึกษาคืออะไร, (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หนังสือธรรมบุขาของคณะเผยแผ่
วิธีการดำเนินชีวิตอันประเสริฐ, ๒๕๒๑), หน้า ๔๐ - ๔๓.

^{๕๑}พุทธทาสภิกขุ, การศึกษาและการรับปริญญาในพระพุทธศาสนา, (กรุงเทพฯ : อตัมมโย,
ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์), หน้า ๑๓ - ๒๐.

^{๕๒}ช. ศรีนอก (สมชัย ศรีนอก), ชีวิตและผลงาน พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) และนา
ทัศน์ของนักวิชาการ, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๒), หน้า ๑๘๘ - ๑๙๘.

^{๕๓}พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), ความสุขที่สมบูรณ์, พิมพ์ครั้งที่ ๖, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
บริษัทสหธรรมิกจำกัด, ๒๕๔๐), หน้า ๑๓.

และอกุศลเป็นหลักแกนกลาง จากนั้นทรงผ่อนขยายออกไป ให้ใช้สำนึกผิดชอบชั่วดีเกี่ยวกับ
ความดี ความชั่วของตัวเอง อย่างที่เรียกกันว่า มโนธรรม”^{๕๔}

“เมื่อพิจารณาคุณลักษณะสังคมของไทย ถ้าเรายอมรับว่าเราเป็นผู้ตามและรับแล้ว
ก็ขอให้เรามาสร้างจิตสำนึกกันใหม่ มากระตุ้นเร้ากันว่า เราจะต้องพยายามเป็นผู้นำและเป็นผู้ให้
ต่อไป เยาวชนของเราจะต้องมีบุคลิกภาพ แนวความคิดจิตใจ และลักษณะของความเป็นนำ
และเป็นผู้ให้ เริ่มตั้งแต่ในชุมชนเล็ก ๆ ให้มีลักษณะเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้ความร่วมแรง ร่วมงาน
ร่วมมือ ร่วมใจ ซึ่งขณะนี้เรากำลังเป็นปัญหาในเรื่องเหล่านี้”^{๕๕}

“การที่จะแก้ปัญหาการศึกษา หรือจะแก้ปัญหาสังคมไทยได้นั้น อาตมภาพถือหลักว่า
จะต้องเข้าถึงพื้นฐานของไทยและจะต้องไล่ให้ทันความคิดชีวิตสังคมฝรั่ง ต้องทั้งสองอย่าง
จึงจะสำเร็จ... อะไรเป็นสิ่งที่เรามีให้แก่อารยธรรมของโลกบ้าง... อีกด้านหนึ่งก็คือว่าเราจะต้อง
ฉลาดที่จะรู้จักเลือกเอาสิ่งที่ดีที่สุดของเขามาเสริมให้แก่ตน”^{๕๖}

“ในความหมายที่แท้จริงในเชิงนามธรรมหรือความหมายเดิมแท้ความเป็นบัณฑิตก็คือ
ความเป็นผู้ได้พัฒนาแล้วทั้งทางกาย ทางจิตใจ และทางปัญญา หรือตามภาษาพระเรียกว่า
เป็นผู้ได้พัฒนาแล้วทั้งกาย ศีล จิต และปัญญา พร้อมทั้งจะดำเนินชีวิตที่ดีงามด้วยตนเอง
และรับผิดชอบช่วยสร้างสรรค์พัฒนาสังคมได้ด้วยดี...”^{๕๗}

^{๕๔}พระราชวรมณี (ป.อ. ปยุตโต), **พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ**, พิมพ์ครั้งที่ ๓,
(กรุงเทพ ฯ : มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๒๙), หน้า ๑๗๘.

^{๕๕}พระเทพเวที (ประยูร ปยุตโต), **ศาสนาและเยาวชน**, (กรุงเทพ ฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย, ๒๕๓๒), หน้า ๕๒.

^{๕๖}พระเทพเวที (ประยูร ปยุตโต), **มองอเมริกามาแก้ปัญหาไทย**, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพ ฯ :
สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๓๔), หน้า ๕๗.

^{๕๗}พระเทพเวที (ประยูร ปยุตโต), **พุทธศาสนาในฐานะเป็นรากฐานของวิทยาศาสตร์**,
พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพ ฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๖), หน้า ๒๓๐.

บทที่ ๓

รูปแบบโครงสร้างการเขียนบทสุนทรพจน์ ของ พระอาจารย์สุเทพ สุธะเทโว

ความเป็นมาของการก่อตั้งศูนย์ยุววาทศิลป์^๑

พระอาจารย์สุเทพ สุธะเทโว ท่านเป็นนักคิด นักอ่าน นักพูด นักเขียน ซึ่งท่านเป็นผู้ที่มีทั้งพรสวรรค์และพรแสวงในการศึกษาหาความรู้และฝึกฝนพัฒนาตนเองอยู่เสมอ โดยการอ่านมาก และคิดจินตนาการอยู่เสมอ ๆ ท่านจึงมีความชำนาญด้านการพูด การเขียนเป็นอย่างดี

จากการสังเกตของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุธะเทโว พบว่า บางครั้งเราเห็นดารา เราต่างก็ชื่นชมปรบมือให้เขา เราชื่นชมคุณเขาทราย แกแล็คซี่ (นักมวยแชมป์โลกของไทย) เราชื่นชมคุณธงไชย แมคอินไตย์ (นักร้องซูเปอร์สตาร์ของไทย) เราชื่นชมเขาก็เป็นความดีเห็นคุณค่าในความดีของเขา แต่ทำไมเราไม่คิดว่า เราจะต้องขึ้นไปยืนอยู่ตรงนั้นบ้าง ให้ทุกคนปรบมือให้เรา เราอาจไม่ใช่เด่นดังในรูปแบบนักมวยหรือนักร้อง แต่เราอาจจะเด่นดังในรูปแบบของเป็นการนักพูดหรือนักเขียนก็ได้ เมื่อเราชื่นพูดก็มีคนปรบมือให้เรา เมื่อเราเขียนก็มีคนชื่นชมผลงานการเขียนของเรา ทำให้เราภาคภูมิใจในตนเองและนับถือตนเอง ที่เราก็คงสามารถทำได้ เป็นได้เหมือนกัน

หากเรามีความเคารพนับถือตนเอง ก็จัดอยู่ในกลุ่มของการคิดสร้างสรรค์ ตรงนี้ถือว่าเป็นจุดสำคัญที่จะทำให้เด็กหรือเยาวชนของเราได้รับตรงนี้ ภายหลังจึงกลับมาคิดว่าเราควรที่จะฝึกให้เด็กพูดเป็น เด็กไทยดูข่าว เขาก็มานั่งวิเคราะห์ข่าวแทนเรา อ่านหนังสือพิมพ์แล้วเขาก็มานั่งวิเคราะห์เหตุบ้านการณเมืองแทนเรา ฟังเพลงเขาก็ทำเป็นรูปวิทัศน์เป็นอาชญากรทางจินตนาการ เด็กเราก็คิดไม่เป็น อยากให้เด็กคิดเป็น

ในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ พระอาจารย์สุเทพ สุธะเทโว จึงได้เริ่มก่อตั้งศูนย์ยุววาทศิลป์ขึ้น ณ วัดพระศรีอารย์ ตำบลบ้านเลื่อม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เยาวชนไทยได้พัฒนาทักษะกระบวนการด้านการคิด ให้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น กล่าว

^๑สัมภาษณ์ท่านพระอาจารย์สุเทพ สุธะเทโว, ประธานศูนย์ยุววาทศิลป์ วัดพระศรีอารย์ ตำบลบ้านเลื่อม อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ๑๐ มีนาคม ๒๕๔๔.

แสดงออกในสิ่งที่ดีงาม และพัฒนาทักษะด้านการพูดและการเขียน เพื่อให้นักเรียน เยาวชน และผู้สนใจ ได้เข้ามาศึกษาฝึกฝนอบรม และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีศักยภาพ จึงได้ทำการเปิดสอนหลักสูตรยุวภาพศิลป์ ประกอบด้วย การพูดและการเขียนบทสุนทรพจน์เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

ในปัจจุบันพระสงฆ์มีบทบาทด้านการเผยแผ่ธรรมะทางสื่อมวลชน เช่น ทางวิทยุ โทรทัศน์ และทางอินเทอร์เน็ต ฯลฯ ซึ่งเป็นสากลมากขึ้น การเผยแผ่หลักพุทธธรรมของพระสงฆ์ในปัจจุบันมีหลายรูปแบบหลายวิธี เช่น การเทศนา การปาฐกถา การบรรยาย การสนทนาธรรม การพูด และการเขียนหนังสือธรรมะ เป็นต้น วิธีการเหล่านี้ต้องอาศัยกลวิธีในการสื่อสารทั้งสิ้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่พระสงฆ์ควรที่ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการเผยแผ่หลักพุทธธรรมกับยุคสมัย

จะเห็นได้ว่า เมื่อพระสงฆ์ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์วิธีการเผยแผ่หลักพุทธธรรมโดยการเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแผ่แล้ว จะต้องศึกษาถึงหลักสำคัญของการเขียนสุนทรพจน์ก่อนว่ามีรูปแบบโครงสร้างการเขียนอย่างไร เพราะว่าพระสงฆ์ผู้เขียนบทสุนทรพจน์นั้น จะต้องใช้ภาษาที่ค่อนข้างเป็นแบบแผนหรือกึ่งแบบแผน ต้องรู้จักเลือกเฟ้นถ้อยคำที่ไพเราะ สละสลวย คมคาย กินใจ เข้าใจง่าย และเหมาะสมกับเรื่องนั้น ๆ และต้องระมัดระวังเรื่องการเขียนวรรคตอนให้ถูกต้อง การเน้นหนักถึงสาระใจความสำคัญว่าควรอยู่ในข้อความใด เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความซาบซึ้งกินใจ และแสดงทัศนะให้แก่ผู้อ่าน พร้อมทั้งสามารถนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมกับการเผยแผ่ในยุคปัจจุบัน

ดังนั้น การเขียนบทสุนทรพจน์ก็เป็นอีกวิธีหนึ่งที่น่าสนใจที่พระอาจารย์สุเทพ สุเทโว ปรธานุยุวภาพศิลป์ วัดพระศรีอารย์ ได้นำรูปแบบการเขียนมาประยุกต์วิทยาการต่าง ๆ เพื่อใช้ในการเผยแผ่หลักพุทธธรรม ท่านจึงได้วางรูปแบบโครงสร้างการเขียนไว้ ซึ่งผู้วิจัยจะได้ทำการศึกษาเป็น ๕ ส่วน คือ

๓.๑ หลักการเขียนบทสุนทรพจน์

๓.๒ รูปแบบโครงสร้างการเขียนบทสุนทรพจน์ ได้แก่ วิธีวิเคราะห์เรื่อง, วิธีสังเคราะห์เรื่อง, วิธีการสานเรื่อง และวิธีการสร้างจินตนาการ

๓.๓ หลักธรรมที่ใช้ในการเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อการเผยแผ่

๓.๔ การวิเคราะห์โครงสร้างการเขียน ๓ ส่วน ว่าด้วยส่วนนำ (เริ่มเร่งเร้า..ให้จูงใจ), ส่วนเนื้อเรื่อง (เรื่องรอบรู้..ให้เข้าใจ), ส่วนสรุป (ลารีนเรง...ให้จับใจ)

๓.๕ ตัวอย่างบทสุนทรพจน์ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ ๔ เรื่อง ได้แก่ ความดี, รมบุญ, เยาวชนไทยห่างไกลยาเสพติด, ความโลภทำให้ไทยวิกฤต

๓.๑ หลักการเขียนบทสุนทรพจน์

พระอาจารย์สุเทพ สุเทโว ได้กล่าวถึงหลักการเขียนบทสุนทรพจน์ไว้ว่า หัวใจของบทสุนทรพจน์ คือ เริ่มเร่งเร้า เรื่องรุ่มรอบ ลารื่นเรึง

หลักการเขียนขึ้นต้นที่ดี นำเรื่องต้องให้จูงใจ ได้แก่

- พาดหัวข่าว
- กล่าวคำถาม
- ความสงสัย
- ให้เร้าเรึง
- เชิงกวี
- วลีสุภาพิต

หลักการเขียนเนื้อเรื่องที่ดี ต้องให้เข้าใจ ได้แก่

- เรียงลำดับ
- จับประเด็น
- เน้นสำคัญ
- บีบคั้นอารมณ์
- เหมาะสมเวลา

หลักการเขียนสรุปเรื่องที่ดี ต้องให้จับใจ ได้แก่

- ตามคำคม
- คารมปาก
- ฝากให้คิด
- สะกิดชักชวน
- สำนวนขบขัน^๒

เมื่อเราทราบถึงหลักการเขียนบทสุนทรพจน์แล้ว ต่อไปเราจะได้ศึกษาถึงรายละเอียดของรูปแบบโครงสร้างการเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแพร่ว่ามีวิธีการอย่างไร

^๒พระอาจารย์สุเทพ สุเทโว, **หลักการเขียนบทสุนทรพจน์**, (ราชบุรี : ศูนย์ยุววาทศิลป์ วัดพระศรีอารีย์, ๒๕๔๓), เอกสารอัดสำเนา.

๓.๒ รูปแบบโครงสร้างการเขียนบทสนทนา^๓

การที่จะเขียนเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้ผู้อ่านเข้าใจตรงตามต้องการของผู้เขียนนั้น อาจไม่ได้ผลเท่าที่ควร หากผู้เขียนใช้ภาษาได้ไม่ดีพอหรือขาดความชำนาญในการใช้ภาษา เพราะการเขียนเป็นขบวนการสื่อสารที่เป็นลายลักษณ์อักษร กล่าวคือ ใช้ตัวอักษรหรือตัวหนังสือ เป็นสื่อ ไม่มีสิ่งอื่นมาช่วยให้ความกระจ่างเหมือนการพูด ซึ่งมีทั้งน้ำเสียง สีหน้า ท่าทาง เป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้ฟังสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างชัดเจน ดังนั้น ก่อนลงมือเขียน ผู้เขียนจึงต้องมีการเตรียมบทสนทนาพจนก่อนว่า จะเขียนไปแนวไหน มีจุดมุ่งหมายอย่างไร ผู้เขียนจะต้องรู้ และเลือกเรื่องตามความรู้ สติปัญญาและประสบการณ์ของตน สิ่งที่ต้องคำนึงถึง กล่าวคือหัวข้อที่เลือกมาเขียนนั้นต้องไม่กว้างหรือแคบจนเกินไป อาจเป็นเรื่องแปลก น่าสนใจ ที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือสามารถหาข้อมูลมาเขียนได้

งานเขียนที่มีความสมบูรณ์ได้ เพราะผู้เขียนกำหนดเค้าโครงของเรื่องที่เขียนว่า จะเขียนอะไรบ้าง เขียนอย่างไร ลำดับก่อน - หลัง ช่วยทำให้เนื้อหาไม่ออกนอกเรื่อง

หลังจากที่เราได้ศึกษาถึงรูปแบบการเตรียมบทสนทนาพจนแล้ว จำเป็นอย่างยิ่ง ที่เราจะต้องศึกษาโครงสร้างการเขียนบทสนทนาพจนเพื่อใช้ในการเผยแพร่ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญ ของการเขียนที่พระอาจารย์สุเทพ สุเทโว ประธานศูนย์ยุววาทศิลป์ วัดพระศรีอารีย์ ท่านได้วาง หลักสูตรโครงสร้างการเขียนบทสนทนาพจนไว้ ๔ เรื่อง ได้แก่ วิธีวิเคราะห์เรื่อง วิธีสังเคราะห์เรื่อง วิธีการสานเรื่อง และวิธีการสร้างความคิดจินตนาการ ซึ่งมีรายละเอียดที่ควรแก่ศึกษาและนำมาใช้เป็นแบบอย่างในการเขียนบทสนทนาพจนเพื่อการเผยแพร่เป็นอย่างดี

ดังนั้น ก่อนที่เราจะเขียนเรื่องใดก็ตาม เราควรศึกษากลวิธีต่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อนำมา ประยุกต์ใช้ในการเขียนนั้นเป็นไปตามความมุ่งหมาย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

(ก) วิธีวิเคราะห์เรื่อง

การวิเคราะห์เรื่อง คือ การจำแนก แยกแยะ องค์ประกอบของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ออกเป็น ส่วน ๆ เพื่อค้นหาว่า ทำมาจากอะไร มีองค์ประกอบอะไร ประกอบขึ้นมาได้อย่างไร เชื่อมโยง สัมพันธ์กันอย่างไร ท่านได้วางหลักสูตรวิธีการวิเคราะห์เรื่องไว้ ๔ ขั้นตอน ได้แก่

^๓สัมภาษณ์ท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว, ประธานศูนย์ยุววาทศิลป์ วัดพระศรีอารีย์ ตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๘.

๑. แนวอริยสัจ คือ การวิเคราะห์เรื่องตามหลักอริยสัจ ๔ เช่น เขียนปัญหาเรื่อง “ยาเสพติด” ก็วิเคราะห์ได้ดังนี้

- ทุกข์ คือ ปัญหายาเสพติดก่อปัญหาอะไรบ้าง เช่น การฉ้อ การปล้น ประชาชนขาดศักยภาพ ก็เขียนถึงปัญหาว่ายาเสพติดสร้างปัญหาอะไร เป็นต้น
- สมุทัย คือ สมมุติฐานของปัญหา อะไรเป็นสาเหตุให้ติดยาเสพติด เช่น เพื่อนชวน กฎหมายอ่อนแอ คนมีความโลภ อยากได้เงิน
- นิโรธ คือ สัมฤทธิ์ผลของการสิ้นปัญหา เช่น คนเป็นอุปกรณในการสร้างชาติ มนุษย์เป็นอุปกรณในการสร้างชาติและความเจริญให้แก่ประเทศชาติ ถ้าหากว่าคนไม่ติดยาเสพติด ก็จะมีศักยภาพให้เป็นคนที่มีคุณภาพของสังคม
- มรรค คือ วิธีการแก้ไขปัญหา เช่น ปลูกฝังกันด้วยความรู้ ด้านศาสนธรรม ด้านกฎหมาย ด้านพ่อแม่

๒. แบบจัดหัวข้อ คือ ถ้าเราต้องการเขียนเรื่องใด ก็สามารถนำหลักธรรมที่เกี่ยวข้องมาเขียนได้ เช่น เขียนเรื่องความสำเร็จก็ใช้หลักอิทธิบาทธรรม ๔ หรือวิธีการสร้างมิตร ก็ใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ เป็นต้น

๓. ก่อองค์ประกอบ คือ เราสามารถสร้างองค์ประกอบขึ้นมาเอง ตามความคิดที่เราคิดว่าน่าจะมีองค์ประกอบอะไรบ้าง ยกตัวอย่างเช่น ทางแห่งความสำเร็จของคนเราต้องประกอบด้วย มีความรู้ มีความสามารถ มีเพื่อน มีโอกาส มีน้ำใจต่อกัน และมีคุณธรรม ดังนี้ เป็นต้น

๔. ตีกรอบลำดับความ เป็นสิ่งที่เราคิดขึ้นมาเอง การลำดับความนั้นต้องให้เป็นไปตามลำดับความสำคัญ และจะต้องรู้ว่าควรเขียนเรื่องอะไรก่อน

จึงพอสรุปได้ว่า วิธีวิเคราะห์เรื่องของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุธะวชิรเมธี นั้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นการแยกแยะองค์ประกอบการเขียน ว่าในโครงเรื่องนั้นมีลำดับขั้นตอนในการเขียนอย่างไร ซึ่งท่านได้กำหนดตามแนวอริยสัจ แบบจัดหัวข้อ ก่อองค์ประกอบ ตีกรอบลำดับความ ซึ่งถือว่ามีความสอดคล้องกับการวางโครงเรื่อง ที่เป็นตัวกำหนดทิศทางในการเขียนทำให้งานเขียนมีเป้าหมายและขอบข่ายได้สมบูรณ์ชัดเจน ไม่ตกประเด็นสำคัญ และไม่ออกนอกประเด็นที่กำหนด ที่สำคัญช่วยให้งานเขียนมีเอกภาพ สัมพันธภาพ และสารัตถภาพ อันจะช่วยส่งผลให้โครงเรื่องมีสัดส่วนที่สวยงามและเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เขียนพิจารณาให้รายละเอียดของเนื้อหา และสามารถกำหนดกลวิธีในการนำเสนอเนื้อหาในแต่ละประเด็นได้อย่างเหมาะสม

(ข) วิธีสังเคราะห์เรื่อง

การสังเคราะห์เรื่อง คือ การผสมผสานรวมกันอย่างกลมกลืนของส่วนประกอบต่างๆ จนกลายเป็นสิ่งใหม่ที่มีเอกลักษณ์และคุณสมบัติเฉพาะ เป็นการหลอมรวม ความกระจัดกระจาย แล้วถักทอให้เป็นหนึ่งเดียวกัน ภายใต้รูปลักษณ์ใหม่ที่เหมาะสม เพื่อให้เข้าใจสาระของเรื่อง อย่างคมชัดและครบถ้วน เพื่อตอบสนองเนื้อหาแท้ การแก้ปัญหาโดยคัดเลือกทางออกที่ดีที่สุด มาหลอมรวมและถักทออย่างลงตัวบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

พระอาจารย์สุเทพ สุเทโว ท่านได้กล่าวถึงหลักสูตรวิธีการสังเคราะห์เรื่องไว้ ๓ ขั้นตอน ได้แก่

๑. ความหมายใกล้เคียง คือ การให้ความหมายหลักธรรมในรูปแบบที่ใกล้เคียงกัน เช่น ถ้าจะเขียน เรื่องสังกัศต ๔ ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อุตถจริยา สมานัตตตา

ก็สังเคราะห์เรื่องใหม่ที่มีความหมายใกล้เคียงกัน เช่น โอบอ้อมอารี วชิโรทระ สงเคราะห์ประชุมชน วางตนแต่พอควร หรือจะสังเคราะห์ใหม่ได้อีกครั้งว่า มีจิตเมตตา วาจา อ่อนหวาน สมานมวลชน วางตนแต่พอดี

หรือจะแปลความหมายใหม่ว่า รู้จักให้ รู้จักพูด รู้จักช่วย รู้จักการวางตน ก็ได้ หรืออาจจะกล่าวได้อีกว่า ยิ้มแย้มแจ่มใส รู้จักใช้วาจา คบหามวลชน พัฒนาตนสม่ำเสมอ หรือจะประยุกต์ใหม่ว่า เสน่ห์ใบหน้า เสน่ห์วาจา เสน่ห์การบริการ เสน่ห์การวางตน ดังนี้ เป็นต้น

๒. เรียบเรียงคำใหม่ คือ นำสิ่งที่ผู้เรียบเรียงไว้แล้ว มาเรียบเรียงคำใหม่ให้ไพเราะ ให้มีความสอดคล้องใกล้เคียงกัน เช่น เราจะพัฒนาเด็กเยาวชนไทยให้มีความรู้และประสบความสำเร็จ เราจะต้องยึดหลักมีวินัย ใฝ่ศึกษา พัฒนาสังคม และสังฆมอุดมการณ์ หรือจะใช้ หลักธรรมอิทธิบาท ๔ มาเรียบเรียงคำใหม่ได้ว่า มีความรู้ มีความสามารถ มีเพื่อน มีโอกาส มีคุณธรรม เป็นต้น ก็จะทำให้ได้องค์กรแห่งความสำเร็จเหมือนกัน

๓. การใช้อักษรนำ คือ การนำกลุ่มตัวอักษรที่ใกล้เคียงกัน มีแบบเดียวกัน คล้องจองกัน เช่น การที่คนเราจะประสบความสำเร็จได้นั้นมีหลักคือ มีปฏิทิน ปฏิภาณ ปฏิบัติ ปฏิเสธ ซึ่งพอสรุปให้ความหมายได้ว่า มีปฏิทิน คือ รู้จักคุณค่าของกาลเวลา, มีปฏิภาณ คือ เข้าใจชีวิต เข้าใจแก้ปัญหาได้โดยฉับพลัน ทันที, มีปฏิบัติ คือ ต้องมีการปฏิบัติที่ดี, มีปฏิเสธ คือ ปฏิเสธสิ่งชั่ว เป็นต้น

สำหรับวิธีสังเคราะห์เรื่องของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว นั้น เป็นลักษณะของการเขียนต้องการรวบรวม เรียบเรียงถ้อยคำต่าง ๆ ให้เข้าเป็นหมวดเป็นหมู่ มีความสัมพันธ์เชื่อมโยง

เกี่ยวเนื่องกันอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของการเขียนที่ดีนั้นก็คือ มีความเอกภาพ มีสารัตถภาพ มีสัมพันธภาพ มีความกระจ่างแจ้ง มีแง่มุมที่คงที่ มีความน่าสนใจติดตาม และที่สำคัญต้องมีความชัดเจน มีความเรียบร้อย ประณีตทั้งในด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ รวมถึงมีความกระชับและไพเราะ

จึงพอสรุปได้ว่า ท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว มีวิธีวิเคราะห์เรื่องที่สอดคล้องกับลักษณะของการเขียนที่ดี คือ ในแง่ความหมายของหัวข้อธรรมต่าง ๆ ท่านสามารถให้ความหมายที่ใกล้เคียงและสอดคล้อง โดยการเรียบเรียงเป็นคำใหม่ได้อย่างไพเราะ เหมาะสม สำหรับการใช้อักษรนำนั้น ท่านได้นำกลุ่มตัวอักษรที่ใกล้เคียงกัน มีแบบเดียวกัน คล้องจองกัน ทำให้ผู้อ่านเข้าใจและจดจำได้ง่าย จึงถือได้ว่า งานเขียนบทสุนทรพจน์ของท่านนั้น จัดว่าอยู่ในลักษณะของการเขียนที่ดีตามหลักที่กล่าวแล้ว

(ค) วิธีการสานเรื่อง

วิธีการสานเรื่อง คือ การผสมผสานหลักการและวิธีการใหม่ ๆ เพื่อเชื่อมโยงสานเรื่องราวต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี พร้อมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ในการเขียนบทสุนทรพจน์ในปัจจุบัน และสามารถยึดถือเป็นแบบอย่างในการเขียนบทสุนทรพจน์ได้อีกด้วย

ดังที่พระอาจารย์สุเทพ สุเทโว ได้วางหลักสูตรวิธีการสานเรื่องไว้ ๗ ขั้นตอน^๕ ได้แก่ มีวิชาการ ผสานคำคม คารมอุปมา ปรัชญาเจาะลึก บันทึกตัวอย่าง สร้างความคิด ประดิษฐ์คำสวย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

๑. มีวิชาการ คือ มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นอย่างถ่องแท้ เมื่อผู้เขียนจะลงมือเขียนจะต้องวิเคราะห์เรื่องที่จะเขียน และเตรียมข้อมูลไว้ให้เพียงพอ เมื่อต้องการอ้างอิงหรือกล่าวถึงประกอบด้วย

- รูปธรรมดี คือ เน้นให้เห็นตามความเป็นจริง เช่น ตัวอย่างการกระทำของคนชั่ว ทำความชั่วแล้วโดนจับ

- นามธรรมเด่น คือ เน้นผลที่จะได้รับเป็นปรัชญา เช่น ทำความชั่วแล้วหมดความเคารพนับถือในตนเอง เกิดความทຸນทຸรายในตนเอง

^๕พระอาจารย์สุเทพ สุเทโว, **หลักการเขียนบทสุนทรพจน์**, (ราชบุรี: ศูนย์ยุวาทศิลป์ วัดพระศรีอารีย์, ๒๕๔๓), เอกสารอัดสำเนา.

- เน้นข้อเท็จจริง คือ เน้นข้อเท็จจริงของรูปธรรมและนามธรรม ทั้ง ๒ อย่างนั้น ต้องมีข้อมูลที่เป็นจริงด้วย

๒. ผสานคำคม คือ เมื่อได้อ่านหรือได้ฟังข้อคิด คำคม ถ้อยคำ สุภาษิต ของท่าน ผู้รู้ทั้งหลายแล้ว ผู้เขียนบทสุนทรพจน์ก็นำมาขบคิดและนำไปประยุกต์ผสมผสานกับความคิดของตน เช่น

- ศาสนธรรม เราสามารถศึกษาค้นคว้าได้จากหลักคำสอนต่าง ๆ ในทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ พุทธศาสนสุภาษิต พุทธพจน์ เช่น ยามหิวย่อมต้องการอาหาร เวลามี ย่อมต้องการเพื่อน เวลามีความสุขย่อมต้องการมีอายุยืนยาว เป็นต้น

- คำเมธี คือ ถ้อยคำหรือคำพูดของผู้ที่มีชื่อเสียง ที่ได้เขียนบันทึกไว้ หรือเคยพูดไว้ในที่ต่าง เช่น เกี่ยวกับปรัชญาของท่านผู้มีชื่อเสียง เช่น ชงจื้อ เม่งจื้อ (นักปรัชญาจีน) เพลโต ไสคราติส (นักปรัชญาตะวันตกยุคโบราณ) หรืออาจเป็นของคนไทย เช่น ท่านพุทธทาสภิกขุ พระธรรมปิฎก (นักปราชญ์แห่งเมืองสยาม) ‘รงค์ วงษ์สวรรค์ (นักประพันธ์ที่มีชื่อเสียงที่สุดผู้หนึ่งในรอบทศวรรษ ๑๙๖๐) เป็นต้น

- วลีของตน ก็คือ คำคมที่เราคิดแต่งขึ้นมาเอง

๓. คารมอุปมา การเขียนก็เหมือนกับการพูด หากผู้เขียนบทสุนทรพจน์สามารถเขียน ยกอุปมาเปรียบเทียบให้ผู้อ่านเห็นภาพพจน์ เป็นจริงเหมือนมองเห็นภาพด้วยนัยน์ตาเปล่า ก็จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องที่เราต้องการเขียนได้เป็นอย่างดียิ่ง เช่น

- เปรียบมนุษย์ เช่น ศาสนาเปรียบเหมือนดวงตาของประเทศชาติ วัฒนธรรมเปรียบเสมือนหน้าตาของประเทศชาติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็เปรียบเสมือนดวงใจของประเทศชาติ นักวิชาการก็เปรียบเสมือนม้ามองของประเทศชาติ ราษฎรเปรียบเสมือนแขนขาของประเทศชาติ ถ้าวันนี้แขนขาของประเทศต้องพิการพิการเพราะเป็นทาสยาเสพติด ประเทศชาติของเราก็จะก้าวหน้าไปได้อย่างไร

- เปรียบธรรมชาติ เช่น ความรักของแม่นั้นชุ่มเย็นดุจสายน้ำ ภูมิปัญญาอันกว้างไกลดุจดวงดาว

- เปรียบวัตถุ ได้แก่สิ่งของ เช่น กฎหมาย การเมืองก็เปรียบเหมือนล้อ อีกด้านหนึ่งก็มีไว้ตีตะปู อีกด้านหนึ่งเอาไว้ถอนตะปู บางครั้งมีไว้เพื่อตอกความมั่นคงของประเทศชาติ บางครั้งก็มีไว้ถอนความมั่นคงของประเทศชาติ การเมืองนั้นมีความสุขหรือชื่อเสียง

- อุปมาสูงส่ง ก็เปรียบพ่อแม่เป็นพระพรหม พระอรหันต์ เปรียบเป็นสิ่งสูงสุด

๔. ปรัชญาเจาะลึก ปรัชญาเป็นเรื่องที่นำศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น ผู้เขียน บทสุนทรพจน์ ควรศึกษาปรัชญาอย่างเจาะลึกไปถึงเรื่องของชีวิต สังคม ปัญหาโลก ธรรมชาติและสังคม

เมื่อเข้าใจเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ดีแล้ว ก็จะทำให้สามารถเขียนบทสุนทรพจน์ได้ดี และจะทำให้บทสุนทรพจน์นั้น เป็นบทที่นำสนใจ คุณค่าแก่การศึกษาในสังคมปัจจุบัน เช่น

- มองชีวิต คือ การมองชีวิตของเราเอง เช่น เรารู้ว่า เรามีกันคนละหนึ่งชีวิต ธรรมชาติได้ประดิษฐ์กรรมเราไว้วิเศษสุดมาก มีศักยภาพไม่มีที่สุด มีพลังแห่งการเล่าเรียนรู้เท่าทันตัวเอง มีความคิดอันสูงส่ง มีความละเอียดเพื่อปิดกั้นไม่ให้แสดงสันดานดิบออกมา ให้คำว่าศักดิ์ศรีไว้เพื่อให้มนุษย์ไม่ทำตัวจ่อมจมอยู่กับที่ ให้คำว่าศักดิ์ศรีไว้เพื่อให้มนุษย์ได้รู้จักพัฒนาตนเอง ให้คำว่าศักดิ์ศรีไว้เพื่อให้มนุษย์จะได้ต่อสู้เพื่อไม่ให้ถูกใครเหยียบย่ำ เพราะฉะนั้นคำว่าศักดิ์ศรีก็มีความต้องการไว้เพื่อไม่ให้ใครเหยียบย่ำเรา เราก็ไม่เหยียบย่ำใคร

- ด้านสังคม คือ คนที่อยู่กันเป็นกลุ่มเป็นหมู่ เราต้องอยู่กันเป็นหมู่คณะ เพราะฉะนั้นสังคมคือความหลากหลาย สังคมจะอยู่โดดเดี่ยวไม่ได้ มีปัญหาที่ซับซ้อน ปัญหาไม่ได้เกิดขึ้นมาเดียว ๆ เมื่อเกิดสิ่งหนึ่งมันก็กระทบไปถึงสิ่งหนึ่ง เช่น สังคมไม่ดีเพราะบ้านไม่ได้อบรมเลี้ยงดูเด็ก ทำให้ผลิตสมาชิกที่ไม่ได้มาตรฐานไม่ดีสู่สังคม ก็ก่อให้เกิดความเดือดร้อนทางสังคม สังคมก็กระจายไปสู่ประเทศ การมองปัญหาสังคม มิใช่มองปัญหาโดดเดี่ยว

- มองปัญหาโลก เราพยายามมองให้เห็นว่า โลกเรามีความหลากหลาย โรคก็มีความหลากหลาย ยาก็ต้องมีหลากหลายตามชนิดของโรค ความต้องการของคนเราก็มีความหลากหลาย จึงต้องมีนวัตกรรมที่หลากหลายไปตามความต้องการของคน ภูมิปัญญาของคนก็มีความหลากหลาย ก็ต้องมีสูตรสรรพสิ่งหลากหลายตามภูมิปัญญาของคน โลกเรามีความหลากหลาย เพราะฉะนั้นจึงต้องมีผู้คนที่หลากหลาย มีสิ่งของที่หลากหลาย เพื่อจะได้นำไปสู่ชนิดของคน คนทุกคนนั้นจะรู้สึกได้ว่า ตนเองยังมีวัตถุ ยังมีปัจจัย ยังมีเสียงเพลงที่ตนเองชอบ ตนเองจึงไม่ถูกทอดทิ้งให้อยู่โดดเดี่ยว

- ธรรมชาติ พระอาจารย์สุเทพ สุเทโว ท่านชอบวิธีการมองแบบธรรมชาติมาก ยกตัวอย่างเช่น ใบไม้ที่ร่วงหล่นไม่ใช่เป็นการหยุดทำหน้าที่ของมัน แต่เป็นการเริ่มต้นทำหน้าที่อันยิ่งใหญ่ของมัน คือ ให้ความอุดมให้แก่แผ่นดิน คนเราก็เหมือนกัน เมื่อหมดลมหายใจตายไปแล้วนั้น ไม่ใช่เป็นการหมดหน้าที่ แต่เป็นการเริ่มต้นทำหน้าที่อันยิ่งใหญ่ คือการเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่คนได้เดินตาม เพราะเมื่อมีชีวิตอยู่คนจะไม่กล้ายกย่องคน เพราะคนยังมีโอกาสได้ทำความ

ชั่ว เขาจึงไม่กล้ายกย่อง ถ้าวันใดที่เราสิ้นชีวิต หมดลมหายใจนั้นแหละ เราจึงจะชื่อว่าเป็นคนดีที่แท้จริง เขาบอกว่าอย่าเพิ่งตัดสินใคร ตราบใดที่คน ๆ นั้น ยังไม่ได้ลงหลุม วันแรกที่เราสิ้นชีวิต หมดลมหายใจนั้นแหละ เราจะถูกยกย่องว่า เป็นคนดีหรือคนชั่ว ดังนั้นถ้าเป็นคนดีก็เป็นแบบอย่าง ถ้าเป็นคนชั่วก็เป็นอุทาหรณ์

- สัจธรรม ก็คือการเจาะลึกตามคำสอนของพระพุทธเจ้า ตามหลักอริยสัจ ๔ อันได้แก่ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค

๕. บันทึกตัวอย่าง จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เขียนบทสุนทรพจน์ จะต้องใส่ใจในเรื่องราวต่าง ๆ ทั้งในอดีตและในปัจจุบันทั้งในแง่ที่ดีและไม่ดีที่เกิดขึ้น เพื่อที่จะได้นำมาประยุกต์กับการเขียนบทสุนทรพจน์เป็นการสอดแทรกข้อคิด ข้อเตือนใจ เป็นอุทาหรณ์และแบบอย่างได้ อีกวิธีหนึ่งเช่น

- อดีต หาตัวอย่างจากอดีตใครเคยทำความผิด
- ปัจจุบัน ใครเคยทำถูก
- แบบอย่าง คือ ไม่กำหนดอดีตและปัจจุบัน แต่เป็นการคาดคะเนเอามาเป็นแบบอย่าง แบบอย่างก็คือสิ่งที่ดี ถูกต้อง งดงาม
- อุทาหรณ์ คือ เรื่องราวที่เป็นปรากฏการณ์ต่าง ๆ เช่น คนดีก็เป็นแบบอย่างให้คนชั่ว คนชั่วก็เป็นอุทาหรณ์ให้คนดี

๖. สร้างความคิด บทสุนทรพจน์ที่ดีนั้นจะต้องสร้างความคิดและความรู้สึกที่ดี ทำให้สามารถเพิ่มคุณค่าที่ต้องการถ่ายทอดได้เป็นอย่างดี พร้อมทั้งให้ข้อคิดสะกิดใจ และสามารถชักจูงใจให้นำไปปฏิบัติได้อีกด้วย เช่น

- ถ้ามให้คิด ในบทสุนทรพจน์เราจะต้องถามเขา เช่น ตั้งคำถามเรื่อง “ความยากจน” ว่า ทำไมครับ ประเทศชาติของเราจึงยากจนขณะนี้ เป็นต้น ให้เขาคิด

- ชักชวนให้ติดตาม คือ จะเขียนเรียบเรียงร้อยให้เป็นถ้อยคำที่ให้กำลังใจ ชวนให้ติดตามด้วย เช่น นำภูมิโง่หรือที่รวยกันไม่กี่คน แต่ต้องจนกันทั้งแผ่นดิน นำภาคภูมิโง่หรือที่มั่งคั่งไม่กี่ตระกูล แต่หนี้สินพอกพูนกันทั้งประเทศ นำชื่นใจนักหรือ รวยกันไม่กี่บ้าน แต่ต้องไปขอรทานกันทั้งประเทศ เป็นต้น

- ตอกย้ำความรู้สึก คือ ในสุนทรพจน์บทหนึ่งต้องพยายามตอกย้ำถึง ๓ ครั้ง เช่น ไม่มีใครเลื่อมใใครจะเลื่อมเท่ากับความเลื่อม ไม่มีใครล้มเหลวใใครจะล้มเหลวเท่ากับความล้มเล็ก ไม่มีจุดจบใใครจะเป็นจุดจบเท่ากับไม่มีจุดเริ่มต้น เป็นต้น

- สำนักทำทนาย ยกตัวอย่างเราอาจจะใช้คำว่า ต่อให้มีการทอดผ้าป่าช่วยชาติอย่างไร ต่อให้มีองค์กรต่างประเทศมาช่วยอย่างไร ต่อให้พระพรหมมาช่วยเสกเป่าอย่างไร แต่ถ้าเรายังโง่งมกันอยู่ไม่มีการเจริญ ดังนี้ เป็นต้น

๗. ประดิษฐ์คำสวย ในการเขียนบทสุนทรพจน์นั้น ผู้เขียนจะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการเขียน คือ ใช้ความรู้ในเรื่องการใช้ภาษาเป็นอย่างไร และสามารถประดิษฐ์ถ้อยคำได้อย่างไพเราะ เหมาะสมกับเรื่องที่เขียน ได้แก่

- คำคล้องจอง เช่น โอบอ้อมอารี วจีไพเราะ สงเคราะห์ประชุมชน วางตนแต่พอควร อ่านตัวออก บอกตัวเป็น เห็นตัวชัด จัดตนถูก

- คำไพเราะ แทนที่เราจะใช้คำดิบ ๆ เราก็เขียนให้คล้องจองไปเลย เช่น อุปสรรคก็ใช้คำว่าความเพียรเป็นกุญแจดอกสำคัญที่ไขไปสู่ประตูแห่งความสำเร็จ

- คำคล้ายกัน หาส่วนที่คล้ายกันจะทำให้อ่านแล้วจำง่าย เมื่อฟังแล้วก็ทำให้เข้าใจง่าย เช่น ความรู้เป็นรุ่งอรุณแห่งความสำเร็จ การศึกษาเป็นรุ่งอรุณของความรู้ ความเพียรเป็นรุ่งอรุณของความสำเร็จ เด็กคือรุ่งอรุณของการสร้างชาติ

- คำกลับกัน เช่น คนขยันเวลาจะมากกว่างาน คนเกียจคร้านงานจะมากกว่าเวลา คนขยันคนเข้มแข็งจะมองว่ายากแต่เป็นไปได้ คนอ่อนแอจะมองว่าเป็นไปได้แต่ยากเรียนไม่เก่งดีกว่าเก่งแต่ไม่เรียน

จากหลักการวิธีสานเรื่องของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว นั้น ผู้วิจัยพบว่า มีรูปแบบโครงสร้างการเขียนบทสุนทรพจน์นั้นมีความสอดคล้องกับหลักการใช้คำ/ภาษา การสร้างสารเพื่อการโน้มน้าวใจ ซึ่งประกอบด้วยหลักการใช้ภาษาในการเขียนโน้มน้าวใจ และหลักการเขียนเพื่อจูงใจหรือโน้มน้าวใจ คือ

หลักการใช้คำของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว นั้น ผู้วิจัยพบว่า ท่านมีวิธีการใช้คำในความหมายที่ใกล้เคียงกัน แล้วนำมาเรียบเรียงเป็นคำใหม่ มีใช้อักษรนำ มีการประดิษฐ์ถ้อยคำได้คล้องจอง ไพเราะ เหมาะสม มีการใช้คำคล้ายกันบ้าง ใช้คำกลับกันบ้าง และใช้หลักในการผสมคำคม ที่เกี่ยวกับศาสนธรรม คำเมธี มาเป็นถ้อยคำเป็นวลีของตน

ส่วนหลักการเขียนเพื่อจูงใจหรือโน้มน้าวใจนั้น ท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว ท่านใช้หลักการเขียนง่าย ๆ คือ ท่านที่มีวิธีการเขียนจูงใจได้อย่างน่าสนใจ คือ การให้เหตุผลทางวิชาการที่มีความน่าเชื่อถือ ทั้งในส่วนรูปธรรม นามธรรม และข้อเท็จจริงต่าง ๆ เป็นการ

สร้างความคิด ในเชิงเขียนตามให้ผู้อ่านได้คิดชวนให้ติดตาม เป็นการต่อยอดความรู้สึกรู้สึกของผู้อ่านให้เกิดสำนึกทำทนาย

ดังนั้น ในการเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแพร่พุทธธรรมนั้น จึงมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือการเสนอข้อเท็จจริง ตามความเป็นจริงเกี่ยวกับหลักธรรมนั้น ๆ ที่สามารถเชื่อมโยงเกี่ยวเนื่องกับเรื่องที่ต้องการเขียน การเขียนโน้มน้าวใจจึงเป็นส่วนประกอบหนึ่งของการเขียนบทสุนทรพจน์ที่ต้องใช้ภาษาในการเขียนโน้มน้าวใจ เพื่อให้ผู้อ่านเมื่ออ่านแล้วเกิดการเปลี่ยนแปลงความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยมในทางที่ดีขึ้น

หากพระสงฆ์ได้นำหลักการใช้คำ/ภาษา และการสร้างสารเพื่อการโน้มน้าวใจ มาประยุกต์ใช้ ก็จะทำให้ผู้อ่านสนใจ ติดตามอ่านผลงานการเขียนอย่างต่อเนื่อง ก็จะทำให้การเผยแพร่พระพุทธศาสนามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้ในอนาคต

(ง) วิธีการสร้างความคิดจินตนาการ

วิธีการสร้างความคิดจินตนาการ คือ การสร้างภาพขึ้นในใจของผู้เขียนและผู้อ่าน การสร้างภาพต้องประกอบไปด้วยถ้อยคำที่ชัดเจน เรียบง่าย ไพเราะ แม้สิ่งที่เป็นนามธรรมสัมผัสด้วยประสาททั้งห้าไม่ได้ ก็สามารถปรากฏเป็นภาพนึกในใจได้ การพรรณนาจะต้องเกิดภาพขึ้นในใจผู้เขียนอย่างแจ่มชัดเสียก่อน จึงจะสามารถสะท้อนภาพให้ผู้อ่านมองเห็นได้ และยังเป็นภาพที่ยั่งยืนคงทนผ่านมิติของเวลานับร้อย ๆ ปี

การสร้างจินตนาการ นับเป็นทักษะที่สามารถฝึกฝนได้ด้วยการหัดพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ที่พบเห็นอย่างลึกซึ้ง มองสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม ใส่ชีวิตวิญญาณให้กับสิ่งที่ไม่มีชีวิต

ดังนั้นอาจสรุปได้ว่า การสร้างจินตนาการจึงเป็นสิ่งที่สำคัญในการเขียน โดยเฉพาะงานเขียนที่ต้องการให้ผู้อ่านเห็นภาพ เกิดความซาบซึ้งประทับใจ จดจำงานเขียนนั้น ๆ ได้ อดี การสร้างจินตนาการจึงเป็นเรื่องยากสำหรับนักเขียนบางคนที่ขาดการฝึกฝน

พระอาจารย์สุเทพ สุเทโว ได้แนะนำวิธีการสร้างความคิดจินตนาการ ๓ แบบ คือ

๑. คิดเชิงอุปมาน คือ การจับจุดที่เป็นความคิดจริง ๆ ให้ได้ออกมาอย่างหนึ่งแล้วก็ขยายต่อไป จับอะไรมาก็ขยายไป โดยวิธีการคิดให้แตกแขนงไป ยกตัวอย่างเช่น เราอ่านเจอถ้อยคำของ ‘รงค์ วงศ์สวรรค์’ (นักประพันธ์ที่มีชื่อเสียงที่สุดผู้หนึ่ง ในรอบทศวรรษ ๑๙๖๐) เขียนไว้ว่า “ภูผาและภูเขาไม่ได้อยู่สูงเกินกว่าปีกนกที่จะบินไปถึง” แล้วเราก็เอาข้อความนั้นมาขยายใหม่ โดยให้เขาคิดเปรียบเทียบว่ามีอะไรใกล้เคียงกว่านี้ไหม เช่น ขยายต่อไปว่า

ต้นน้ำไม่ได้อยู่ไกล แต่ไม่ไกลจนกว่าปลายแหวกว่ายถึง เส้นชัยไม่ได้อยู่ไกล แต่ไม่ไกลจนกว่าสองเท้าจะก้าวไปถึง ดังนี้ เป็นต้น

๒. คิดเชิงสัจจะของธรรมชาติ คือ คิดตามกฎของธรรมชาติ ธรรมชาติมันอลังการ มันยิ่งใหญ่ มันสร้างอะไรให้แก่มนุษย์มากมาย ต้องจำกฎของธรรมชาติไว้อย่างหนึ่งว่า ในดีมีเสีย ในเสียมีดี ในขยะก็มีปุ๋ยอยู่ ทำอย่างไรเราจึงจะมองเห็นได้เช่นนั้น อย่างเช่น การมีความทุกข์นั้น ทำอย่างไรเราจึงจะมองเห็นสัจจะของธรรมชาติว่า ธรรมชาติได้ให้อะไรแก่มนุษย์บ้าง จริง ๆ แล้ว ความทุกข์เป็นครูที่ประเสริฐที่สุด ไม่ควรจะไปกลัวมัน ควรจะดีใจด้วยว่า วันนี้ครูผู้ประเสริฐ มาเยี่ยมเราแล้ว เพราะความทุกข์มันสอนให้เราเข้มแข็งมากกว่าความสุข ความทุกข์สร้างทักษะ ประสบการณ์ให้แก่คนได้ดีกว่าความสุข ความทุกข์ทำให้คนเข้าถึงรสชาติของชีวิตได้ดีกว่าความสุข ความทุกข์สอนอย่างตรงไปตรงมาไม่อ้อมค้อมเหมือนความสุข ความทุกข์สร้างให้คนเป็นยอดคน มากกว่าความสุข ความทุกข์คือข้อสอบของชีวิตที่ได้มาตรฐานที่สุดในโลก ผู้ใดสอบผ่านข้อสอบนี้ แล้วก็จะรับปริญญาชีวิตเกียรติยศอันดับหนึ่งของชีวิตเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ

แม้ความเหงาก็เหมือนกัน คนส่วนมากกลัวเกินไป แท้จริงความเหงานั้นให้อะไรกับเรา โดยที่เราไม่รู้ตัว เช่น ความเหงามันจูงมือเราให้ไปหยิบหนังสือดี ๆ สักเล่มหนึ่งมาอ่าน ความเหงามันมากระชับข้งหนูให้เรานึกถึงเพื่อนเก่า ๆ ที่ดีของเราสักคนหนึ่ง ความเหงามันผลักหลังเราให้ไปพบกับมิตรใหม่ในสังคม

ในสิ่งที่เราเห็นว่าแย่ มันให้อะไรกับเรามากมาย แม้ความทุกข์อันเกิดจากความผิดหวัง ซ้ำใจ หรือแม้แต่ภัยธรรมชาติก็เหมือนกัน บางครั้งดูว่าภัยธรรมชาติเป็นเรื่องที่น่ากลัว แต่ความเป็นจริงแล้ว ภัยธรรมชาติมีไว้เพื่อให้มนุษย์ได้เรียนรู้พลังของธรรมชาติ และหาวิธีการป้องกัน ในเมื่อภัยของธรรมชาติจะมางวดใหม่ เราก็จะมีวิธีการตั้งรับได้ดี ไม่ใช่มีไว้เพื่อเค้นฆ่าทำลายมนุษย์ แต่มีไว้เพื่อให้มนุษย์ได้เรียนรู้จุดอ่อนจุดแข็งของโลก มีไว้เพื่อให้มนุษย์เรียนรู้ได้ตั้งรับ มีไว้เพื่อให้มนุษย์ได้สำเหนียกระวัง มีไว้เพื่อให้มนุษย์ไม่อหังการต่อธรรมชาติ และภัยธรรมชาติ มีไว้เพื่อจัดการสายพันธุ์ของมนุษย์ที่อ่อนแอโดยธรรมชาติ แต่โดยส่วนลึกแล้วภัยธรรมชาติมีไว้เพื่อเหลือไว้ซึ่งสายพันธุ์ของมนุษย์ที่เข้มแข็ง อุปสรรคต่าง ๆ จึงมีไว้เพื่อเปิดโอกาสให้มนุษย์ได้พิสูจน์ศักยภาพของตนเอง

๓. คิดเชิงปรัชญาทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาคิดวิเคราะห์กัน เช่น หิริ ความละอายแก่ใจ โอตตปปะ ความเกรงกลัว เราก็อยาก让孩子คิดว่า ธรรมะ ๒ ข้อนี้ ใครควรมีอุดมคติกว่ากัน เช่น เราเห็นคนจนกำลังจะอดตาย เราก็มีเงิน มีข้าวปลาอาหารมากมาย แต่เอาไปทิ้งให้สุนัขกินไม่ให้คนขอทานกิน คนกลัวบาปอาจจะเอาไป

ให้คนขอกินหรือไม่ให้กินก็ได้ แต่คนละอายแก่ใจเขาจะคิดว่า เรามีเยอะแยะ เราต้องให้เขา เพราะฉะนั้น คนละอายแก่ใจมีอุคตมคติสูงกว่าคนเกรงกลัวต่อบาป จะเห็นได้ว่า เมื่อมีข้อหนึ่งแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องมีข้อสองเกรงกลัวต่อบาป มีข้อหนึ่งข้อเดียวก็พอแล้ว แต่ที่มี ๒ ข้อ ก็เพราะว่า พระพุทธเจ้าต้องการให้ปฏิบัติ

ตัวอย่าง การพัฒนาความคิด ที่พระอาจารย์สุเทพ สุเทโว ได้ตั้งปัญหาถามขึ้นนั้น จะเห็นได้ว่าเป็นการฝึกทักษะให้เยาวชนได้พัฒนาความคิดตามวิธีการสร้างความคิด ที่เน้นการจินตนาการ ไม่คิดเฉพาะในกรอบเพียงอย่างเดียว ต้องพยายามฝึกคิดนอกกรอบด้วย เช่น

เราคิดว่า คนไหนฆ่าไก่ตายไปก็จะเกิดเป็นไก่ ๕๐๐ ชาติ ฆ่าควายตายก็จะเกิดเป็นควาย ๕๐๐ ชาติ ฆ่าเบ็ดตายไปก็จะเกิดเป็นเบ็ด ๕๐๐ ชาติ แต่ถ้าเกิดคุณฆ่านายกรัฐมนตรีตายละ คุณจะเป็นอะไร ฝึกให้เขารู้จักการคิด

ถ้าถามว่า เปรตทำไมต้องมีมือใหญ่ ทำไมต้องมีตัวใหญ่ ทำไมต้องมีสูง ทำไมต้องมีปากเล็ก เป็นอย่างอื่นไม่ได้เหรอ ลองฝึกคิดนอกกรอบดูว่า เปรตมันทุกข์เพราะความหิว มันปากจะเล็กเท่ารูเข็ม หรือปากจะสวยเหมือนปากคุณคัทลียา แมคอินทอช (พิธีกร-นักแสดง) คุณพัชราภา ไชยเชื้อ (ดารานักแสดง) ที่มีผู้ชมชื่นชอบมากมาย ก็เป็นทุกข์เพราะความหิวกันทั้งนั้น คนเราจะปากสวยหรือมือเล็กมือใหญ่ ปากมันก็ทุกข์เพราะความหิว เพราะฉะนั้นมันทุกข์เพราะหิวไม่ต้องให้มันตัวสูงไม่ได้เหรอ ทำไมต้องทำให้มันตัวสูง มันอาจจะตัวเตี้ยก็ได้

แล้วที่เขาสอนว่านิพพานเป็นเมืองแก้วเมืองทอง เราลองพิจารณาดูซิว่า เขาบอกว่า พระอรหันต์ไม่เกิด ไม่แก่ ไม่เจ็บ ไม่ตาย นั่นคืออะไร ?

ถ้าถามว่าตอนนี้เรามีบ้านไหม ? ทุกคนก็จะตอบว่า ..(มี).. หากจะถามต่อไปว่า แล้วเราไม่นึกถึงบ้านมีไหม ? ทุกคนก็จะตอบว่า ..(มี)..

ถ้าถามว่าพระอรหันต์มีความแก่ไหม ? ทุกคนก็จะตอบว่า..(มี).. แต่พระอรหันต์ไม่นึกถึงความแก่มีไหม ? ก็จะได้คำตอบว่า ..(มี).. จึงสรุปได้ว่า “มีก็มีค่าเท่ากับไม่มี”

ดังนั้น พระอรหันต์ท่านไม่รู้สึกับสิ่งนี้ คนที่ไม่ยินดีรู้สึกกับทุกข์หรือฟาง จะนอนทุกข์หรือฟางก็มีค่าเท่ากัน คนที่หมดกิเลสนอนพุทนอนฟางก็มีค่าเท่ากัน แล้วคนเป็นพระอรหันต์หมดกิเลส นอนพุท นอนฟาง นอนบนเตียง หรือวิมานแก้ววิมานทองก็มีค่าเท่ากัน แล้วไปสร้างวิมานแก้ววิมานทองทำไมละ ก็พยายามถามให้เขาฝึกทักษะในเรื่องการใช้ความคิด

เพราะฉะนั้น “สภาวะจิตของพระอรหันต์” ไม่ใช่เอาตัวเข้านอนในวิมานแก้ววิมานทองอย่างแน่นอน ต้องเป็นสภาวะจิตที่สะอาด เป็นสภาวะจิตที่เป็นอิสระภาพที่ติดปีกบินไปให้แก่หัวใจ แล้วบินไปสู่อำนาจแห่งอิสระภาพทรงนี้แน่นอน ไม่ใช่เอาตัวไปนอนบนวิมานแก้ววิมานทอง

ส่วนปรตก็เหมือนกัน ก็ไม่ใช่มีตัวสูงแน่นอน แต่เป็นสภาวะจิตที่หิวโหย เมื่อจิตของเขา หิวโหยเวลาที่เขาตายไปแล้ว จิตของเขาจะหิวโหยหรือไปสิงสถิตอยู่ที่ไหนนั้นเราไม่ต้องพูดถึง มันอาจจะเป็นอย่างนั้นก็ได้ แต่ว่าไม่ใช่เป็นเรื่องของรูปร่างแน่นอน เป็นเรื่องของความหิวโหย ก็จะสอนให้เขาวิเคราะห์หิวโหยในเชิงปรัชญาทางพระพุทธศาสนาเช่นนี้

พระอาจารย์สุเทพ สุเทโว กล่าวไว้ว่า ผู้ที่อ่านมากจะทำให้สมองเกิดการพัฒนา ตลอดเวลา อ่านให้มาก ฟังให้มาก จดให้มาก จินตนาการให้มาก ฝึกให้มาก จะเก่งมาก

ท่านยกตัวอย่างว่า ชงจื้อ เม่งจื้อ (นักปรัชญาจีน) เพลโต ไสคราติส (นักปรัชญา ตะวันตกยุคโบราณ) ใหม่ ๆ ก็เป็นนักอ่าน แล้วถามว่าต่อไปละ เรียนหนังสือจบหมดแล้ว คนสมัย ท่านก็ฉลาดกว่าคนทั้งหลาย มีความรู้มากแล้ว คงไม่มีเวลาที่จะไปนั่งอ่านหนังสือของใครหรือ นอกจากไปนั่งที่โคนต้นไม้แล้วจินตนาการเอา

นักปราชญ์ยุคก่อน ๆ ก็เหมือนกัน คนรุ่นก่อนไม่ใช่คนโง่ดีกว่าคนรุ่นนี้สักเท่าไร คนรุ่นก่อนกับคนรุ่นนี้ก็โง่ดีเท่ากัน ชงเบ้งก็ไม่ได้เก่งกว่าคนรุ่นนี้ คนรุ่นนี้ก็ไม่ได้เก่งกว่าชงเบ้ง คนเราทุกคนก็มีความรู้พอ ๆ กันนั่นแหละ มนุษย์เราถูกสร้างขึ้นด้วยโคโมโซม และธาตุ ๔ ไม่มีใครเหนือกว่าใครหรือ แต่ที่ต่างกันก็เพราะการฝึกฝน พัฒนาตนเองนั่นแหละ^๕

จากการศึกษาวิธีการสร้างความคิดจินตนาการของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว นั้น ผู้วิจัยพบว่า เป็นวิธีฝึกฝนทักษะกระบวนการทางความคิดให้กับผู้เขียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งถือว่าเป็นศิลปะในการใช้จินตนาการในการสร้างสรรค์ผลงานการเขียนบทสุนทรพจน์

นอกจากนี้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า วิธีการสร้างความคิดจินตนาการจะเกิดผลดี หากผู้เขียนได้ลงมือฝึกปฏิบัติสมาธิ ทำจิตใจให้สงบนิ่ง จิตใสผ่องใส สดชื่น รื่นรมย์ ก็ถือได้ว่าเป็นวิธีการสร้างความคิดจินตนาการได้เป็นอย่างดีอีกวิธีหนึ่ง เพราะจะทำให้กระบวนการคิดของเรา เป็นไปอย่างมีระบบ ระเบียบ คิดดี คิดเป็น คิดได้ถูกต้อง

^๕สัมภาษณ์ท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว, ประธานศูนย์ยุววาทศิลป์ วัดพระศรีอารย์ ตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ๓๐ มีนาคม ๒๕๔๘.

๓.๓ หลักธรรมที่ใช้ในการเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อการเผยแพร่

พระอาจารย์สุเทพ สุนทรโว ท่านได้เขียนบทสุนทรพจน์ที่เกี่ยวกับเรื่องชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การเมือง บุคคล ธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม และวิทยาการความรู้ต่าง ๆ ฯลฯ ในแต่ละปีท่านได้กลั่นกรอง เรียบเรียงร้อยถ้อยคำได้อย่างไพเราะ ลึกซึ้ง กินใจ ซึ่งผลงานต่าง ๆ เหล่านี้มีคุณค่าต่อการศึกษาง่ายต่อการเข้าใจ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ เป็นที่จรรโลงแก่ผู้อ่านและผู้สนใจทั่วไปเป็นจำนวนมาก

จะเห็นได้ว่า หลักธรรมที่ท่านใช้ในการเขียนบทสุนทรพจน์แต่ละเรื่องนั้น เป็นการประยุกต์เรื่องราวต่าง ๆ เข้ากับหลักธรรมได้เป็นอย่างดี ในหัวข้อธรรมเดียวกันนั้นท่านสามารถเขียนได้หลายรูปแบบ ซึ่งถือว่าเป็นการเสนอแนวความคิดและมุมมองที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กับเรื่องนั้น ๆ ทำให้ผู้อ่านได้รับอรรถรสทางภาษา และได้ซึมซับหลักพุทธธรรมที่แฝงไปด้วยข้อคิดต่าง ๆ มากมาย

ดังปรากฏผลงานการเขียนบทสุนทรพจน์ของท่านในตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ - ๒๕๔๗ รวมทั้งสิ้นมี ๑๕๐ เรื่อง จัดแบ่งเป็นหลักธรรมต่าง ๆ ได้ตามธรรมะ หมวด ๒ ถึง ธรรมะหมวด ๑๐ โดยนำหัวข้อธรรมะเหล่านั้นมาเขียนเป็นบทสุนทรพจน์ให้มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะเขียน ท่านจะเน้นเรื่องใหญ่ ๆ ๓ เรื่อง คือ เรื่องความกตัญญูกตเวที, เรื่องกฎแห่งกรรม, เรื่องความดี-ความชั่ว เป็นต้น ท่านก็จะนำหลักธรรมมาใช้อธิบายในเรื่องนั้น ๆ ได้อย่างชัดเจน ซึ่งพอสรุปผลงานการเขียนบทสุนทรพจน์ในแต่ละปี ได้ดังนี้

ผลงานการเขียนบทสุนทรพจน์ ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ มีจำนวน ๑๕ เรื่อง ได้แก่

๑. ความดี ๑ - ๒ ใช้หลักธรรม สุจริต^๖ ๓ ได้แก่ การประพฤติชอบ การทำความดี ๓ ทาง คือ ทางกาย วาจา และใจ และหลักพุทธโอวาท^๗ ๓ ประการ คือ ละชั่ว ทำดี และทำจิตใจให้ผ่องใส
๒. บ้าน ใช้หลักธรรม การสร้างบ้านให้มั่นคงด้วยทิวฐฐัมมิกัตถประโยชน์^๘ ๔ ประการ คือ อุฏฐานสัมปทา อารักขสัมปทา กัลยาณมิตตตา และสมชีวิตา

^๖ที่.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๒๘/๒๒๗, อภิ.สง. (ไทย) ๓๔/๘๔๐/๓๒๗.

^๗ที่.ม. (ไทย) ๑๐/๕๔/๕๗, ชุ.ธ. (ไทย) ๒๕/๒๔/๓๙.

^๘อง.อุฎฐก. (ไทย) ๒๓/๑๔๔/๒๘๙.

๓. ร่วมบุญ ใช้หลักธรรมการปลูกต้นไม้ ด้วยบุญกิริยาวัตถุ^๙ ๓ อย่าง คือ ทานมัย ต้นบุญงอกงามได้โดยการบริจาคทาน, ศีลมัย ต้นบุญงอกงามได้ด้วยการรักษาศีล และภาวนามัย ต้นบุญงอกงามได้ด้วยการเจริญปัญญา

๔. น้ำใจ ใช้หลักธรรมวิธีการมอบน้ำใจให้กันและกันด้วยสังคหัตถุธรรม^{๑๐} ๔ ประการ คือ ทาน มอบน้ำใจให้แก่กันด้วยการให้ปัน, ปิยวาจา มอบน้ำใจให้แก่กันด้วยคำหวาน, อุตถจริยา มอบน้ำใจให้แก่กันด้วยการช่วยเหลือกัน และสมานัตตตา มอบน้ำใจด้วยการปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ ด้วยการรู้จักวางตน

๕. แสงเทียน แสงธรรม ใช้หลักธรรมการพันทุกข์ด้วยขรราวาสธรรม^{๑๑} ๔ ประการ คือ ประทีปดวงแรกคือสัจจะ ความจริงใจยอมกำจัดความมืดแห่งจิตใจ คือ ความมาयाสาไถ, ประทีปดวงที่สองคือทมะ การข่มใจยอมกำจัดความมืดแห่งจิตฟุ้งซ่านวิตกกังวล, ประทีปดวงที่สามคือขันติ ความอดทนยอมกำจัดความมืดแห่งจิต คือความอ่อนแอและความเกียจคร้าน และ ประทีปดวงที่สี่คือจาคะ การสละการปล่อยวาง ยอมกำจัดความมืดแห่งจิต คือ การยึดมั่น ถือมั่น

๖. เยาวชนไทยห่างไกลยาเสพติด ใช้หลักธรรมหยุดยาเสพติดไม่ให้เผาไหม้เยาวชน ยาเสพติดที่แอบขโมยสมรรถภาพของมนุษย์ ยาเสพติดแอบขโมยเสถียรภาพของประเทศชาติ และยาเสพติดแอบขโมยสันติภาพไปจากแผ่นดิน ด้วยอิทธิบาทธรรม^{๑๒} ๔ ประการ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา

๗. ธรรมาธิปไตยนำไทยให้ร่มเย็น ใช้หลักธรรมธรรมาธิปไตย^{๑๓} ด้วยศีลที่เป็นหลักประกันสังคมไม่ให้เดือดร้อนและวุ่นวาย รัฐมีสมาธิในการบริหารประเทศ ราษฎร์มีสมาธิในปฏิบัติงาน และมีปัญญา คือ ติดอาวุธให้ปัญญา ไม่ใช่ติดปัญญาให้อาวุธ รอบรู้กระบวนการแก้ปัญหา ๘. โลกสับสนเพราะคนขาดสติ โลกเราสับสนทางการศึกษา ทางสังคม ทางการเมือง การเศรษฐกิจ ทางวัฒนธรรมและประเพณี ทางจิตใจ เราจึงควรใช้หลักธรรมคือสติ เพื่อคอยหลบ

^๙ที่.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๒๘/๒๓๐, อัง.อุฎฺฐก. (ไทย) ๒๓/๑๒๖/๒๔๕, ชุ.อิติ. (ไทย) ๒๕/๒๓๘/๒๗๐.

^{๑๐}ที่.ปา. (ไทย) ๑๑/๑๔๐/๑๖๗ ; ๒๖๗/๒๔๔, อัง.จตุกฺก. (ไทย) ๒๑/๓๒๔/๔๒ ; ๒๕๖/๓๓๕, อัง.อุฎฺฐก. (ไทย) ๒๓/๑๑๔/๒๒๒, อัง.นวก. (ไทย) ๒๓/๒๐๙/๓๗๗.

^{๑๑}ส.ส. (ไทย) ๑๕/๘๔๕/๓๑๖, ชุ.สุ. (ไทย) ๒๕/๓๑๑/๓๖๑.

^{๑๒}ที่.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๓๑/๒๓๓, อภิ.วิ. (ไทย) ๓๕/๕๐๕/๒๙๒.

^{๑๓}ที่.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๒๘/๒๓๑, อัง.ติก. (ไทย) ๒๐/๕๒๑/๒๙๔.

หินโสโครกแห่งนิรวัน^{๑๔} ๕ ประการ คือ กามฉันทะ พยาบาท อุทธัจจกุกกุจจะ ถีนมิทธะ และวิจิกิจฉา โลกจะไม่สับสนอีกต่อไป

๙. ความโลภทำให้ไทยวิกฤติ ใช้หลักกรรมหยุดวิกฤติของไทยหยุดใจไม่ให้โลก ด้วยการปฏิบัติตามหลักฆราวาสธรรม^{๑๕} ๔ ประการ คือ ต้องมีสัจจะ ความจริงใจ, ทมะ รู้จักข่มใจ, ขันติ ไม่หลงใหล และจาคะ ต้องรู้จักปล่อยวาง

๑๐. ตามรอยพระยุคลบาท ใช้หลักทศพิธราชธรรม^{๑๖} ๑๐ ประการ คือ ทรงถึงพร้อมด้วยการให้, ทรงถึงพร้อมด้วยศีล, ทรงถึงพร้อมด้วยการเสียสละความสุขส่วนพระองค์, ทรงถึงพร้อมด้วยการซื่อตรง, ทรงถึงพร้อมด้วยความอ่อนโยน, ทรงถึงพร้อมด้วยความเพียร, ทรงถึงพร้อมด้วยการไม่โกรธ, ทรงถึงพร้อมด้วยการไม่เบียดเบียน, ทรงถึงพร้อมด้วยความอดทน และทรงถึงพร้อมด้วยความเที่ยงธรรม

๑๑. อานุภาพแห่งพระรัตนตรัย ใช้หลักกรรมรัตนตรัย^{๑๗} ๓ ประการ คือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ ที่สร้างดวงใจให้สุขสม สังคมให้สดใส แผ่นดินไทยให้สุขศรี พระพุทธเลิศล้ำ พระธรรมสูงส่ง พระสงฆ์ปฏิบัติดีปฏิบัติน่าเลื่อมใส เราชาวพุทธจะปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ด้วยกาย วาจา ใจ คือ การปฏิบัติบูชาซึ่งประเสริฐกว่าอามิสบูชาใด ๆ ในโลก

๑๒. ภูมิพลังแผ่นดิน ใช้หลักกรรมสังคหัตถุของผู้ครองแผ่นดิน หรือราชสังคหัตถุ^{๑๘} ๔ ประการ คือ สัสสมณะ (ความฉลาดในการบำรุงพืชพันธุ์ธัญญาหาร ส่งเสริมการเกษตร), บุริสมณะ (ความฉลาดในการบำรุงข้าราชการ รู้จักส่งเสริมคนดีมีความสามารถ), สัมมาปาสะ (ความรู้จักผูกผานรวมใจประชาชนด้วยการส่งเสริมอาชีพ), วาชเปยะ หรือ วาจาเปยยะ (ความมีวาจาอันดูดีมีน้ำใจ น้ำคำ ควรดื่ม คือรู้จักพูด รู้จักปราศรัย)

๑๓. พระเกียรติคุณของพระพุทธเจ้า ใช้หลักกรรม พุทธคุณ^{๑๙} ๙ คือ ผู้ไกลจากกิเลส ตรัสรู้ชอบด้วยพระองค์ มีความรู้และความประพฤติเป็นสมบัติ เสด็จไปแล้วด้วยดี เป็นผู้รู้

^{๑๔} อัง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๕๑/๗๒, อภิ.วิ. (ไทย) ๓๕/๙๘๓/๕๑๐.

^{๑๕} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๘๔๕/๓๑๖, ชุ.สุ. (ไทย) ๒๕/๓๑๑/๓๖๑.

^{๑๖} ชุ.ชา. (ไทย) ๒๘/๒๔๐/๘๖.

^{๑๗} ชุ.ช. (ไทย) ๒๕/๑/๑.

^{๑๘} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๓๕๑/๑๑๐, อัง.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๓๙/๕๔, อัง.อญจก. (ไทย) ๒๓/๙๑/๑๕๒, ชุ.อิตติ. (ไทย) ๒๕/๒๐๕/๒๔๖, ชุ.สุ. (ไทย) ๒๕/๓๒๓/๓๘๓, ส.ส.อ. (ไทย) ๑/๑๖๙, ชุ.อิตติ.อ. (ไทย) ๑๒๓.

^{๑๙} ม.ม. (ไทย) ๑๒/๙๕/๖๗, อัง.จตุกก. (ไทย) ๒๒/๒๘๑/๓๑๗.

โลกอย่างแจ่มแจ้ง เป็นผู้สามารถฝึกบุรุษที่ควรฝึกได้อย่างไม่มีใครยิ่งกว่า เป็นศาสดาของเทวดา และมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน และเป็นผู้จำแนกธรรมสิ่งสอนสัตว์

๑๔. ในหลวงของเรา ใช้หลักทศพิธราชธรรม^{๒๐} ๑๐ ประการ คือ ทาน ให้ปัน ช่วยประชา, ศีล รักษาความสุจริต, บริจาคะ บำเพ็ญกิจด้วยความเสียสละ, อာชวระ ปฏิบัติ ภาระโดยซื่อตรง, มัททวะ ทรงความอ่อนโยนเข้าถึงคน, ตปะ พ้นมัวเมาด้วยเผากิเลส, อักโกระ ถือเหตุผลไม่โกรธา, อวิหิงสา มือหิงสานำพาร่วมเย็น, ขันติ ชำระเช็ญด้วยขันติ และอวิโรธนะ มีปฏิบัติไม่คลาดจากธรรม

ผลงานการเขียนบทสุนทรพจน์ ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ มีจำนวน ๒๐ เรื่อง ได้แก่

๑. เด็กดี ใช้หลักธรรมความกตัญญู^{๒๑} ๔ อย่าง คือ กตัญญูต่อพ่อแม่ กตัญญูต่อชาติ ศรัทธาในพระศาสนา และจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์

๒. คำสอนพ่อ ใช้หลักธรรมพ่อสอนให้ลูกตั้งมั่นในปฏิญญามิกัตถประโยชน์^{๒๒} ๔ ประการ คือ ถึงพร้อมด้วยความขยันหมั่นเพียร เล่าเรียนศึกษา รู้จักรักษาทรัพย์ รักษาความดีของตน คบเพื่อนดี เลี้ยงชีวิตเป็น

๓. ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ใช้หลักธรรม การละความชั่วสร้างความดีต้องมีอิทธิบาท ธรรม^{๒๓} ๔ ประการ คือ การเต็มใจละความชั่วและเต็มใจทำความดี หมั่นเพียรในการละชั่ว เพียรในการสร้างความดี ตั้งใจในการละความชั่ว ตั้งใจในการทำความดี ใช้ปัญญาพิจารณา ไตร่ตรองในโทษของความชั่วในคุณของความดี ไม่หลงในความงามไม่ตามในความง่าย

๔. มนุษย์ที่สมบูรณ์ ใช้หลักการพัฒนาตนเอง ๔ ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านสังคม ด้านอารมณ์ และด้านภูมิปัญญา

๕. วัด ใช้หลักธรรมให้สมหมายด้วยร่วมไม้ธรรม^{๒๔} ๔ ประการ คือ ร่วมไม้ที่ ๑ คือ ศรัทธาสัมปทา, ร่วมไม้ที่ ๒ คือ ศีลสัมปทา, ร่วมไม้ที่ ๓ คือ จาคสัมปทา, ร่วมไม้ที่ ๔ คือ ปัญญาสัมปทา,

^{๒๐} ชุ.ชา. (ไทย) ๒๘/๒๔๐/๘๖.

^{๒๑} อ.ท.ก. (ไทย) ๒๐/๓๖๔/๑๐๘.

^{๒๒} อ.อ.จ.ก. (ไทย) ๒๓/๑๔๔/๒๘๙.

^{๒๓} ที.ป.า. (ไทย) ๑๑/๒๓๑/๒๓๓, อ.ภ.ว. (ไทย) ๓๕/๕๐๕/๒๙๒.

^{๒๔} อ.อ.จ.ก. (ไทย) ๒๓/๑๔๔/๒๙๒.

๖. กฎแห่งกรรม ใช้หลักกรรม เว้นอกุศลกรรมบถ กำหนดปฏิบัติกรรม คือ รักษาศีล^{๒๕} & เจริญสมาธิ และอบรมปัญญา

๗. วันแห่งความรักชาวพุทธ ใช้หลักกรรม โอวาทปาฏิโมกข์^{๒๖} ๓ ประการ คือ ละอกุศลทั้งปวง สร้างกุศลทั้งปวง และชำระจิตของตนเองให้ขาวรอบ

๘. ดันทุรัง ใช้หลักกรรมลดความตื้อด้านดันทุรังจากโลภะ โทสะ และโมหะ ด้วยการปฏิบัติตามหลักโอวาท^{๒๗} ๓ ประการ คือ ละเว้นความชั่ว สอนให้ทำดี และชำระจิตใจให้สะอาด สว่าง สงบ

๙. ประชาพิจารณ์ ใช้หลักกรรมในการร่วมทำประชาพิจารณ์ได้โดยยึดมั่นในหลัก ไตรสิกขา ๓ ประการ คือ ศีล ต้องมีความปกติทางกาย วาจา, สมาธิ ต้องรู้จักการควบคุม อารมณ์ของตนเอง, และปัญญา คือ รู้ขบวนการของปัญหาอย่างครบวงจร

๑๐. นรก – สวรรค์ ใช้หลักกรรมประกอบกรเขียนเรื่อง นรก ได้แก่ นรก คือ ความโลภ นรก คือ ความโกรธ นรก คือ ความหลง สวรรค์ ได้แก่ สวรรค์ คือ ความสันโดษ สวรรค์ คือ ความเมตตา และสวรรค์ คือ ปัญญา

๑๑. ฟอกเงินหรือจะสู้ฟอกใจ ๑ - ๒ ใช้หลักกรรมในการฟอกใจตนเองให้พ้นจากความมัวหมอง^{๒๘} ๙ ประการ คือ ความโกรธ ลบหลู่บุญคุณท่าน ความริษยา ความตระหนี่ มายาเจ้าเล่ห์ มักอวด พุดปด ปรารถนาลามก และเห็นผิด

ความโลภ ความโกรธ ความหลง เปรียบเหมือนขยะมูลฝอย ซึ่งจะต้องฟอกใจกัน ด้วยการกันและแก้ไวรัสร้ายแห่งความโลภ ด้วยวัคซีนแห่งความสันโดษ กันและแก้ไวรัสร้ายแห่งความโกรธ ด้วยวัคซีนแห่งความเมตตา และกันและแก้ไวรัสร้ายแห่งความหลง ด้วยวัคซีนแห่งปัญญา

๑๒. เวลาเป็นของมีค่า ใช้หลักการใช้เวลาให้เกิดคุณค่า คือ ใช้เวลาในการศึกษา เล่าเรียน ใช้เวลาในการการทำงาน ใช้เวลาเพื่อครอบครัว และใช้เวลาเพื่อสร้างประโยชน์สุข ให้แก่สังคม

^{๒๕}ที่.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๕๖/๒๕๗, อัง.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๑๗๒/๒๒๗; ๒๖๔/๓๐๗, อภิ.วิ. (ไทย) ๓๕/๗๖๗/๓๘๘.

^{๒๖}ที่.ม. (ไทย) ๑๐/๕๔/๕๗, ชุ.ธ. (ไทย) ๒๕/๒๔/๓๙.

^{๒๗}ที่.ม. (ไทย) ๑๐/๕๔/๕๗, ชุ.ธ. (ไทย) ๒๕/๒๔/๓๙.

^{๒๘}อภิ.วิ. (ไทย) ๓๕/๑๐๒๑/๕๒๖.

๑๓. ร้อยใจ วิทยาน วันงาม ท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว ได้เขียนถึงท่านพระครู วิจิตรพัฒนโสภณ เจ้าอาวาสวัดพระศรีอารย์ ว่ามีบทบาทที่สำคัญ คือ บทบาทของพระนักเผยแผ่ บทบาทของพระผู้พัฒนา และบทบาทของพระผู้ส่งเสริมเยาวชน

๑๔. น้ำใจ ใช้หลักธรรมแห่งการเป็นกัลยาณมิตร เป็นญาติธรรมของกันและกันด้วยการปฏิบัติตามสังคหวัตถุ^{๒๙} ๔ ประการ คือ แสดงน้ำใจด้วยการโอบอ้อมอารี การกล่าววจีไพเราะ การสงเคราะห์ประชุมชน และการวางตนแต่พอควร

๑๕. น้ำใจจะสดใสเท่าน้ำใจ ใช้หลักแห่งการมอบน้ำใจให้กันตามหลักธรรมสังคหวัตถุ^{๓๐} ๔ ประการ คือ เมตตาปราณี วจีอ่อนหวาน สมานมวลชน ปรับปรุงตนอยู่เสมอ

๑๖. การปฏิรูปการศึกษา ใช้หลักการปฏิรูปการศึกษา คือ ปฏิรูปบุคลากร ปฏิรูปหลักสูตร ปฏิรูปสถานศึกษา ปฏิรูปอุปกรณ์ และปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน

๑๗. พ่อผู้สร้าง ใช้หลักของพ่อนักสร้างผู้สูงส่ง คือ พ่อเป็นผู้สร้างชีวิต สร้างสังคม ประเทศชาติ และเป็นผู้สร้างคุณธรรม

๑๘. สิ่งแวดล้อมเอื้ออาทรต่อชีวิต ใช้หลักการสร้างอำนาจแห่งความดี ช่วยอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม คือ อำนาจทางการศึกษา อำนาจมวลชน และอำนาจรัฐ

๑๙. ล้อมรั้วให้ครอบครัว ล้อมรั้วให้ยาเสพติด ใช้หลักธรรมล้อมรั้วให้หัวใจ ล้อมชีวิตให้ไกลยาเสพติด โดยการปฏิบัติตามหลัก สังคหวัตถุ^{๓๑} ๔ ประการ คือ โอบอ้อมอารี วจีอ่อนหวาน สมานมวลชน และวางตนเป็นที่รัก

^{๒๙}ที่.ป.า. (ไทย) ๑๑/๑๔๐/๑๖๗ ; ๒๖๗/๒๔๔, บง.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๓๒/๔๒ ; ๒๕๖/๓๓๕, บง.อภุจก. (ไทย) ๒๓/๑๑๔/๒๒๒, บง.นวก. (ไทย) ๒๓/๒๐๙/๓๗๗.

^{๓๐}ที่.ป.า. (ไทย) ๑๑/๑๔๐/๑๖๗ ; ๒๖๗/๒๔๔, บง.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๓๒/๔๒ ; ๒๕๖/๓๓๕, บง.อภุจก. (ไทย) ๒๓/๑๑๔/๒๒๒, บง.นวก. (ไทย) ๒๓/๒๐๙/๓๗๗.

^{๓๑}ที่.ป.า. (ไทย) ๑๑/๑๔๐/๑๖๗ ; ๒๖๗/๒๔๔, บง.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๓๒/๔๒ ; ๒๕๖/๓๓๕, บง.อภุจก. (ไทย) ๒๓/๑๑๔/๒๒๒, บง.นวก. (ไทย) ๒๓/๒๐๙/๓๗๗.

ผลงานการเขียนบทสุนทรพจน์ ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ มีจำนวน ๒๐ เรื่อง ได้แก่

๑. ลืมสลักใจ ๑ - ๒ ใช้หลักกรรมในการสร้างลืมนรักสลักใจเป็นของขวัญให้แก่กัน ด้วยการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ^{๑๒} ๔ ประการ คือ สร้างลืมนรักสลักใจ ด้วยการโอบอ้อมอารี, สร้างลืมนรักสลักใจ ด้วยวิไพเราะ, สร้างลืมนรักสลักใจ ด้วยสงเคราะห์ประชุมชน, สร้างลืมนรักสลักใจ ด้วยการวางตนแต่พอควร

หลักกรรมอันเป็นลืมนรักสลักใจ ที่เรียกว่า สาราณียกรรม^{๑๓} ๖ ประการ คือ ลืมสลักใจ ข้อที่ ๑ เข้าไปตั้งกายกรรม ประกอบด้วยความเมตตาต่อเพื่อนร่วมโลก, เข้าไปตั้งวจีกรรม ประกอบด้วยเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ร่วมโลก คือ การโปรยปรายทิพย์เกษตรแห่งการพูดดีให้แก่กัน และกัน, เข้าไปตั้งมโนกรรมที่ประกอบด้วยเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ผู้ร่วมโลก การกระทำที่ส่อ เ จ ต น า ว า น จ า ส่อเจตจำนงความซื่อตรงต่อเจตคติ, รักษากฎหมาย วัฒนธรรมประเพณี ให้เท่ากันกับเพื่อนมนุษย์ ในสังคม, เสียสละประโยชน์สุข เพื่อหมู่ชนในสังคม, ส่งความรักและความปรารถนาดีต่อเพื่อน มนุษย์ทุกสังคมที่ไม่มีก็มาขอ ที่มาแล้วขอให้ได้อยู่เป็นสุข จากไปก็ขอให้ประสบความสำเร็จ

๒. โลกมันคงอ้างด้วยเมตตา ๑ - ๒ ใช้หลักแห่งเมตตาที่เรียกว่าสาราณียกรรม^{๑๔} ๖ ประการ คือ เมตตากายกรรม, เมตตาวจีกรรม, เมตตามโนกรรม, รู้จักให้ปันกันและกัน, ประพฤติตนอยู่ในกฎระเบียบของสังคม, มีความปรารถนาเป็นมิตรต่อชุมชนทุกสังคม

และใช้หลักแห่งการแผ่เมตตาเพื่อสร้างโลกให้มันคงไว้^{๑๕} ๓ ประการ คือ กายสุจริต มีจิตเมตตาทางกายกรรม, วจีสุจริต มีจิตเมตตาทางวจีกรรม, มโนสุจริต มีจิตเมตตาทางมโนกรรม

๓. ห้องเรียนห้องแรก ๑ - ๒ ห้องเรียนห้องแรกคือบ้าน ลูก ๆ ทุกคน คือนักเรียน พ่อ คือ ผู้อำนวยการ แม่ คือ ครูประจำชั้น มโนธรรมที่เกิดในจิตวิญญาณของลูก คือ เงินเดือน และขีดขั้นเงินเดือนอันยิ่งใหญ่ของพ่อแม่ ลูกได้รู้จักค่าของความเป็นคน คือ ปริญาบัตรเกียรติ นิยมของตัวเอง พ่อแม่จึงสอนลูกให้ใช้หลักกรรมในการปรับตัวเข้ากับสังคมได้ด้วยการปฏิบัติ

^{๑๒}ที่.ป.า. (ไทย) ๑๑/๑๔๐/๑๖๗ ; ๒๖๗/๒๕๔, อัง.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๓๒/๔๒ ; ๒๕๖/๓๓๕, อัง.อุฎก. (ไทย) ๒๓/๑๑๔/๒๒๒, อัง.นวก. (ไทย) ๒๓/๒๐๙/๓๗๗.

^{๑๓}ที่.ป.า. (ไทย) ๑๑/๓๑๗/๒๕๗, อัง.อุฎก. (ไทย) ๒๒/๒๔๒-๓/๓๒๑-๓.

^{๑๔}ที่.ป.า. (ไทย) ๑๑/๓๑๗/๒๕๗, อัง.อุฎก. (ไทย) ๒๒/๒๔๒-๓/๓๒๑-๓.

^{๑๕}ที่.ป.า. (ไทย) ๑๑/๒๒๘/๒๒๗, อภิ.สง. (ไทย) ๓๔/๘๔๐/๓๒๗.

ตามหลักสังคหวัตถุธรรม^{๓๖} ๔ ประการ คือ ให้โอบอ้อมอารี ให้มีวจีไพเราะ ให้รู้จักสงเคราะห์
ประชุมชน ให้วางตนแต่พอควร

หลักการสอนให้เรียนรู้และปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ^{๓๗} ๔ ประการ คือ เรียนรู้ความ
เมตตาปราณี เรียนรู้ความมีวจีอ่อนหวาน เรียนรู้การสมานมวลงชน เรียนรู้การวางตนให้พอดี

๔. อยู่ดีมีสุข ๑ - ๒ ใช้หลักกรรมในการประคับประคองแก้วิกฤต เพื่อให้ชีวิตอยู่ดี
มีความสุข เรียกว่า บุญกิริยาวัตถุ^{๓๘} ๓ ประการ คือ ทานมัย อยู่ดีมีสุขได้ด้วยการบำเพ็ญทาน,
ศีลมัย อยู่ดีมีสุขด้วยการรักษาศีล, ภาวนามัย อยู่ดีมีสุขด้วยการบำเพ็ญภาวนา คือ การเจริญ
ปัญญารู้เท่าเล่ห์เหลี่ยมของคน เล่ห์กลของอบายมุขทั้งปวง

และอยู่ดีมีสุข ด้วยกุศลมูล^{๓๙} อันเป็นเหตุให้มนุษย์อยู่ดีมีสุข คือ อโลภะ ไม่โลภ
อยากได้ของเธอ, อโทสะ ความไม่โกรธ, อโมหะ ความไม่หลง

๕. สังขารมชีวิตร ๑ - ๓ ใช้หลักสังขารมแห่งสรรพสิ่ง ที่เรียกว่า ไตรลักษณ์^{๔๐} มี ๓
ประการ คือ อนิจจตา ความเป็นของไม่เที่ยง คือย่อมแปรไปตามสภาพเหตุปัจจัย, ทุกขตา
ความเป็นทุกข์ คือ ความไม่คงทนถาวร, อนัตตา ความเป็นของไม่ใช่ตน คือ เข้าไปควบคุม
และบังคับไม่ได้

หลักสังขารมของชีวิตด้วยหลักไตรสิกขา^{๔๑} ๓ ประการ คือ ศีลสิกขา คือ การมี
สภาวะจิตที่หนักแน่น, สมาธิสิกขา คือ การมีสภาวะจิตที่มั่นคงเป็นหนึ่งเดียว, ปัญญาสิกขา คือ
สภาวะจิตที่สว่างไสวชัดเจน ด้วยการรู้เท่าทันกระบวนการของจิต

หลักสังขารมของชีวิตที่มีอยู่ในมนุษย์ ที่เรียกว่า เบญจขันธ์^{๔๒} คือ รูปขันธ์ ได้แก่
ธาตุทั้ง ๔, เวทนาขันธ์ คือ ความเพ็ดเพลิน, สัญญาขันธ์ คือ ความจำได้ หมายถึง, สังขารขันธ์
คือ จินตนาการหรือการปรุงแต่ง, วิญญาณขันธ์ คือ การรับรู้ทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ

^{๓๖}ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๑๔๐/๑๖๗ ; ๒๖๗/๒๔๔, อัง.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๓๒/๔๒ ; ๒๕๖/๓๓๕,
อัง.อฏฐก. (ไทย) ๒๓/๑๑๔/๒๒๒, อัง.นวก. (ไทย) ๒๓/๒๐๙/๓๗๗.

^{๓๗}ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๑๔๐/๑๖๗ ; ๒๖๗/๒๔๔, อัง.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๓๒/๔๒ ; ๒๕๖/๓๓๕,
อัง.อฏฐก. (ไทย) ๒๓/๑๑๔/๒๒๒, อัง.นวก. (ไทย) ๒๓/๒๐๙/๓๗๗.

^{๓๘}ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๒๘/๒๓๐, อัง.อฏฐก. (ไทย) ๒๓/๑๒๖/๒๔๕, อัง.อติ. (ไทย) ๒๕/๒๓๘/๒๗๐.

^{๓๙}ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๙๔/๒๙๒.

^{๔๐}ส.สพ. (ไทย) ๑๘/๑/๑, อัง.นวก. (ไทย) ๒๕/๓๐/๕๑.

^{๔๑}ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๒๘/๒๓๑, อัง.ติก. (ไทย) ๒๐/๕๒๑/๒๙๔.

^{๔๒}ส.ข. (ไทย) ๑๗/๙๕/๕๘, อัง.วิ. (ไทย) ๓๕/๑/๑.

๖. พระพรหมของลูก ๑ - ๒ ใช้หลักธรรมพรหมวิหาร ^{๔๓} ๔ ประการ คือ เมตตา มีความปรารถนาดีที่จะให้ลูกอยู่เป็นสุข, กรุณา ความสงสาร ไม่ปรารถนาเห็นลูกอยู่ในทะเลแห่งความทุกข์, มุทิตา พลอยยินดี ในความก้าวหน้าและความสำเร็จของลูก, อุเบกขา คือ การวางจิตเป็นกลางเข้าไปเพ่งมองอย่างใจจดใจจ่อ

๗. เยาวชนไทยห่างไกลยาเสพติด เยาวชนต้องหลีกเลี่ยงหนียาเสพติด สร้างชีวิตให้ก้าวไกล ด้วยการปฏิบัติตน คือ มีความกตัญญู, มีความขยันหมั่นเพียร, ยึดมั่นในคุณธรรมของพระศาสนา

๘. ความยุติธรรมในมุมมองของเยาวชน คือ อำนาจมีไว้เพื่อให้ใช้ ไม่ใช่มีไว้เพื่อให้แสดง จึงใช้คุณธรรมเป็นอำนาจ อย่าใช้อำนาจเป็นคุณธรรม อย่าใช้ความรู้ทางกฎหมาย เอาเปรียบผู้ไม่รู้กฎหมาย กฎหมายมีอาจหยิบยื่นคุณและโทษให้แก่ใคร มีอาจหยิบยื่นความเป็นความตายให้แก่คน ถ้าหากขาดกระบวนการทางตุลาการขาดการนำไปใช้

๙. ครอบครัวคือรั้วมั่น ป้องกันยาเสพติด ทอรั้งักเป็นรั้วด้วยการสร้างครอบครัวให้ห่างไกลยาเสพติด ยาเสพติดเป็นโทษต่อร่างกาย เป็นโทษต่อสมอง เป็นโทษต่อจิตใจ เป็นโทษต่อครอบครัว ครอบครัวจึงควรสร้างเส้นที่ ๔ ประการ เพื่อเป็นรั้วมั่น ป้องกันยาเสพติด คือ เส้นห้าใบหน้า, เส้นห้าวาจา, เส้นห้าบริการ, เส้นห้าการวางตน

๑๐. เยาวชนไทยใฝ่ศึกษาพัฒนาคุณธรรม ๑ - ๒ ใช้หลักในการพัฒนาคุณธรรม คือ ด้านทักษะพิสัย หมายถึง ความชาญฉลาด ความรู้ในการประกอบอาชีพ ในการปรับตนให้เข้ากับสังคม, ด้านจิตพิสัย หมายถึง สุขภาพจิตจะต้องเป็นคนร่าเริง, ด้านพุทธิพิสัย คือ มีความรู้ทั้งการเรียน ฉลาดในการศึกษา และในการควบคุมตนเอง

และต้องใฝ่ศึกษาพัฒนาคุณธรรมให้ครบ ๔ ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านสังคม ด้านอารมณ์ และด้านภูมิปัญญา

๑๑. รักชาติ รักแผ่นดิน หยุดโกงกินก่อนสิ้นชาติ ๑ - ๒ ใช้หลักในการรักชาติ รักแผ่นดิน คือ ต้องขยัน, ประหยัด, ซื่อสัตย์, อุดหนุน

^{๔๓}ที่.ม. (ไทย) ๑๐/๑๘๔/๒๒๕, ที่.ป.า. (ไทย) ๑๑/๒๒๘/๒๓๒, อภิ.สง. (ไทย) ๓๔/๑๙๐/๗๕, วิสุทธิ. (ไทย) ๒/๑๒๔.

ผลงานการเขียนบทสุนทรพจน์ ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ มีจำนวน ๒๐ เรื่อง ได้แก่

๑. วันเด็กของฉัน ใช้หลักธรรม คือการทำหน้าที่เป็นเด็กดี มีความกตัญญูต่อพ่อแม่ ครูอาจารย์ แผ่นดินงดงามด้านจิตใจเพราะคุณธรรม วันนี้จึงเป็นวันเริ่มต้นที่จะให้เด็ก ๆ อย่างพวกเราก้าวตามหาฝัน เมื่อพบฝันแล้วเราจะจุดประทีปแห่งความฝันให้สุกสว่างทั่วทั้งแผ่นดิน

๒. เยาวชนที่ดีต้องมีวินัย คือ ต้องมีวินัยในตนเอง, ในครอบครัว, ในสถานศึกษา, ในสังคม และในประเทศชาติ

๓. พระในดวงใจ ใช้หลักธรรมของพ่อผู้ที่มีพระคุณยิ่งใหญ่ คือ เป็นพระผู้ให้ความรัก, เป็นผู้ให้ความรู้, เป็นผู้ให้กำลังใจ, เป็นผู้ให้ความเสมอภาค

๔. โลกสวยด้วยมือครู ใช้หลักธรรมในการสร้างโลกให้สวยงามแก่ศิษย์ คือ เป็นผู้ถ่ายทอดวิชาการ, ปลุกฝังจินตนาการ, เป็นผู้ฝึกฝนพัฒนาการ เป็นผู้อบรมอุดมการณ์ และสอนให้ศิษย์ยึดมั่นในโอวาท^{๔๔} ๓ คือ ให้ละชั่ว ให้ทำดี ให้มีจิตใจบริสุทธิ์ยุติธรรม

๕. โลกสงบด้วยธรรมะ ใช้หลักธรรมที่สร้างโลกให้สงบ เรียกว่า บุญกิริยาวัตถุ^{๔๕} ๓ ประการ คือ โลกสงบด้วยธรรมะ คือ ทาน การให้ หมายถึง ให้ปัจจัย ๔, ศีลมัย โลกสงบด้วยธรรม คือ ศีล และภาวนามัย โลกสงบด้วยธรรมะ คือ การอบรมปัญญา

๖. เราชรักรักษาไทย ภาษาไทยเป็นภาษาทิพย์ ภาษาธรรม บ่งบอกถึงความเป็นไทย บ่งบอกถึงเอกราช บ่งบอกถึงเอกศักดิ์ศรี เราต้องรักภาษาไทยและอนุรักษ์ภาษาด้วยหลัก ๔ ก คือ กั้น (ป้องกันภาษาไทยไว้มิให้วิบัติ), แก่ (แก้ไขการพูด อ่าน เขียน ที่ไม่ถูกต้อง), ก่อ (ปลุกกระดมให้รักภาษาไทย), ก้าว (การอนุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืน)

๗. ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ใช้หลักในการทำดี ที่เรียกว่า สุจริต^{๔๖} ๓ คือ ประพฤติ กายสุจริต, ประพฤติวจีสุจริต, ประพฤติมโนสุจริต และละการทำชั่ว ที่เรียกว่า ทุกจริต^{๔๗} ๓ คือ ละกายทุกจริต, ละวจีทุกจริต และละมโนทุกจริต

^{๔๔}ที่.ม. (ไทย) ๑๐/๕๔/๕๗, ชุ.ภ. (ไทย) ๒๕/๒๔/๓๙.

^{๔๕}ที่.ป.า. (ไทย) ๑๑/๒๒๘/๒๓๐, อจ.อ.ฎ.จ.ก. (ไทย) ๒๓/๑๒๖/๒๕๕, ชุ.อ.ดิ. (ไทย) ๒๕/๒๓๘/๒๗๐.

^{๔๖}ที่.ป.า. (ไทย) ๑๑/๒๒๘/๒๒๗, อภิ.สง. (ไทย) ๓๔/๘๔๐/๓๒๗.

^{๔๗}ที่.ป.า. (ไทย) ๑๑/๒๒๘/๒๒๗, อภิ.สง. (ไทย) ๓๔/๘๔๐/๓๒๗.

๘. ศิลหัตพัฒนาสังคม ใช้หลักศีล^{๔๔} ๕ คือ ศีลนำดี ศีลนำทาง ศีลนำตรง ศีลนำสว่าง ศีลนำสุข ศิลหัตพัฒนาสังคมให้โอบเอื้ออาทรกันและกัน ไม่เบียดเบียนกันและกัน เราทุกคนต้องประพฤติตนตามหลักการของศีลทั้ง ๕ ข้อ คือ งดเว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต งดเว้นจากการถือเอาทรัพย์ของผู้อื่นด้วยอาการอันไม่ชอบธรรม งดเว้นจากการประพฤตินอกใจในคู่ครอง งดเว้นจากการพูดมุสา และงดเว้นจากสุรายาเสพติด

๙. ทางแห่งความสำเร็จ ใช้หลักการ คือ มีความรู้ มีความสามารถ มีโอกาส มีพวกพ้อง และมีคุณธรรม

๑๐. เกษตรยุคโลกาภิวัตน์ จะต้องปฏิบัติตามหลักการ คือต้องพิจารณาถึงแหล่งผลิต, ต้องรู้จักแปรรูปผลิตผล, รัฐบาลต้องค้ำประกันราคาพืชผลทางการเกษตร, ต้องผลิตเพื่อการส่งออก

๑๑. ภูมิปัญญาไทย ความเป็นไทยที่แท้จริง ไม่ใช่เพียงพูดไทยได้ ปลูกบ้านทรงไทยอยู่ รำไทยเป็น มีหน้าตาเป็นคนไทยเท่านั้น แต่ความเป็นไทยที่แท้จริง คือ จิตใจต้องไม่ตกเป็นทาสแห่งความชั่วร้าย ไม่เห็นแก่ตัว จึงกล่าวได้ว่า ภูมิปัญญาไทยที่แท้จริง คือ มีภูมิปัญญาที่จะป้องกันจิตใจของตนเอง ไม่ให้ตกเป็นทาสของอบายมุขทุกชนิด ทุกคนจะต้องมีความโอบเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน

๑๒. พรรคการเมืองในอุดมคติ คือ มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล, มีความซื่อสัตย์สุจริต, มีความเข้มแข็งอดทน, อุทิศตนเสียสละ, ผดุงคุณธรรมและความรู้

๑๓. วิถีใหม่ คนไทยใส่ใจสุขภาพ ใช้หลัก ๔ ร คือ รู้เท่า หมายถึง รู้สุขภาพของเราตามความเป็นจริง, รู้ทัน หมายถึง รู้ว่าสุขภาพของเราตอนนี้เป็นอย่างไร แข็งแรงหรืออ่อนแอ, รู้กัน หมายถึง รู้การป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ, รู้แก้ หมายถึง รู้จักการรักษาและบำบัด

๑๔. ผู้สูงวัยเป็นหลักชัยของครอบครัว ใช้หลักธรรมในการสืบสานหลักชัยในครอบครัวมากมายหลายประการ คือ ด้วยการให้วัตถุธรรม คือ ให้ปัจจัย ๔ ไร้ห่อเลี้ยงครอบครัว, ให้เนติธรรม คือ ธรรมบัญญัติในการดำเนินชีวิตในครอบครัว, ให้เข้าถึงหลักสัจธรรม, ให้เข้าถึงปรมาตถธรรม คือ สอนให้เข้าถึงหลักธรรมอันสูงสุดของชีวิต

^{๔๔}ที่.ป.า. (ไทย) ๑๑/๒๕๖/๒๕๗, อ.ง.ป.ญ.จ.ก. (ไทย) ๒๒/๑๗๒/๒๒๗; ๒๖๔/๓๐๗, อ.ภ.วิ. (ไทย)

๑๕. พรรคประชาธิปัตย์กับอนาคตประเทศไทย มีนโยบายหลัก ๆ ๑๕ นโยบาย คือนโยบายเศรษฐกิจ, การเมืองการปกครอง, สังคม, การศึกษา, การเกษตร, สาธารณสุข, แรงงานและสวัสดิการสังคม, โทรคมนาคมและเทคโนโลยีสารสนเทศ, ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน, คมนาคมขนส่ง, ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม, สิทธิมนุษยชน, ด้านสื่อสารมวลชน และนโยบายต่างประเทศ

๑๖. พระพุทธศาสนากับการพัฒนาการศึกษาไทย คือ สอนให้คนใช้ความรู้คุณธรรม โดยสอนให้เรียนเป็น มีปัญญา^{๔๙} ๓ ได้แก่ ฟังเป็น คือสุตมยปัญญา, คิดเป็น คือจินตามยปัญญา, และพัฒนาเป็น คือภาวนามยปัญญา และใช้ศีลควบคุมกับทักษะพิสัย, ใช้สมาธิควบคุมกับจิตพิสัย และใช้ปัญญาควบคุมกับพุทธิพิสัย

๑๗. พระคุณแม่ยิ่งใหญ่วันสองหน้า ใช้หลักการอบรมลูก คือ สอนให้เก่ง คือ มีศักยภาพชีวิตที่ดี ไม่ใช่เก่งอย่างเดียว แต่ต้องเก่งในการทำความดีด้วย, สอนให้ดี คือ มีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นคนดีของสังคม และสอนให้มีความสุข คือ สุขภาพที่ดี

๑๘. การเรียนรู้เพื่อดำรงความเป็นไทยและก้าวไกลทันสมัย จะปลูกชาติต้องเตรียมมวลชน เราต้องเตรียมคนไทยให้พร้อม ให้เรียนรู้ เพื่อดำรงความเป็นไทยก้าวไกลทันสมัย คือ ด้วยการปฏิรูปการศึกษา, ด้วยความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจ, ด้วยการพัฒนาความรู้ด้านการเมือง และด้วยการปลูกฝังคุณธรรม

๑๙. สร้างชาติให้สดใส ด้วยคนไทยเล็กโกนกิน ให้ยึดมั่นในหลักการ ๓ อย่าง คือ ใช้ความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย, ใช้อิทธิพลทางการศึกษา, ใช้อำนาจทางคุณธรรม

๒๐. เยาวชนที่ดีควรช่วยเหลือเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพ่อของชนได้อย่างไร ใช้หลักการปฏิบัติตนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ ต้องรู้จักประยุกต์, ต้องรู้จักประหยัด, ต้องรู้จักประโยชน์, ต้องพึ่งตนเอง, ต้องไม่ก่อกวน และต้องทำงานให้มาก

^{๔๙}ที่.ป.า. (ไทย) ๑๑/๒๒๘/๒๓๑, อภิ.วิ. (ไทย) ๓๕/๘๐๔/๔๓๘.

ผลงานการเขียนบทสุนทรพจน์ ปี พ.ศ. ๒๕๕๗ มีจำนวน ๒๐ เรื่อง ได้แก่

๑. ครอบครัวสีขาว สถาบันทางครอบครัว คือ มารดาของสถาบันทั้งปวงในโลก ครอบครัวจึงเป็นรากแก้วของโลก พ่อแม่ต้องเอาใจใส่ทะนุถนอมลูก ด้วยการอบรมเลี้ยงดูลูกตามหลักการ คือ สอนให้ละชั่ว, สอนให้ตั้งอยู่ในความดี, ส่งเสริมให้ศึกษาเล่าเรียน, สอนให้รู้จักการคบเพื่อน และให้ทุนทางความคิด เรียกว่า วิชาสมบัติ

๒. วิถีไทยวิถีพุทธ ต้องมีหลักดำเนินชีวิตที่ให้อยู่อย่างสะอาด สว่าง สงบ ด้วยการปฏิบัติตามบุญกิริยาวัตถุ^{๕๐} ๓ ประการ คือ วิถีไทยวิถีพุทธนิยมในการให้ ซึ่งเรียกว่า ทานมัย บุญสำเร็จด้วยการบริจาคทาน, วิถีไทยวิถีพุทธ นิยมการเป็นปกติกาย วาจา ซึ่งเรียกว่า ศีลมัย บุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล, วิถีไทยวิถีพุทธไม่ต้องการมีชีวิตอยู่อย่างทาส มุ่งแสวงหาปัญญาตามหลักภาวนามัย บุญสำเร็จด้วยการเจริญปัญญา

๓. ภูมิใจในถิ่นเราราชินีแห่งตะวันตกที่ทุกคนต่างเรียกขานจังหวัดราชบุรี จึงเป็นคำกล่าวที่ถูกต้อง เราทุกคนต่างภาคภูมิใจในท้องถิ่นของเรา ในภูมิปัญญาของบรรพชนของเรา ในวิถีการดำเนินชีวิตของจังหวัดเรา เราจะรักษาบุรีของเราตลอดไป

๔. รู้รักสามัคคี ใช้หลักธรรมที่เป็นเครื่องน้อมนำหมู่คณะให้เป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึง เป็นไปเพื่อความพร้อมเพรียงของหมู่คณะ ซึ่งเรียกว่า สาราณียธรรม^{๕๑} ๖ ประการ คือ เข้าไปตั้งกายกรรมประกอบด้วยเมตตา ทั้งต่อหน้าและลับหลัง หมายถึงการช่วยเหลือทางกายซึ่งกันและกัน, เข้าไปตั้งวจีกรรมประกอบด้วยเมตตา ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ ไม่นินทาว่าร้ายกัน, เข้าไปตั้งมโนกรรมประกอบด้วยเมตตา ทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ มีน้ำใจไม่ตรีหมอบแก่กัน, รู้จักแบ่งปันสงเคราะห์ช่วยเหลือกันและกัน, ความเป็นผู้มีศีลเสมอกัน เคารพในกฎระเบียบเสมอกัน, เป็นผู้มีความเห็นเสมอกัน ไม่ทะเลาะวิวาทเพราะมีความเห็นขัดแย้งกัน

๕. ปกติกายวาจาพารมย์เย็น ใช้หลักธรรม คือ ศีล^{๕๒} ๕ บ้านเมืองที่เหตุการณ์เป็นปกติ ย่อมสะดวกต่อการปกครองต่อมนุษย์ ที่มีกายวาจาเป็นปกติ ย่อมสะดวกต่อการสร้างชาติให้ร่มเย็นปกติ กาย วาจา พารมย์เย็น ในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และจิตวิญญาณ

^{๕๐}ที่.ป.า. (ไทย) ๑๑/๒๒๘/๒๓๐, อจ.อฎจก. (ไทย) ๒๓/๑๒๖/๒๔๕, ชุ.อิตติ. (ไทย) ๒๕/๒๓๘/๒๗๐.

^{๕๑}ที่.ป.า. (ไทย) ๑๑/๓๑๗/๒๕๗, อจ.ฉก. (ไทย) ๒๒/๒๘๒-๓/๓๒๑-๓.

^{๕๒}ที่.ป.า. (ไทย) ๑๑/๒๘๖/๒๔๗, อจ.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๑๗๒/๒๒๗; ๒๖๔/๓๐๗, อภิ.วิ. (ไทย)

๖. ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ใช้หลักแห่งการทำความดี เรียกว่า สุจริต^{๕๓} ๓ และการละความชั่ว เรียกว่า ทุจริต^{๕๔} ๓ หนอนไม่ขยะเขยงตนเองฉันใด คนชั่วก็ไม่รังเกียจพฤติกรรมตัวเองฉันนั้น ความชั่วยังไม่ให้ผล คนโง่เข้าใจว่าบาปเป็นโมฆะ แต่สาธุชนคนดี ย่อมรู้ว่า ความดีย่อมมีรางวัลอยู่ในตัวแล้ว คือ ความภาคภูมิใจที่มอบแก่เจ้าของผู้ทำดี

๗. ผู้สูงวัยคือหลักชัยของชีวิต ผู้สูงวัยที่ได้ชื่อว่าเป็นเสาหลักของครอบครัว เสาหลักของครอบครัวที่เคยเป็นเสาเอกของบ้าน วันหนึ่งจะเป็นเสาหลักๆ ๑ ต้นหนึ่ง ถ้าหากลูกหลานขาดความโอบเอื้ออาทร แต่เมื่อใดที่ลูกหลานเห็นคุณค่าแห่งคุณงามความดี ท่านจะเป็นเสาหลักที่แข็งแกร่งของจิตวิญญาณลูกหลาน

๘. วิธีใหม่คนไทยใส่ใจสุขภาพ ๑ - ๒ โดยการพัฒนาตนเองให้เก่งดีมีสุข และต้องดูแลเอาใจใส่ตนเองด้วยการปฏิบัติตนเอง ตามหลัก ๓ ประการ คือ ละเว้นจากทุกขารมณ์ด้านต่าง ๆ ไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทุกชนิด, พัฒนาศักยภาพอยู่เสมอ คือ หมั่นทำความดี รู้จักการออกกำลังกาย, พัฒนาจิตใจด้วยหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา

และต้องดูแลสุขภาพตนเองด้วยหลัก ๔ ก คือ เกรง (การกลัวต่อโรคภัยไข้เจ็บ), กัน (รู้จักป้องกันตนเอง), แก้ (การแก้ไขเวลาเจ็บไข้ได้ป่วย), ก้าว (ก้าวไปข้างหน้าพัฒนาชีวิตและจิตใจ)

๙. มนุษย์สมบูรณ์ด้วยศีล ใช้หลักศีล^{๕๕} ๕ หยาดฝนช่วยเติมเต็มความพร่องของห้วยหนองให้สมบูรณ์ พุ่กันและสี่ช่วยแต่งแต้มภาพที่พราวให้สมบูรณ์ วิชาการช่วยต่อเติมมันสมองที่พราวให้สมบูรณ์ แต่ศีลห้าช่วยแต่งแต้มต่อเติมความเป็นมนุษย์ที่พราวที่พราวให้สมบูรณ์

๑๐. รักแม่นี่สีขาว ๑ - ๒ ประกอบด้วยคุณงามความดีดังนี้ คือ น้ำใจแม่สีขาว ด้วยการเป็นผู้ให้ที่ยิ่งใหญ่, น้ำคำแม่นี่สีขาว เพราะคำพูดของแม่จะแยกได้ ๒ ประการ คือ คำสั่งหมายถึง ข้อห้าม และคำสอน หมายถึง ข้อพึงปฏิบัติ, น้ำแรงแม่นี่สีขาว หยาดน้ำอมฤต ฤาจะสู้น้ำเหนือของแม่ที่รินหลังเพื่อลูกรักได้ น้ำมนต์จากร้อยวัดก็ไม่ศักดิ์สิทธิ์เท่า น้ำแรงที่แม่พลีเพื่อลูก, น้ำมิตรแม่นี่สีขาว แม่เป็นมิตรแท้ในยามเหงา เป็นเพื่อนเฝ้าในยามทุกข์

^{๕๓}ที่.ป.า. (ไทย) ๑๑/๒๒๘/๒๒๗, อภิ.สง. (ไทย) ๓๔/๘๔๐/๓๒๗.

^{๕๔}ที่.ป.า. (ไทย) ๑๑/๒๒๘/๒๒๗, อภิ.สง. (ไทย) ๓๔/๘๔๐/๓๒๗.

^{๕๕}ที่.ป.า. (ไทย) ๑๑/๒๒๘/๒๒๗, อภิ.สง. (ไทย) ๒๒/๑๗๒/๒๒๗; ๒๖๔/๓๐๗, อภิ.วิ. (ไทย)

และรักแม่นี้สี่ขาวเพราะอุดมด้วยพรหมวิหาร^{๕๖} ๔ ประการ คือ รักแม่นี้สี่ขาว เพราะมีเมตตา, เพราะมีกรุณา, เพราะมีมุทิตา และเพราะมีอุเบกขา

๑๑. เด็กยุคใหม่ไม่ใส่ใจพนันบอล ใช้หลักธรรมคืออบายมุข ได้แก่การเล่นการพนัน ยาวช่น คือเมล็ดพืชแห่งความดี พร้อมที่จะกะเทาะเปลือกเป็นต้นกล้าเติบโตเป็นป่าใหญ่ ให้ร่มเงา ความอุดมสมบูรณ์แก่แผ่นดิน ยาวช่นไทยคือผู้ที่รับหน้าที่อันยิ่งใหญ่ในการบริหารประเทศ ต่อจากบรรพชนรุ่นก่อน พระอาทิตย์ตกดินวันนี้เพื่อสว่างในวันพรุ่งนี้ เหมือนจะเตือนบอกว่าการพนัน คือ เกมมั่วที่ครอบคลุมประเทศไทยในวันนี้

๑๒. วิสาขบูชาสามหามงคล คือ วันที่มนุษย์ได้ค้นพบเส้นทางสายใหม่ของจิตวิญญาณ เป็นวันที่พระพุทธองค์ได้ให้คำตอบที่ถูกต้องที่สุดของจิตวิญญาณ เราควรระลึกถึงพระคุณของพระองค์ ด้วยการละชั่ว ทำดี และชำระจิตให้ขาวรอบ เพื่อเป็นการปฏิบัติบูชา

๑๓. อโรคยา ประมาลาภา ร่างกายของเราเปรียบเหมือนเมือง ลมหายใจของเรา ก็เปรียบเหมือนเจ้าเมือง อย่าให้เชื้อโรคที่เหมือนข้าศึกมาตีเมืองและเช่นฆ่าลมหายใจของเรา ดูแลสุขภาพชีวิตวันนี้ เพราะพรุ่งนี้อาจสายไปด้วยการปฏิบัติตามหลัก ๔ ป คือ ปลูก หมายถึง ปลูกฝังค่านิยม ปลูกมโนธรรมของคนไทยให้เอาใจใส่ดูแลสุขภาพ, ป้อง หมายถึง ป้องกันตนเอง ดูแลตนเองอย่าเข้าใกล้กับสิ่งเสพติด, ปรวบ หมายถึง ต้องต่อสู้กับโรคภัยไข้เจ็บอย่างจริงจัง และจริงใจ, ปฏิบัติ คือ การนำหลัก ๓ ป ชำรงต้น มาปฏิบัติเสมอต้นเสมอปลาย

๑๔. ชื่อสัตย์พัฒนาคน ส่งผลพัฒนาชาติ ความซื่อสัตย์เป็นเครื่องมือในการสร้างคน ให้เป็นคนดี คนดีจึงเป็นเครื่องมือในการสร้างชาติที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพมากที่สุด คนจึงต้องซื่อสัตย์ต่อกฎหมาย และซื่อสัตย์ต่อสังคม

๑๕. เบญจศีลเบญจธรรมคือพื้นฐานความดี เบญจศีล เบญจธรรม^{๕๗} คือ ไม่บรพทัด ที่วัดคุณค่าของชีวิต ดีเส้นตรงเพื่อเป็นบรรทัดฐานแห่งการกระทำเพื่อให้มนุษย์ได้บันทึกวรรณกรรมแห่งความดี แต่ละวันที่ได้ทำดี คือ แต่ละบรรทัดในหน้ากระดาษ แต่ละครั้งที่ได้พูดดี คือ แต่ละตัวอักษรที่บันทึกลงในแผ่นกระดาษ แต่ละวินาทีที่ได้คิดดีคือแต่ละวรรคตอนในหน้ากระดาษ เบญจศีล เบญจธรรม จึงเป็นสารานุกรมแห่งชีวิต ที่มนุษย์ก้าวสู่ความดี

^{๕๖}ที่.ม. (ไทย) ๑๐/๑๘๔/๒๒๕, ที่.ป.า. (ไทย) ๑๑/๒๒๘/๒๓๒, อภิ.สง. (ไทย) ๓๔/๑๙๐/๗๕, วิสุทธิ. (ไทย) ๒/๑๒๔.

^{๕๗}ที่.ป.า. (ไทย) ๑๑/๒๘๖/๒๔๗, อ.ง.ป.ญ.ก. (ไทย) ๒๒/๑๗๒/๒๒๗; ๒๖๔/๓๐๗, อภิ.วิ. (ไทย) ๓๕/๗๖๗/๓๘๘.

๑๖. โลกสดใสเพราะห่างไกลยา ไม่มีใครกลัวใครจะอันตราย
ไปกว่าการไม่รู้จักความเสื่อม ไม่มีจุดจบใดจะน่ากลัวไปกว่า การมีจุดเริ่มต้นที่ผิดพลาด ไม่มีใคร
หลงลืมใคร จะสร้างภยันอันตรายเท่ากับการหลงใหลยาเสพติด เราต้องห่างไกลยาเสพติดด้วยการ
พัฒนาตนให้ครบ ๔ ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านภูมิปัญญา

๑๗. วัฒนธรรมทางภาษาบอกคุณค่าความเป็นไทย ภาษาไทย คือสายธาร
แห่งอารยธรรม ที่เปิดประตูโลกให้คนได้รับรู้ความจริงเป็นกระแสแห่งวัฒนธรรม ที่เปิดประตูใจ
ให้คนได้รับรู้การเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมทางภาษา จึงบอกคุณค่าความเป็นไทย
ในเรื่องวัฒนธรรมทางภาษาพูด วัฒนธรรมทางการเขียน และวัฒนธรรมทางภาษาอ่าน

๑๘. ภูมิปัญญาไทยกับการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ คือ
การเรียนรู้ถึงกฎของธรรมชาติ ส่วนเทคโนโลยีที่เกิดจากวิทยาศาสตร์ เพื่อตอบสนองความต้องการ
ทางด้านร่างกายของมนุษย์ ศาสนาตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจ ถ้าเราใช้วิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยีควบคู่กันไปกับการปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา สังคมของเรา
ย่อมงอกงามทางด้านเศรษฐกิจและจิตใจอย่างแน่นอน

ผลงานการเขียนบทสุนทรพจน์ รวมเรื่องเบ็ดเตล็ด มีจำนวน ๕๕ เรื่อง ได้แก่

เรื่องบ้านของฉัน ๑ เรื่อง, ดันทุรัง ๑ เรื่อง, รณรงค์เพื่ออากาศสดใส ปลอดภัย
ควันบุรี ๑ เรื่อง, ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ๒ เรื่อง, ล้อมรักให้ครอบครัว ล้อมรั้วยาเสพติด ๒
เรื่อง, วันแห่งความรักของชาวพุทธ ๒ เรื่อง, ฟอกเงินหรือจะสู้ฟอกใจ ๓ เรื่อง, นรก-สวรรค์ ๔
เรื่อง, ประชาพิจารณ์ ๔ เรื่อง, พระพรหมของลูก ๔ เรื่อง, เด็กดี ๕ เรื่อง, กฎแห่งกรรม ๕
เรื่อง, คำสอนของพ่อ ๕ เรื่อง, วัด ๗ เรื่อง, มนุษย์ที่สมบูรณ์ ๙ เรื่อง

จึงพอสรุปได้ว่า หลักธรรมที่ใช้ในการเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อการเผยแพร่ของท่าน
พระอาจารย์สุเทพ สุธะวโร นั้น เป็นการนำหลักธรรมที่ปรากฏอยู่ในหลักธรรมคำสอนทาง
พระพุทธศาสนา ที่เป็นการประยุกต์หลักธรรมเข้ากับเรื่องที่จะเขียน หลักธรรมหมวดหนึ่ง ๆ ท่าน
สามารถเขียนได้หลายรูปแบบ เป็นการเขียนที่เป็นแบบแผนซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการเขียนที่
กล่าวแล้ว

นอกจากนี้ยังพบว่า การเขียนบทสุนทรพจน์ของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุธะวโร นั้น
มีวิธีการเขียนบทสุนทรพจน์ที่เป็นแบบแผน ในลักษณะการชักนำโดยการปลุกศรัทธา และชักนำ
โดยใช้เหตุผล ที่สามารถนำมาใช้ในการเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อใช้เผยแพร่พุทธธรรมได้

๓.๔ การวิเคราะห์โครงสร้างการเขียน ๓ ส่วน

เมื่อเราได้ศึกษาถึงรูปแบบโครงสร้างการเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแพร่หลักพุทธธรรม ตามหลักสูตรของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว นั้นแล้ว เราควรนำหลักการต่าง ๆ ในวิธีการวิเคราะห์เรื่อง วิธีการสังเคราะห์เรื่อง วิธีการสานเรื่อง และวิธีการสร้างความคิดจินตนาการมาประยุกต์ใช้ในการเขียน ซึ่งการเขียนนั้นจะประกอบด้วยโครงสร้างการเขียน ๓ ส่วน คือ ส่วนนำ ส่วนเนื้อเรื่อง และส่วนสรุป ซึ่งมีรายละเอียดที่น่าสนใจดังต่อไปนี้

(ก) ว่าด้วยส่วนนำ...เริ่มเร่งเร้า...จูงใจ...

คำนำ เป็นตอนเปิดเรื่อง กล่าวกันว่าเป็นตอนที่เขียนยากที่สุด เพราะคำนำมีส่วนสำคัญที่จะชักจูงผู้อ่านให้ติดตาม หรือทำให้ผู้อ่านเลิกสนใจที่จะติดตามอ่านต่อไปก็ได้ เพราะฉะนั้นจึงต้องเขียนคำนำให้น่าสนใจ

การเขียนคำนำมีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับผู้เขียนที่จะเลือกวิธีใด ว่ามีความเหมาะสมกับเรื่องที่จะเขียน แต่ในที่นี้ จากการวิเคราะห์โครงสร้างการเขียนบทสุนทรพจน์ที่ว่าด้วยส่วนนำของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว มีวิธีการเขียนดังนี้

๑. นำด้วยเหตุการณ์สำคัญที่มีความสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง เช่น ในเรื่อง “พระพรหมของลูก”^{๕๔} ยกตัวอย่างเช่น

(ส่วนนำ) “สิ่งมหัศจรรย์ที่สุดของโลกไม่ใช่ปริมาตร ไม่ใช่กำแพงเมืองจีน แต่พลังแห่งการรู้เท่าทันตนเองของมนุษย์ต่างหาก ที่เป็นสิ่งมหัศจรรย์ที่สุด

ดวงตานันมีอยู่แล้ว หากโลกไร้ซึ่งแสงตะวัน ฤาจะมองเห็น

สมองนันมีอยู่แล้ว หากขาดผู้ป้อนความรู้ ฤาจะเป็นปราชญ์ได้

สองมือนันมีอยู่แล้ว หากขาดการฝึก ฤาจะมีทักษะประสพการณ์ได้

ดวงใจนันมีอยู่แล้ว หากขาดคนที่อบรมสั่งสอน ฤาจะเป็นคนดีที่รู้เท่าทันตนเองได้ ฯ”

(ส่วนเนื้อเรื่อง) ใจทุกดวงของลูกทุกคน ถูกกล่อมเกลามาจากพระพรหมที่บ้าน ให้สำนึก รู้จักทำดี หนีชั่ว กลัวกิเลส มนุษย์จึงเป็นปฏิมากรรมที่มีจิตวิญญาณ เป็นจิตรกรรมที่มีลมหายใจ

^{๕๔}พระอาจารย์สุเทพ สุเทโว, *บทบรรยายธรรม วิสาขบูชา ๒๕๔๕*, (ราชบุรี: ศูนย์ยุวาทศิลป์ วัดพระศรีอารย์, ๒๕๔๕), หน้า ๔๐.

๓. นำด้วยคำถาม เป็นการเขียนเพื่อช่วยผู้ให้อ่านคิดหาคำตอบ เช่น ในเรื่อง “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว”^{๒๒} การนำแบบนี้จะทำให้ผู้อ่านสนใจอยากทราบว่า คำตอบในเรื่องนั้นตรงกับความคิดของตนหรือไม่ ตัวอย่างเช่น

“บางคนอาจสงสัยว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วจริงหรือ ทำไมบางคนเริ่มต้นจากการค้าขายยาเสพติดแล้วผลันชีวิตตนเองมาเป็นนักธุรกิจ และเปลี่ยนชีวิตมาเป็นนักการเมืองในขั้นต้นสุดท้ายก็มีอำนาจใหญ่โตในแผ่นดิน แต่คุณลุงคุณป้าบางคนใส่บาตรพระตอนเช้าทุกวัน แต่ก็ยังยากจนอยู่ อาศัยลูกหลานกินไปวัน ๆ ซ้ำร้ายต้องทุกข์ทรมานด้วยโรคครุมเร้า ทำไมสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่อ่อนวอนจึงไม่มาช่วยปลดปล่อยสักที ทำไมความดีจึงไม่มาช่วยตอบสนองของสักครั้ง ดูเหมือนว่าโชควาสนาจะเข้าข้างคนชั่วตลอด ถ้าพระพรหมเป็นผู้ลิขิตชีวิตมนุษย์จริง พระพรหมคงไม่มีตาหรือจิตใจมากไปด้วยความลำเอียงที่เข้าใจผิดอย่างนี้ เพราะยังไม่รู้จักผลของความดีนั่นเอง ความดีความชั่วย่อมให้ผล ๒ ประการ คือ โดยตรงและโดยอ้อม” เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า ในการเริ่มต้นเรื่องหรือเกริ่นนำด้วยคำถามนั้น ท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว ได้เสนอความคิดแก่ผู้อ่าน เป็นการถามความคิดเห็นของผู้อ่าน เมื่อผู้อ่านอ่านแล้วคิดเห็นอย่างไรในประเด็นเหล่านั้น

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า ในการเขียนนำด้วยคำถามนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เขียนจะต้องใช้ความระมัดระวังเรื่องการใช้ถ้อยคำ/ภาษา ในการถามเพื่อการสร้างความสนใจ หากตั้งปัญหาคำถามได้ดี ก็จะทำให้งานเขียนเรื่องนั้น ๆ มีความสนใจ น่าติดตาม ซึ่งผู้อ่านอาจจะมีความคิดเห็นแตกต่าง หรือเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย หรืออาจโต้แย้งก็ได้ เมื่ออ่านจบ

๔. นำด้วยการให้คำจำกัดความ เช่น ในเรื่อง “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว”^{๒๓} เป็นการให้คำจำกัดความ คำว่า นรกและสวรรค์ ว่ามีลักษณะเช่นใด ตัวอย่างเช่น

“ดูก่อนพรหมณ์ ร้อนยิ่งกว่านรก คือ อายตนะภายในภายนอกที่ผัสสะกันด้วยความยินร้าย น่ารื่นรมย์ยิ่งกว่าสวรรค์ คือ อายตนะภายในภายนอกที่ผัสสะกันด้วยความยินดี” จากพระพุทพจน์ที่มาในสังยุตนิคาย สพายตนวรรค แสดงว่า นรกและสวรรค์เกิดที่ตา หู จมูก

^{๒๒}พระอาจารย์สุเทพ สุเทโว, บทประกวดบรรยายธรรม วิสาขบูชา ๒๕๔๔, (ราชบุรี : ศูนย์ยุว วาทศิลป์ วัดพระศรีอารย์, ๒๕๔๔), หน้า ๕.

^{๒๓}พระอาจารย์สุเทพ สุเทโว, บทสุนทรพจน์ ๒๕๔๖, (ราชบุรี : ศูนย์ยุว วาทศิลป์ วัดพระศรีอารย์, ๒๕๔๖), หน้า ๒๓.

ล้น ภายใจ ของเรานี่เอง นรกสวรรค์อย่างนี้เกิดขึ้นในขณะจิตปัจจุบัน ส่วนนรกสวรรค์ในภพหน้า เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นเมื่ออัฐภาพนี้ถูกทำลาย” ดังนี้

จะเห็นได้ว่า วิธีการนำด้วยการให้คำจำกัดความของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว นั้น เป็นการให้คำจำกัดความที่มีหลักฐาน อ้างอิงได้ เป็นการสร้างความน่าเชื่อถือในข้อมูลได้ เป็นอย่างดี ซึ่งสามารถหาข้อมูลได้ ทั้งในส่วนของข้อมูลปฐมภูมิ ทุติยภูมิ และการใช้สำนวน การเขียนนั้น ท่านได้อ้างถึงความหมายที่แท้จริง และนำเสนอโดยการใช้อาษาที่เข้าใจง่าย

๕. นำด้วยการบอกเจตนาหรือวัตถุประสงค์ในการเขียน เช่น ในเรื่อง“กฎแห่งกรรม”^{๖๔} เป็นการเขียนที่บอกเจตนาของการทำความดีความชั่วว่าเป็นอย่างไร ยกตัวอย่างเช่น

“ความชั่ว ความดีมีอาณาจักรแห่งดวงใจเป็นแดนเกิด โลก โกรธ หลง คือ รากเหง้า ของอกุศลกรรม ย่อมงอกเป็นลำต้นแห่งความชั่ว ผลิบาที่แหลมคมบาดหัวใจให้เจ็บปวด ให้ดอก ที่ส่งกลิ่นเหม็นคั่งแค้นชีวิต ให้ผลที่ขมขื่นฝาดเผื่อนแก่อารมณ์ รากเหง้าแห่งกุศลกรรม คือ ไมโลภ ไมโกรธ ไมหลง ย่อมงอกเป็นลำต้นแห่งความดี ผลิบาหนาเป็นร่มเงาให้ความร่มรื่นแก่ดวงใจ ให้ดอกที่ส่งกลิ่นหอมอบอวลแก่ชีวิต ให้ผลที่มีรสหวานชื่น อิ่มเอมแก่อารมณ์”

ผู้วิจัยพบว่า การนำด้วยการบอกเจตนาหรือวัตถุประสงค์ในการเขียนของท่าน พระอาจารย์สุเทพ สุเทโว นั้น ในการเขียนบทสุนทรพจน์ในแต่ละเรื่องนั้น ท่านจะตั้งจุดมุ่งหมาย หรือวัตถุประสงค์ในเรื่องที่เขียนเสมอ ๆ เช่น เรื่องนี้ต้องการให้ผู้อ่านรู้เรื่องอะไร จะใช้หัวข้อธรรม หมวดไหน ผู้อ่านจะได้รับประโยชน์อย่างไร เป็นต้น

๖. นำด้วยข้อมูล สถิติ ข้อเท็จจริง เช่น ในเรื่อง “ตามรอยพระยุคลบาท”^{๖๕} เป็นการ เขียนที่บ่งบอกถึงข้อมูลของหลักธรรมที่เป็นข้อเท็จจริง เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของบุคคล ที่กล่าวถึง ยกตัวอย่างเช่น

“พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงไพบูลย์ด้วยทศบารมี ๑๐ ประการ เป็นศาสดาที่เหนือว่า ศาสดา ฉันทใด พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงไพบูลย์ด้วยทศพิธราชธรรม ๑๐ ประการ เป็น กษัตริย์ที่เหนือกษัตริย์ ฉันทนั้น

^{๖๔} พระอาจารย์สุเทพ สุเทโว, **บทสุนทรพจน์บรรยายธรรมทั่วไป ๒๕๔๓-๔๗**, (ราชบุรี: ศูนย์ ยุวาทศิลป์ วัดพระศรีอารย์, ๒๕๔๓-๔๗), หน้า ๖๗.

^{๖๕} พระอาจารย์สุเทพ สุเทโว, **บทประกวดบรรยายธรรม วิสาขบูชา ๒๕๔๓**, (ราชบุรี: ศูนย์ ยุวาทศิลป์ วัดพระศรีอารย์, ๒๕๔๓), หน้า ๒๘.

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญพุทธกิจถึง ๔๕ ปี อำนวยสุขแก่คนทั้งโลกยาวนาน นับพุทธันดร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจมากกว่า ๕๐ ปี อำนวยประโยชน์สุขแก่พสกนิกรไทยยาวไกลนับนิรันดร

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเรา ๑ วันของพระองค์ไม่มีกลางคืน

- ๑ เดือนของพระองค์มากกว่า ๓๐ วัน
- ๑ ปีของพระองค์ให้ผลยาวนานมากกว่า ๑๐๐ ปี
- ๑ ชีวิตของพระองค์เพื่อคนกว่า ๖๐ ล้านชีวิต” เป็นต้น

ในเรื่องการเริ่มต้นด้วยข้อมูล สถิติ หรือข้อเท็จจริง นั้น ท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว ท่านใช้ข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนตัวเลข ซึ่งมีความถูกต้องชัดเจน โดยยึดตามหลักฐานข้อมูลที่ปรากฏในหลักธรรม หรือนำจำนวนข้อมูลมาเปรียบเทียบ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของเรื่องนั้น

๗. นำด้วยการกล่าวถึงบุคคลที่ต้องเขียนถึง เช่น ในเรื่อง “ร้อยใจ วิทยาน วันงาม”^{๖๖} เป็นการเขียนที่ท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว ได้เขียนถึงท่านพระครูวิฑิตพัฒนโสภณ เจ้าอาวาส วัดพระศรีอารีย์ รองเจ้าคณะอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ซึ่งมีข้อความว่า

“ชีวิตเปรียบได้กับการเดินทางที่ยาวไกล ต้องผ่านหลักกิโลเมตรแห่งวัน เดือน ปี สำหรับลูกผู้ชายผู้หนึ่งที่ได้ใช้ชีวิตมา ๔๔ ฝน เปี่ยมไปด้วยปรัชญาชีวิต ทักษะและประสบการณ์ ท่านพระครูวิฑิตพัฒนโสภณ ท่านได้อุทิศแรงชีวิต แรงจินตนาการ ตอบแทนธรรมชาติและสังคม เป็นผู้สืบสานอุดมการณ์ให้ยาวไกลและยาวนาน เป็นผู้ส่งงามในท่วงที ไพเราะดีโนวจา มีเมตตาในจิตใจ หรุกรานในผลงาน แต่สมถะในความเป็นอยู่”

จะเห็นได้ว่า ในส่วนการนำด้วยการกล่าวถึงบุคคลที่ต้องเขียนถึงนั้น ท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว ได้เขียนใช้ความสามารถทางภาษาในการถ่ายทอดถึงคุณสมบัติ ลักษณะพิเศษของบุคคลที่ต้องเขียนได้เป็นอย่างดี ด้วยการเรียบเรียงถ้อยคำได้อย่างไพเราะ เหมาะสม

๘. นำด้วยการมุ่งตรงสู่เรื่อง เป็นการเขียนที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ความสำคัญของเรื่องนั้น เป็นการอ้างให้เห็นจริงตามเรื่องที่กำลังเขียนถึง เช่น ในเรื่อง “กฎแห่งกรรม”^{๖๗} ที่ว่า

^{๖๖}พระอาจารย์สุเทพ สุเทโว, **บทประกวดบรรยายธรรม วิชาขบรูชา ๒๕๔๔**, (ราชบุรี: ศูนย์ยุวาทศิลป์ วัดพระศรีอารีย์, ๒๕๔๔), หน้า ๔๒.

^{๖๗}พระอาจารย์สุเทพ สุเทโว, **ประกวดบรรยายธรรม วิชาขบรูชา ๒๕๔๔**, หน้า ๑๑.

กรรม คือ การกระทำ มีกายกรรม วจีกรรม มโนกรรม วิทยาศาสตร์ย่อมมีกฎ
ของวิทยาศาสตร์ ธรรมชาติย่อมมีกฎของธรรมชาติ กรรมย่อมมีกฎแห่งกรรม

คือ	เมื่อทำชั่ว	ชั่วต้อง	สนองตอบ
	เมื่อทำชอบ	ชอบต้อง	สนองผล
	เป็นสวรรค์	เป็นนรก	ในอกตน
	หนีไม่พ้น	ตามกำหนด	กฎแห่งกรรม ฯ

พระพุทธศาสนาสอนว่า กฎแห่งกรรมเป็นอกาลิโกให้ผลได้โดยไม่จำกัดกาล หากเรา
กระทำเดี๋ยวนี้ย่อมได้รับเดี๋ยวนี้ ไม่ต้องรอวันหน้า ให้ทุกชั่ววันนี้ก็หนักหนา ให้โทษวันหน้า
ก็หนักหน่วง กรรมดีให้ผลวันนี้ก็มีค่า ให้ผลวันหน้าก็มีคุณ เป็นต้น

ผู้วิจัยพบว่า การนำเรื่องด้วยการมุ่งตรงสู่เรื่องนั้น ท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว
ท่านได้นำมาใช้ในการเขียนบทสุนทรพจน์ ในเรื่องที่ต้องการกล่าวถึงที่มีความสอดคล้องเชื่อมโยง
สัมพันธ์กันเป็นอย่างดี ทั้งในการเริ่มเรื่อง การดำเนินเรื่อง และการสรุปเรื่อง ซึ่งทำให้เห็นผล
สมตามมุ่งหมายในเรื่องนั้น

๙. นำด้วยการเล่าเรื่องหรือเล่าถึงความเป็นมาพื้นฐานของเรื่อง เช่น ในเรื่อง “กฎแห่ง
กรรม”^{๒๔} เป็นการเขียนเล่าเรื่อง เป็นลำดับเป็นขั้นตอน ให้เห็นความเป็นมาของเรื่องได้เป็นอย่างดี

เช่น รอยเกี่ยวย่นย่อมหมุนเวียนตามรอยเท้าโคฉันใด
รอยกรรมย่อมหมุนเวียนไปตามคนที่กระทำฉันนั้น

สุข ทุกข์ ที่หมุนเวียนเข้ามาในชีวิตของเรา ไม่ใช่เกิดขึ้นโดยบังเอิญ แต่เกิดขึ้นมา
เพราะมีปฏิกิริยาสนองต่างหาก แต่คนเราไม่เคยพิจารณาย้อนรอยกรรมกันเลยว่า
ก่อนที่จะเป็นคนตกต่ำ ยากแค้นแสนเข็ญ เพราะเป็นคนเกียจคร้าน ใจเขลา เบาปัญญา ใช้ไหมครับ

ผู้วิจัยพบว่า การเริ่มเรื่องด้วยการเล่าเรื่องหรือเล่าถึงความเป็นมาพื้นฐานของเรื่องนั้น
ท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว ท่านสามารถเขียนเล่าเรื่องต่าง ๆ ได้อย่างดี ดังที่ท่านได้เขียน
บทสุนทรพจน์ในเรื่อง กฎแห่งกรรม นั้น เป็นการเล่าเรื่องที่เปรียบเทียบตามความเป็นจริง มีลำดับ
ขั้นตอนการนำเสนอ มีการยกตัวอย่างให้เห็นจริงตามความเป็นจริงของเรื่อง

^{๒๔}พระอาจารย์สุเทพ สุเทโว, *บทสุนทรพจน์บรรยายธรรมทั่วไป ๒๕๔๓-๔๗*, (ราชบุรี : ศูนย์
ยุวาทคิลป์ วัดพระศรีอารย์, ๒๕๔๓-๔๗), หน้า ๕๘.

จึงพอสรุปได้ว่า ส่วนบทนำหรือการเกริ่นนำ ของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุธะเทโว นั้น ผู้วิจัยพบว่า การเขียนบทนำของท่านนั้น ส่วนใหญ่ท่านจะนำด้วยบทกลอน สุภาษิต คำคมที่ได้ จากพุทธพจน์ พุทธวจนะ เป็นส่วนใหญ่ โดยการเรียบเรียงร้อยถ้อยคำเป็นร้อยแก้ว เป็นบทกลอน บทกวีต่าง ๆ ซึ่งมีความไพเราะ งดงาม ทำให้เกิดความซาบซึ้ง ก็นใจ โดยท่านได้ยึดหลักการเขียนต้นที่ดี คือ เริ่มเร่งเร้า ให้จูงใจ ได้แก่ พาดหัวข่าว, กล่าวคำถาม, ความสงสัย, ให้เริ่มเรื่อง, เชิงกวี และวลีสุภาษิต

(ข) ว่าด้วยส่วนเนื้อเรื่อง...เรื่องรู้รอบ...เข้าใจ...

เนื้อเรื่อง เป็นใจความส่วนใหญ่ของเรื่อง ก่อนที่จะเขียน ผู้เขียนจะต้องวางโครงเรื่อง เอาไว้ก่อน โดยเรียงลำดับความคิดให้เป็นไปตามขั้นตอน แล้วเขียนขยายความออกไปทีละตอน เมื่อจบตอนหนึ่ง ๆ ก็ขึ้นย่อหน้าใหม่

จะเห็นได้ว่าในการเขียนแต่ละเรื่องนั้น ท่านพระอาจารย์สุเทพ สุธะเทโว ได้มีการวาง โครงเรื่องต่าง ๆ ไว้ก่อน และได้ลำดับความคิดไว้เป็นขั้นเป็นตอน พร้อมทั้งอธิบายขยายความ ในเรื่องนั้นโดยให้เห็นถึงความสัมพันธ์ต่าง ๆ และสามารถเชื่อมโยงหัวข้อธรรมกับเนื้อเรื่องที่เขียน ได้เป็นอย่างดี โดยยึดหลัก ดังนี้

๑. แต่ละย่อหน้าต้องมีใจความสำคัญเพียงอย่างเดียว
๒. ต้องมีความสัมพันธ์ภายในย่อหน้า
๓. ทุก ๆ ย่อหน้าต้องมีการส่งทอดเนื้อความกันเป็นอย่างดี
๔. รู้จักเน้นในส่วนที่สำคัญ ให้รายละเอียดด้วยประโยคขยาย
๕. มีเนื้อความเข้มข้นเต็มไปด้วยสาระ และมีหลักฐานน่าเชื่อถือ
๖. ต้องเขียนให้มีความชัดเจน ถูกต้อง มีเหตุผล และมีความคิดดี

ยกตัวอย่าง เช่น ในเรื่อง “พระพรหมของลูก”^{๒๙} มีเนื้อความสำคัญ ดังนี้

ใจทุกดวงของลูกทุกคน ถูกกล่อมเกลามาจากพระพรหมที่บ้าน ให้สำนึกรู้จักทำดี หนีชั่ว กลัวกิเลส มนุษย์จึงเป็นปฏิมากรรมที่มีจิตวิญญาณ เป็นจิตรกรรมที่มีลมหายใจ ถูกออกแบบ

^{๒๙} พระอาจารย์สุเทพ สุธะเทโว, *บทบรรยายธรรม วิสาขบูชา ๒๕๔๕*, (ราชบุรี: ศูนย์ยุวาทศิลป์ วัดพระศรีอารีย์, ๒๕๔๕), หน้า ๔๐.

มาจากธรรมชาติ ถูกอบรมจากพ่อแม่อย่างวิเศษสุดกว่าศิลปะแขนงใด ๆ ในโลกทั้งสิ้น พ่อกับแม่ จึงเป็นพระพรหมของลูก เพราะว่าท่านได้ตั้งอยู่ในพรหมวิหาร^{๓๐} ๔ ประการ ดังนี้

๑. เมตตา มีความปรารถนาดีที่จะให้ลูกอยู่เป็นสุข ความเมตตานี้ พระท่านเปรียบ เป็นดังหลังคาโลก ที่จะมุงโลกให้ร่มเย็น พ่อแม่ได้สอนลูกให้เป็นคนดี ไม่ใช่เพียงเพื่อประโยชน์สุข ของครอบครัวเพียงอย่างเดียว แต่ท่านยังมุ่งถึงการผลิตสมาชิกที่ดีให้แก่สังคมอีกด้วย ด้วยดวงใจ แห่งความเมตตา มิใช่เป็นนามธรรมที่หยุดอยู่กับที่เท่านั้น แต่ได้ผลักดันการกระทำของท่าน ให้แปรเป็นปัจจัย ๔ ในการหล่อเลี้ยงร่างกาย แปรเป็นความดีในการหล่อหลอมดวงใจ แปรเป็นความรู้เพื่อหล่อเลี้ยงทางมันสมอง

๒. กรุณา ความสงสาร ไม่ปรารถนาเห็นลูกอยู่ในทะเลแห่งความทุกข์ ลอยคอบอยู่ใน กระแสแห่งน้ำตา กลืนกินบอระเพ็ดขมแห่งความเสียใจ ตรอมตรมด้วยพิษไข้แห่งความผิดหวัง สิ่งที่ท่านทำได้ปลุกให้ทำในสิ่งที่ชอบ ปลอดภัยในสิ่งที่ทำให้ช้า การให้กำลังใจของท่านดุจโอสถ ขนานวิเศษที่ทำให้ลูกหายตรมจากพิษไข้แห่งความผิดพลาด เหมือนแหวกม่านเมฆให้ท้องฟ้าสว่าง เหมือนบ่งเสี้ยนออกจากมือ ท่านมีความกรุณา ลูกทุกคนจึงกล้าสารภาพความอ่อนแอให้ท่าน ได้รับความรู้ และท่านเท่านั้นที่จะให้กำลังใจเราดีที่สุดใน

๓. มุทิตา พลอยยินดี ในความก้าวหน้าและความสำเร็จของลูก ไม่มีความรู้สึกใดทำให้ พ่อแม่ตื่นเต้นเท่าที่รับรู้ข่าวลูกสอบได้คะแนนดี เข้าเรียนต่อได้สำเร็จ รวมความเจ็บปวดใด ๆ มา รวมกัน ก็ไม่เจ็บปวดเท่ากับเมื่อรู้ข่าววันแรกที่ลูกติดยา ความสำเร็จของลูกเพียงนิด แต่กลับมีความหมายยิ่งใหญ่ในจิตใจของพ่อแม่

บทเพลงที่ไพเราะย่อมสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ศิลปินผู้ขับร้อง ผู้ฟังชื่นชอบ
บทกลอนที่ไพเราะย่อมสร้างความภาคภูมิใจให้แก่กวีผู้แต่ง ผู้อ่านชื่นชม
แต่คนดีย่อมสร้างความภาคภูมิใจให้แก่พระพรหมผู้สร้าง สังคมรอบข้างชื่นใจ

๔. อุเบกขา คือ การวางจิตเป็นกลาง เข้าไปเพ่งมองอย่างใจจดใจจ่อ ฝ้าติดตาม พฤติกรรมและเพาะเลี้ยงมโนธรรมให้แก่ลูก โดยรับรู้ความเป็นจริงว่าเมล็ดมะขามแม้แกะออกจากฝักเดียวกัน เมื่อมาเพาะเป็นต้นยังแตกกิ่งก้านสาขาต่างกัน ท่านไม่เคยคาดคั้นให้ทุกคน ฉลาดเท่ากัน ท่านวางจิตเป็นอุเบกขา คือ ไม่หลงไหลได้ปลื้มกับลูกที่เก่ง อ่อนเพลียละเหี่ยใจ กับลูกที่ไม่เก่ง ขอให้เป็นคนดีได้เท่านั้นท่านก็พอใจแล้ว

^{๓๐}ที่.ม. (ไทย) ๑๐/๑๘๔/๒๒๕, ที่.ป.า. (ไทย) ๑๑/๒๒๘/๒๓๒, อภิ.สง. (ไทย) ๓๔/๑๙๐/๗๕, วิสุทธ. (ไทย) ๒/๑๒๔.

จะเห็นได้ว่า ในส่วนของเนื้อหาของบทสนทนาของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว นั้น ในแต่ละย่อหน้าจะมีใจความสำคัญเพียงอย่างเดียว เช่น เมตตา ก็เขียนเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับเรื่องเมตตา ซึ่งมีความเด่นชัดในเนื้อหาที่เขียนมีความสัมพันธ์ภายในย่อหน้า

นอกจากนี้ยังพบว่า ทุก ๆ ย่อหน้ามีการส่งทอดเนื้อความกันเป็นอย่างดี เช่น กล่าวถึงความเมตตาแล้ว ก็ส่งทอดเนื้อความเรื่องความกรุณา มุทิตา อุเบกขา เชื่อมต่อกันได้เป็นอย่างดี และในเนื้อเรื่องที่เขียนนั้น ท่านได้เน้นถึงส่วนที่สำคัญ ให้รายละเอียดด้วยประโยคขยายให้เห็นถึงความชัดเจน เช่น ความเมตตาที่พระท่านเปรียบเป็นดังหลังคาโลก ที่จะมุงโลกให้ร่มเย็น พ่อแม่ได้สอนลูกให้เป็นคนดี ไม่ใช่เพียงเพื่อประโยชน์สุขของครอบครัวเพียงอย่างเดียว แต่ท่านยังมุ่งถึงการผลิตสมาชิกที่ดีให้แก่สังคมอีกด้วย เป็นประโยคที่ขยายความที่แสดงความเด่นชัดมากขึ้น

ตัวอย่าง ในเรื่อง “พ่อคือพระในดวงใจ”^{๑๑} มีใจความสำคัญ ดังนี้

พระพุทธองค์ตรัสว่า บิดา คือ พระอรหันต์ของลูก มือซ้ายขวาของพ่อ คือ พระหัตถ์ของพระพรหมที่คอยประดิษฐ์กรรมชีวิตลูกให้งดงาม ดวงตาของพ่อคือดวงตาของพระอรหันต์แห่งองค์เทพารักษ์ ที่คอยสอดส่องลูกด้วยความห่วงใย ดวงใจของพ่อคือดวงใจของพระอรหันต์ที่รักลูกด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม คำสอนของพ่อคือคำกวีเอกของโลก ถ้าโลกนี้ขาดพ่อที่ชี้แนะแนวทางสังคมย่อมมืดมัว ครอบครัวยังมีมืดมิด ชีวิตย่อมมืดมน

พ่อจึงเป็นบุคคลที่สำคัญที่โลกยกย่องว่าเป็นพระเวสสันดรองค์ที่สองของมนุษยโลก ท่าน คือ พระประจำบ้านที่ลูกทุก ๆ คน ต้องรู้จักกตัญญูตอบแทนพระคุณต่อท่าน

ท่านเป็นพระประจำบ้านเพราะท่านให้วัดอุทยาน คือ ปัจจัย ๔ ในการดำรงชีวิตเงินทุกบาท ข้าวทุกคำ น้ำทุกขัน ที่พ่อต้องบากบั่นเพื่อหามาให้ลูก หยาดเหงื่อของพ่อแต่ละหยด คือ อนาคตของลูก

ท่านเป็นพระประจำบ้านเพราะมีวิทยาทาน คือ ให้ความรู้การศึกษาเล่าเรียน เพราะรู้อะไรไม่รู้วิชา ถ้ามีสติปัญญาเป็นอาวุธก็จะสิ้นสุดปัญหา ถ้ามีอาวุธเป็นสติปัญญา ปัญหาจะไม่สิ้นสุด

^{๑๑}พระอาจารย์สุเทพ สุเทโว, บทประกวดบรรยายธรรม วิชาบุขุชา ๒๕๔๓, (ราชบุรี: ศูนย์ยุวาทศิลป์ วัดพระศรีอารีย์, ๒๕๔๓), หน้า ๔๐.

ท่านเป็นพระประจำบ้านเพราะให้กัลยาณมิตรเป็นทาน คือ ให้ความเป็นมิตรที่มีความรักเหนือกว่าความรัก คนอื่นเห็นเรามีประโยชน์มากก็รักมาก มีประโยชน์น้อยก็รักน้อย ไร้ประโยชน์ก็ไร้รัก ความรักของพ่อเป็นความรักที่ปราศจากเงื่อนไข ไร้ข้อต่อรองใด ๆ ทั้งสิ้น

ท่านเป็นพระประจำบ้านเพราะให้อภัยทาน คือ ฆ่าไม่ตาย ชาติไม่ขาย เพราะเลือดยอมข้นกว่าน้ำ ความรักของคนอื่นที่ว่าสุดซึ้ง ยังไม่ลึกซึ้งเท่ากับความรักของพ่อ โกรธไม่นาน เกลียดไม่ลง พ่อยังคงให้อภัยเสมอ

ท่านเป็นพระประจำบ้านเพราะให้ธรรมทาน คือ สอนให้รู้จักการดำรงชีวิต คิดทางดีหนีทางชั่ว กลัวต่อบาป กลัวต่อบุญ บุญคุณต้องทดแทน แค้นต้องอภัย ถ้าลืมได้เป็นดีที่สุด

ท่านเป็นพระประจำบ้านเพราะให้สรรพทาน คือ สรรพสิ่งที่เป็นสิ่งเจริญงอกงามในชีวิตของคุณ พ่อให้เวลาให้โอกาส ให้หลักฐานการงาน พระคุณพ่อแน่นหนัก

ท่านเป็นพระประจำบ้านส่วนตัวที่ลูกต้องกราบไหว้บูชาและยึดมั่นกตัญญูตอบแทนคุณ สมดังพุทธภาษิตที่ว่า นิमितฺตํ สาธุ รูปานํ กตญฺญกตเวทิตา ความกตัญญูกตเวทิตา เป็นเครื่องหมายของคนดี นักปราชญ์ท่านไว้ว่า ความกตัญญูนอกจากจะเป็นคุณธรรมที่ยิ่งใหญ่แล้ว ยังเป็นมารดาของคุณธรรมทั้งปวง ความดีทั้งหลายย่อมความดีเป็นรากแก้ว

ผู้วิจัยเห็นว่า การดำเนินเรื่องการเขียนบทสุนทรพจน์ในเรื่อง “พ่อคือพระในดวงใจ” ของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว นี้ มีการสอดแทรกเนื้อความในเรื่องได้เป็นลำดับ เป็นขั้นตอน ทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจ น่าติดตาม เช่น พ่อเป็นบุคคลที่สำคัญที่โลกยกย่องว่าเป็นพระเวสสันดรองค์ที่สองของมนุษย์โลก ท่าน คือ พระประจำบ้านที่ลูกทุก ๆ คน ต้องรู้จักกตัญญูตอบแทนพระคุณต่อท่าน ท่านเป็นพระประจำบ้านเพราะท่านให้วัดอุทยาน เพราะมีวิทยาทาน เพราะให้กัลยาณมิตรเป็นทาน เพราะให้อภัยทาน เพราะให้ธรรมทาน เพราะให้สรรพทาน

ตัวอย่าง ในเรื่อง “คำสอนของพ่อ”^{๗๒} มีเนื้อความว่า

พ่อ คือ ผู้สร้างความสำเร็จก้าวหน้าให้แก่ครอบครัวและแก่โลก พ่อเปรียบพร้อมด้วยบทบาท บท แปลว่า หลักปฏิบัติ บาท แปลว่า การก้าวไปตามหลักปฏิบัติ วิจิตรกรรมใดที่ว่างมดด้วยลายเส้นสาย แต่ความงดงามเหล่านั้นยังเป็นรองประดิษฐ์กรรมทางจิตวิญญาณ

^{๗๒} พระอาจารย์สุเทพ สุเทโว, **ประกวดบรรยายธรรม วิสาขบูชา ๒๕๔๔**, (ราชบุรี: ศูนย์ยุวาทศิลป์ วัดพระศรีอารย์, ๒๕๔๔), หน้า ๓.

ที่พ่อได้เสริมสร้างไว้แก่โลกมนุษย์ นั่นคือทรัพยากรที่มีเลือดเนื้อ อันได้แก่ลูกหญิงชายทั้งหลาย
ทุกทางที่พ่อนำ ทุกคำที่พ่อสอน ล้วนแต่อุดมด้วยความบริสุทธิ์ ความเมตตา และภูมิปัญญา
ในจิตใจพ่อ พ่อสอนให้ลูกตั้งมั่นในทิวสิริธรรมมีกตัตถประโยชน์^{๗๓} ๔ ประการ คือ

๑. พ่อสอนให้มีภูมิจิตสัมปทา คือ ถึงพร้อมด้วยความขยันหมั่นเพียรเล่าเรียนศึกษา
พ่อสอนว่า เขียวคืออาวุธของเสือ งาคืออาวุธของช้าง พิษคืออาวุธของงู แต่ความรู้คืออาวุธ
ของคน ไฟที่ซ่อนอยู่ในไม้ขีดไฟ เปรียบเหมือนปัญญาดีอันมีค่าที่มีอยู่ในคน แต่ยังไม่ถูกจุดขึ้นมา
ใช้เท่านั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่มนุษย์ทุกคนจะต้องรู้จักจุดดวงประทีปแห่งดวงปัญญาของตนเอง
ผู้ที่ขยันอยู่เป็นนิจ ชีวิตย่อมไม่เสื่อม

๒. พ่อสอนให้มีอารักขสัมปทา หมายถึง การรู้จักรักษาทรัพย์ รู้จักรักษาความดีของตน
รักษาความรู้ ทบทวนการเรียนอยู่เสมอ ยิ่งในวัยเด็กจำเป็นที่จะต้องรักษามารยาทของตนเอง
ไว้ให้ดี อย่าเป็นคนที่ดีด้านและดีดิ่ง พ่อสอนให้รู้จักรักษาความดี คือ มีกายอ่อนนุ่ม วาจา
อ่อนหวาน จิตใจอ่อนโยน

๓. พ่อสอนให้มีกัลยาณมิตรตตา คือ คบเพื่อนดี เพื่อนย่อมเป็นพาหนะที่จะนำมาซึ่ง
ความเจริญและความเสื่อม ธรรมชาติของวัยรุ่นทำอะไรมักใจเร็ว ต้องการการยอมรับโดยเร็ว
ต้องการการยอมรับโดยไว ธรรมชาติของผู้ใหญ่มักยอมรับอะไรยาก ธรรมชาติของเด็กและผู้ใหญ่
มักไม่ตอบรับกัน สิ่งที่เด็กคาดหวังต้องการให้สังคมยอมรับ กับการยอมรับของสังคมไม่ลงตัวกัน
จึงทำให้เด็กแสวงหาการยอมรับจากเพื่อนเป็นเรื่องที่ทำได้ง่าย โดยที่เด็กด้วยกันก็ไม่รู้จักแยกแยะ
ผิดชอบชั่วดี การคบเพื่อนดีชีวิตจึงเป็นมงคล

๔. พ่อสอนให้มีสมชีวิตา คือ เลี้ยงชีวิตเป็น หมายถึง การดำเนินชีวิตในแต่ละวัน
ต้องเป็นอยู่ด้วยความไม่ประมาท อย่าให้ความเกียจคร้านมาแย่งชิงเวลาจากเรา เวลาที่ได้มา
คือ ชีวิตที่เสียไป เมื่อล้มลงไปอย่างน้อยควรให้ญาติติดมือมาบ้าง เวลาที่เสียไปควรได้ทักษะ
ประสบการณ์ติดตัวมาบ้าง จึงได้ชื่อว่าใช้ชีวิตเป็น

ผู้วิจัยพบว่า การดำเนินเรื่องในการเขียนบทสุนทรพจน์ เรื่อง “คำสอนของพ่อ” ของ
ท่านพระอาจารย์สุเทพ สุธะวโร นั้น มีเนื้อความเข้มข้นเต็มไปด้วยสาระ และมีหลักฐานน่าเชื่อถือ
เช่น พ่อสอนให้ลูกตั้งมั่นในทิวสิริธรรมมีกตัตถประโยชน์ ๔ ประการ คือ พ่อสอนให้มีภูมิจิตสัมปทา
คือ ถึงพร้อมด้วยความขยันหมั่นเพียรเล่าเรียนศึกษา พ่อสอนให้มีอารักขสัมปทา หมายถึง การ

^{๗๓}ที่.ป.า. (ไทย) ๑๑/๒๒๘/๒๒๗, อภ.สง. (ไทย) ๓๔/๘๔๐/๓๒๗.

รู้จักรักษาทรัพย์ รู้จักรักความดีของตน รักษาความรู้ ฟอสอนให้มีกัลยาณมิตรตา คือ คบเพื่อนดี ฟอสอนให้มีสมชีวิตา คือ เลี้ยงชีวิตเป็น เป็นต้น

ตัวอย่างการเขียนบทสุนทรพจน์ในเรื่อง “กฎแห่งกรรม” เช่น

กฎแห่งคณิตศาสตร์ให้ผลตายตัวเช่นใด กฎแห่งกรรมก็ให้ผลตายตัวเช่นนั้น ข้อนี้เปรียบได้กับความหายนะที่ยิ่งใหญ่ของชีวิตของมนุษย์ ล้วนถูกเพาะบ่มมาจากเมล็ดแห่งความชั่วเมล็ดเล็ก ๆ ความสำเร็จที่ยิ่งใหญ่ของชีวิตล้วนถูกเพาะบ่มมาจากเมล็ดแห่งความดีเมล็ดเล็ก ๆ กรรมดี กรรมชั่วย่อมมีวิวัฒนาการอยู่ในตัวของตัวเอง

เมล็ดมะขามแห้งไม่มีความเปรี้ยวเลยแม้แต่นิดเดียว แต่เมื่อนำไปเพาะเป็นต้นจนออกฝัก ทำไม่จึงเปรี้ยวได้ ความเปรี้ยวมาจากไหนกันครับ ความเปรี้ยวมาจากสายพันธุ์ที่ซุกซ่อนอยู่ในเมล็ดครับ เปรียบเหมือนกรรมดี กรรมชั่วที่ซุกซ่อนอยู่ในใจมนุษย์ตั้งแต่อดีตวันเวลาจะเพาะบ่มกรรมดีกรรมชั่วเหล่านั้น เมื่อถึงกาลย่อมออกฝักออกผลเป็นรสหวานรสเปรี้ยวไปตามชนิดของกรรม

กฎแห่งกรรมจึงไม่มีวันสูญหายไปจากชีวิต ด้วยเหตุนี้ เราจึงละกรรมชั่วสร้างกรรมดี ด้วยการปฏิบัติตามหลักพรวาจาธรรม^{๓๔} ๔ ประการ ดังนี้

๑. มีสัจจะ คือ ความจริง ทำให้เป็นมนุษย์จริง กล่าวต่อสู้กับสิ่งเท็จ ปฏิเสธมามีอุดมการณ์ที่แน่วแน่จริงใจต่องาน โดยถือว่า งานไม่เคยทำลายคน การทำงานหนักคือดอกไม้งามของชีวิต น้ำเหลืองที่ออกเพราะทำงานสับสนแผ่นดิน ไม่พ่นน้ำฝน ทำในสิ่งที่คนอื่นทำได้ยาก ทนในสิ่งที่คนอื่นทนไม่ได้ จริงใจต่อหน้าที่ เพราะหน้าที่สำคัญกว่าหน้าตา หน้านอกบอกความสดใส หน้าในบอกความดี หน้าที่บอกความรับผิดชอบ ผู้มีสัจจะคือผู้สร้างกรรมดี

๒. มีทมะ คือ รู้จักข่มใจ เราข่มใจหรือใจข่มเรา ข่มใจตนเอง ให้ทนทานในคำขมไม่ทุกข์ท้อในคำเย้ย วางจิตเฉยในคำหยาม และฝึกฝนพัฒนาจิตใจให้ยอมรับความเปลี่ยนแปลงของโลก ไม่ไหลตามแรงโลก ไม่โยกตามแรงยั่ว ไม่ชั่วตามแรงบาป สิ่งที่ถูกฝึก ไม้ที่ถูกตัด ภาพที่ถูกแค้น ไม้ดังงามเท่ากับการฝึกใจตนเอง การข่มใจตนเองได้จึงเป็นการสร้างกรรมดี

๓. มีขันติ คือ ความอดทน ความอดทนมีรสที่ขมขื่นในเบื้องต้น แต่มีผลหวานชื่นในภายหลัง อาย่อมแพ้ต่ออุปสรรค ว่าวที่ขึ้นสูงเพราะต่อสู้กับกระแสลม ปลาที่ไม่ตกทะเลตาย

^{๓๔} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๘๔๕/๓๑๖, ช.สุ. (ไทย) ๒๕/๓๑๑/๓๖๑.

หมดที่ปากอ่าว เพราะสู้กับกระแสน้ำ คนต้องสู้กระแสน้ำอุปสรรค กระแสน้ำพิสูจน์สมรรถภาพของปลา กาลเวลาพิสูจน์คุณภาพของรัก อุปสรรคพิสูจน์ศักยภาพของคน คนอดทนจะเอาเคราะห์เป็นโอกาส คนขลาดจะเอาโอกาสเป็นเคราะห์

๔. มีจาคะ คือ รู้สละ รู้ปล่อยวางอารมณ์ที่ขุ่นมัว ไม่แบกในลาภไม่หอบในยศ ไม่ถูกกดด้วยความดี ไม่ถูกขี้ด้วยความยินร้าย ขึ้นชื่อว่าแบกหาม ย่อมหนักทั้งสิ้น จะแบกคนเกลียดก็หนัก จะแบกคนรักก็เหนื่อย ถ้าปล่อยวางเสียได้จะเบาสบาย อารมณ์ดีอารมณ์ร้ายก็ให้เราน้ำหนักเท่ากัน ปล่อยวางได้สบายที่สุด การมีจาคะทำให้เราหลุดพ้นจากกรรมชั่วได้^{๗๕}

กฎแห่งกรรม แปลว่า กฎแห่งการกระทำซึ่งจะส่งผลทันทีและส่งผลตามมาอีกเป็นช่วงระยะ เมื่อเอาหินปาลงน้ำ เมื่อยามหินกระทบน้ำ ย่อมปรากฏเสียงดังทันที น้ำเริ่มกระเพื่อมจากวงแคบกระจายไปเป็นวงกว้าง กรรมที่กระทำไปจากตัวเราไม่ว่าจะดีหรือชั่ว ตนเองย่อมได้รับก่อนใคร แล้วกระจายวงกว้างไปสู่ครอบครัวและประเทศชาติ ผลไม่ได้เกิดขึ้นมาลอย ๆ ต้องเกิดมาจากเหตุเสมอ มนุษย์ต่างเป็นสหกรรมซึ่งกันและกัน กรรมของเราย่อมเกิดแก่ตัวเราและส่งผลกระทบไปต่อผู้อื่น กรรมของเขาย่อมเกิดแก่ตัวของเขาและโยงโยมาสู่ตัวเราอันเป็นกฎสัมพันธภาพซึ่งมีอาจปฏิเสธได้

งูต้องกินกบ นกต้องกินงู นายพรานก็จ้องยิงนก ในขณะเดียวกันมีทั้งผู้ถูกล่าและไล่ล่า ด้วยเหตุนี้พระพุทธองค์ จึงตรัสว่า กรรมชั่วอย่าทำเลยจะดีกว่า พระองค์จึงสอนให้ละกรรมชั่ว ด้วยการละชั่ว สอนให้สร้างกรรมดี ด้วยการทำดี สอนให้อยู่เหนือกรรม ด้วยการชำระจิตให้บริสุทธิ์ผ่องใส^{๗๖} ดังนี้

๑. ต้องละชั่ว “เกิดเป็นคนหากไม่ทำความดี ก็เปิดโอกาสให้ความชั่วบุกรุกเข้ามาในชีวิต” การทำความชั่วแม้ครั้งเดียวย่อมเปิดประตูให้ความชั่วอีกหลาย ๆ ครั้งตามมา ความสงบสุขของแผ่นดินจึงไม่เกิดจากการปรากฏตัวของคนดี แต่ความสงบสุขของแผ่นดินเกิดเพราะการไม่ปรากฏตัวของคนชั่วต่างหาก ชีวิตของคนเราไม่ใช่ตัวหนังสือนี้ก็อยากจะเขียนเมื่อไรหรือลบเมื่อไรก็ได้ ซอล์ที่ลบออกยากที่สุดในโลก คือ บาปที่ฝังอยู่ในจิตใจ หมึกที่ขีดออกยากในชีวิต คือ ความเห็นแก่ตัว ความชั่วเพียงครั้งเดียวลบความดีร้อยครั้งออกได้ แต่ทำดีร้อยครั้งลบความชั่วที่ทำไว้ครั้งเดียวไม่ได้ พระพุทธองค์ตรัสว่า ความชั่วอย่าทำเลยจะดีกว่า ชาวพุทธ

^{๗๕} พระอาจารย์สุเทพ สุธะวชิร, บทสุนทรพจน์บรรยายธรรมทั่วไป ๒๕๔๓-๔๗, (ราชบุรี : ศูนย์ยุวาทศิลป์ วัดพระศรีอารย์, ๒๕๔๓-๔๗), หน้า ๖๗.

^{๗๖} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๕๔/๕๗, ชุ.ธ. (ไทย) ๒๕/๒๔/๓๙.

ที่สมบูรณ์ต้องปฏิเสธต่อบาป ปฏิบัติต่อบุญ มหาสมุทรแห่งความชั่วร้ายฝั่ง การกลับใจนั้นแหละ คือฝั่ง ทำไมใคร่บ่ต้องสร้างกองขยะไว้ในใจของเรา ทำไมใคร่บ่ต้องตั้งระเบิดเวลาให้แก่ชีวิตของเรา

๒. ต้องทำดี หมายถึง การทำดี พุทธดี คิดดี ทำดีโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ทำดีโดยไม่ถือดี ไม่อวดดี แม้จะเป็นการปิดทองหลังพระ ก็ยังดีกว่าคนที่ลอกทองพระ เพราะทำให้เหลืออง ทั้งองค์ ยึดถือศีล^{๗๗} & ประจําใจ

ศีล ๕ จะช่วยให้มีเมตตาจิต มีสิทธิ์ในของของตน เป็นคนรักผัวรักเมีย ไม่เสื่อมเสีย เรื่องพูดจา มีปัญญาไม่ประมาท ความอึดใจที่ทำดี เป็นความอึดใจที่ยาวนานกว่าอาหารมื้อไหน ๆ เป็นความอึดใจข้ามภพชาติ ฝึเสื่องามเพราะปิก ดาวงามเพราะประกาย ไก่งามเพราะขน คนงามเพราะความดี ความสวยย่อมบิบนหนี แต่ความดีย่อมติดนาน

๓. ต้องชำระจิตของตนเองให้สว่างให้สงบ ลมย่อมพัดไฟให้ดับได้และติดได้ฉันใด ดวงใจย่อมพัดพาคนให้ดีให้ชั่วได้ฉันนั้น ธรรมชาติของจิตนั้น จะขึ้นชอบเมื่อถูกชม จะขึ้นชมนเมื่อถูกช่ง ถือมั่นในสิ่งที่ชั่ว ถือตัวในสิ่งที่ดี พระท่านสอนว่า การยึดมั่นในความชั่วและความดี ก็กาลิพอ ๆ กัน พระพุทธศาสนาจึงสอนให้ทำจิตให้สะอาดอยู่เหนืออารมณ์ดีและอารมณ์ชั่ว การยึดติดในอารมณ์ดี ก็เปรียบเหมือนการหาน้ำใส การยึดติดในอารมณ์ชั่ว ก็เหมือนกับการหาน้ำขุ่น จะน้ำใสหรือน้ำขุ่นก็หนักพอ ๆ กัน ถ้าปล่อยวางจากอารมณ์ต่าง ๆ ได้ จิตใจย่อมเบาสบาย^{๗๘}

มนุษย์มีกรรมเป็นกำเนิด ธรรมชาติได้ให้ความเกิดมาหนึ่งครั้ง ชีวิตที่เหลืออยู่กระทั่งตาย เราต้องดำเนินชีวิตด้วยตนเอง การเกิดจึงเป็นสูตร การใช้ชีวิตจึงเป็นศิลป์ โดยมีกฎแห่งกรรมเป็นศาสตร์ให้เล่าเรียนและปฏิบัติ

มนุษย์มีกรรมเป็นเผ่าพันธุ์และพวกพ้อง คือ ทรัพย์เป็นมิตรตามส่งได้แค่โรงพยาบาล ญาติเป็นมิตรตามส่งได้แค่เชิงตะกอน แต่กรรมเป็นมิตรนิรันดรตามไปส่งได้ทุกสังสารวัฏ

มนุษย์มีกรรมเป็นที่พึ่งพาอาศัย กรรมชั่วจะมีราศี กรรมดีจะมีราคา

มนุษย์มีกรรมเป็นทายาท สร้างกรรมดีย่อมได้ผลดี เหมือนมีลูกดีอภิชาติบุตร สร้างกรรมชั่วย่อมได้รับผลชั่วเหมือนอวชาตบุตร ความชั่วก็ไม่มี ความดีก็ไม่ปรากฏ เหมือนอนุชาตบุตร

^{๗๗}ที่.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๘๖/๒๔๗, อภ.ปญจก. (ไทย) ๒๒/๑๗๒/๒๒๗; ๒๖๔/๓๐๗, อภ.วิ. (ไทย) ๓๕/๗๖๗/๓๘๘.

^{๗๘}พระอาจารย์สุเทพ สุธะวชิ, **บทสุนทรพจน์บรรยายธรรมทั่วไป ๒๕๕๓-๕๗**, (ราชบุรี: ศูนย์ยุวาทศิลป์ วัดพระศรีอารย์, ๒๕๕๓-๕๗), หน้า ๕๘.

พระพุทธองค์ตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เรากล่าวว่าเจตนาเป็นกรรม เพราะมนุษย์มีความโลภ โกรธ หลง อยู่ในใจ จึงมีเจตนาในการกระทำผิด โดยไม่คิดถึงกฎแห่งกรรม เพราะหลงผิดคิดว่าโลกเป็นของเรา แท้จริงโลกมิได้เป็นของเรา แต่เราต่างหากที่เป็นของโลก เพราะวันสุดท้ายโลกจะกลืนกินเราได้พื้นธรณี ชาวพุทธต้องเว้นอกุศลกรรมบถ กำหนดธรรมปฏิบัติ ดังนี้

๑. รักษาศีล ศีล^{๙๙} ๕ ผู้ใดปฏิบัติยอมมีอานิสงส์ ดังนี้ คือ ไม่มีกระทรวงสาธารณสุขชาติใดในโลกนี้ จะรักษาสวัสดิภาพชีวิตมนุษย์ได้ดีเท่ากับศีลข้อที่ ๑, ไม่มีกระทรวงมหาดไทยชาติใดในโลก จะคุ้มครองสวัสดิภาพทรัพย์สินของมนุษย์ได้ดีเท่ากับศีลข้อที่ ๒, ไม่มีสำนักงานสวัสดิการสังคมและครอบครัวของชาติใดในโลก จะให้ความมั่นคงต่อสวัสดิภาพครอบครัวของมนุษย์ได้ดีเท่ากับศีลข้อที่ ๓, ไม่มีสัญญาประชาคมชาติใดในโลก จะปกป้องไม่ให้มนุษย์ถูกหลอกลวงได้ดีเท่ากับศีลข้อที่ ๔, ไม่มีหนังสือปรัชญาใดใดในโลก จะปกป้องสติสัมปชัญญะได้ดีเท่ากับศีลข้อที่ ๕

๒. เจริญสมาธิ คือ การทำจิตใจให้มั่นคง ไม่ถูกดึงเพราะรัก ไม่ถูกผลักเพราะชัง ไม่เร่าร้อนในคำดำ ไม่เรงรำในคำชม หลับตาแล้วตื่นใน ดีกว่าหลับในแล้วตื่นนอก

๓. อบรมปัญญา ให้รู้เท่าทันสภาวะจิตใจของตนเอง มีความฉลาดในการดำเนินชีวิต ใช้ความรู้ควบคู่กับการยับยั้งชั่งใจ มีความรู้แต่ขาดการยับยั้งชั่งใจก็เหมือนรถที่ขาดห้ามล้อ มีความยับยั้งชั่งใจ แต่ขาดความรู้ก็เหมือนกับรถที่ขาดน้ำมัน เดินในสิ่งที่ควรเดินคือผู้กล้า เดินในสิ่งที่ควรหยุดคือผู้ดีอันรู้วัน หยุดในสิ่งที่ควรเดินคือผู้เกียจคร้าน หยุดในสิ่งที่ควรหยุดคือผู้มีปัญญา ผู้ใดบำเพ็ญไตรสิกขาได้ถึงพร้อมจนบรรลุถึงพระนิพพาน คือ สะอาด สว่าง สงบ ผู้นั้นจะอยู่เหนือกรรม พระพุทธศาสนาไม่ได้สอนลัทธิตัดกรรม ไม่ได้สอนลัทธิล้างบาป ไม่ได้สอนลัทธิอ่อนนอบนวงสรวง ไม่ได้ให้เชื่อเรื่องฤกษ์ดียามดี แต่สอนให้เชื่อเรื่องกฎแห่งการกระทำของตนเอง คิดดียอมดี คิดชั่วยอมชั่ว เมื่อกินข้าวเองยอมอิมเอง เมื่อเรียนเองยอมรู้เอง เมื่อทำงานยอมได้งาน

หลักกฎแห่งกรรมในพระพุทธศาสนา จึงได้ผลเป็นปฏิริยาตอบสนองทันที เป็นหลักวิทยาศาสตร์ที่เหนือกว่าวิทยาศาสตร์^{๙๐}

^{๙๙}ที่.ป.า. (ไทย) ๑๑/๒๕๖/๒๕๗, อง.ป.ญ.จ.ก. (ไทย) ๒๒/๑๗๒/๒๒๗; ๒๖๔/๓๐๗, อภ.วิ. (ไทย) ๓๕/๗๖๗/๓๔๘.

^{๙๐}พระอาจารย์สุเทพ สุเทโว, **ประกวดบรรยายธรรม วิสาขบูชา ๒๕๔๔**, (ราชบุรี: ศูนย์ยุวาทศิลป์ วัดพระศรีอารีย์, ๒๕๔๔), หน้า ๑๑.

จากตัวอย่างการเขียนบทสุนทรพจน์ เรื่อง “กฎแห่งกรรม” ของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว จึงพอสรุปได้ว่า ในการเขียนส่วนเนื้อหาหรือการดำเนินเรื่องนั้น ท่านมีวิธีการดำเนินเรื่องที่น่าสนใจ คือ ในแต่ละย่อหน้านั้นจะเนื้อหาที่มีใจความสำคัญเพียงอย่างเดียว มีความสัมพันธ์กันภายในย่อหน้า และทุก ๆ ย่อหน้าจะมีการส่งทอดเนื้อความกันเป็นอย่างดี โดยที่ท่านจะเน้นในประเด็นที่สำคัญ ๆ มีการให้รายละเอียดด้วยประโยคขยาย มีเนื้อความเข้มข้นเต็มไปด้วยสาระ มีหลักฐานน่าเชื่อถือ มีความชัดเจน ถูกต้อง มีเหตุผล และมีการเสนอความคิดในแง่มุมต่าง ๆ

ผู้วิจัยเห็นว่า พระสงฆ์ควรนำรูปแบบการดำเนินเรื่องของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว มาประยุกต์ใช้เป็นแบบอย่าง เพื่อพัฒนาการเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแผ่ต่อไป

นอกจากนี้ยังมีตัวอย่างการเขียนบทสุนทรพจน์ในเรื่อง “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” ซึ่งท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว ได้ทำการเขียนเนื้อเรื่องที่ตรงตามวัตถุประสงค์ มีสาระสำคัญครบถ้วน ซึ่งมีการนำรายละเอียดที่นำมาเสริมหัวข้อประเด็นสำคัญได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกัน เนื้อเรื่องมีความสัมพันธ์ต่อเนื่อง มีความสมเหตุสมผล มีขั้นตอนการนำเสนอที่น่าสนใจ และมีข้อมูลในการเขียนที่ถูกต้อง ชัดเจน มีความทันสมัย ตัวอย่างเช่น

“เรามักเข้าใจผิดกันว่า ทำดีไม่ได้ดี แต่ทำชั่วกลับได้ดี เพราะเรายึดแนวทางแห่งวัตถุนิยม คือ เอาวัตถุเป็นรางวัลแห่งความดี และความชั่ว แต่พระพุทธศาสนาสอนแนวทางจิตนิยม คือ เมื่อทำแล้วก็ได้ผลตอบแทนทางจิตวิญญาณทันที ไม่ได้เกี่ยวกับวัตถุเลย ความก้าวหน้าของชีวิตและครอบครัวก็มาจากการทำดีเป็นหลักหนีอบายมุข ประพฤติตนอยู่ในทวิภูล้อมมีกัตถประโยชน์”^{๑๑} ๔ ประการ คือ

๑. ละความชั่วคือความเกียจคร้าน ทำดีโดยมีอุฏฐานสัมปทา คือ ถึงพร้อมด้วยความขยันหมั่นเพียร เล่าเรียนศึกษา เขียวคืออาวุธของเสือ งาคืออาวุธของช้าง พิษคืออาวุธของงู แต่ความรู้คืออาวุธของคน ไฟดีช้อนอยู่ในไม้ขีดไฟ ปัญญาดีก็มีอยู่ในคน แต่ยังมีได้ถูกจุดขึ้นมาใช้เท่านั้น จำเป็นต้องรู้จักจุดดวงประทีปแห่งดวงปัญญาของตนเอง ผู้ที่หลีกเลี่ยงความชั่วคือ ความขี้เกียจ ทำดีด้วยความขยันอยู่เป็นนิตย์ ชีวิตย่อมไม่เสื่อม

๒. ละความชั่วคือการไม่รักษาดีเดิม ทำดีด้วยการมีอารักขสัมปทา หมายถึง การรู้จักรักษาทรัพย์ รู้จักรักษาความดีของตน รักษาความรู้ ทบทวนการเรียนอยู่เสมอ ยิ่งในวัยเด็ก จำเป็นต้องรักษาภิรยามารยาทของตนเองไว้ให้ดี อย่าเป็นคนดื้อด้านและดื้อดึง เราต้องรู้จักรักษาความดีคือ อ่อนน้อมถ่อมตน

^{๑๑} อ.บุญจก. (ไทย) ๒๓/๑๔๔/๒๕๕.

๓. ละความชั่วคือการคบคนพาล ทำดีด้วยการมีกัลยาณมิตรตา คือ คบเพื่อนดี เพื่อน คือ ยานพาหนะนำมาซึ่งความเจริญและความเสื่อม ธรรมชาติของวัยรุ่นทำอะไรมักใจเร็ว ต้องการการยอมรับโดยไว ธรรมชาติของผู้ใหญ่มักยอมรับอะไรยาก ธรรมชาติของเด็กและผู้ใหญ่มักไม่ตอบรับกัน สิ่งที่เด็กคาดหวังต้องการให้สังคมยอมรับ กับการยอมรับของสังคม ไม่ลงตัวกัน จึงทำให้เด็กแสวงหาการยอมรับจากเพื่อน ซึ่งเป็นเรื่องที่ทำได้ง่าย โดยที่เด็กด้วยกันไม่รู้จักแยกแยะ ผิดชอบ ชั่วดี

๔. ละความชั่วคือการใช้ชีวิตโดยประมาท ทำดีด้วยการมีสมชีวิตา คือ เลี้ยงชีวิตเป็น หมายถึง การดำเนินชีวิตในแต่ละวัน ต้องเป็นอยู่ด้วยความไม่ประมาท อย่าให้ความเกียจคร้านมาแย่งชิงเวลาจากเรา เวลาที่ได้มาคือชีวิตที่เสียไป เมื่อล้มลงไปอย่างน้อยควรได้ญาติคิดมือมาบ้าง เวลาที่เสียไปควรได้ทักษะประสบการณ์ติดตัวมาบ้าง จึงชื่อว่าใช้ชีวิตเป็น^{๔๒}

ความดีความชั่วย่อมให้ผล ๒ ประการ คือ โดยตรงและโดยอ้อม

๑. ให้ผลโดยตรง หมายถึง ทำดีทำชั่วเดี๋ยวนี้ จิตใจย่อมได้รับความดีความชั่วทันที ซึ่งไม่เกี่ยวกับวัตถุจิตใจที่ได้สัมผัสเอาความดี ความชั่วนั้นแหละสำคัญ วัตถุจะได้รับหรือไม่ได้รับ จะต้องขึ้นอยู่กับเงื่อนไขอื่น ๆ ด้วย

๒. ให้ผลโดยอ้อม หมายถึง ทำดีทำชั่วแล้ว กว่าจะได้ผลต้องยืดระยะเวลาออกไปอีก ความดีความชั่วเช่นนี้ ย่อมได้รับผลทางวัตถุ ซึ่งตรงนี้แหละทำให้คนส่วนมากเข้าใจว่าเป็นความดีความชั่ว จึงขอเน้นว่า ทำดีได้ดี คืออุดมการณ์ที่เกิดกับใจ ทำชั่วได้ชั่ว คืออุดมการณ์ที่เกิดกับใจ ไม่เกี่ยวกับวัตถุใด ๆ ทั้งสิ้น การทำดีให้ถึงดี เช่น การกินมังคุดต้องปลอกให้ถึงเนื้อใน ถ้าเจอแต่เปลือกมังคุดย่อมขม ทำให้พอดีคืออยากกินอย่างเด็ดขาด เหมือนการกินยามากเกินไปก็เป็นโทษน้อยเกินไปก็ไม่หาย ต้องมีความพอเหมาะพอดีอยู่ในตัว การจะละความชั่วสร้างความดีต้องมีอิทธิบาทธรรม^{๔๓} ๔ ประการ ดังนี้

๒.๑ ต้องมีฉันทะ คือ การเต็มใจละความชั่วและเต็มใจทำความดี เต็มใจละความเกียจคร้าน เต็มใจในการศึกษาเล่าเรียน คนเต็มใจทำงานจะใช้กำลังพิชิตงาน คนเกียจคร้านทำงานจะใช้งานพิชิตกำลัง คนเต็มใจเรียนหนังสือ เวลาจะมากกว่าหนังสือ คนเกียจคร้านการเรียน

^{๔๒} พระอาจารย์สุเทพ สุนทรโว, บทสุนทรพจน์บรรยายธรรมทั่วไป ๒๕๔๓-๔๗, (ราชบุรี: ศูนย์ยุวาทศิลป์ วัดพระศรีอารีย์, ๒๕๔๓-๔๗), หน้า ๒๑.

^{๔๓} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๓๑/๒๓๓, อภิ.วิ.(ไทย) ๓๕/๕๐๕/๒๙๒.

หนังสือจะมากกว่าเวลาเรียน ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ขยันก็ประสบความสำเร็จ เกียจคร้านก็ได้คร้าน ก็ได้ความล้มเหลว

๒.๒ ต้องมีวิริยะ คือ หมั่นเพียรในการละชั่ว เพียรในการสร้างความดี สงครามย่อมสร้างวีรบุรุษ พายุและคลื่นลมสร้างนักเดินเรือที่เก่ง อุปสรรคสร้างควมอัจฉริยะของมนุษย์ ความทุกข์สร้างพุทธะ ถ้าจิตใจไหลไปตามกระแสแห่งความชั่ว สักวันหนึ่งก็จะไหลสู่ปากอ่าวมหาสมุทรแห่งความชั่ว

๒.๓ ต้องมีจิตตะ คือ ตั้งใจในการละความชั่ว ตั้งใจในการทำความดี คนหลับไหลดีกว่าคนเหลวไหล จะจับงานอะไรต้องจับจริงอย่าจับจ้อง และทำให้จับใจไม่ใช่เอาแต่จับจ้อง ความดีต้องตั้งใจทำ เพราะบางครั้งอาจฝืนกับความสบายของตัวเอง ความชั่วต้องตั้งใจละ เพราะบางครั้งอาจขัดใจกับความคุ้นชินของตัวเอง

๒.๔ ต้องมีวิมังสา คือ ใช้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรองในโทษของความชั่ว ในคุณของความดี ไม่หลงไหลในความงาม ไม่ตามในความง่าย การหลงไหลมีอันตรายกว่าการหลงลืม ความชั่วย่อมยั่วยุอารมณ์รุนแรงมากกว่าความดี แม้กระทั่งคนชั่วมักเล่นนอกกติกา เล่นรุนแรง แต่คนดีมักเล่นในกรอบกติกา สุภาพอ่อนโยน คนสองคนมีเรื่องกัน คนชั่วใช้ก้อนอิฐเป็นอาวุธ คนดีใช้ดอกไม้เป็นอาวุธในการขว้างปากัน ดูเหมือนว่าคนดีจะเสียเปรียบคนชั่วใช่ไหมครับ แต่ความจริงแล้วคนชั่วเป็นฝ่ายเสียเปรียบต่างหาก เพราะจิตใจของเขาย่อมเร่าร้อนกว่าคนดี ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่วในช่วงขณะจิตนี้เอง^{๔๔}

ดวงใจคนเราก็เปรียบเหมือนแจกัน ถ้าถูกปักด้วยดอกบัวและดอกกุหลาบ ชีวิตย่อมงดงามหอมหวาน ถ้าถูกปักด้วยดอกอูตพิษ ดอกตำแย ชีวิตย่อมเหม็นคาวและฝืนคั้น ชีวิตของคนเราเปรียบเหมือนพื้นที่กว้างใหญ่ ถ้าหว่านเมล็ดพืชแห่งกุศลธรรมย่อมแตกต้นเป็นความดี ผลิบายเป็นความร่มรื่นของชีวิต แยมดอกบานเป็นความงดงามของครอบครัว ให้ผลคือความอิมเอมของสังคม ถ้าหว่านเมล็ดพืชแห่งอกุศลธรรม ย่อมแตกต้นเป็นความชั่ว ผลิบ่าที่แหลมคมดุจดอกดาบเพื่อทิ่มแทงชีวิตให้เจ็บปวด แยมดอกบานเป็นกลิ่นคาวเลือดแก่สังคม ให้ผลคืออสรพิษ

^{๔๔} พระอาจารย์สุเทพ สุเทโว, **ประกวดบรรยายธรรม วิสาขบูชา ๒๕๔๔**, (ราชบุรี : ศูนย์ยุวาทศิลป์ วัดพระศรีอารย์, ๒๕๔๔), หน้า ๕.

แก่คนทั้งแผ่นดิน จึงกล่าวว่าทำดียอมได้ดี ทำชั่วยอมได้ชั่ว พระพุทธองค์ทรงแสดงหลัก
แห่งการทำดียอมได้ดี เรียกว่า สุจริต^{๔๕} ๓ ดังนี้

ประพฤติกายสุจริต คือ ประพฤติชอบด้วยกาย สองมือนี้ที่เคยกำหมัดเข้าหากัน
จะกลายเป็นสองมือที่ประนมไหว้กัน มือนี้ที่เคยจ้องมองทรัพย์สินของผู้อื่นและคิดหาช่องทาง
เพื่อจะกอบโกย ก็จะเป็นสองตาที่มองกันด้วยความปรารถนาดี เป็นสองตาที่มองหา
แนวทางแห่งการทำกิน

ประพฤติดวาสุจริต หนึ่งปากนี้ที่เคยพูดหลุมพรางหลอกล่อคนอื่น ก็จะเป็น
เป็นหนึ่งปากที่ชี้แนะแนวทาง บอกข้อมูลเท็จจริงแก่ผู้อื่น วาจาในที่นี้ว่ารังเกียจดูจุชจกศพ
อัปลักษณะดูจลาจล ก็จะเป็นวาจาที่ตรงตามคุณธรรม หอมหวลดูจบุปษชาติ

ประพฤติมโนสุจริต ใจดวงนี้ที่เคยวอกแวก หวั่นไหวไปกับเพศตรงข้าม ก็จะเป็น
เป็นใจที่บูชารักแท้เป็นอมตะ ใจดวงนี้ที่เคยตื่นตูมเมื่อเป็น ตื่นเต้นเมื่อได้ ตกใจเมื่อเสีย
ก็จะกลายเป็นใจที่พอใจในสิ่งที่มี ยินดีในสิ่งที่ได้ ภูมิใจในสิ่งที่เป็น นี่แหละครับที่ทำดีได้ดี
ทำเดี๋ยวนี้ได้เดี๋ยวนี้ ไม่ต้องรอวันไหน

พระพุทธองค์ทรงสอนว่า ทำชั่วได้ชั่ว โดยให้แนวทางแห่งการละความชั่วไว้ ดังนี้

ต้องละกายทุจริต คือ ประพฤติชั่วด้วยกาย ไม่มีเงื้อมมือของพญามัจจุราชใด
จะนำกลัวไปกว่ามือของคนชั่ว ไม่มีมือของอาชญากรคู่ใด จะทำให้ประเทศชาติหายนะเท่ากับ
มือของคนโกง

ต้องละวจีทุจริต คือ ประพฤติชั่วด้วยวาจา อย่าใช้ปากเป็นระเบิดเวลาที่สร้าง
ความหายนะให้แก่ตนเอง สร้างความวุ่นวายใจให้แก่สังคม ผู้ใดกล่าวคำหยาบ ผู้นั้นยอมแพ้ะนิสัย
ก้าวร้าว ผู้ฟังยอมรำคาญหู

ต้องละมโนทุจริต คือ ประพฤติชั่วด้วยใจ ต้องละความโลภเพราะความโลภเป็นโจร
ปล้นความรู้จักพ้อออกจากใจ ต้องละความโกรธ เพราะความโกรธเป็นโจรปล้นความเยือกเย็น
ออกจากใจ ต้องละความหลง เพราะความหลงเป็นโจรปล้นความชาญฉลาดออกจากใจ

นี่แหละครับ ถ้าเราไม่ละชั่ว เราทำชั่ว ย่อมได้ชั่วอย่างแน่นอน เหมือนไม้ขีดไฟ
ไหม้ก้านตัวเองยังไม่พอ ย่อมไหม้สิ่งอื่นด้วย^{๔๖}

^{๔๕}ที่.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๒๘/๒๒๗, อภิ.สง. (ไทย) ๓๔/๘๔๐/๓๒๗.

^{๔๖}พระอาจารย์สุเทพ สุธะเทโว, **บทสนทนาพจน ๒๕๔๖**, (ราชบุรี : ศูนย์ยุวาทศิลป์
วัดพระศรีอารย์, ๒๕๔๖), หน้า ๒๓.

จากตัวอย่างเรื่อง “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” ผู้วิจัยพบว่าในส่วนเนื้อหาหรือการดำเนินเรื่องของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว นั้น ท่านมีวิธีการดำเนินเรื่องที่มีความสอดคล้อง เชื่อมโยงสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี มีการลำดับเรื่องเป็นขั้นเป็นตอน มีหัวข้อประเด็นหลัก หัวข้อย่อย แสดงถึงความสำคัญของเนื้อเรื่อง โดยการใช้หลักกรรมมาเชื่อมสัมพันธ์กับเรื่องที่เขียน เป็นการอธิบายขยายเนื้อเรื่องอย่างมีระบบ จะเห็นได้ว่า ท่านได้ยึดหลักการเขียนเนื้อเรื่องที่ดี คือ เรื่องรอบรู้ ต้องให้เข้าใจ ได้แก่ เรียงลำดับ, จับประเด็น, เน้นสำคัญ, บีบคั้นอารมณ์ และเหมาะสมเวลา

นอกจากนี้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า หลักการเขียนเนื้อเรื่องที่ดี ต้องประกอบด้วยเนื้อหาที่มีความถูกต้อง สอดคล้องสัมพันธ์ สรรค์สร้างความคิด ประดิษฐ์คำสวย สูงด้วยค่านิยม ก็จะทำให้ผู้อ่านชื่นชอบและติดตามผลงานการเขียนของเรา

(ค) ว่าด้วยส่วนสรุป...ลารีนเรียง...จับใจ...

สรุป เป็นการปิดเรื่อง การเขียนสรุปต้องฝากความประทับใจ หรือให้ข้อคิดแก่ผู้อ่าน ซึ่งอาจทำได้โดยการยกสุภาษิต คำพังเพย คำคม หรือบทกวีต่าง ๆ อย่างใดอย่างหนึ่ง ตอนสรุปต้องใช้ภาษาให้กะทัดรัด ชัดเจน เพื่อให้ผู้อ่านจับประเด็นความคิดสำคัญได้ถูกต้อง

การเขียนสรุปแต่ละเรื่องนั้นของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว จึงมีความสำคัญมาก เพราะเป็นการใช้ความพยายามเป็นอย่างยิ่งในการสรุปเรื่องที่เน้นการฝากประเด็นความคิด แง่คิด มุมมองใหม่ ๆ เสมอ ซึ่งถือว่าเป็นการฝากความประทับใจให้แก่ผู้อ่าน

วิธีการเขียนสรุปมีหลายแบบ ในที่นี้จะขอยกแบบอย่างของการสรุปที่นิยมกัน มีดังนี้

๑. สรุปด้วยภาษิตหรือคำคม เป็นการสรุปที่ได้จากพุทธศาสนสุภาษิต พระพุทธพจน์ของพระพุทธเจ้า หรืออาจจะเป็นข้อคิด คำคมของนักปราชญ์ ท่านผู้รู้ทั้งหลาย เช่น

“ท่านผู้อ่านทุกท่านครับ พระพุทธองค์ตรัสว่า สภาธรรมทั้งหลายไม่ควรเข้าไปยึดมั่นถือมั่น ทุกอย่างย่อมมีเหตุปัจจัยเข้าไปขับเคลื่อนด้วยตัวของมันเอง ไม่มีสรรพสัตว์ใด ๆ จะเข้าไปขัดขวางการขับเคลื่อนของวัฏจักรแห่งการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ได้ เรามีสิทธิ์เพียงแค่ว่าเข้าไปศึกษาและเก็บเกี่ยวเอาปรัชญาชีวิตในวัยต่าง ๆ กันเท่านั้น ในวัยเด็ก เราควรได้รับความเพลิดเพลินในวัยหนุ่มสาว เราควรได้รับความสุขสมบูรณ์แห่งความสวยงาม ในยามชรา เราควรใช้ประสบการณ์ที่สะสมมายาวนานให้เป็นประโยชน์ตน ประโยชน์ผู้อื่น ในยามเจ็บไข้ เราควรได้รู้ถึงสังขารชีวิต ช่วงปลายของชีวิตที่เหลืออยู่นิดนี้ ต้องใช้เป็นประโยชน์สุขมากที่สุดในช่วงชีวิตนี้ ช่วงก่อน

หลับตาตาย ก่อนลมหายใจสุดท้ายจะมาเยือน ควรได้รับความสุขสงบเย็น อย่างชนิดที่ไม่เคยได้รับจากที่ไหนมาก่อน จนลืมนิรันดรสิ่งในโลก มีความสุขกับลมหายใจอันละเอียดอ่อน มีความสุขในการที่ได้พักผ่อนอย่างนิรันดร นี่แหละสังขารชีวิตที่แท้จริง”^{๘๗}

“ท่านผู้อ่านทุกท่านครับ ท่านขงจื้อกล่าวว่า ความมั่นคงของชาตินั้น เสนาอำมาตย์สำคัญน้อยที่สุด กำลังทหารสำคัญเป็นอันดับสาม ประเทศชาติสำคัญเป็นอันดับสอง ประชาชนสำคัญที่สุด เพราะประชาชนคือผู้กอบกู้ชาติ เพราะสิ้นชาติไม่สิ้นประชาชน ถ้าสิ้นประชาชนก็สิ้นชาติแน่นอน จึงกล่าวได้ว่า ชาติ คือ ประชาชน ประชาชน คือ ชาติ การโกงกินจึงเป็นการทำลายชาติ ทำลายประชาชน ประเทศชาติเราจะเจริญก้าวหน้า จึงไม่ใช่อยู่ที่เทพเจ้าองค์ใดดลบันดาลให้ แต่ความเจริญของประเทศชาติอยู่ที่มือทุกคู่ของคนทั้งแผ่นดิน ดาวน้อย ๆ ร้อยดวงยังสว่างไสว แล้วใจน้อย ๆ ร้อยใจหรือจะไม่มีพลัง”^{๘๘}

“ท่านผู้อ่านทุกท่านครับ ท่านผู้รักกล่าวว่า ความดีของคุณ พ่อแม่เห็นก่อนเป็นคนแรก แต่ความชั่วของคุณ พ่อแม่กลับเห็นเป็นคนสุดท้าย อำนาจแห่งความรักยอมเป็นสายฝนฉ่ำที่ขโลมจิตใจลูกให้ชุ่มเย็น อำนาจแห่งความหลงยอมเป็นพายุฝนที่จะพัดพาลูกไปสู่ความหายนะ สุภาสิตจีนกล่าวว่า “คนลิขิต มีอาจสู้ ฟ้าลิขิต” แต่ผู้เขียนขอค้านว่า ฟ้าลิขิตฟ้าจะสู้พ่อแม่ลิขิตมนุษย์คือประดิษฐกรรมของธรรมชาติที่วิเศษสุด ถูกออกแบบมาให้ไม่มีเขี้ยวเพื่อไม่ให้ทำร้ายใคร มีสองเท้าเพื่อไม่ให้เป็นนักไล่ล่า ให้สมองอันชาญฉลาดเพื่อไม่ให้ถูกล่า โดยมีพ่อแม่บำรุงเลี้ยง ศักยภาพเหล่านี้ ให้มนุษย์ขุดออกมาใช้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อแผ่นดิน และจะมีพระพรหมที่ไหนกันละครับ จะประเสริฐสุด เท่ากับพระพรหมของคุณได้”^{๘๙}

จะเห็นได้ว่า การสรุปจบด้วยวาทะ คำคมของท่านผู้รู้ต่าง ๆ นั้น ท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว ได้อ้างอิงถึง พร้อมทั้งเรียบเรียงเป็นคำใหม่ด้วยสำนวนการเขียนเฉพาะตัวของท่าน ถือว่าเป็นการสรุปที่สร้างความประทับใจได้เป็นอย่างดี เพราะวาทะคำคมเหล่านั้น มีข้อคิดข้อเตือนใจแก่ผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านสามารถนำไปขบคิดและนำไปปฏิบัติได้

^{๘๗} พระอาจารย์สุเทพ สุเทโว, **บทบรรยายธรรม วิสาขบูชา ๒๕๔๕**, (ราชบุรี: ศูนย์ยุวาทศิลป์ วัดพระศรีอารย์, ๒๕๔๕), หน้า ๒๘-๒๙.

^{๘๘} พระอาจารย์สุเทพ สุเทโว, **บทบรรยายธรรม วิสาขบูชา ๒๕๔๕**, หน้า ๔๕-๔๖.

^{๘๙} **เรื่องเดียวกัน**, หน้า ๔๓.

ผู้วิจัยเห็นว่า การสรุปจบด้วยวาทะ คำคมของท่านผู้รู้ต่าง ๆ ที่สำคัญ ในการนำวาทะ มาอ้าง ผู้เขียนควรให้เกียรติแก่เจ้าของข้อความ ด้วยการอ้างอิงชื่อของผู้นั้นด้วย ซึ่งถือว่าเป็น การให้เกียรติ และได้ชื่อว่า ผู้เขียนเป็นผู้อ่านมาก ศึกษาค้นคว้ามาก

๒. สรุปด้วยความคิดเห็นของผู้เขียน เป็นการเขียนที่ฝากประเด็นความคิดให้ผู้อ่าน ดังตัวอย่าง ในเรื่อง “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” ซึ่งท่านพระอาจารย์สุเทพ สุธะโว ได้เสนอความคิดเห็น ของท่าน ที่แฝงไปด้วยข้อคิดเห็นที่เป็นการตอยอดความคิดให้แก่ผู้อ่านได้เป็นอย่างดี เช่น

“ท่านผู้อ่านทุกท่านครับ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ต้องเป็นเรื่องของจิตนิยมอย่างเดียว อย่าเอาไปเกี่ยวข้องกับวัตถุนิยม จะทำให้เดินผิดจากแนวทางของพระพุทธศาสนา ผู้ที่สั่งสม ความชั่วก็ย่อมได้รับความชั่วที่เกิดขึ้นในจิตวิญญาณแล้ว ถ้าเราเมตตาปราณี เราก็ได้จิตใจ ที่ชุ่มเย็นและละเอียดอ่อน เกิดขึ้นกับจิตวิญญาณแล้ว การขาดทุนและกำไรทางวัตถุจึงไม่ใช่เป็น เรื่องทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เชื่อมันเถอะว่า พระพุทธศาสนาจะไม่มีกรหลอกลวงใครให้ทำดีทำชั่ว อย่างแน่นอนครับ”^{๙๐}

“ท่านผู้อ่านทุกท่านครับ อำนาจและวาสนาคือการลงตา เป็นสมบัติพลัดกันชม วัตถุมี จำนวนจำกัด การที่จะหารให้ทุกคนมีเท่ากันคงเป็นไปได้ยาก แต่ทุกคนมีสิทธิ์ที่จะทำได้เท่ากัน และรับผลเท่ากันคือความดี เราอาจมีความสุขจากการรวยเท่ากันไม่ได้ เราอาจมีความสุข จากการรู้เท่ากันไม่ได้ แต่เราอาจมีความสุขจากการทำดีได้เท่ากันมิใช่หรือ ทุกคนที่ทำผิด อาจหลบหลีกอาญาแผ่นดินได้ไม่เท่ากัน แต่ทุกคนจะได้รับความทุกข์ทรมานทางจิตใจ ไม่แตกต่างกันเลยสำหรับการทำความชั่ว ความดีความชั่วให้ผลต่างกันราวฟ้ากับดิน แต่กลับมี จุดเริ่มต้นเดียวกันคือใจดวงนี้เอง ทำดีทำชั่วเดี๋ยวนี้ย่อมได้ผลเดี๋ยวนี้แน่นอนครับ”^{๙๑}

“ท่านผู้อ่านทุกท่านครับ หนอนไม่ขะแยงตนเองฉันใด คนชั่วก็ไม่รังเกียจ พฤติกรรมตัวเองฉันนั้น พระจันทร์มีแสงสว่างในตัวเองไม่พอ ยังให้แสงสว่างแก่โลกด้วย ไม่ต่างอะไรกับคนดีที่มีค่าอยู่ในตัวเองยังให้คุณค่าแก่ผู้อื่นด้วย ปลาที่ระเริงน้ำย่อมมีลอบไซ เป็นสุสาน แมลงเม่าที่ระเริงแสงย่อมมีกองไฟเป็นสุสาน ความชั่วยังไม่ให้ผล คนโง่เข้าใจว่า

^{๙๐} พระอาจารย์สุเทพ สุธะโว, **บทสุนทรพจน์บรรยายธรรมทั่วไป ๒๕๔๓-๔๗**, (ราชบุรี: ศูนย์ ยุวาทศิลป์ วัดพระศรีอารย์, ๒๕๔๓-๔๗), หน้า ๒๑.

^{๙๑} พระอาจารย์สุเทพ สุธะโว, **ประกวตบรรยายธรรม วิสาขบูชา ๒๕๔๔**, (ราชบุรี: ศูนย์ ยุวาทศิลป์ วัดพระศรีอารย์, ๒๕๔๔), หน้า ๕.

บาปเป็นโมฆะ แต่สาธุชนคนดีย่อมรู้ดีว่าความดีย่อมมีรางวัลอยู่ในตัวแล้ว คือ ความภาคภูมิใจ
ที่มอบแก่เจ้าของผู้ทำดี จงก้าวต่อไปให้ถึงบนถนนของคนดีกันเถิดครับ”^{๑๒}

จะเห็นได้ว่า การเขียนสรุปด้วยความคิดเห็นของผู้เขียน ท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว
ท่านก็นิยมใช้การสรุปเรื่องเช่นเดียวกัน เพราะเป็นการเขียนฝากประเด็นความคิดให้ผู้อ่าน โดยที่
ท่านได้เสนอความคิดในแง่มุมต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การเขียนสรุปด้วยความคิดของผู้เขียนนั้น บางครั้งการเขียน
อาจจะเป็นการยึดอคติมากเกินไป อาจจะมีทั้งส่วนที่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย หรืออาจเป็นการโต้แย้ง
บ้าง แต่ที่สำคัญการเขียนในลักษณะนี้ ผู้เขียนควรคำนึงถึงความถูกต้อง ความเที่ยงธรรมเป็น
หลัก

๓. สรุปด้วยคำถาม เป็นการเขียนที่ถามให้ผู้อ่านได้คิด เช่น ในเรื่อง “รักชาติ รักแผ่นดิน
ก่อนสิ้นชาติ” มีใจความสรุปได้ว่า

“ท่านผู้อ่านทุกท่านครับ ประเทศไทยเรามีพร้อม ทั้งทรัพยากรในดิน สินในน้ำ หลักธรรม
ในพระพุทธศาสนา แต่ทำไมใจยังไม่เต็มบ้าน อันธพาลยังไม่เต็มเมือง ทำไมครับ เราจึงเป็นประเทศ
ที่ล้าหลังเขาอยู่ หรือว่าแผ่นดินไทยมีไม่ดีทุกอย่าง อย่างที่เขาล้อเลียนกัน

ผู้เขียนยังเชื่อครับว่า คนไทยเป็นคนดี แต่มีคนโกงไม่กี่คนที่ทำให้สังคมเราพังทั้งระบบ
ประเทศไทยเราเจริญกว่านี้แน่นอนครับ ถ้าทุกคนมีคุณธรรมในหัวใจ คุณธรรมคือคุณต้องทำ
คุณธรรมใด ๆ ก็ไร้ค่า ถ้าคุณไม่ทำ”^{๑๓}

เรื่อง “ครอบครัวคือรั้วมัน ป้องกันยาเสพติด” ซึ่งสรุปใจความสำคัญได้ดังนี้

“ท่านผู้อ่านทุกท่านครับ การสร้างครอบครัวไม่ใช่อาหารสำเร็จรูป ที่มีเครื่องปรุงเสร็จ
สรรพ แต่การสร้างครอบครัวเราต้องปรุงความรัก ความเข้าใจ และความเห็นใจ ถ้าเมื่อใดพ่อแม่
ยังเห็นว่าเงินซื้อความสุขให้กับลูก ถ้าเมื่อใดความรักยังแสดงออกทางวัตถุ ถ้าเมื่อใดที่พ่อแม่ยัง

^{๑๒}พระอาจารย์สุเทพ สุเทโว, บทสุนทรพจน์ ๒๕๔๖, (ราชบุรี : ศูนย์ยุวาทศิลป์
วัดพระศรีอารย์, ๒๕๔๔), หน้า ๒๓.

^{๑๓}พระอาจารย์สุเทพ สุเทโว, บทบรรยายธรรม วิสาขบูชา ๒๕๔๕, (ราชบุรี : ศูนย์ยุวาทศิลป์
วัดพระศรีอารย์, ๒๕๔๕), หน้า ๔๙.

ขาดวิสัยทัศน์ ขาดความตื่นตัว ขาดความเกรงกลัว เมื่อนั้นก็อย่าหวังเลยว่า ภาพคนร้ายจับเด็ก เป็นตัวประกันจะหมดไปในสังคม เรามาสร้างครอบครัวเป็นรั้วป้องกันยาเสพติดกันเถิดครับ”^{๙๔}

เรื่อง “เยาวชนไทยห่างไกลยาเสพติด” สรุปใจความได้ว่า

“ท่านผู้อ่านทุกท่านครับ เด็กติดยาบ้า ใครกันครับ ผลิตมาให้เด็กเสพ เด็กโก่งกิน ใครกันครับ ที่เป็นคนโก่งกินก่อน ท่านย่อมรู้ดีว่า เด็กวันนี้ คือ ผู้ใหญ่ในวันหน้า แต่อย่าให้ใครเขาว่า ผู้ใหญ่วันนี้ก็คือเด็กเมื่อวานขึ้น ถ้าแทนพิมพ์ยังบิดเบี้ยวแล้วจะให้ตัวอักษรคมชัดได้อย่างไร”^{๙๕}

จากตัวอย่างที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนี้ การสรุปจบด้วยคำถาม ถือว่าเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่ท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว นิยมใช้ในการเขียนบทสุนทรพจน์ เพราะเป็นการกระตุ้นความรู้สึกรู้สึกของผู้่านว่าผู้อ่านคิดอย่างไร จะแก้ปัญหาอย่างไร จะทำอย่างไร

๔. สรุปด้วยการให้กำลังใจแก่ผู้อ่าน เช่น ในเรื่อง “อยู่ดีมีสุข” ซึ่งมีใจความสำคัญว่า

“ท่านผู้อ่านทุกท่านครับ ชีวิตคือครูผู้รอบรู้สอนให้รู้รสชาติของความล้มเหลว โดยไม่มีคนอื่น จะสอนได้ดีเท่า สอนให้รู้รสชาติแห่งความสำเร็จ โดยไม่มีตำราเรียนเล่มใด จะสอนให้รู้เท่าได้ ชีวิตจึงเป็นได้ทั้งนายที่ทารุณโหดร้าย หยิบยื่นงานหนักให้ทำ และเป็นทั้งทาสที่ซื่อสัตย์หาบรรณาการคือส่วยแห่งความสุขมามอบให้ อย่าให้ชีวิตใช้เรา เพราะเราจะกระเสือกกระสนทุรนทุราย แต่เราต้องรู้จักใช้ชีวิต เรามีเพียงแคชีวิตเดียวไม่มีชีวิตสำรอง จะต้องใช้ชีวิตด้วยความระมัดระวัง การดำเนินตามหลักทาน ศีล ภาวนา คือ แผ่นที่ของชีวิตเพื่อเดินไปสู่ชุมทรัพย์อันล้ำค่าแห่งจิตวิญญาณ นั่นคือ การอยู่ดีมีสุขอันเป็นที่ปรารถนาของทุกคน”^{๙๖}

ในเรื่อง “คำสอนของพ่อ” ที่เป็นการให้กำลังใจแก่ลูก ให้ตั้งมั่นในคำสอนของพ่อ ซึ่งสรุปใจความสำคัญได้ว่า

^{๙๔} พระอาจารย์สุเทพ สุเทโว, บทบรรยายธรรม วิสาขบูชา ๒๕๔๕, หน้า ๕๔.

^{๙๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๖.

^{๙๖} พระอาจารย์สุเทพ สุเทโว, บทบรรยายธรรม วิสาขบูชา ๒๕๔๕, (ราชบุรี: ศูนย์ยุวาทศิลป์ วัดพระศรีอารีย์, ๒๕๔๕), หน้า ๒๘-๒๙.

“ท่านผู้อ่านทุกท่านครับ พ่อ คือ ตัวแทนแห่งความเข้มแข็ง แม่ คือ ตัวแทนแห่งความอ่อนโยน ลูกได้ซึมซับเอาคุณธรรมของพ่อแม่มาไว้ในจิตใจ บางเงื่อนไขควรใช้ความเข้มแข็ง บางเงื่อนไขควรใช้ความอ่อนโยน พ่อสอนว่าความผิดบางอย่างให้อภัยได้ ความผิดบางอย่างเพียงครั้งเดียวก็ล้มชีวิตได้ทั้งชีวิต ดังนั้น สิ่งที่พ่อสอนลูก ๆ ทุกคน ควรจดจำไว้ ลูกจึงควรรักษาให้มั่นในคำสอนของพ่อตลอดไป

อกพ่ออุ่น บุญพ่อเอื้อ เพื่อลูกอ้อม หน้าพ่อยิ้ม ใจพ่อหนัก รักมิหน่าย
เสียงพ่อหวาน ปานพ่อหวัง ห่วงมิวาย พ่อเหนื่อยกาย ลูกเหนื่อยกิน พ่อยินดี ฯ”^{๑๗}

จากตัวอย่างการเขียนสรุปจบด้วยการให้กำลังใจแก่ผู้อ่านนั้น ท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว มีวิธีในการเขียน คือ ท่านใช้หลักการจูงใจหรือโน้มน้าวใจ เพื่อให้ผู้อ่านอ่านแล้วรู้สึกว่ามี ความหวัง มีกำลังใจ ในการเรียบเรียงจึงเป็นถ้อยคำที่ไพเราะ อ่อนโยน มีพลังอำนาจ เป็นถ้อยคำ ที่อ่านแล้วได้ยินเสียงกระซิบข้างหู อ่านแล้วฟังได้สนิทหู

๕. สรุปด้วยการทิ้งท้าย ใช้คำคมหรือประโยคที่มีความหมายลึกซึ้ง แฝงไว้ด้วยแง่คิด เช่น ในเรื่อง “กฎแห่งกรรม” เป็นการเขียนสรุปทิ้งท้ายให้แก่ผู้อ่าน ที่มีความหมายลึกซึ้ง แฝงไว้ ด้วยแง่คิดต่าง ๆ เช่น

“ท่านผู้อ่านทุกท่านครับ ถ้าเราเอาลูกฟุตบอลกับก้อนหินปาใส่ผนัง การสะท้อนของสองสิ่งย่อมแตกต่างกัน สะท้อนไกลสะท้อนใกล้ จึงขึ้นอยู่กับวัตถุและแรงที่ปา การสะท้อนของผลกรรมขึ้นอยู่กับเจตนาที่ทำและวัตถุที่ถูกกระทำ ฆ่าไก่บาปมากกว่าฆ่าหมู เพราะต้องออกแรงพยายามในการทำความชั่วแตกต่างกัน กฎแห่งกรรมย่อมมีปฏิริยาตอบสนองเสมอ ไม่มีวันสูญหายไปจากไหน ด้วยเหตุนี้จึงสร้างกรรมดี ด้วยการมีศีลธรรมประจำใจกันเถิดครับ

มีศีลธรรม นำสายทาง สร้างชีวิต มีความคิด ตามแนวทาง สร้างศักดิ์ศรี
มีความรู้ มุ่งสู่ทาง สร้างชีวิต มีความดี หนุนนำทาง สร้างสุขใจ ฯ”^{๑๘}

^{๑๗} พระอาจารย์สุเทพ สุเทโว, ประกวดบรรยายธรรม วิสาขบูชา ๒๕๔๔, (ราชบุรี: ศูนย์ยุวาทศิลป์ วัดพระศรีอารีย์, ๒๕๔๔), หน้า ๓.

^{๑๘} พระอาจารย์สุเทพ สุเทโว, บทสุนทรพจน์บรรยายธรรมทั่วไป ๒๕๔๓-๔๗, (ราชบุรี: ศูนย์ยุวาทศิลป์ วัดพระศรีอารีย์, ๒๕๔๓-๔๗), หน้า ๖๗.

“ท่านผู้อ่านทุกท่านครับ ดอกบัวย่อมประดับประดาสระน้ำให้สวยงาม สายรุ้ง
ย่อมประดับประดาฟ้าให้งดงาม ดอกไม้ย่อมประดับประดาสวนให้งดงาม แต่ความงดงามเหล่านี้
ก็ไม่ประเสริฐกว่า มนุษย์ที่สมบูรณ์ประดับประดาโลกให้งดงาม โลกจะรุ่มรวยไม่ใช่ยกย่ำร้าย
มารร้ายที่มาทำให้เป็น โลกจะรุ่มเย็นไม่ใช่เทวดา อินทร์พรหมที่ไหนทำให้เย็น โลกเดือดร้อน
เพราะมนุษย์สร้างกรรมชั่วต่างหาก โลกรุ่งเรืองเพราะมนุษย์สร้างกรรมดีต่างหาก จงสร้างกรรมดี
และไม่ประมาทในวัน เดือน ปี และชีวิต ใช้ชีวิตและเวลาอย่างคุ้มค่าที่สุด

วันเวลา	เป็นมาตร-	วัดชีวิต
เรามีสิทธิ์	เท่ากัน	วันหนึ่ง ๆ
แต่ใครจะ	ทำอะไร	ให้ตรงจริง
นี้แหละซึ่ง	ทำชีวิต	เราผิดกัน ฯ” ^{๙๙}

“ท่านผู้อ่านทุกท่านครับ ไกลเกินไปที่ทำชั่วแล้วจะตกนรกในภพหน้า ช้าเกินที่จะทำ
ความดีแล้วจะขึ้นสวรรค์ในภพนั้น มีบาดเดี๋ยวนี้ย่อมเจ็บเดี๋ยวนี้ ไม่ใช่เจ็บพรุ่งนี้ แต่จะกัลด
หนองไปถึงวันหน้า ทำชั่วเดี๋ยวนี้ย่อมร้อนใจเดี๋ยวนี้ และส่งผลให้เดือดร้อนรุ่มรวยถึงวันหน้า
สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรมไม่ใช่เป็นไปในอำนาจดวงดาว อำนาจพรหมลิขิต แต่เป็นไปตาม
อำนาจกรรมลิขิต กรรมเกิดขึ้นได้เพราะมนุษย์เป็นผู้กระทำ มนุษย์จึงเป็นผู้ลิขิตกรรมและลิขิต
ชีวิตตนเอง จงลิขิตชีวิตตนเองให้เป็นไปเพื่อประโยชน์ตนและประโยชน์ท่านด้วยความไม่ประมาท
เมื่อเรามีชีวิตอยู่ เราเรียนรู้โลก แต่เมื่อเราสิ้นชีวิตแล้ว ต้องให้โลกเรียนรู้เรา^{๑๐๐}

จากตัวอย่างในเรื่อง “กฎแห่งกรรม” การเขียนสรุปด้วยการทิ้งท้ายใช้คำคมหรือประโยค
ที่มีความหมายลึกซึ้ง แฝงไว้ด้วยแง่คิดนั้น ท่านพระอาจารย์สุเทพ สุธเทโว ท่านมีวิธีการเขียน
ที่น่าสนใจ คือ ในการเขียนของท่านเป็นการฝากประเด็นทางความคิดให้แก่ผู้อ่าน ชักชวน จูงใจ
หรือเสนอแนะ ชวนให้ผู้อ่านติดตาม ดอกย้ำความรู้สึกของผู้อ่านด้วยคำคม เป็นการท้าทายผู้อ่าน

^{๙๙}พระอาจารย์สุเทพ สุธเทโว, **บทสุนทรพจน์บรรยายธรรมทั่วไป ๒๕๔๓-๔๗**, (ราชบุรี: ศูนย์
ยุวาทศิลป์ วัดพระศรีอารย์, ๒๕๔๓-๔๗), หน้า ๕๘.

^{๑๐๐}พระอาจารย์สุเทพ สุธเทโว, **ประกวดบรรยายธรรม วิสาขบูชา ๒๕๔๔**, (ราชบุรี: ศูนย์
ยุวาทศิลป์ วัดพระศรีอารย์, ๒๕๔๔), หน้า ๑๑.

ที่สำคัญในการเขียนสรุปฉบับนั้น ท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว ท่านให้ความสำคัญกับการสรุปมาก เพราะว่าเป็นการทิ้งท้ายฝากความประทับใจให้แก่ผู้อ่าน

จึงพอสรุปได้ว่า การสรุปเรื่องของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว นั้น เป็นการสรุปจบด้วยข้อคิด คำคม ภาษิต บทกลอน ที่ท่านได้เรียบเรียงร้อยไว้ในเรื่องนั้น ๆ เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน ทั้งส่วนนำ เนื้อเรื่อง และสรุป รวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความเป็นเอกภาพ สारัตถภาพ สัมพันธภาพ โดยท่านยึดหลักการเขียนสรุปเรื่องที่ดี คือ ลารีนเริง ต้องให้จับใจ ได้แก่ ตามคำคม, คารมปาก, ฝากให้คิด, สะกิดชักชวน และสำนวนขบขัน

๓.๕ ตัวอย่างบทสุนทรพจน์ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ

รูปแบบโครงสร้างการเขียนบทสุนทรพจน์

เรื่อง.....

(ย่อหน้าคำนำ)

ที่มา.....สรุปหลักการเขียนต้นที่ดี คือ เริ่มเร่งเร้า ต้องให้จูงใจ ได้แก่ พาดหัวข่าว, กล่าวคำถาม, ความสงสัย, ให้เร่งเริง, เชิงกวี และวจีสภาษิต.....

(ย่อหน้าเนื้อเรื่องที่ ๑)

ประโยคใจความสำคัญ.....

หลักการเขียนเนื้อเรื่องที่ดี คือ เรื่องรอบรู้ ต้องให้เข้าใจ ได้แก่

- เรียงลำดับ
- จับประเด็น
- เน้นสำคัญ
- บีบคั้นอารมณ์
- เหมาะสมเวลา

ประโยคขยายความ.....

(ย่อหน้าเนื้อเรื่องที่ ๒)

ประโยคใจความสำคัญ.....

โดยยึดหลัก ดังนี้

๑. แต่ละย่อหน้าต้องมีใจความสำคัญเพียงอย่างเดียว
๒. ต้องมีความสัมพันธ์ภายในย่อหน้า
๓. ทุก ๆ ย่อหน้าต้องมีการส่งทอดเนื้อความกันเป็นอย่างดี

๔. รู้จักเน้นในส่วนที่สำคัญ ให้รายละเอียดด้วยประโยคขยาย
๕. มีเนื้อความเข้มข้นเต็มไปด้วยสาระ และมีหลักฐานน่าเชื่อถือ
๖. ต้องเขียนให้มีความชัดเจน ถูกต้อง มีเหตุผล และมีความคิดดี

ประโยคขยายความ.....

(ย่อหน้าสรุป)

ประโยคสรุป.....สรุปหลักการเขียนสรุปเรื่องที่ดี คือ ลารีนเรียง ต้องให้จับใจ
ได้แก่ ตามคำคม, คารมปาก, ฝากให้คิด, สะกิดชักชวน และสำนวนขบขัน.....

๑. เรื่อง “ความดี” ^{๑๑๑}

ทำความดี	เพื่อความดี	นี้ถูกต้อง
แม่เปิดทอง	หลังองค์พระ	อย่าหวั่นไหว
ใครไม่รู้	ใครไม่เห็น	ไม่เป็นไร
ขอเพียงใจ	รู้ว่าดี	เท่านั้นพอ ๗

มนุษย์เลือกเกิดไม่ได้แต่เลือกที่จะทำความดีได้ ธรรมชาติประทานพรสวรรค์
ให้แก่มนุษย์ แต่การมีนิสัยที่ดีมนุษย์ต้องสร้างให้แก่ตัวเอง สังคมดีไม่มีขาย ถ้าอยากได้
ต้องร่วมกันสร้าง โลกสร้างคนดีไม่ใช่เพื่อรับรางวัล แต่สร้างไว้เพื่อพัฒนาโลกให้สงบเย็น
คนสร้างดีดีย่อมสร้างคน สังคมเลวเพราะคนดีทำ มวลชนยกย่องคนรวยมากกว่าคนดี
แต่ความดีนั้นย่อมมีรางวัลอยู่ในตัวความดีแล้ว คือ ความภาคภูมิใจที่มอบให้แก่เจ้าของ
ผู้ทำความดี พระพุทธองค์ได้ทรงแสดงหลักแห่งการทำความดีไว้ ๓ ประการ ดังนี้

๑. ประพฤติชอบด้วยกาย ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลักทรัพย์ ไม่ประพฤติผิดในกาม
ขยันขันแข็งในการทำงาน ความสำเร็จของมนุษย์นั้นต้องเกิดจากการฝึกฝนไม่ใช่บันดาล

^{๑๑๑}บทสุนทรพจน์ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ, ระดับประถมศึกษาตอนต้น, ประกวดบรรยายธรรมะ
ประจำปี ๒๕๔๓, ณ พุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม.

ต้องเชี่ยวชาญไม่ใช่โชคช่วย ต้องอดทนไม่ใช่บุญหล่นทับ ต้องต่อสู้ไม่ใช่นั่งดูวง เป็นพรแสวง ไม่ใช่พรสวรรค์ ช่วยเหลือสงเคราะห์กันและกัน สร้างความผูกพันในสังคม

๒. ประพฤติชอบด้วยวาจา ละเว้นจากการพูดปด พูดคำหยาบ พูดส่อเสียด พูดเพื่อแค้น ถ้าจะติต้องเป็นติดีงไม่ใช่ติเดียน ติเพื่อก่อไม่ใช่ติเพื่อแก้ ติเพื่อแก้ไข ไม่ใช่ติเพื่อแก้แค้น ติด้วยความเมตตาไม่ใช่ติด้วยความริษยา ถ้าจะชมต้องชมด้วยความจริงใจ ไม่ใช่ชมด้วยความประชดประชัน ชมเพื่อให้ความภาคภูมิใจ ไม่ใช่ชมเพื่อให้ลำพองใจ หยดแห่งคำพูดชั่วแม้เพียงคำ ย่อมทำมหาสมุทรแห่งคำพูดดีให้เสียหายไปด้วย พูดดี สังคมย่อมมีสันติสุข

๓. ประพฤติชอบด้วยใจ คือ ไม่โลภ โกรธ หลง ก่อนจะเป็นผีเสื้อที่บินได้ ต้องเป็นหนอนที่คืบคลานมาก่อน ก่อนจะเป็นอรินบุคคล ต้องเป็นปุถุชนมาก่อน จงใช้ความสันโดษฆ่าความโลภ ใช้ความเมตตาฆ่าความโกรธ ใช้ปัญญาฆ่าความหลง ภายคือบ้าน ที่อาศัยของชีวิต ใจคือเจ้าของบ้านเจ้าของชีวิตที่แท้จริง ถ้าเจ้าของบ้านถูกรบมมาดี บ้านย่อมสะอาดเรียบร้อย การทำดีคือประกาศนียบัตรฉบับสำคัญ เพราะเป็นรางวัลที่ธรรมชาติมอบให้ พระพุทธองค์ทรงรับรองเหนือยิ่งกว่าใดประกาศเกียรติคุณ ยอดเยี่ยมยิ่งกว่ารางวัลเพื่อสันติภาพของโลก ความดีไม่เคยสูญหาย แม้ชีพวายชื่อยังอยู่ จงทำความดีโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ดังพุทธศาสนสุภาษิตที่ว่า พึ่งประพฤติธรรมให้สุจริต

ท่านผู้มีเกียรติทุกท่านครับ เพราะความดีจากเขาไม่ใช่หรือ ที่ทำให้เราต้องดิ้นรน เพื่อไปฟังคำปลอบโยนจากเขา เพราะความดีของเรามีใช่หรือ ที่ทำให้เขาต้องมาจากแดนไกล เพื่อมาดูหน้าและเห็นรอยยิ้มของเรา จงสร้างโลกนี้ให้สวยงามด้วยการใส่พระธรรมนำทาง สร้างความดี กันเถิดครับ

มีพระธรรม	นำทาง	สร้างชีวิต
รู้ถูกผิด	รู้จัก	เกียรติศักดิ์ศรี
ด้วยหนึ่งใจ	หนึ่งสมอง	สองมือมี
ทำความดี	คืนกำไร	ให้แผ่นดิน ฯ

๒. เรื่อง “ร่มบุญ” ^{๑๐๒}

พบร่มไม้	ได้ร่มเงา	บรพเทาร้อน
กายก็ผ่อน	ร้อนก็คลาย	ได้สุขสม
แต่ร้อนกว่า	ร้อนใจ	ให้ระทม
มีด้บร้อน	ด้วยสายลม	ด้วยร่มเงา
พบพระธรรม	นำร่มบุญ	หนุนชีวิต
นำพาจิต	และกาย	หายโง่เขลา
เป็นผู้รู้	ผู้ตื่นอยู่	ผู้บรพเทา
เพราะตัวเรา	ได้อาศัย	ได้ร่มบุญ ฯ

บุญ คือ สภาพที่ชำระกาย วาจา ใจ ให้ใสสะอาด ปราศจากความโลภ
สยบความโกรธ ลบความหลง ผู้ที่อยู่ใต้ร่มบุญจะทำให้กายไม่พลั้ง คำไม่ผิด จิตไม่เผลอ
มีคำกล่าวว่ายามมีชีวิตอยู่ด้วยบุญของตน ยามวายชนม์อยู่ด้วยบุญของคนอื่น เย็นใต้ร่มเมฆ
เย็นครู่เดียวก็จาง เย็นใต้ร่มบ้าน เย็นเฉพาะเวลาอยู่อาศัย แต่เย็นใต้ร่มบุญ เย็นทั้งสังสารวัฏ
เมื่อเราสร้างบุญ บุญย่อมสร้างเรา คนเข้าถึงบุญ บุญย่อมเข้าถึงคน การปลูกต้นไม้ ย่อมได้
ดอกไม้ ได้ผลไม้ ใต้ร่มไม้ ฉันทใด การปลูกต้นไม้ย่อมได้ดอกบุญ ได้ผลบุญ ใต้ร่มบุญ ฉันทนั้น

^{๑๐๒}บทสุนทรพจน์ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ, ระดับประถมศึกษาตอนปลาย, ประถมบรพราย
ธรรมะ ประจำปี ๒๕๔๓, ณ พุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม.

ดังพุทธศาสนสุภาษิตที่ว่า “สุโข บุญสูงสุด อุดมโย”^{๑๐๓} การสั่งสมซึ่งบุญนำสุขมาให้ คนเราจะอาศัยร่วมบุญได้นั้น จะต้องปลูกต้นบุญก่อน พระสงฆ์คือเนื่อนาบุญ กาย วาจา ใจ ที่ใฝ่ดี คือ เมล็ดพืชแห่งบุญ และเติบโตมาเป็นต้นบุญ ทาน ศีล ภาวนา มนุษย์ได้อาศัยร่วมบุญจากต้นบุญ ดังนี้

๑. ทานมัย ต้นบุญงอกงามได้โดยการบริจาคทาน ได้แก่ วัตถุทาน คือการให้ทาน ด้วยวัตถุ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน แม้แต่คำว่า ขอบใจ ธรรมทาน คือ การให้แนวทางในการทำดี กล่าวได้ว่า วัตถุทาน คือ การให้อาหารกายแก่เขา ธรรมทาน คือ การให้อาหารใจแก่เขา เมื่อเราพรวนดินแห่งความเมตตาตกลงไป ต้นทานมัยย่อมเจริญงอกงาม ช่วยป้องกันลมร้อนแห่งโลภะ คือ ความเห็นแก่ตัว เพราะความเห็นแก่ตัว คือ ไฟผลาญสันติภาพแห่งจิตใจมนุษย์ คือ ฝนกรดแห่งสันติสุขของแผ่นดิน การให้เป็นบ่อเกิดแห่งความรัก ตระหนี่นักเป็นบ่อเกิดแห่งความขัง

๒. ศีลมัย ต้นบุญงอกงามได้ด้วยการรักษาศีล คนมีศีล คือ คนที่มีสภาวะหนัก และแน่นในจิตใจ เมื่อเราใส่ปุ๋ยในความศรัทธาในการรักษาศีล ต้นศีลมัยจะเจริญงอกงาม แผ่กิ่งก้านสาขาเกิดเป็นร่วมบุญ และให้ร่มเงาแห่งมวลมนุษยชาติ ร่วมบุญแห่งต้นศีลมัย ย่อมแตกกิ่งก้านออกเป็น ๕ กิ่ง ดังนี้

กิ่งที่ ๑ ให้ร่มเย็นด้วยเมตตาปราณี

กิ่งที่ ๒ ให้ร่มเย็นด้วยยินดีในของของตน

กิ่งที่ ๓ ให้ร่มเย็นด้วยเป็นคนรักคู่ครอง

กิ่งที่ ๔ ให้ร่มเย็นด้วยไตร่ตรอง รู้พุดจา

กิ่งที่ ๕ ให้ร่มเย็นด้วยเกิดปัญญา ไม่ประมาท

รวมความว่า ร่วมบุญที่เกิดจากศีล ทำให้คนเรามีความสุข สงบเย็นได้

๓. ภาวนามัย ต้นบุญงอกงามได้ด้วยการเจริญปัญญา หมายถึงการใช้สติสัมปชัญญะ พิจารณาสภาวะจิตของตนเอง เพื่อกำจัดโลภะ โทสะ โมหะ ให้หมดไป จงใช้ปัญญาดูจนำ รดต้นภาวนามัยให้งอกงาม เพื่อป้องกันเปลวแดดแห่งโลภ โกรธ หลง ที่เผาไหม้จิตใจมนุษย์ได้

ท่านผู้มีเกียรติทุกท่านครับ ต่อให้อยู่ได้ร่วมปราสาทราชวัง ต่อให้อยู่ได้เงาไม้อันยิ่งใหญ่ ต่อให้อยู่ได้ภูผาถ้ำใด ก็ไม่เย็นใจเหมือนอยู่ได้ร่วมบุญ แสงแดดแห่งกิเลสตัณหา พายุฝนแห่งอบายมุขทุกชนิด แรงแลมแห่งความชั่วร้ายทุกประการ มิอาจทำให้เราร้อนรนได้ เพราะเราปลูก

^{๑๐๓} ชุ.ธ. (บาลี) ๒๕/๓๐.

ต้นบุญถึง ๓ ต้น ไว้ในจิตใจของเรา ให้ทานด้วยถวิล รักษาศีลด้วยศรัทธา เจริญปัญญาด้วยตั้งใจ ถ้าทุกคนปลูกต้นบุญไว้ในจิตใจของเรา สังคมก็จะสุขสงบเย็นด้วยได้ร่วมไปบุญแห่งการประพฤติดีของเราทุกคน

ครอบครัวเย็น	ด้วยร่วมบุญ	หนุนนำช่วย
สังคมสวย	ด้วยร่วมบุญ	หนุนนำให้
ชาติดังงาม	ด้วยร่วมบุญ	หนุนนำใจ
โลกสดใส	ด้วยร่วมบุญ	หนุนนำทาง ฯ

๓. เรื่อง “เขาวชนไทยห่างไกลยาเสพติด”^{๑๐๔}

เตรียมยาไว้ก่อนไข้ เตรียมไฟไว้ก่อนค้ำ
เตรียมน้ำไว้ก่อนแล้ง เตรียมแรงไว้ก่อนงาน
เตรียมการศึกษาไว้สร้างคน เตรียมเขาวชนไว้สร้างชาติ ฯ

เขาวชน คือ พลังอันบริสุทธิ์พร้อมที่จะจุดกระแส และพร้อมที่จะต้านกระแส แม้ว่าเราจะเป็นหยดน้ำหยดน้อย ๆ ไม่ใช่แม่น้ำเจ้าพระยาที่กว้างใหญ่ แต่เราจะรวมตัวกันกับเพื่อนหยดน้ำทั้งหลาย เพื่อเป็นสายธารที่กว้างใหญ่ ชำระสิ่งปฏิกูลให้หมดไป ชโลมผืนแผ่นดินไทยให้ชุ่มเย็น แต่วันนี้เขาวชนไทยต้องห่างไกลยาเสพติด ภารกิจที่ยิ่งใหญ่นี้ลำพังเพียงปัญญาของเขาวชนอาจไม่สามารถนำตนให้พ้นภัยได้ จึงอยู่ที่ผู้ใหญ่ที่จะเอาใจใส่ดูแลให้ความหวังใจด้วยใจจริง ผู้ใหญ่ควรตั้งจิตเสมอว่า

เมื่อเจ้าเขลา จะมีใคร ไหนคอยสอน เมื่อเจ้านอน จะมีใคร ไหนคอยเฝ้า
เมื่อเจ้าทุกข์ จะมีใคร ไหนแบ่งเบา เมื่อเจ้าเขลา จะมีใคร นำเจ้าไป ฯ

เงื่อนและปมปัญหาเขาวชนบางครั้งก็เป็นเงื่อนกระทึก บางครั้งก็เป็นเงื่อนตาย ผู้ใหญ่ต้องแก้อย่างถูกเงื่อนกฎวิธี ปัญหาวัยรุ่นันตีกันเป็นปัญหาระดับย่อยในสังคม เปรียบเสมือน

^{๑๐๔}บทสุนทรพจน์ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ, ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น, ประกวดบรรยายธรรมะประจำปี ๒๕๔๓, ณ พุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม.

เงื่อนกระดูกที่แก้ออกและแก้ไขได้ง่าย แต่ปัญหายาเสพติดกับเยาวชนเป็นปัญหาที่ยิ่งใหญ่ระดับชาติ ระดับโลก เปรียบเสมือนเงื่อนตายที่ต้องค่อย ๆ แกะ ค่อย ๆ แก้ ด้วยความจริงใจ และจริงจัง ในส่วนของเยาวชนก็ต้องเห็นโทษและพิษภัยของยาเสพติด ยาเสพติดเป็นผืนแผ่นดินเบื้องต้น แต่เป็นกรดในภายหลัง เป็นสองมือที่พยาบาลในเบื้องต้น แต่เป็นเงื้อมมือของพญามัจจุราชนในภายหลัง ยาเสพติดยังไม่ให้ผลเพียงใด เยาวชนคนเขลาอย่ามัวเข้าใจว่ายาเสพติดมีรสหวานเพียงนั้น เมื่อยาเสพติดให้ผลเมื่อใด เยาวชนเขลาอย่ามัวประจบประยูรเหมือนนั้น สงครามดับชีวิต ยาเสพติดดับอนาคต มีคำกล่าวที่ว่า เด็กไทยคือหัวใจของชาติ แต่ถ้าวันนี้หัวใจของชาติกำลังล้มเหลว กำลังเป็นหัวใจที่เดินไปตามจังหวะของยาเสพติด เดินแรง เดินเร็ว เดินรัว ผิดปกติ เดินช้า เดินเบา เดินไม่เป็นจังหวะผิดปกติ แล้วอนาคตของชาติจะเป็นอย่างไรกันครับ หัวใจที่คอยสูบฉีดเลือด ก็คงเป็นหัวใจที่คอยสูบฉีดยา ประเทศชาติจะก้าวหน้าก้าวเดินด้วยอาการอย่างไร ท่านนึกภาพออกไหมครับ

ยาเสพติด คือ ขโมยร้าย ยาเสพติดแอบขโมยสมรรถภาพของมนุษย์ คนที่เคยแข็งแรงก็เปลี่ยนเป็นแข็งแรงต่าง เครื่องครัดก็เปลี่ยนเป็นเครื่องเครียด อ่อนหวานก็เปลี่ยนเป็นอ่อนไหว แผ่นดินไทยไม่ใช่โรงงานที่ผลิตซีโครงเดินได้ ไม่ใช่แท่นปั๊มที่ผลิตคนจิตวิถิตถาวรเพื่อป้อนสายเสไฟฟ้า ไม่ใช่เป็นบ้ำหลอมคนบ้ำเพื่อจับเด็กเป็นตัวประกัน

ยาเสพติดแอบขโมยสันติภาพไปจากแผ่นดิน แผ่นดินที่เคยชุ่มเย็นก็จะถูกเป็นไฟ แผ่นดินที่เคยสดใสก็จะเปื้อนสกปรก ประชาชนไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน คนติดยาเสพติดไม่มีศาสนา ไม่มีศานตา ไม่มีนิพพาน ศาสนาของเขาคือยาบ้า ศาสดาของเขาคือขุนล่า ความคลุ้มคลั่งคือการบรรลุมวลอันสูงสุด หยุดไทยไม่ให้วิกฤติ หยุดยาเสพติดไม่ให้เผาไหม้เยาวชน ด้วยอิทธิบาทธรรม ๔ ประการ คือ

๑. ฉันทะ เต็มใจศึกษาเล่าเรียน ทั้งพุทธิศึกษา พลศึกษา หัตถศึกษา และจริยศึกษา
๒. วิริยะ ขยันศึกษา เงินใช้ซื้อสินค้า ความขยันใช้ซื้ออนาคต ออกกำลังกายเสมอ ร่างกายแข็งแรงเพราะออกกำลังกาย ร่างกายจะพังเพราะยาเสพติด
๓. จิตตะ คำนคว้าเล่าเรียนหาความรู้อยู่เสมอ จะทำให้เรามีความรู้นอกเหนือจากตำราที่เรียน เรียนรู้คู่กิจกรรม เป็นการเพิ่มทักษะประสบการณ์ตรงให้กับชีวิต
๔. วิมังสา พิจารณาประเมินผลการเรียน จะทำให้เราเห็นคุณค่าของชีวิต ไม่หลงเพลินเสพติดยา เรียนดี ก็ฟ้าเด่น เน้นคุณธรรม เลิศล้ำด้วยความสุข ยาเสพติดไม่ใช่เลขคณิต อย่าคิดคำนวณ ยาเสพติดไม่ใช่วิทยาศาสตร์อย่าบังอาจทดลอง ยาเสพติดไม่ใช่พระรัตนตรัย อย่ายึดไว้เป็นที่พึ่ง สร้างสรรค์ชาติให้ก้าวไกล เยาวชนไทยต้องห่างไกลยาเสพติด

ท่านผู้มีเกียรติทุกท่านครับ ท่านพุทธทาสภิกขุ กล่าวว่า ศีลธรรมของเขาวชน คือ สันติภาพของโลก ไปไม่เก่าหลุดล่วงไป ย่อมเปิดโอกาสให้ไปใหม่ขึ้นมาทำหน้าที่แทนฉันใด คนเก่าหมดไปย่อมเปิดโอกาสให้คนใหม่เข้ามาทำหน้าที่แทน ฉะนั้น เขาวชนไทย คือ ผู้ที่จะรับหน้าที่อันยิ่งใหญ่ในการบริหารประเทศต่อจากบรรพชนรุ่นก่อน พระอาทิตย์ตกดินวันนี้เพื่อสว่างในวันพรุ่งนี้ เหมือนจะเตือนบอกว่ายาเสพติด คือ เงามืดที่ครอบคลุมประเทศไทยในวันนี้ อีกไม่นานจะหมดไป ถ้าเขาวชนไทย เกลียด ก้าว ไกล เกรงยาเสพติด

ยาเสพติด คือ ของฝากจากเมืองผี เสพวันนี้ ศพเดินได้ในวันหน้า
หยุดกันเถิดพอกันที่ผ่านมา คนหยุดยาอย่ามดีกว่ายาหยุดคน ฯ

๔. เรื่อง “ความโลภทำให้ไทยวิกฤติ” ^{๑๐๕}

ภัยยิ่งกว่า	ภัยอะไร	ในชีวิต
พิษยิ่งกว่า	ยาพิษ	ชนิดไหน
ทุกข์ยิ่งกว่า	ขุมนรก	ตกขุมใด
ร้อนยิ่งกว่า	ไฟอะไร	ในแผ่นดิน
เจ็บยิ่งกว่า	บาดแผลใด	ในโลกหล้า
แรงยิ่งกว่า	อาวุธใด	ไหนทั้งสิ้น
ร้ายยิ่งกว่า	เชื้อโรคใด	ในชีวิติน
เพราะความโลภ	โกยโกงกิน	ทั่วถิ่นไทย ฯ

ทรัพย์ากรจะสูญสิ้น แผ่นดินจะลุกเป็นไฟ ประเทศไทยจะวิกฤติ เพราะฤทธิ์แห่งความโลภ ภายใต้อำนาจนี้ไม่มีอะไรที่จะทำให้ประเทศหยุดอยู่กับที่เท่ากับความเฉื่อยชา ไม่มีอะไรที่จะทำให้ประเทศล่าหลัง เท่ากับความเกียจคร้าน ไม่มีอะไรที่จะทำให้ประเทศชาติล่มสลายเท่ากับความโลภ ความเห็นแก่ตัวคือใจรปล้นสันติภาพของโลก คนจนภายนอก จนเพราะมีไม่พอ จนภายใน จนเพราะพอไม่มี จิตใจที่มีความโลภจะถมเท่าไรก็ไม่รู้จักเต็ม จะเต็มเท่าไรก็ไม่รู้จักพอ จะต่อเท่าไรก็ไม่รู้จักจบ

^{๑๐๕} บทสุนทรพจน์ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศ, ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย, ประกวดบรรยายธรรมะ ประจำปี ๒๕๔๓, ณ พุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม.

ดังพุทธศาสนสุภาษิตที่ว่า “นตฺถิ ตณฺหาสมานํ”^{๑๐๖} แม่น้ำเสมอด้วยต้นหาไม่มี ผู้ใดที่มีความโลภ พระท่านเรียกว่า มนุสฺสเปโต มนุษย์เยี่ยงเปรต มนุษย์เยี่ยงเปรตทำความเดือดร้อนให้แก่ตนเองและประเทศชาติยิ่งกว่าเปรตจริง ๆ เสียอีก ปัจจุบันทรัพยากรธรรมชาติเหลืออยู่น้อย เพราะมนุษย์มีความโลภ ต่างขุดเจาะทรัพยากรที่เหลืออยู่น้อยมาถลุงใช้กันอย่างสุรุ่ยสุร่าย เพื่อบำรุงกิเลสตัณหาของตน ในขณะที่กิเลสตัณหาของมนุษย์กำลังอ้วนท้วนขึ้นทุกวัน ๆ แต่โลกกลับซบผอมลงทุกวัน ๆ คิดแล้วน่าเป็นห่วงใช่ไหมครับ

มหาตมะคานธี กล่าวว่า ทรัพยากรธรรมชาติ มีเพียงพอที่จะให้มนุษย์ใช้สอยกันอย่างยาวนาน แต่จะไม่พอเพียงพอถ้าใช้อย่างมีความโลภ ฟอสซิลคราม น้ำสะอาดใส ป่าไม้เขียวชอุ่ม อากาศดีบริสุทธิ์ กำลังจะกลายเป็นตำนาน เพราะผู้ประกอบการเห็นแก่ตัว ปล่อยควันพิษ ผลิตน้ำเสีย ภาพของฟอสซิลดำ น้ำเหม็นเน่า ภูเขาหัวโล้น โอโซนถูกทำลาย กำลังจะเป็นฝันร้าย ที่กลายเป็นจริง เพราะเศรษฐีนายทุนเห็นแก่ตัวตัดไม้ทำลายป่า ทรัพยากรธรรมชาติดำรงอยู่ได้แม้ขาดมนุษย์ แต่มนุษย์ไม่สามารถดำรงอยู่ได้ถ้าขาดทรัพยากรธรรมชาติ

เราทนได้อย่างไรกันครับ ที่รวยกันไม่กี่คน แต่จนกันไปทั้งเมือง

น่าเจ็บใจไหมครับ ที่นักการเมืองทำผิดแม้เพียงคน แต่ประชาชนเดือดร้อนทั้งแผ่นดิน

น่าอดสูใจไหมครับ ที่เหิง้อของคนจนแต่ละหยด คืออนาคตของนายทุน

ความโลภทำให้คนผลิตยาบ้าเพื่อฆ่ามนุษย์โลก เราคงเคยเห็นภาพกระดูกที่มีลมหายใจเดินได้ คนคลั่งป็นเสไฟฟ้า คนบ้าจับเด็กเป็นตัวประกัน ปัจจุบันพบว่าคนออกมาเดินแฟนฟานในสังคม พร้อมที่จะจับเรา ลูกของเรา หลานของเราเป็นตัวประกันอย่างนี้แหละครับ คือ ความโลภทำให้ไทยวิกฤติ

เพียงพอหรือยังครับ	ที่มีคนบ้ามากถึงขนาดนี้
เพียงพอหรือยังครับ	ที่ร่ำรวยอยู่บนน้ำตาของคนอื่น
เพียงพอหรือยังครับ	ที่ความสำเร็จต้องแลกกับความล้มสลายของชาติ
มีประโยชน์อันใด	ที่ร่ำรวยมหาศาลแต่ลูกหลานต้องอายุผู้สั้น
มีประโยชน์อันใด	ที่ได้รับชัยชนะแต่ไม่มีเสียงปรบมือ
มีประโยชน์อันใด	ที่มือเอื้อมถึงดาว แต่ทำเป็นแผล

ถึงเวลาแล้วครับ ที่เราจะหยุดโลก หยุดเห็นแก่ตัวกันได้แล้ว หรือต้องรอให้ป่าไม้ ถูกโค่นจนหมดไป จนเราต้องกินน้ำจนหยดสุดท้ายคือน้ำตาเราเอง หรือเราจะปล่อยให้คนบ้า จับคนเป็นตัวประกันจนถึงคนสุดท้ายเป็นตัวท่านเอง หรือเราจะปล่อยให้ประเทศไทย เป็นหนี้ต่างชาติ จนเหลือสมบัติชิ้นสุดท้ายที่เป็นของเรา คือ ลมหายใจ

หยุดเถอะครับ หยุดวิกฤติของไทย หยุดใจไม่ให้โลก ถนนสายนี้ยังมีทางออก ตรอกนี้ยังมีทางไป ประเทศไทยยังมีทางแก้ ขอเพียงแต่เราจับมือกันก้าวไป ร่วมใจกันก้าวเดิน พร้อมทั้งจะเผชิญอุปสรรค ด้วยการปฏิบัติตามหลักมรรชาธรรม ๔ ประการ ดังนี้

๑. ต้องมีสัจจะ ความจริงใจ ไม่ทรยศต่ออุดมการณ์ ไม่กบฏต่อมโนธรรมของตน จากความพิรุณของใจ มือที่ไม่มีบาดแผล กายาพิชไม่มีอันตรายฉันใด ใจที่ไม่ความโลภ ย่อมไม่ถูกเขารนด้วยอามิสเครื่องล่อ ฉะนั้น ดังคำว่า ไฟพิสูจน์ทอง แต่ทองพิสูจน์คน ทองแท้ย่อมไม่กลัวไฟ ฉันใด คนแท้ย่อมไม่หวั่นไหวด้วยอำนาจความโลภ ฉะนั้น

๒. ทมะ รู้จักข่มใจ ทำไม่ครบต้องชุดเหล็กไว้ในใจเรา ทำไม่ครบต้องให้ความโลภ สนตะพายหัวใจเรา ทำไม่ครบต้องตั้งระเบิดเวลาไว้ในใจเรา วันนี้ความโลภข่มใจเรา หรือใจเรา ข่มความโลภ ผู้ข่มใจไม่โลภ ลากยศมีอาจขุน ยาจกมีอาจคลอน อำนาจมีอาจข่ม ผู้นั้นคือ รัตนบุรุษที่โลกต้องการ

๓. ขันติ ความอดทน ไม่หลงไหล ตกอยู่ในอำนาจของเงิน ทุกท่านทราบไหมครับว่า วันนี้เราใช้เงิน หรือเงินใช้เรา เงินเมื่อเป็นทาสจะเป็นทาสที่แสนดี ถ้าเป็นนายจะเป็นนายที่ทารุณ และโหดร้าย อย่าหลงผิดคิดว่าเงินเป็นสื่อกลางแห่งความสุขทั้งหลายทั้งปวง เราต้องหนักแน่น ไม่ปลื้มในเงินตรา ไม่บ้าในอำนาจ ไม่ใช้อำนาจบงบง

๔. จาคะ รู้จักปล่อยวาง ไม่หลงไหลวัตถุนิยม สังคมบริโภค ดังพระบรมราชาบาท ที่ว่า ความฟุ้งเฟ้อ เป็นปากที่หิวไม่หยุดเป็นปากที่อ้าตลอดเวลา ป้อนเท่าไรก็ไม่พอ หาเท่าไร ก็ไม่พอ หยุดการหลงไหล หยุดการฟุ้งเฟ้อด้วยการปล่อยวาง จิตที่คิดสละนั้นเบา จิตที่คิด จะเอานั้นหนัก สุขที่เกิดจากการมีน้อยกว่าสุขที่เกิดจากการพอ

ท่านผู้มีเกียรติทุกท่านครับ ประเทศไทยตกอยู่ในภาวะวิกฤติเศรษฐกิจอย่างนี้ ไม่ใช่ เป็นเหตุบังเอิญ ไม่ใช่เป็นดวงเมือง ไม่ใช่พระศุกร์เข้า พระเสาร์แทรก แต่เป็นเพราะความโลภ ทุกจริต คิดโกงบ้าน กินเมือง

ต่อให้กู้เงินจากองค์กรใด

ต่อให้มีผ้าป่าช่วยชาติกันอย่างไร

ต่อให้อ่อนวอนเทพเจ้าองค์ใด ก็ไม่ทำให้คนไทยพ้นวิกฤติ ถ้าคนไทยยังโลภกันอยู่

ปวยการที่จะให้คนไทยเป็นประธานในองค์การการค้าโลก
ปวยการที่จะให้ต่างชาติเข้ามาซื้อกิจการภายในประเทศ
ปวยการที่จะทำพิธีไล่พระราหูที่เสาชิงช้า

แต่สิ่งทีควรทำ คือ การไล่ราหูสีดำที่อมหัวใจของมนุษย์ไว้เป็นมานานสีดำแห่งความโลภ
ประเทศไทยก้าวหน้ากว่านี้แน่นอน ถ้าคนไทยไม่เห็นแก่ตัว

รู้พอดี	มีสุข	ไม่ทุกข์จิต
รู้จักคิด	ประหยัดใช้	ไม่เป็นหนี้
หยุดเถอะหยุด	หยุดโกงกัน	หยุดทันที
ไทยจะอยู่	อย่างพอดี	และดีพอ ๆ

บทที่ ๔

ประยุกต์วิทยาการเผยแผ่และเปรียบเทียบจุดเด่นของการเขียนบทสุนทรพจน์ ที่เน้นหลักพุทธธรรม เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาสังคมยุคปัจจุบัน

สถาบันทางพระพุทธศาสนาของเราเป็นสถาบันที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่ง ในการให้ความช่วยเหลือต่อสังคมไทยตลอดมา โดยมีส่วนช่วยในการกล่อมเกลาจิตใจและลักษณะนิสัยของคนไทย ตลอดจนการให้บริการตามความจำเป็นตามความต้องการของประชาชน อีกทั้งมีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาทางสังคมให้แก่เรามาแล้วเป็นอย่างมาก

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า พระภิกษุสงฆ์เป็นผู้ได้รับการเคารพยกย่องให้มีเกียรติที่สุดในสังคม ในฐานะเป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติธรรมโดยเคร่งครัด เป็นตัวอย่างที่ดีในด้านศีลธรรมและจริยธรรมทั่วไป จึงได้รับความเชื่อถือจากประชาชนมาก พระภิกษุสงฆ์เป็นผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือในการแก้ปัญหาชีวิตประจำวันของราษฎรในชนบท เป็นครูสอนหนังสือมาแต่สมัยโบราณเป็นที่ปรึกษา เป็นที่พึ่งทางใจ เป็นผู้ไกลเกลียดคดีความ และเป็นผู้ประกอบพิธีทางศาสนาในทุกวงจรชีวิตของชาวบ้าน และในพิธีการของทางราชการ ฉะนั้นพระภิกษุสงฆ์จึงมีส่วนช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้แก่สังคมอยู่ไม่น้อย^๑

บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคมนั้น จะเห็นได้จากบทบาทในการพัฒนาการศึกษา บทบาทในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม บทบาทในการพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสังคม นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว เช่น บทบาทในด้านสาธารณสุข การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ การช่วยเหลือผู้ป่วยเป็นโรคต่าง ๆ การให้คำแนะนำแก่ผู้มีปัญหาในชีวิต การช่วยปลอบจิตใจผู้มีความทุกข์ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าในฐานะเป็นสถาบันสังคมสถาบันหนึ่งพระพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญยิ่งในการรวมกลุ่มสังคม กล่าวคือ ทำให้สังคมเป็นปึกแผ่น สนองความต้องการของผู้คนในสังคมด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา และจริยธรรมอย่างเป็นผลดียิ่ง รวมทั้งบทบาทของพระสงฆ์

^๑ทินพันธุ์ นาคะตะ, พระพุทธศาสนากับสังคมไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๓ (กรุงเทพฯ : หจก.สหาย บล็อกและการพิมพ์, ๒๕๔๓), หน้า ๖.

ในการให้การศึกษา การรักษาพยาบาลด้านสาธารณสุข การช่วยเหลือด้านสวัสดิการแก่ผู้ยากไร้ และการพัฒนาสังคมด้านต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งสถาบันพระพุทธศาสนาได้มีบทบาทดังกล่าวมา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและต่อไปในอนาคตก็ยังคงมีบทบาทดังกล่าวอยู่^๒

๔.๑ บทบาทของพระสงฆ์กับการเขียนสุนทรพจน์เพื่อการเผยแผ่พุทธธรรม

ปัจจุบันพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาหนึ่งของโลกที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการหล่อหลอม หรือขัดเกลาอุปนิสัยใจคอของบุคคลให้ละเอียดละอ่อน สวยงาม มีความรัก ความเมตตา หรือมีความเอื้ออาทรต่อกันและกัน หลักคำสอนของพระพุทธศาสนาสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้อย่างเกิดประโยชน์ โดยเฉพาะประเภทวรรณคดีไทยที่มีชื่อเสียงเป็นอมตะ ได้รับอิทธิพลมิใช่น้อยจากคำสอนของพระพุทธศาสนา เช่น ไตรภูมิพระร่วง บทประพันธ์กาม นิตวาสิษฐ์ บทประพันธ์เวสสันดรชาดก และบทประพันธ์กาพย์ กลอน โคลง ฉันท์ อื่น ๆ บทประพันธ์ที่เป็นอมตะส่วนใหญ่จะนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาขยายต่อ และหลักธรรม ทางพระพุทธศาสนานี้ได้กลายเป็นกรอบอ้างอิงในการดำเนินชีวิตของตัวละครในบทประพันธ์ ประเภทนวนิยายต่าง ๆ ด้วย^๓ ทั้งนี้ยังมีพระสงฆ์หลายท่านที่มีความสามารถในด้านการเขียน หนังสือธรรมะออกเผยแผ่สู่สายตาประชาชน ถ้าหากเราจะศึกษาถึงรูปแบบและวิธีการเขียน ของท่านเหล่านั้น ก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการเผยแผ่หลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนา ก่อนอื่นเราควรทราบถึงบทบาทของพระสงฆ์ที่ทำหน้าที่ในการเผยแผ่ก่อนว่าเป็นอย่างไร

ในสังคมจะต้องมีการแบ่งแยกบทบาทหน้าที่กัน ถ้าเปรียบเทียบให้เห็นเป็นรูปธรรม มากยิ่งขึ้น จะขอยกตัวอย่าง “ตำรวจ” เช่น บทบาท เปรียบได้กับตำรวจ หน้าที่ของตำรวจ ก็คือ การรักษาความสงบ บทบาทจะเป็นตัวกำหนดหน้าที่ สังคมจึงจะอยู่กันอย่างสงบ ก็เปรียบเหมือน บทบาทของพระสงฆ์ คือ การเผยแผ่ธรรม หน้าที่ของพระสงฆ์ ก็คือมีหน้าที่ที่จะต้องเผยแผ่ธรรมะ ในเมื่อสังคมมีปัญหาศีลธรรมพระสงฆ์ก็ควรมีบทบาทในแก้ไขปัญหาด้วย เหมือนตำรวจมีบทบาท ในการรักษาความปลอดภัย

^๒จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์, **สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์**, (กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ มหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๕), หน้า ๑๗๑ - ๑๗๗.

^๓เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๗๗.

ดังนั้น บทบาทของพระสงฆ์กับการเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อการเผยแผ่พุทธธรรม จึงพอสรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง หน้าที่ที่จะต้องทำการเผยแผ่ พระสงฆ์ หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ เกี่ยวกับการเผยแผ่พุทธธรรม โดยใช้วิธีการเขียนเผยแผ่ที่ตรงประเด็น อ่านแล้วเข้าใจความหมาย ได้ง่าย

ในปัจจุบันจำเป็นอย่างยิ่ง ที่พระสงฆ์ควรนำการเขียนบทสุนทรพจน์มาใช้ในการเผยแผ่ พระพุทธศาสนา เพราะว่าการเขียนสุนทรพจน์นั้นจะทำให้เยาวชนทั้งหลายได้นำไปใช้ในชีวิตร เพราะในสังคมปัจจุบันเยาวชนส่วนใหญ่นั้นขาดความรู้และความเข้าใจในเรื่องของคำสอน ในทางพระพุทธศาสนา การเขียนสุนทรพจน์เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะเป็นการประยุกต์เอา การเขียนไปใช้แทนการเทศน์แบบเดิม ๆ จะทำให้การเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้ดีขึ้น และสามารถ สื่อความหมายเข้าใจได้ง่ายขึ้น

การเขียนสุนทรพจน์นั้น เป็นการเขียนที่ใช้ภาษาที่ไพเราะ สละสลวย งดงาม คมคาย ลึกซึ้ง ก็น่าสนใจ สามารถทำให้ผู้อ่านเกิดความประทับใจ หากเป็นเรื่องเกี่ยวกับหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนาแล้ว จะทำให้บทสุนทรพจน์มีคุณค่ามาก ทำให้เกิดความรู้และจรรโลงใจมาก ยิ่งขึ้น สามารถโน้มน้าวจิตใจของผู้อ่านได้เป็นอย่างดี เพราะบทสุนทรพจน์มีแบบเนื้อหาและการ เ ช ย น ที่แปลกใหม่ น่าติดตาม

บทสุนทรพจน์นั้นจึงต้องมีการขัดเกลาเรียบเรียงเรื่องราวต่าง ๆ ควรมีหลักเกณฑ์ ในการเขียน เพราะว่าบทสุนทรพจน์ที่จะนำออกมาเผยแผ่นั้น ผู้เขียนจะต้องมีการกลั่นกรองถ้อยคำ ออกมาเป็นอย่างดี เมื่อนำมาใช้ประกอบการพูดก็จะทำให้ผู้ฟังสนใจ และรับรู้เรื่องราวได้ดีว่าการ เทศน์หรือการพูดธรรมดา ถ้าพระสงฆ์ประยุกต์การเขียนบทสุนทรพจน์ใช้ในการเผยแผ่ พระพุทธศาสนา ก็จะทำให้พุทธศาสนิกชนตลอดถึงเยาวชนที่ไม่ค่อยสนใจพระพุทธศาสนาได้มี โ อ ก ส เข้ามาศึกษาค้นคว้าเพิ่มขึ้น เพราะพระพุทธศาสนา คือ จุดศูนย์รวมทางจิตใจของคนทั้งชาติ มีหลักธรรมคำสอนที่เป็นข้อคิด สะกิดใจ อยู่ทุกยุคทุกสมัย

พระสงฆ์ควรมีบทบาทเกี่ยวกับการเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแผ่พุทธธรรม คือ เป็นผู้อบรมแนะนำเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการเขียน และอธิบายให้ความรู้เกี่ยวกับหลักธรรม ในทางพระพุทธศาสนา เพราะพระสงฆ์เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมเป็นอย่างดี และสามารถเชื่อมโยงหลักธรรมต่างๆ ได้ ดังนั้น พระสงฆ์จึงควรเป็นวิทยากรในการจัดกิจกรรม การเผยแผ่ เป็นผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา หากพระสงฆ์ได้นำหลักธรรมใน

พระพุทธศาสนาเขียนสอดแทรกในบทสนทนาพจน์ ก็จะทำให้การเผยแผ่พระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนานั้นเข้าถึงกลุ่มเยาวชนเป็นอย่างดี

ผู้วิจัยเห็นว่า พระสงฆ์นั้นเปรียบเสมือนเป็นผู้สื่อข่าว เป็นนักข่าว ที่คอยคิดและค้นหาวิธีการที่จะเผยแผ่ข้อความ(ธรรมะ) ข่าวสาร หรือที่เรียกว่า หลักธรรมคำสอนให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้ โดยวิธีการเขียนบทสนทนาพจน์ที่สร้างสรรค์และน่าสนใจ ซึ่งถือว่าเป็นการทำหน้าที่ของพระสงฆ์ผู้มีบทบาทด้านการเผยแผ่อย่างหนึ่งเหมือนกัน นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันพระสงฆ์ก็ได้ทำหน้าที่เกี่ยวกับการเผยแผ่หลักพุทธธรรมด้านต่าง ๆ ของตนเองได้เป็นอย่างดี

จะเห็นได้จากสมัยพุทธกาล พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงยกย่องพระสาวก สāvika อุบาสก และอุบาสิกาที่มีความรู้ ความชำนาญ ว่าเป็นเอตทัคคะ (ความเป็นเลิศ) ในด้านต่าง ๆ เช่น

๑. พระสารีบุตรเถระ ทรงแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเอตทัคคะเป็นผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายในทางผู้มีปัญญา และทรงแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งพระอัครสาวกเบื้องขวา

๒. พระอานนท์เถระ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงยกย่องท่านในตำแหน่งเอตทัคคะเป็นผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลาย ถึง ๕ ประการ คือ เป็นพหูสูตร เป็นผู้มั่งคั่ง เป็นผู้มั่งคั่ง เป็นผู้มีความเพียร และเป็นพุทธอุปัฏฐาก

๓. พระปุลณณมันตานีบุตรเถระ พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงทรงยกย่องท่านในตำแหน่งเอตทัคคะ เป็นผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลาย ในทาง ผู้เป็นพระธรรมกถึก

๔. พระมหากัจจายนเถระ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเอตทัคคะเลิศกว่าภิกษุทั้งหลายในฝ่าย ผู้อธิบายเนื้อความย่อให้พิสดาร

๕. พระโสณกุฎิกัณณเถระ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงยกย่องท่านในตำแหน่งเอตทัคคะเป็นผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลาย ในทางผู้มีวาจาไพเราะ ผู้แสดงธรรมด้วยถ้อยคำไพเราะ

๖. พระราธเถระ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงยกย่องท่านในตำแหน่งเอตทัคคะ เป็นผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลาย ในทางผู้ว่าง่าย และผู้มีปฏิภาณ คือ เป็นผู้มีความรู้แจ่มแจ้งในพระธรรมเทศนา

๗. พระวงศ์สเถระ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงยกย่องท่านในตำแหน่งเอตทัคคะ เป็นผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลาย ในทางผู้มีปฏิภาณ คือ ความสามารถในการผูกบทกวีคาถา

๘. พระกุมารกัสสปเถระ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงยกย่องท่านในตำแหน่งเอตทัคคะเป็นผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายในทางผู้แสดงธรรมอันวิจิตร

๙. พระมหาโกฏิฐิตเถระ พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงยกย่องท่านในตำแหน่งเอตทัคคะเป็นผู้เลิศกว่าภิกษุทั้งหลาย ในทางผู้แตกฉานในปฏิสัมภิทา ๔

๑๐. พระนางธรรมทินนาเถรี พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงสถาปนาพระเถรีนี้ในตำแหน่ง
เอตทัคคะ เป็นผู้เลิศกว่าภิกษุสาวิกาทั้งหลายในฝ่าย ผู้เป็นธรรมกถึก

๑๑. จิตตคฤหบดี พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงยกย่องท่านในตำแหน่งเอตทัคคะ เป็นผู้
เลิศกว่าอุบาสกทั้งหลายในฝ่าย ผู้เป็นธรรมกถึก

๑๒. นางชุชชุตตรา พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงยกย่องนางในตำแหน่งเอตทัคคะ เป็นผู้
เลิศกว่าอุบาสิกาทั้งหลาย ในฝ่ายผู้แสดงธรรม^๕

จุดเด่นในการเผยแผ่ธรรมะของท่านเหล่านั้น มีวิธีการเผยแผ่หลายรูปแบบ เช่น การ
แสดงธรรม การบรรยาย การตอบปัญหา การสนทนาธรรม การวิสันหาปัญหา การโต้ตอบปัญหา
เป็นต้น จนได้รับการยกย่องและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในด้านต่าง ๆ ตามความรู้ความสามารถ
และความชำนาญในด้านต่าง ๆ ของท่านเหล่านั้น จะเห็นได้ว่าผู้ทำหน้าที่เผยแผ่ธรรมะในอดีต
สมัยพุทธกาลนั้น มีคุณสมบัติครบถ้วนตามหลักปฏิสัมพันธ์ ๔ ประการ เป็นส่วนมาก จึงทำให้
การเผยแผ่ในยุคนั้นประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น ผู้เผยแผ่ธรรมะควรมีคุณสมบัติตามที่ปรากฏในหลักปฏิสัมพันธ์^๕ ๔ ประการ^๖
คือ

๑. อุตถปฏิสัมพันธ์ ปัญญาแตกฉานในอรรถ, ปรินิสาแ่งในความหมาย, เห็นข้อธรรม
หรือความย่อ ก็สามารถแยกแยะอธิบายขยายออกไปได้โดยพิสดาร เห็นเหตุอย่างหนึ่ง ก็สามารถ
คิดแยกแยะกระจายเชื่อมโยงต่อออกไปได้จนล่วงรู้ถึงผล

๒. รัชมปฏิสัมพันธ์ ปัญญาแตกฉานในธรรม, ปรินิสาแ่งในหลัก, เห็นอรรถอธิบาย
พิสดาร ก็สามารถจับใจความมาตั้งเป็นกระทู้หรือหัวข้อได้ เรื่องราวมากมายพิสดารสามารถ
จับมาตั้งวางเป็นหลักเป็นประเด็นได้ เห็นผลอย่างหนึ่ง ก็สามารถสืบสาวกลับไปหาเหตุได้

^๕พระครูกัลยาณสิทธิวัฒน์ (สมาน กุลยาณธมฺโม), **เอตทัคคะในพระพุทธศาสนา**, พิมพ์ครั้งที่ ๖,
(กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ บริษัทสหธรรมิกจำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๔๕ - ๒๙๔.

^๕อง.จตุฎก. (ไทย) ๑๓/๓๔/๒๒.

^๖พระเทพเวที (ประยูร ปยุตโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม**, พิมพ์ครั้งที่
๖, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๒), หน้า ๑๔๔.

๓. นิรุกติปฏิบัติสัมภิตา ปัญญาแตกฉานในนิรุกติ, ปรีชาแจ้งในภาษา, สามารถเข้าใจในภาษาต่าง ๆ เช่น ถ้อยคำ สำนวน รู้ศัพท์ บัญญัติ และจะต้องเข้าใจถึงหลักเกณฑ์การเขียนการใช้ถ้อยคำได้อย่างไพเราะ สละสลวย คมคาย ลึกซึ้งกินใจ ก็จะทำให้สามารถโน้มน้าวจิตใจของผู้อื่นให้คล้อยตามได้

๔. ปฏิภาณปฏิบัติสัมภิตา ปัญญาแตกฉานในปฏิภาณ, ปรีชาแจ้งในความคิดทันการณเฑาะความรู้ที่มีอยู่หรือได้รับถ่ายทอดมาเชื่อมโยงสัมพันธ์สร้างเป็นความรู้ความคิดใหม่ใช้แก้ปัญหา มีไหวพริบ ชี้มซาบในความรู้ที่มีอยู่ เอามาเชื่อมโยงเข้าสร้างความคิดและเหตุผลขึ้นใหม่ใช้ประโยชน์ได้สละเหมาะ เข้ากับกรณีเข้ากับเหตุการณ์

จึงพอสรุปได้ว่า บทบาทและหน้าที่ของผู้เผยแพร่ธรรมะนั้นมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ “จรถ ภิกขเว จาริกิ พุชชนหิตาย พุชชนสุขาย โลกนุกมฺปาย อตุถาย หิตาย สุขาย เทวมนุสฺसानิ” ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงจาริกไป เพื่อเป็นประโยชน์สุขแก่ชนหมู่มาก โดยอาศัยความอนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์ เพื่อความเกื้อกูล และเพื่อความสุขของทวยเทพยดาและมนุษย์ทั้งหลาย^๗ ถือเป็นประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก

ดังนั้น ในยุคปัจจุบันพระสงฆ์ควรนำการเขียนบทสุนทรพจน์ไปใช้ในการเผยแพร่พุทธธรรมเป็นอย่างยิ่ง เพราะถือว่าเป็นการทำหน้าที่บทบาทด้านการเผยแผ่ของพระสงฆ์ จากการสัมภาษณ์พระสงฆ์ผู้ที่มีความสามารถในด้านการเขียน ท่านให้ความคิดเห็นว่า

^๗วิ.ม. (บาลี) ๔/๓๒/๒๗. วิ.ม. (ไทย) ๔/๓๒/๔๐.

ท่าน ว.วชิรเมธี ได้กล่าวอย่างหนักแน่นว่า พระสงฆ์จำเป็นต้องนำลักษณะเฉพาะ

สัมภาษณ์ท่าน พระมหาภูมิจัย วชิรเมธี(ท่าน ว. วชิรเมธี), ป.ธ. ๙., ศษ.บ.,พธ.ม.,**อาจารย์พิเศษบัณฑิตวิทยาลัย** มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีปทุม ฯลฯ, อนุกรรมการที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจส่งเสริมกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพและศักยภาพของเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, **วิทยากรบรรยายธรรม** ตามสถาบันการศึกษาของรัฐและเอกชนหลายแห่ง เช่น ม.ธรรมศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ม. รามคำแหง, ม. ศิลปากร, ม.อีสเทิร์นเอเซีย, ม. ขอนแก่น, ม.นเรศวร, ม. ราชภัฏสวนดุสิต, ม.ราชภัฏนครสวรรค์ ฯลฯ, วิทยากรบรรยายธรรม – นำปฏิบัติสมาธิภาวนาตามองค์กรและสถาบันการศึกษามากมาย เช่น บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), เรือนร้อยย่นา, บ้านเรือนธรรม, ภัทราวดีเธียเตอร์ ฯลฯ, **นักเขียนคอลัมน์ประจำ**ในหนังสือพิมพ์, นิตยสารหลายฉบับ เช่น เนชั่นสุดสัปดาห์, มติชนสุดสัปดาห์, กรุงเทพธุรกิจ, ชีวจิต, แก้วใจ, ธงธรรม, แม็ค ม. ปลาย, Love and Share, Health & Cuisine, We, หนังสือ “ธรรมติดปีก” ได้รับการนำไปถ่ายทอดเป็นละครโทรทัศน์ทางไทยทีวีสีช่อง ๓, **ผู้ก่อตั้งโครงการ** “น้ำทุกหยดมีต้นน้ำ : สร้างห้องสมุดชุมชนให้บ้านเกิด”, โครงการ “พระพูดได้ : พัฒนาภาวะผู้นำของพระสงฆ์รุ่นใหม่”, โครงการ “ตะแครงร้อนทอง : สอนสมาธิภาวนาแก่นักโทษในเรือนจำ”, โครงการ “ธรรมติดปีก : แจกหนังสือ / ซีดี ดี ธรรมะ แก่ ชน ทุก ชั น ”, โครงการ “มีदनอกสว่างใน : หนังสือเสียงเพื่อคนพิการทางสายตา”, โครงการ “ธรรมเคลือบช็อคโกแลต : เปลี่ยนธรรมะล้ำสมัยให้เป็นธรรมะอินเตอร์เน็ต”, โครงการ “เซ็นเตอร์พอยท์ เซนเตอร์พุทธ : พลิกศูนย์กลางความเสื่อม เป็นศูนย์กลางความสุข”โครงการ “Pay it Forward : ขาดทุน คือ กำไร”, โครงการ “Happiness Center : เรือนเพาะชำความสุข”, โครงการ “ติดปีกปัญญา ธรรมะฉบับร้อน : Buddhist Magazine”, โครงการ “Dharma to Drama : ละครสอนธรรม”, โครงการ “Dharma beyond Frontier : ธรรมะเหนือนิยาย”, โครงการ “เทคนิ แอนด์ ทอล์ค” : แสดงธรรมผ่านสื่อมัลติมีเดีย, **งานนิพนธ์ชิ้นสำคัญ (ภาษาไทย)** : เขียนหนังสือไว้ไม่น้อยกว่า ๓๐ เล่ม เช่น DNA ทางวิญญาณ, กำลังใจแต่ชีวิต, ปรัชญาหน้ากุฏิ, ปรัชญาหน้าบ้าน, เจรรักแม่, ธรรมะติดปีก, ธรรมะฉบับร้อน, ธรรมะหลับสบาย, ธรรมะบันดาล, ธรรมะทำไม, ธรรมะรับอรุณ, ธรรมะราตรี, สบตากับความตาย, คลื่นนอก-คลื่นใน : พุทธวิธีต้อนรับ มหันตภัยของชีวิต, ภาวะผู้นำตามแนวพุทธ, พรหมวิหาร : ดุลยภาพแห่งความสัมพันธ์ของคนกับธรรมะ ฯลฯ, **(ภาษาอังกฤษ)** งานนิพนธ์หลายเรื่องของท่าน ว. วชิรเมธี ซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นผลงานที่ทรงคุณค่า เพราะถึงพร้อมด้วยความถูกต้องทางวิชาการ และความมั่งคั่งด้วยวรรณศิลป์ได้รับการแปลเป็นภาษาอังกฤษสู่สายตาของนักอ่านนานาชาติจำนวน ๔ เรื่อง คือ ANGER MANAGEMENT, DHARMA AT DAWN, DHARMA AT NIGHT, THE CRISIS MANAGEMENT : [LEARNING FROM THE WAVE], **เกียรติคุณและรางวัล** พ.ศ. ๒๕๔๖ คณะกรรมการมูลนิธิ (ศาสตราจารย์พิเศษ) จำนง ทองประเสริฐ ราชบัณฑิต (อดีตเลขาธิการราชบัณฑิตยสถาน ,ประธานสำนักธรรมศาสตร์และการเมือง, อุปนายกสภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย) ได้ถวายรางวัลสาขา “ผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาดีเด่น” ให้แก่ท่าน ว. วชิรเมธี หรือพระมหาภูมิจัย วชิรเมธี จากผลงาน

ของการเขียนบทสุนทรพจน์มาใช้เป็นอย่างยิ่ง จะมัวมาสอนธรรมะในลักษณะที่เรียกกันว่า สอน หรือเผยแผ่กันตามยถากรรมอีกต่อไปไม่ได้อีกแล้ว เพราะอะไร ? ก็เพราะว่า ปัจจุบันนี้ชาวบ้าน มีการศึกษาดีมาก ถ้าเรานำเสนอธรรมะโดยไม่มีการเตรียมตัว โดยไม่มีการวางแผน โดยไม่มีการเลือกเฟ้นข้ออรรถ ข้อธรรม อย่างละเอียดละไม ธรรมะที่เราแนะนำเสนอนั้นก็จะไม่มีประสิทธิภาพ ต่อผู้ฟัง ต่อผู้รับสาร ตรงกันข้ามถ้าเราเลือกเฟ้นข้ออรรถ ข้อธรรม และมีรูปแบบในการนำเสนอ ที่มีความละเอียดละไมเหมือนกับการเขียนบทสุนทรพจน์แล้ว ก็จะทำให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังธรรมะ ที่มีการศึกษาดี ก็จะได้รับธรรมะที่ผ่านการคัดเลือก กลั่นกรองมาแล้วเป็นอย่างดี สามารถเข้าใจ ธรรมะได้ง่าย จะทำให้เกิดความเพลิดเพลินในการที่จะอ่านธรรมะศึกษาธรรมะ เพลินด้วยอรรถรส เพลินด้วยภาษา และเพลินด้วยท่วงทำนองลีลาในการเขียน

สำหรับพระสงฆ์ที่มีบทบาทในการเผยแผ่ธรรมะ ควรจะทำการเผยแผ่ในหลายๆรูปแบบ ไม่จำกัดอยู่เฉพาะรูปแบบการเทศน์อย่างเดียว ควรจะทำการเผยแผ่ในทุกๆ รูปแบบที่โอกาสเปิดให้ เช่น การเทศน์ การสอน การบรรยาย การปาฐกถา การเสวนาธรรม การปฐกฐา วิถีชีนา อย่าจำกัด ตัวเองอยู่เฉพาะรูปแบบเดิม ๆ เช่น ต้องรอเทศน์ในวันพระ ถ้าต้องรออย่างนั้นจะไม่มีทางแก้วิกฤติ ในทางสังคมได้ เพราะทุกวันนี้สังคมไทยเปลี่ยนไปเป็นสังคมยุคโลกาภิวัตน์ คนส่วนใหญ่ไม่มีเวลา มากมายเหมือนคนในยุคสังคมเกษตรกรรม เขาต้องไปทำมาค้าขายนอกบ้าน ถ้าพระสงฆ์มัวรอ ให้คนเข้ามาหาในวัด สุดท้ายพระก็จะตักงาน และสังคมก็จะวิกฤติทางศีลธรรม ฉะนั้น พระสงฆ์ ต้องทำการเผยแผ่ในเชิงรุก นั่นก็คือออกไปเผยแผ่บ้าง และในการเผยแผ่นั้นก็อย่าจำกัดอยู่รูปแบบ

คำว่า การเผยแผ่ด้วยสุนทรพจน์นั้น สุนทรพจน์นั้นไม่ได้หมายถึงการพูดอย่างเดียว อาจจะเป็นการเขียนด้วยก็ได้ เราสามารถนำมาประยุกต์ในการสอน การเทศน์ การบรรยาย โดยการคัดเลือก กลั่นกรอง พจน์ (ซึ่งหมายถึง ข้ออรรถ ข้อธรรม) อย่างละเอียดละไม อย่างดี จริง ๆ ก่อน ซึ่งตรงกับคำว่า สุนทร เพราะฉะนั้น สุนทรพจน์ในความหมายของท่าน ว.วชิรเมธี จึงมีความหมายที่กว้างมาก อันได้แก่ คำพูด ข้อเขียน ที่ได้รับการคัดเลือกกลั่นกรองมาเป็นอย่างดี แล้วนำเสนออย่างมีระบบ

ท่านให้ความคิดเห็นไว้ว่า บทสุนทรพจน์จะมีผลมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับว่า พระสงฆ์ ผู้ทำหน้าที่ในการเผยแผ่นั้น สามารถเลือกรูปแบบในการเผยแผ่ได้อย่างมีพลังหรือเปล่า บางที่เรา อาจจะใช้เขียนบทสุนทรพจน์ไว้เป็นอย่างดี แต่ไปพูดให้คน ๔ ถึง ๕ คน ฟัง ก็ไม่มีพลังไม่มีน้ำหนัก

การนิพนธ์ชิ้นเยี่ยม ๔ เรื่อง คือ “ธรรมะติดปีก ธรรมะดับร้อน ธรรมะหลับสบาย และธรรมบันดาล”. วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม, เขตดุสิต, กรุงเทพฯ ๙, ๑๗ มกราคม ๒๕๔๙.

แต่ถ้าเราเตรียมบทสุนทรพจน์ไว้เป็นอย่างดี แล้วนำไปพูดผ่านรายการทางโทรทัศน์เพียงแค่ ๓ นาที เท่านั้นเอง ก็จะทำให้เกิดผลแก่ผู้ฟังเป็นอย่างดี

เพราะฉะนั้น พระสงฆ์ผู้ทำหน้าที่ในการเผยแผ่ธรรมะ ต้องกระตุ้นให้ชาวพุทธได้ฝึก เจริญสติให้มาก ๆ เพื่อจะได้รู้เท่า รู้ทันมายาต่าง ๆ ของยุคโลกาภิวัตน์ สิ่งที่พระสงฆ์ควรเน้น และส่งเสริม พร้อมชี้ชวนคนในสังคมไทย ก็คือ

๑. ควรเน้นเรื่องของค่านิยมให้คนไทยมีค่านิยมที่เป็นสัมมาทิฐิ นั่นก็คือกลับมา ยกย่องคนดีมากกว่าคนรวย

๒. ส่งเสริมให้คนไทยมุ่งแสวงหาความสำเร็จที่มาพร้อมกับความชอบธรรม

๓. ส่งเสริมให้คนไทยเห็นว่า เรื่องของการละเมิดจริยธรรมทางเพศ เป็นสิ่งที่เป็นโทษ มากกว่าเป็นคุณ

๔. ส่งเสริมให้คนไทยเห็นโทษของการคอร์รัปชัน และการตกเป็นทาสของอบายมุข ในทุก ๆ รูปแบบ

๕. ชี้ชวนและส่งเสริมให้สังคมไทยหันกลับมาดำรงชีวิตแบบพอเพียง ที่พระท่าน เรียกว่า สมชีวิตา หรือ ธรรมชีวี คือ การดำรงชีวิตโดยธรรม

๖. ชี้ชวนให้คนไทยได้ใช้ชีวิตอย่างมีสติ เพราะว่าในยุคทุนนิยมบริโภคนิยม เราตกอยู่ใน โลกของการโฆษณาชวนเชื่อ เห็นได้ว่าเด็กดื่มชาเขียวมากกว่าน้ำเปล่า ดื่มน้ำอัดลมแทนน้ำเปล่า รับประทานอาหารฝรั่งมากกว่าอาหารไทย และใช้โทรศัพท์เหมือนกับเป็นปัจจัยที่ห้า เหล่านี้ถือว่า เรากำลังตกเป็นทาสของทุนนิยม บริโภคนิยมโดยไม่รู้เนื้อรู้ตัว

ดังนั้น การนำบทสุนทรพจน์มาใช้ในการเผยแผ่จึงมีความจำเป็นอย่างแน่นอน แต่สิ่งที่ จำเป็นยิ่งกว่านั้น ก็คือ ขอให้เลือกวิธีการเผยแผ่ที่มีพลังและร่วมสมัย จึงจะทำให้การเผยแผ่ มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในอนาคต

ท่านชุตินิพนธ์^๙ กล่าวไว้ว่า พระสงฆ์จำเป็นต้องทำหน้าที่เผยแผ่ธรรมะ เพราะธรรมะของพระพุทธเจ้าเป็นสิ่งที่ดีงาม แต่ผู้สื่อสารยังติดอยู่ในกรอบการใช้ภาษา ทำให้ผู้อ่านไม่สามารถเข้าใจธรรมะได้ เหมือนกับวิชาการทางโลก เช่น วิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เคมี ฟิสิกส์ ที่มีสูตรมีกฎเกณฑ์เฉพาะตัว การเผยแผ่ธรรมะไม่ใช่อยู่ในบทมีสูตรมีกฎเกณฑ์ เราต้องปรับปรุงและนำมาประยุกต์ใช้กับภาษาร่วมสมัย จึงจะสามารถสื่อความหมายให้กับผู้อ่าน ทั้งคนวัด คนบ้าน และคนทุกเพศทุกวัยได้ จะเห็นว่าปัญหาการเผยแผ่นั้น “ตัวภาษาที่ใช้สื่อสาร นั้น” เป็นกำแพงกั้นทำให้ผู้อ่านไม่สามารถเข้าถึงธรรมะ ไม่เข้าใจธรรมะ ด้วยเหตุนี้ พระสงฆ์จำเป็นต้องพัฒนาด้านการพูดการเขียนให้สามารถสื่อสารถึงกันให้ได้มากที่สุด เมื่อมีผู้ที่เข้าใจธรรมะและได้นำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันแล้ว ก็ทำให้สังคมสงบสุข ร่วมเย็น トラบใดที่พระสงฆ์ไม่ปรับประยุกต์รูปแบบวิธีการสื่อสาร การเผยแผ่ของพระสงฆ์ก็จะจำกัดอยู่เฉพาะในวงแคบ ดังนั้น พระสงฆ์ควรประยุกต์การสื่อสาร พยายามสร้างภาษาที่เป็นสากล แต่ไม่ควรทิ้งเนื้อหาหลัก

ท่านพระมหาสุเทพ สุพนฺทุติ^{๑๐} ท่านให้ความคิดเห็นว่า สุนทรพจน์ คือ บทที่มีลักษณะจำกัดใช้สำหรับอ่านหรือเผยแผ่ในเวลาใดเวลาหนึ่ง การเขียนบทสุนทรพจน์ในแต่ละครั้ง ควรกระชับ กะทัดรัด ติดตาติดใจ และต้องชัดเจน เพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังเกิดผลดีที่สุด

^๙ สัมภาษณ์ท่านพระมหาวิระพันธ์ ชุตินิพนธ์, (ท่านชุตินิพนธ์) น.ธ. เอก, ป.ธ. ๔, ปว.ค., พธ.บ., พธ.ม., หน้าที/การงาน กำลังเรียนรู้ที่จะให้ชีวิตดำรงอยู่อย่างเรียบง่าย และมีสติต่อการรับรู้ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งทางโลกและทางธรรม พร้อมกับเขียนหนังสือเพื่อเป็นคู่มือบรรเทาทุกข์สำหรับผู้ปรารถนาดีต่อชีวิตตนเอง, เป็นวิทยากรอบรมตามหน่วยงานและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งรัฐและเอกชน ร่วมกับ “กลุ่มพัฒนาจิตเพื่อชีวิตดีงาม”, ผลงานการเขียน ได้แก่ เรียนรู้ร้อยใจเพื่อใครคนนั้นที่เรียกว่าเรา, ชีวิตที่เหนื่อยนักพักเสียบ้างดีไหม?, หวังวันหนึ่งความสุขจะอยู่เคียงข้างเรา, วันเวลาผ่านไปใจของเราละ?, ถึงชีวิตจะสูญเสีย... แต่อย่าให้ใจเสียศูนย์, วิถีทางแห่งการสร้างสุข, แรงดลใจให้ชีวิต ฯลฯ, วัดลานนาบุญ, อำเภอเมือง, จังหวัดนนทบุรี, ๒๕ มกราคม ๒๕๔๙.

^{๑๐} สัมภาษณ์ท่านพระมหาสุเทพ สุพนฺทุติ, ป.ธ. ๗, พธ.บ. (เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง), พท.ม., ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง : บรรณาธิการและจัดพิมพ์ต้นฉบับ (คณะ) : หนังสือการจัดสรรการเรียนรู้พระพุทธศาสนา ฯ, บรรณาธิการ : หนังสือเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ), ผู้ตรวจ(คณะ) : หนังสือเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย บริษัทสำนักพิมพ์แม็ค จำกัด, ครูสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี ชั้น ป.ธ.๔ สำนักเรียนวัดราชบูรณะ, เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วิทยากรบรรยาย อริยสัจ ปฏิจจสมุป

ท่านเห็นว่าเป็นเรื่องสำคัญที่พระสงฆ์สามารถทำได้ อีกทั้งบทบาทของพระสงฆ์ไม่ใช่เป็นนักเผยแผ่ธรรมะอย่างเดียว ยังถือว่าเป็นการฝึกฝน พัฒนาตนเองด้วย เพราะวก่อนที่จะเริ่มงานเขียนบทสุนทรพจน์ได้นั้น ผู้เขียนจะต้องกลั่นกรอง เรียบเรียงถ้อยคำเป็นอย่างดี เป็นความคิดที่ตกผลึกแล้ว และที่เกิดจากการศึกษา ค้นคว้า รวบรวม แล้วนำมาเรียบเรียงเป็นเรื่องราว มีการขึ้นต้น ท่ามกลางและที่สุด อันเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการเขียนที่ต้องคำนึงถึงให้มีความสอดคล้องกัน มีความเหมาะสม น่าอ่าน น่าสนใจ น่าติดตาม

จากทัศนะของพระสงฆ์ทั้ง ๓ ท่าน จึงพอสรุปได้ว่า ในการเผยแผ่ยุคปัจจุบัน พระสงฆ์ควรนำการเขียนบทสุนทรพจน์มาประยุกต์ใช้ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการสื่อสาร เพราะสังคมปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ เป็นสังคมยุคข้อมูลข่าวสาร เป็นสังคมบริโภคนิยม วัตถุนิยม การที่จะเผยแผ่หลักพุทธธรรมให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้นั้น จำเป็นต้องใช้รูปแบบการเผยแผ่หลาย ๆ รูปแบบ โดยการปรับประยุกต์การเขียนเพื่อใช้ในการพูด เช่น การเทศน์ การปาฐกถา การบรรยาย ที่ต้องคำนึงถึงความจำกัดทางสังคมโดยเฉพาะเรื่องสถานที่ เวลา โอกาส เป็นต้น

ดังนั้น การเขียนบทสุนทรพจน์นั้น จึงเป็นวิธีการที่เหมาะสมในปัจจุบัน เพราะสามารถนำไปใช้ได้ในทุกโอกาส เหมาะสมกับเวลาที่จำกัดของสังคม และสามารถสื่อความหมาย

บาท กรรม/ไตรลักษณ์/ธรรมบรรยายทั่วไป, **ผลงานการเขียน** ประเภทต่างๆ ได้แก่ **ธรรมริมทาง** นิตยสาร “เที่ยวสนุก” ของ อ.ไมตรี ลิมปิชาติ, **กวีนิพนธ์** มติชนสุดสัปดาห์, สยามรัฐ, แพรว, เนชั่นสุดสัปดาห์, กรุงเทพธุรกิจ (วันอาทิตย์) ฯลฯ, ซึ่งมีจำนวนมากกว่า ๘๐ บท เช่น รบ, พิษฐาน, กุญแจใจ, คุกกินตนาการ, กริ่ง, ลบเลือน (ฟ้า-ดิน), เพลงไม้, หาดทราย – ชายโคก, เรือน้อย – ลอยไฟ, บางโตนสีแห่งชีวิต, มุมหนึ่งโดยพิณิจ, โศกนาฏกรรมน้ำค้าง, นาฏกรรมน้ำค้าง, อันตรธาน, เปลวไฟในสายควัน, พลุเพลิง-ฟ้าย, เหี่ยว, วันว่าง, ซาก, หว่านใจ, กระท่อมชา, มายา, แผลงศร, แจกัน, กาม, ครว้น้ำค้าง, หลวงตา-ปริศนาใบไม้, ทิ้ง, โลภียศึก, ปทุมทิพย์, มหาภาพ, ชาย-เชยดาว, หนึ่งมโนปณิธาน, ไม้ขีดไฟ-ประกายญาณ, ท่อง-ธยาน, ฤดูงค์, จันแสงพรำ-จำแสงเทียน, ปลุกพระแม่, บทเพลงธรรมชาติ, นาวานิรวาณ, ไร่ร้าง-ร้างไร่, บันทึกลืมเหงา, กรำ, ประมุข, ธารเงา, พรหมดอกแดด, พิรุณ, ลีลาวาริน, ต่าง-ไม่ต่าง, มหรรณพ, ทานตะวัน, ชา-ล้นบ้าน, เวลา, สัตย์, เอกภาพ, เปล่าประโยชน์, วัชดาว-วัชวาย, กระแสแห่งความรู้สึก, กล่อมฟ้า-ดาว, คัมภีร์แห่งชีวิต, ตบะ, ฌฟายตนะ, บทเพลงมารดาแห่งแผ่นดิน, พู่กัน-ใจ, เพียงเคลิ้ม, แพผกา, แพ-พระจันทร์, มรณาจันรรจ์, มะลิ-มิแล้ง, รหส์นัย, ระเบิดดอกไม้, ฤาหลง, เวฬุ, สมถะ วิปัสสนา, เหนือคำ, อยากรู้อยากเป็นยาก ?, อย่างแมงข้าง, ขอ, ผลลัพธ์, อดิ, ระวัง, ใย, โลกแห่งความเป็นอื่น, เมฆ, ปลดเปลื้อง, สมุทัย และ แผล..ผลิ เป็นต้น, วัชรชาบุรณะ, เขตพระนคร, กรุงเทพฯ ฯ, ๑๓ มกราคม ๒๕๔๙.

ได้อย่างชัดเจน คมคาย ไพเราะ ลึกซึ้ง และกินใจ ทำให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังเกิดความรู้ความเข้าใจ
ในหลักพุทธธรรมได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ พระสงฆ์ผู้ที่มีความสามารถในด้านการเขียน ยังได้กล่าวถึงคุณสมบัติ
ของพระสงฆ์ในการเขียนบทสุนทรพจน์ไว้อีกว่า

ท่าน ว.วชิรเมธี^{๑๑} กล่าวถึงคุณสมบัติของพระสงฆ์ในการเขียนบทสุนทรพจน์ไว้ว่า

๑. ต้องเป็นนักอ่านที่ดี สำหรับการอ่านหนังสือนั้น ท่าน ว.วชิรเมธี แนะนำว่า ให้เรา
อ่านความคิด คือ สิ่งที่คุณเขียน เขียนให้เราอ่าน และให้อ่านความอ่าน คือ เมื่อเราอ่านแล้วก็ดีความ
เป็นภูมิปัญญาของตนเอง มีหลักการอ่านดังนี้

๑.๑ อ่านมาก คือ ต้องอ่านอยู่ตลอดเวลา

๑.๒ อ่านกว้าง คือ ไม่จำกัดแนวหนังสือที่อ่าน

๑.๓. อ่านลึก คือ เรื่องไหนที่ตนจำเป็นต้องรู้ เราต้องศึกษาเรื่องนั้น ๆ อย่างลึกซึ้ง
เช่น เป็นพระต้องรู้เรื่องธรรมะก็ต้องศึกษาเรื่องธรรมะนั้นอย่างลึกซึ้งจริง ๆ

๒. ต้องเป็นนักสังเกตที่ดี หมายถึง สังเกตท่วงทำนองหรือลีลาในการเขียน วิธีการ
นำเสนอ และลักษณะที่โดดเด่นของหนังสือเล่มนั้น ๆ ว่ามีข้อแตกต่างจากงานที่เคยอ่านมาแล้ว
อย่างไร

๓. ต้องมีวิธีคิดที่เป็นระบบ คือ คิดเป็น คิดถูก คิดดี คิดมีประโยชน์

๔. มีความคิดสร้างสรรค์ เรียนรู้ที่จะสร้างนวัตกรรมทางปัญญา ด้วยภูมิปัญญา
ของตนเองอยู่เสมอ

๕. เรื่องที่นำเสนอไม่ใช่เรื่องเชิงอุดมคติมากจนเกินไป หากแต่เป็นเรื่องที่สามารถ
เชื่อมโยงให้เห็นจริงได้ในปัจจุบัน

๖. อธิบายธรรมะด้วยการประยุกต์เข้ากับศาสตร์ร่วมสมัย หรือแม้แต่การใช้ภาษา
ต่างประเทศ (หากจำเป็น)

^{๑๑}สัมภาษณ์ท่าน พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี, วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม, เขตดุสิต, กรุงเทพฯ ฯ,
๑๗ มกราคม ๒๕๔๙.

๗. สร้างอัตลักษณ์ของตนเองขึ้นมา ถือหลักที่ว่า เป็นหนึ่งในเมืองสอง ดีกว่าเป็นรอง ในกรุงโรม งานทุกเล่ม เราต้องพยายามไม่ให้ซ้ำรูปแบบเดิม คือ มีลักษณะเฉพาะตัว พยายามสร้างอัตลักษณ์ของตนเองขึ้นมา ไม่เลียนแบบใคร ก็จะกลายเป็นต้นแบบของผู้อื่นได้ เช่น สุนทรภู่สร้างอัตลักษณ์ในการเขียนบทกวีของตนเองขึ้นมาใหม่ โดยการเขียนที่ใช้ภาษาที่มีความสัมผัส นอกสัมผัสใน สละสลวยงดงาม จึงได้ชื่อว่า เป็นยอดกวี แต่คนที่เขียนตามแบบสุนทรภู่ อย่างน้อยก็ได้ชื่อว่า เป็นเงาของสุนทรภู่

๘. คำนึงถึงความสละสลวยในแง่ของภาษาศาสตร์ ถูกต้องตามหลักภาษา มีลักษณะทางวรรณศิลป์ เช่น ธรรมชาติบารวน ที่เป็นบทนำของแต่ละเรื่อง

๙. เขียนจากความรู้ ความเข้าใจ และพื้นฐานของการปฏิบัติในชีวิตจริง

๑๐. เขียนหนังสือเมื่อพร้อมที่จะเขียน ไม่นิยมเขียนตามคำขอ เพราะจะถูกบีบด้วยเงื่อนไขในหัวข้อและเวลา

๑๑. คำนึงถึงประโยชน์สุขเป็นที่ตั้ง

๑๒. มุ่งแสดงธรรมมากกว่ามุ่งการแสดงตน เป็นหลักที่ท่าน ว.วชิรเมธี ใช้อยู่เป็นประจำ ธรรมะนั้นเป็นของดี เมื่อผู้แสดงมีความตั้งใจ จริงใจที่จะแสดง ก็ชื่อว่ามุ่งแสดงธรรม จะเห็นได้ว่า ผลงานบางชิ้นในส่วนของเนื้อหาจะต้องแก้ไขปรับปรุง งานไม่ดี แต่คนดี นั่นคือ การมุ่งแสดงตน มุ่งแสดงความเด่นดังของตนเอง มากกว่ามุ่งแสดงธรรมะ

๑๓. คำทั้งหมดไม่ใช่ภาษายาก ควรใช้ภาษาง่าย ๆ และมีความลงตัวของมันอยู่ในนั้น มีลักษณะอุปมาอุปไมย เพื่อช่วยให้คำอธิบายนั้นเกิดภาพพจน์

๑๔. การใช้ภาษากวี เป็นการสร้างคำขึ้นมาใหม่ เพื่อให้รองรับการอธิบายธรรมะได้ อย่างเป็นรูปธรรม

ท่านชุตินิพนธ์^{๑๒} ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้เขียนบทสุนทรภู่ไว้ว่า

๑. เป็นนักอ่านที่ดี คือ ชอบอ่าน ศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ มีข้อมูลในการเขียน เมื่ออ่านหนังสือแล้ว ก็พยายามจับหลักทิศทางแนวการเขียนที่เราชอบในเรื่องนั้น ๆ

๒. เป็นนักคิด คือ ต้องพยายามต่อยอดความคิดจากเรื่องที่เราได้อ่าน ได้ฟังมา เป็นความรู้ของเรา คนส่วนใหญ่เมื่ออ่านหนังสือของคนอื่นแล้ว ก็มักจะจดจำนำมาเขียนว่า

^{๑๒} สัมภาษณ์ท่านพระมหาวิระพันธ์ ชุตินิพนธ์, วัดลานนาบุญ, อำเภอเมือง, จังหวัดนนทบุรี,

ท่านนั้นกล่าวไว้อย่างนี้ ท่านนี้กล่าวอย่างนั้น ดังนั้น เมื่อเราอ่านแล้วต้องรู้จักนำมาขบคิด นำมาย่อย ก็จะทำให้การสื่อสารของเราง่ายขึ้น

๓. รู้จักปรับประยุกต์ ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการที่ผ่านกระบวนการคิดมาแล้วขั้นหนึ่ง ที่ผู้เขียนสามารถย่อยเนื้อหาที่อ่านออกมาเป็นความคิดใหม่ที่ดีแล้ว นำมาปรับประยุกต์ และเพิ่มมุมมองความคิดเป็นของตนเอง มีมุมมองแปลกใหม่ มีวิธีการนำเสนอที่เป็นเอกลักษณ์

๔. ต้องลงมือทำด้วยใจรักในงานเขียนนั้นจริง ๆ เพราะเมื่อผู้เขียนอ่านหนังสือน้อย ความคิดสร้างสรรค์ของผู้เขียนไม่มี การปรับประยุกต์ของผู้เขียนไม่ดี ก็จะทำให้ผู้เขียนเกิดความเบื่อหน่าย หรืออาจจะหยุดผลงานการเขียนเลยก็ได้ ดังนั้น ความอดทนเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ต่อการทำงานเขียน เช่น ถ้าผู้เขียนปรารถนาที่จะให้ผลงานการเขียนเป็นที่ชื่นชอบของผู้อ่าน ผู้เขียนจะต้องเอาใจใส่ในการเขียนต้นฉบับ เมื่อเขียนเสร็จแล้ว ไม่ใช่ว่าเขียนเพียงครั้งเดียว ต้องอ่านทบทวนเสียก่อน ควรเก็บผลงานนั้นไว้ประมาณ ๒-๓ วัน แล้วนำกลับมาพิจารณาดูว่า ตรงไหนที่ยังไม่สมบูรณ์ เนื้อหาไม่ครบถ้วน หรือขาดตกบกพร่อง ก็จดโน้ตย่อไว้ แล้วทำการแก้ไข ปรับปรุงเพิ่มเติมในภายหลัง

๕. ต้องรู้จักฝากประเด็นที่แปลกใหม่ให้ผู้อ่าน มีมุมมอง แง่คิดต่าง ๆ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตให้เป็นไปในทิศทางบวก

๖. สรุปทิ้งท้าย เป็นการสรุปที่มาว่า เพื่ออะไร ทำไม่ อย่างไร เป็นการฝากคำถาม ทิ้งท้ายต่อผู้อ่าน โดยการฝากประเด็นความคิดมุมมองใหม่ ๆ แล้วถามผู้อ่านไปในตัวว่า แล้วคุณคิดอย่างไร ลงมือทำหรือยัง เข้าใจตนเองหรือยัง เป็นต้น แล้วแต่เรื่องจะพาไป

สรุปการเป็นนักเขียนที่ดี ต้องเป็นนักอ่าน นักคิด พัฒนาคุณสมบัติให้เกิดขึ้นกับตนเอง เป็นหลัก เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

นอกจากนี้ ท่านพระมหาสุเทพ สุปลนฺทิต^{๑๓} ยังได้กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้เขียน บทสุนทรพจน์ไว้ ควรมีลักษณะ ดังนี้

๑. ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ในเชิงธรรมะ ซึ่งถือว่าเป็นแก่นของงานเขียนต่าง ๆ ความรู้นั้น อาจเกิดจากการปฏิบัติ การศึกษา ค้นคว้า วิจัย ที่สำคัญผู้เขียนต้องเป็นผู้รักการอ่าน แสวงหา ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ให้ได้ประเด็นที่จะนำมาเขียนในแต่ละครั้ง

^{๑๓} สัมภาษณ์ท่านพระมหาสุเทพ สุปลนฺทิต, วัดราชบูรณะ, เขตพระนคร, กรุงเทพฯ, ๑๓ มกราคม ๒๕๔๙.

๒. ต้องเป็นผู้มีศิลปะในการใช้ภาษา ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดจากประสบการณ์ในการอ่านมาก เขียนมาก ทดลองมาก ฝึกฝนมาก

ดังนั้น การเป็นนักเขียนที่ดีนั้น ต้องเป็นนักอ่านที่ดีก่อน เมื่อได้อ่านมาก ศึกษามาก ค้นคว้ามาก ก็นำมาทดลองเขียน เหมือนกับนักเขียนทั่ว ๆ ไป เมื่ออ่านแล้วก็อยากระบายออก มีธรรมชาติแล้วก็อยากระบาย อยากพูดอยากเขียน ทำให้เกิดแรงบันดาลใจ เช่น อ่านหนังสือ เรื่องเดียวกัน ก็เกิดแรงบันดาลใจว่า เรื่องนี้ควรจะพูดอย่างนี้ ควรจะเขียนอย่างนี้ ควรจะใช้ ตัวอย่างเช่นนี้ ทำให้เกิดความปรารถนาที่จะถ่ายทอดความคิด จินตนาการของตนเอง โดยผ่านสื่อ ด้านการเขียนหรือการพูด

จากที่กล่าวถึงคุณสมบัติของพระสงฆ์ผู้เขียนบทสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแพร่ หลักพุทธธรรม ผู้วิจัยจึงพอสรุปได้ดังนี้ คือ

๑. ต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักพุทธธรรมเป็นอย่างดี
๒. เป็นผู้มีความสามารถในการเขียนเพื่อการโน้มน้าวใจ และสามารถที่จะเชื่อมโยงเข้ากับหลักศีลธรรม - จริยธรรม เป็นการประยุกต์เรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เป็นธรรมชาติ ประยุกต์สำหรับคนรุ่นใหม่
๓. รู้หลักการเขียน มีศิลปะในการเขียนและการใช้ถ้อยคำตามหลักภาษาไทย
๔. เป็นนักคิด นักสังเกต มีทัศนคติที่กว้างไกล เป็นผู้รอบรู้ มีแนวคิดใหม่ ๆ หลากหลาย มีแนวคิดที่ดี มองโลกในแง่ดี
๕. เป็นผู้สื่อความหมายได้เข้าใจง่าย น่าสนใจ มีเนื้อหาดึงดูดความสนใจให้ผู้อ่านอยากติดตาม
๖. เป็นผู้ตั้งมั่นอยู่ในศีลธรรมอันดีงาม ยอมรับฟังเหตุผลของผู้อื่นและน้อมรับสิ่งใหม่ ๆ มาปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ

๔.๒ การนำบทสุนทรพจน์ไปใช้ในชีวิตประจำวันของบุคคล

ปัจจุบันนี้ได้มีเยาวชนจำนวนมาก ทั้งนักเรียน นักศึกษาจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เมื่อเข้ามาฝึกอบรมจากศูนย์ยุววาทศิลป์ วัดพระศรีอารีย์ ตำบลบ้านเลื่อ อำเภोधุมพากร จังหวัดราชบุรี แล้ว ทำให้เกิดผลดีโดยเฉพาะด้านคุณธรรม - จริยธรรม และด้านจิตใจ เป็นที่น่าพอใจเป็นอย่างยิ่ง

โดยที่ผู้เข้ารับการอบรมได้นำหลักการต่าง ๆ จากบทสุนทรพจน์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม เช่น การนำบทสุนทรพจน์ไปกล่าวในวันสำคัญต่าง ๆ ให้เป็นคติ

เต็อนใจ เป็นคติชีวิต เป็นแนวทางสำหรับปฏิบัติในการดำเนินชีวิต และยังสามารถนำมาปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพที่ดีในการพูดกับบุคคลอื่นได้อีกด้วย

จากการศึกษาพบว่า บทธรรมะที่ท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว ได้บรรจุร้อยเรียงนั้น นอกจากจะแสดงให้เห็นถึงความงามอย่างลึกซึ้ง ความมีชีวิตชีวาของภาษาไทยแล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงอาณาภาพแห่งพุทธธรรมที่สามารถพัฒนาคนสู่ความเป็นมนุษย์ นำความร่มเย็นและสงบสุข มาสู่สังคมได้

การนำบทสุนทรพจน์ไปใช้ในชีวิตประจำวันของบุคคลนั้น พบว่า กลุ่มผู้เข้ารับการอบรม มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องคุณธรรม-จริยธรรม เมื่อได้ศึกษาหลักธรรมในบทสุนทรพจน์แล้ว ทำให้เกิดความสุข ความสงบในจิตใจ ทำให้เกิดความรัก ความเมตตา ความปรารถนาดีทั้งต่อตนเอง และผู้อื่น เป็นผู้ที่มีกายอ่อนนุ่ม วาจาอ่อนหวาน จิตใจอ่อนโยน ซึ่งถือว่าเป็นคุณธรรมขั้นพื้นฐานในจิตใจของมนุษย์

ดังนั้น ผู้วิจัย จึงได้ทำการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรม จากศูนย์ยุววาทศิลป์ วัดพระศรีอารย์ ตำบลบ้านเลื่อ อำเภอโศกราม จังหวัดราชบุรี เพื่อให้ทราบถึงการนำบทสุนทรพจน์ไปใช้ในชีวิตประจำวันของบุคคล จากการได้ลงไปศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ ได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้แก่ พระสงฆ์ ครูอาจารย์ นักศึกษา นักเรียน ซึ่งมีคำถามสำหรับใช้สัมภาษณ์ทั้งหมด ๓ ข้อคำถามด้วยกัน คือ

๑. ท่านคิดว่า ในปัจจุบันพระสงฆ์ควรนำการเขียนบทสุนทรพจน์มาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาหรือไม่ เพราะเหตุใด ?

๒. คุณสมบัติของพระสงฆ์ในการเขียนบทสุนทรพจน์ ควรมีลักษณะอย่างไร ?

๓. ท่านได้นำบทสุนทรพจน์ไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร ?

พอสรุปสาระสำคัญ ๆ จากการสัมภาษณ์ที่น่าสนใจได้ดังนี้

จากการสัมภาษณ์ พระครูวินัยธรทองสุข สุจิตโต^{๑๔} รองประธานศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนา วัดปทุมคงคา ได้ให้ความคิดเห็นว่า พระสงฆ์ควรนำบทสุนทรพจน์มาใช้ในการเผยแผ่เป็นอย่างยิ่ง ทั้งในด้านการพูดและการเขียน หากมีการเขียนบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร

^{๑๔}สัมภาษณ์พระครูวินัยธรทองสุข สุจิตโต, ป.ธ.๓, พธ.บ., พธ.ม. (สาขาปรัชญา), รองประธานศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนา วัดปทุมคงคา, ๒๑ มกราคม ๒๕๔๙.

ก็จะเป็นประโยชน์ต่องานการเผยแผ่ในอนาคต เพราะว่าหากเราเผยแผ่เฉพาะด้านการพูด อย่างเดียวไม่ได้เขียนบันทึกไว้ ก็จะทำให้เกิดความสูญเสียมรดกทางปัญญาของท่านผู้รู้เหล่านั้น

พระสงฆ์ควรมีคุณสมบัติ คือ มีเมตตาธรรม มีศีลธรรม ยึดความถูกต้องดีงาม ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม สำหรับการนำบทสุนทรพจน์ไปใช้ในชีวิตประจำวันนั้น ท่านได้นำไปประยุกต์ใช้ในการพูดในโอกาสต่าง ๆ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันแม่ วันพ่อ และยังได้เขียนบทความเพื่อนำไปออกอากาศทางสถานีวิทยุ ในรายการธรรมะ ๕ นาที เป็นต้น

พระมหาสมศักดิ์ สิริวิฑฒโน^๕ พระวิปัสสนาจารย์ ผู้ดำเนินรายการวิทยุจากศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนา วัดปทุมคงคา ท่านให้ความคิดเห็นว่า การเขียนบทสุนทรพจน์นั้น มีความสำคัญมากต่องานการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เช่นในโอกาสการเปิดประชุมพระสังฆาธิการ งานปฏิบัติธรรมต่าง ๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่พระสงฆ์จะต้องโน้มหน้าจิตใจของผู้ร่วมกิจกรรมนั้น ๆ ให้มองเห็นถึงความสำคัญในการจัดกิจกรรมนั้น ๆ เพราะว่าการเขียนบทสุนทรพจน์นั้น เป็นการใช้ถ้อยคำที่ไพเราะ งดงามในแง่ของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา งดงามทางด้านปรีชาปฏิบัติ ปฏิภาณ งดงามในแง่ของศีล สมาธิ ปัญญา ฉะนั้น การนำไปใช้ในแต่ละครั้งผู้เขียนต้องคำนึงถึงผู้อ่านหรือผู้ฟังว่า จะได้รับประโยชน์อย่างไร ซึ่งถือว่าการโน้มหน้าให้เกิดความอาจหาญ ความกล้าหาญ ชักชวนจงใจให้ผู้อ่านเกิดภาพพจน์ และนำไปสู่การปฏิบัติให้เป็นผล เป็นรูปธรรมมากที่สุด ท่านได้ยกตัวอย่าง การเขียนบทสุนทรพจน์ของเจ้าประคุณสมเด็จ พระธีรญาณมุนี (สธิตฺต เขมจารีมหาเถระ ป.ธ.๙) อดีตกรรมการมหาเถรสมาคม, เจ้าอาวาส วัดปทุมคงคา, เจ้าคณะภาค ๑ ถือว่าเจ้าประคุณสมเด็จฯ เป็นแบบอย่างในการใช้บทสุนทรพจน์ เพื่อใช้ในการเผยแผ่ของพระสงฆ์ไทยในยุคปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นการเทศน์ การบรรยาย ปาฐกถา งานนิพนธ์ต่าง ๆ เจ้าประคุณสมเด็จฯ ได้นำมาใช้จนเกิดผลเป็นที่ประทับใจแก่ผู้อ่านผู้ฟัง เป็นอย่างยิ่ง เป็นการจุดประกายทางความคิด ทำให้เกิดความสนใจและนำไปสู่การปฏิบัติ

ฉะนั้น คุณสมบัติของพระสงฆ์ผู้เขียนบทสุนทรพจน์ ควรยึดตามหลักพระพุทธศาสนา ว่าด้วยเรื่องเวสารัชชกรณธรรม^๖ ๕ อย่างคือ ต้องมีศรัทธา มีความเชื่อมั่นในการทำดี มั่นใจ

^๕ สัมภาษณ์พระมหาสมศักดิ์ สิริวิฑฒโน, ป.ธ.๖, พธ.บ.(ปรัชญา), พระวิปัสสนาจารย์, ผู้ดำเนินรายการวิทยุ AM มก.บางเขน คลื่นความถี่ ๑๐๑๗ KHz. ในรายการธรรมะ ร่มอาราม, ปทุมธรรม นำชีวิต ทุกวันเสาร์-อาทิตย์ เวลา ๒๑.๐๐-๒๒.๐๐ น. ของศูนย์เผยแผ่พระพุทธศาสนา วัดปทุมคงคา. ๒๐ มกราคม ๒๕๔๙.

^๖ อ.ปญจก. ๒๒/๑๐๑/๑๔๔.

ในเรื่องที่คิด ในกิจที่ทำ ในคำที่พูด (ศรัทธา), ต้องมีความประพฤติถูกต้องดีงาม ปฏิบัติชอบไม่ผิด ศีลธรรม (ศีล), ต้องมีฐานข้อมูล ความเป็นผู้ได้ยิน ได้ฟัง ได้ศึกษาเล่าเรียนมาก (พาหุสัจจะ), มีความคิดริเริ่มเป็นการจุดประกายให้ผู้อื่นต่อยอดความคิดได้มุ่งไปสู่ความก้าวหน้าเสมอ ไม่หยุดหยั่งเป็นพลังขับเคลื่อน (วิริยารัมภะ), ต้องมีปัญญา มีความรอบรู้เข้าใจในเหตุผล ดี ชั่ว ประโยชน์ มิใช่ประโยชน์ ในเรื่องที่คิด ในกิจที่ทำ ในคำที่พูด(ปัญญา)

นอกจากนี้ท่านยังได้นำบทสุนทรพจน์ไปประยุกต์ในชีวิตประจำวัน เช่น ในการกล่าวสัมโมทนียกถา ให้ผู้ฟังเกิดความรื่นเริงบันเทิงใจ ไน้มน้าวจิตใจผู้ฟัง หรือใช้ในการสอนศีลธรรมในโรงเรียน เมื่อผู้เรียนไม่สนใจ ไม่เห็นคุณค่าและความสำคัญของการเรียน เราต้องมีวิธีพูดที่ชักจูง ไน้มน้าวจิตใจผู้เรียนในวิชาที่เรียนว่า มีผลดีผลเสียอย่างไร เกิดผลกระทบต่อชีวิตของเขาอย่างไร และนำไปประยุกต์ใช้ในการออกอากาศทางสถานีวิทยุ เช่น การเตรียมเรื่อง การวางโครงเรื่องที่จะนำไปเสนอว่า มีความเกี่ยวข้องกันอย่างไร เพื่อผู้ฟังให้เห็นช่องทางในการนำไปปฏิบัติได้จริง

พระมหาเมธี สุนตจิตโต^{๑๗} พระวิทยากรผู้ให้การอบรมคุณธรรม - จริยธรรม, ครูพระช่วยสอนศีลธรรมในโรงเรียน ได้ให้ความคิดเห็นว่า พระสงฆ์ควรนำการเขียนบทสุนทรพจน์มาใช้เพื่อการเผยแผ่ธรรมะ เพราะบทสุนทรพจน์เป็นบทความที่ผู้เขียนได้กลั่นกรองเลือกใช้ถ้อยคำที่เหมาะสมสละสลวย กะทัดรัด น่าสนใจ และสอดแทรกคำคม บทกลอน คติธรรมลงไปในเนื้อหาทำให้น่าอ่าน น่าติดตาม ฉะนั้นพระสงฆ์ผู้ทำหน้าที่ในการเขียนเพื่อการเผยแผ่ควรมีคุณสมบัติคือ ต้องเป็นผู้รักการอ่าน เพราะการอ่านมากเป็นการเพิ่มคลังความรู้ให้แก่ผู้เขียน เป็นการเปิดโลกทัศน์ให้กว้างขึ้น เพื่อให้เห็นมุมมองแง่คิดที่แตกต่างกันมากยิ่งขึ้น และต้องเป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมอย่างลึกซึ้ง สามารถคัดเลือกหัวข้อธรรมะต่าง ๆ นำมาใช้เขียนบทสุนทรพจน์ได้ อีกทั้งต้องรู้เทคนิคการเขียนต้องศึกษารูปแบบของการเขียนให้เข้าอย่างถ่องแท้

ดังนั้น บทสุนทรพจน์ที่ดีย่อมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของคนในสังคม ทั้งในด้านจิตใจ และความเป็นอยู่ เมื่อผู้อ่านหรือผู้ฟังเกิดความเข้าใจในบทสุนทรพจน์นั้น ๆ

^{๑๗} สัมภาษณ์พระมหาเมธี สุนตจิตโต. ป.๓.๕, พธ.บ.(การสอนภาษาไทย), พระวิทยากรค่ายคุณธรรม-จริยธรรม, ครูพระช่วยสอนศีลธรรมในโรงเรียน, นักศึกษาปริญญาโท สาขาจารึกภาษาตะวันออก มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๑๖ มิถุนายน ๒๕๔๘.

พระสถาพร แหวนเงิน^{๑๔} พระวิทยากรผู้ให้การอบรมค่านายพุทธบุตรประจำวัดพระศรี
อารย ได้ให้ความคิดเห็นว่าการเขียนบทสุนทรพจน์นั้น ถ้านำหัวข้อธรรมที่เป็นข้อคิดสะกิดใจ
มาเขียน ก็เปรียบเสมือนเป็นการช่วยเผยแผ่พระพุทธศาสนาอีกทางหนึ่งเช่นกัน บทบาทของ
พระสงฆ์ในยุคสมัยนี้ ถ้าพระสงฆ์มีความรู้ความสามารถในเรื่องของการเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อใช้
ในการเผยแผ่หลักธรรมแก่นักเรียน ก็จะทำให้นักเรียนสามารถนำบทสุนทรพจน์ไปใช้
ประกอบการพูดในวันสำคัญต่าง ๆ ทางพระพุทธศาสนา หรือบรรยายธรรมะทางสถานีวิทยุก็ได้
ก็จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ฟังเป็นอย่างยิ่ง ถ้าเป็นการส่งเสริมพระพุทธศาสนาทางผู้เกี่ยวข้อง
ควรนำบทสุนทรพจน์เหล่านั้นมาจัดพิมพ์เป็นหนังสือธรรมะเพื่อเผยแผ่ต่อไป ก็ถือว่าการเผยแผ่
อีกวิธีหนึ่งเช่นกัน ที่สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้อ่านผู้มีความสนใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาได้
เพราะบทสุนทรพจน์ได้ให้ข้อคิดในการดำเนินชีวิต สามารถนำมาใช้ในชีวิตรประจำวันได้เป็นอย่างดี

สามเณรศักดิ์ชัย จันทรสิงห์หาญ^{๑๕} เจ้าหน้าที่ทั่วไปค่านายพุทธบุตร ประจำวัด
พระศรีอารย ได้ให้ความคิดเห็นว่าเป็นปัจจุบันพระสงฆ์ควรนำการเขียนบทสุนทรพจน์มาใช้
ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพราะบทสุนทรพจน์สามารถชักจูงจิตใจผู้อ่านและผู้ฟัง
ให้หันเข้ามาศึกษาธรรมะ เข้าวัดฟังธรรมมากยิ่งขึ้น เพราะพระสงฆ์มีความรู้ความเข้าใจ มีเทคนิค
ในการถ่ายทอดธรรมะได้เป็นอย่างดี และสามารถประยุกต์ธรรมะเข้ากับหลักการดำเนินชีวิต
กับการแก้ปัญหาในสังคมได้ เช่น ปัญหาของเยาวชน เยาวชนได้นำวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาใช้
กันมากขึ้น อย่างเช่น การแต่งกาย การบริโภค แม้แต่วัฒนธรรมทางภาษาก็มีการเปลี่ยนแปลง
จากสมัยก่อนมาก โดยเฉพาะคำศัพท์วัยรุ่น ดังนั้น บทบาทของพระสงฆ์ที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง
ก็คือ ควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักพุทธธรรมในการดำเนินชีวิต และควรฝึกอบรมเรื่อง
วัฒนธรรมของไทยด้วย เช่น การไหว้ การพูดที่ไพเราะอ่อนหวาน ก็จะทำให้คนในสังคมของเรามี
คุณภาพมากยิ่งขึ้น

^{๑๔}สัมภาษณ์พระสถาพร แหวนเงิน, น.ธ. เอก, พธ.บ.(รัฐศาสตร์), พระวิทยากรอบรมค่านายพุทธบุตร
วัดพระศรีอารย ตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ๖ มิถุนายน ๒๕๔๘.

^{๑๕}สัมภาษณ์สามเณรศักดิ์ชัย จันทรสิงห์หาญ, เจ้าหน้าที่ทั่วไปค่านายพุทธบุตร วัดพระศรีอารย
ตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี, ๖ มิถุนายน ๒๕๔๘.

อาจารย์ชุตินันท์ คณานันท์^{๒๐} ครูจริยธรรมดีเด่นจากกระทรวงศึกษาธิการ ได้เสนอความคิดเห็นว่า จำเป็นอย่างยิ่งที่พระสงฆ์จะนำการเขียนบทสุนทรพจน์มาประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่ธรรมะ เพราะว่าเด็กจะได้ซึมซับความรู้เกี่ยวกับหลักธรรมเข้าสู่จิตใจ เพราะปัจจุบันเด็กขาดภาวะความเป็นผู้นำ ที่สำคัญเด็กห่างเหินวัดและขาดความเคารพ ดังนั้น บทบาทของพระสงฆ์ควรมีการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมคุณธรรม-จริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง อย่างเช่น การเข้าค่ายฝึกอบรมการพูดสุนทรพจน์ การบรรยายธรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ดีมาก ทำให้เด็กเห็นคุณค่าและใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ และห่างไกลยาเสพติด

นางสาวอรพิม ทองเพชร^{๒๑} นิสิตปริญญาตรี ปี ๓ จากสถาบันวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ฯ ได้ให้ความคิดเห็นว่า ในปัจจุบันพระสงฆ์ควรนำการเขียนบทสุนทรพจน์มาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพราะว่า บทสุนทรพจน์นั้น มีถ้อยคำอันคมคาย ไพเราะ อ่อนหวาน และหนักแน่น การเขียนบทสุนทรพจน์สามารถจูงใจผู้อ่านให้เกิดศรัทธาและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยการนำข้อความหรือสาระที่อยู่ในบทความวิเคราะห์ ตลอดจนนำไปใช้ในการประดับประดาจิตใจของเราได้ตามความเหมาะสม เป็นคติเตือนใจ เป็นสิ่งที่ชี้้นำให้ดำเนินชีวิตไปสู่ความสำเร็จ ทำให้เป็นคนที่มีจักคิดวิเคราะห์ มองโลกในแง่ดี นำแนวทางมาปรับปรุงพัฒนาในชีวิตประจำวัน สามารถใช้คำพูดที่ดีจากบทสุนทรพจน์พูดเตือนสติผู้ที่ทำผิดได้

นายมานะชัย ธรรมาวุฒิ^{๒๒} นิสิตปริญญาตรี ปี ๑ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ ฯ ได้ให้ความคิดเห็นว่า การเขียนบทสุนทรพจน์นั้นเป็นการนำหลักการเขียนไปประยุกต์ใช้กับการพูดแทนที่การเทศน์แบบเดิม ๆ สามารถนำไปใช้ในการกล่าวในโอกาสต่าง ๆ และสามารถนำไปใช้ชีวิตประจำวัน เช่น สามารถพูดโน้มน้าวจิตใจผู้อื่นให้ค่อยตามให้ปฏิบัติในสิ่งที่ดีงามได้ สามารถทำให้ผู้ฟังมีจุดสนใจ และจำใจความสำคัญของเรื่องนำไปประกอบอาชีพได้ เช่น สามารถปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพในการพูด การสมัครงาน ดีเจ ไกด์ พิธีกร เป็นต้น

^{๒๐} สัมภาษณ์อาจารย์ชุตินันท์ คณานันท์, ครูจริยธรรมดีเด่นจากกระทรวงศึกษาธิการ, อาจารย์สอนโรงเรียนสยามบริหารธุรกิจ, ๑๖ มีนาคม ๒๕๔๘.

^{๒๑} สัมภาษณ์นางสาวอรพิม ทองเพชร, นิสิตปริญญาตรี ปี ๓, วิทยาลัยนอร์ท เขตสะพานใหม่ กรุงเทพฯ, ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๘.

^{๒๒} สัมภาษณ์นายมานะชัย ธรรมาวุฒิ, นักศึกษาปริญญาตรี ปี ๑, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล เขตสาทร กรุงเทพฯ, ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๘.

นางสาวสมลักษณ์ วงษ์สนิท^{๒๓} นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ ราชบุรี กล่าวว่า การที่พระสงฆ์นำการเขียนบทสุนทรพจน์มาใช้เพื่อการเผยแผ่นั้น จะทำให้มีคนสนใจมากขึ้นเพราะพระสงฆ์มีข้อมูล รอบรู้ในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีทุนทางความคิด มีกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาความคิดหรือพฤติกรรมของคนโดยเฉพาะวัยรุ่น การเผยแผ่ก็มีบทบาทที่สำคัญเป็นแกนนำในจัดอบรมการฝึกพูด และฝึกเขียนบทสุนทรพจน์แก่เยาวชน ทำให้เยาวชนสามารถนำสิ่งที่ได้รับจากฝึกอบรม นำหลักธรรมไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เป็นแนวทางในการปฏิบัติ เมื่อปฏิบัติได้เช่นนี้ก็จะทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

นายสุขสันต์ วัฒนสุนทร^{๒๔} นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนราชโบริกานุเคราะห์ ราชบุรี กล่าวว่า การเผยแผ่ของพระสงฆ์ในปัจจุบัน พระสงฆ์ควรสอดแทรกหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และควรให้คำปรึกษาในด้านหลักธรรมที่จะใช้ในการเขียนบทสุนทรพจน์ เพราะพระสงฆ์เป็นผู้มีความรู้และความเข้าใจในหลักธรรมนั้นเป็นอย่างดี เมื่อเรานำบทสุนทรพจน์ที่สอดแทรกหลักธรรมต่าง ๆ ไปใช้เป็นแบบอย่างข้อปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ก็ถือว่าเป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อีกวิธีหนึ่ง เช่น ถ้าเยาวชนไทยใฝ่ศึกษาหลักธรรมและคุณธรรม ความดีต่าง ๆ แล้ว ก็จะไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ก็เป็นการแก้ปัญหาสังคมไทยได้มาก เยาวชนไทยคืออนาคตของชาติ หากอนาคตของชาติไม่ดีแล้ว สังคมไทยจะดีได้อย่างไร การพัฒนาสังคมจึงควรเริ่มต้นที่เยาวชน ให้เยาวชนไทยใฝ่ใจการศึกษา พัฒนาสังคม สังคมอุดมการณ์ และมีน้ำใจ

^{๒๓}สัมภาษณ์นางสาวสมลักษณ์ วงษ์สนิท, นักพูดดีเด่น “โครงการยุววาทศิลป์สัมพันธ์ รุ่นที่ ๑๒” ปี พ.ศ. ๒๕๔๖, นักพูดรางวัลชนะเลิศการประกวดสุนทรพจน์วันแม่แห่งชาติของโรงเรียน ปี พ.ศ. ๒๕๔๖, นักพูดรางวัลรองชนะเลิศอันดับ ๑ การประกวดดีเจวันต่อต้านยาเสพติดของโรงเรียน ปี พ.ศ. ๒๕๔๖, นักพูดรางวัลรองชนะเลิศอันดับ ๒ การประกวดดีเจ วันภาษาไทยแห่งชาติของโรงเรียน ปี พ.ศ. ๒๕๔๖, นักพูดรางวัลชนะเลิศเหรียญทอง การประกวดสุนทรพจน์ ๖ จังหวัด ปี พ.ศ. ๒๕๔๗, นักพูดยอดเยี่ยมหลักสูตรวาทศิลป์ “โครงการเยาวชนคนดีศรีแผ่นดิน” ปี พ.ศ. ๒๕๔๗, นักพูดรางวัลชนะเลิศการประกวดสุนทรพจน์วันมหาธีรราชของโรงเรียน ปี พ.ศ. ๒๕๔๗, นักพูดรางวัลชนะเลิศการประกวดเรียงความของโรงเรียน ปี พ.ศ. ๒๕๔๗, นักพูดรางวัลชนะเลิศในการประกวดสุนทรพจน์วันป่าไม้แห่งชาติ ปี พ.ศ. ๒๕๔๘. ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๘.

^{๒๔}สัมภาษณ์นายสุขสันต์ วัฒนสุนทร, นักพูดดีเด่น “โครงการยุววาทศิลป์สัมพันธ์ รุ่นที่ ๑๒” ปี พ.ศ. ๒๕๔๖, นักพูดรางวัลชนะเลิศการประกวดสุนทรพจน์ ๖ จังหวัด ปี พ.ศ. ๒๕๔๗, นักพูดรางวัลชนะเลิศการประกวดสุนทรพจน์ในโรงเรียน ปี พ.ศ. ๒๕๔๗. ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๘.

นางสาวธนิศา สุวรรณสินธุ์^{๒๕} นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ โรงเรียนดรุณาราชบุรี ได้ให้ความคิดเห็นว่า การเขียนบทสุนทรพจน์นั้นเป็นวิธีการเผยแพร่ธรรมอีกวิธีหนึ่ง ซึ่งไม่จำเจ และน่าใจ เพราะทำให้สามารถนำไปใช้ในการสอน เช่น ทำอย่างไรให้นักเรียนสนใจในบทเรียน นำไปใช้ในการเรียน เช่น การทำรายงาน การเขียนเรียงความ การรายงานหน้าชั้นเรียน และสามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพ เช่น ทำอย่างไรจะทำมาค้าขายได้ประสบผลดี ในส่วนการนำไปใช้ในสังคม เช่น เราจะอยู่อย่างไรให้มีความสุขกับสังคมได้ ทำให้สามารถปรับบุคลิกภาพของตัวเองได้เป็นอย่างดี สามารถนำไปใช้ในวิชาภาษาไทย เช่น การใช้ถ้อยคำ ภาษาที่สละสลวย น่าฟัง และนำไปพูดคุย แนะนำทั้งแก่ตนเองและผู้อื่นได้ ทำให้เป็นคนมีความคิด มีวิสัยทัศน์ที่ก้าวไกล ทำให้ได้ข้อคิดต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน กล้าคิด กล้าแสดงออก ในทางที่ดี การเสนอแนวความคิดในเรื่องต่าง ๆ

เด็กหญิงปวีณา ชื่นศุภร^{๒๖} นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนดรุณาราชบุรี ได้ให้ความคิดเห็นว่า ในปัจจุบันพระสงฆ์ควรเป็นผู้แนะนำหลักการเขียน และฝึกอบรมการพูด สุนทรพจน์ให้แก่ผู้เข้าอบรม เพราะว่าผู้เข้าอบรมจะได้นำบทสุนทรพจน์นั้นไปใช้ในการประกวด การพูด การบรรยายธรรมะได้ นอกจากจะใช้สำหรับการประกวดในที่ต่าง ๆ แล้ว เรายังสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ หากเรามีความสามารถในด้านภาษาต่างประเทศ เราก็อาจเขียนบท สุนทรพจน์เป็นภาษาอังกฤษ เพื่อเผยแพร่หลักพุทธธรรมให้แก่ชาวต่างชาติได้รับรู้ ก็จะทำให้เกิด ประโยชน์แก่สังคมต่างชาติได้ ทำให้ชาวต่างชาติได้หันมาสนใจ และจะได้เข้ามาศึกษาหลักธรรม ในทางพระพุทธศาสนาในโอกาสต่อไป บทสุนทรพจน์ที่เรียบเรียงถ้อยคำที่ไพเราะ สละสลวยแล้ว จะทำให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังเกิดความซาบซึ้ง ในอรรถธรรมะและในอรรถรสของภาษาเป็นอย่างดี ยิ่ง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่พระสงฆ์ควรทำหน้าที่ในการเผยแพร่หลักการเขียนบทสุนทรพจน์ให้กับเยาวชน เพื่อจะได้ช่วยกันสืบสานงานเผยแผ่พระพุทธศาสนาต่อไป

^{๒๕} สัมภาษณ์นางสาวธนิศา สุวรรณสินธุ์, นักพูดรางวัลชนะเลิศการประกวดสุนทรพจน์วันพ่อ แห่งชาติ ปี ๒๕๔๕, นักพูดรางวัลชนะเลิศการประกวดสุนทรพจน์วันแม่แห่งชาติ ปี ๒๕๔๖, นักพูดรางวัล ชนะเลิศการประกวดสุนทรพจน์วันพ่อแห่งชาติ ปี ๒๕๔๖, นักพูดรองชนะเลิศอันดับ ๑ การประกวดสุนทรพจน์ ฌับพลัน ปี ๒๕๔๖, ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๘.

^{๒๖} สัมภาษณ์เด็กหญิงปวีณา ชื่นศุภร, นักพูดรางวัลชนะเลิศการบรรยายธรรมะระดับประเทศ ปี ๒๕๔๗, ศูนย์ยุววาทศิลป์ วัดพระศรีอารย์ จังหวัดราชบุรี, ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๘.

จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้เข้ารับการอบรมได้นำบทสุนทรพจน์ไปใช้ในชีวิตประจำวันนั้น ผู้วิจัยพอสรุปได้ดังนี้

พระสงฆ์มีการนำบทสุนทรพจน์ไปใช้ในชีวิตประจำวันในหลายรูปแบบ เช่น การเทศน์ การบรรยาย การปาฐกถา การกล่าวสัมโมทนียกถา หรือในโอกาสต่าง ๆ เช่น วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา การประชุมพระสังฆาธิการ การปฏิบัติธรรม การสอนศีลธรรมในโรงเรียน การออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียง และโทรทัศน์ เป็นต้น

ครู- อาจารย์ มีการนำบทสุนทรพจน์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การจัดกิจกรรม การเรียนการสอนในโรงเรียน การให้ข้อคิดเตือนใจในโอกาสต่าง ๆ เช่น การพูดหน้าเสาธง การอบรมคุณธรรม- จริยธรรม เป็นต้น

นิสิต- นักศึกษา นักเรียน มีการนำบทสุนทรพจน์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ในการประกวดการพูด การบรรยายธรรมะ ตามหน่วยงานต่าง ๆ นำไปใช้ในการเรียนการสอน เช่น การรายงานหน้าชั้นเรียน การเขียนเรียงความ และนำไปประกอบอาชีพ เช่น พิธีกร ดีเจ ไกด์นำนักท่องเที่ยว เป็นต้น

๔.๓ บทสุนทรพจน์ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคม

สังคมทุกวันนี้เชื่อมโยงซับซ้อนเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มนุษย์ไม่สามารถเผชิญกับความซับซ้อนและความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ จึงเกิดภาวะวิกฤต เช่น ไม่สามารถแก้ไขปัญหาความยากจน การไม่มีงานทำ ความเครียด ความรุนแรง ปัญหายาเสพติด ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหาเยาวชน อุบัติเหตุ ความขัดแย้ง อาชญากรรม การทำลายสิ่งแวดล้อม และอื่น ๆ ตลอดจนถึงปัญหาทางด้านศีลธรรม-จริยธรรม จึงไม่สามารถจัดระบบชีวิตและสังคมให้อยู่เย็นเป็นสุขได้^{๒๔}

เรามักบ่นกันมานานแล้วว่าเยาวชนไม่ค่อยสนใจศาสนาและจริยธรรม ความจริงก็ไม่ใช่ว่าเฉพาะเยาวชนเท่านั้นที่ดูเหมือนว่าไม่สนใจศาสนาและจริยธรรม แต่คนจำนวนมากทั่ว ๆ ไปก็เดี๋ยวก็นั่น บางทีการที่เยาวชนไม่สนใจศาสนาและจริยธรรมนั้น เหตุอย่างหนึ่งอาจเป็น

^{๒๔} ประเวศ วสีก, ปาฐกถาใน “ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด”, รวบรวมและจัดพิมพ์โดยคณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๓), หน้า ก.

เพราะผู้ใหญ่ตัวเองไม่สนใจ เด็กจึงไม่สนใจไปด้วย เพราะฉะนั้น สภาพความไม่สนใจศาสนา และจริยธรรมนี้ จึงนับว่าเป็นสภาพปัญหาทั่วไปของสังคม

ความจริงนั้น ศาสนาและจริยธรรมเป็นปัจจัยแวดล้อมชีวิตและสังคม ที่ช่วยหล่อเลี้ยง รักษาชีวิตและสังคมของมนุษย์ไว้ เป็นสิ่งที่แผ่ซ่านทั่วไพบหมด ปกคลุมการดำเนินชีวิต และกิจกรรมของมนุษย์ทุกด้าน เป็นแกนนำและกำกับทั้งชีวิตของบุคคล และการอยู่ร่วมกัน ในสังคมให้เป็นไปด้วยดี

ในการที่ศาสนาและจริยธรรม จะทำบทบาทให้สำเร็จนั้น จุดสำคัญอย่างหนึ่งที่จะต้อง ให้ความสนใจมาก ก็คือ เรื่องเยาวชน เพราะเราก็ยอมรับกันอยู่แล้วว่า เยาวชนนั้นเป็นอนาคต ของชาติ เป็นอนาคตของสังคม เด็กวันนี้ก็คือผู้ใหญ่ในวันหน้า การที่เด็กจะมีคุณภาพนั้น สิ่งหนึ่ง ที่สำคัญก็คือจะต้องมีคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งมาจากบ่อเกิดที่สำคัญ คือหลักพระศาสนา

การที่เราจะมองเด็กโดยสัมพันธ์กับสังคมไทย หรือสังคมโลกก็ตาม โดยสัมพันธ์กับ กาลสมัยใดก็ตาม จุดแรกต้องเริ่มที่ตัวเด็กเองว่า เราจะเอาอย่างไรกับเด็ก ศาสนาและจริยธรรม มีคุณค่าอะไรที่จะให้แก่เด็กเราจะสร้างเด็กให้มีบุคลิกภาพอย่างไร ให้เขาใช้ชีวิตอย่างไร ทำอย่างไรจึงจะทำให้เขามีความสุข ไม่เป็นปัญหาแก่ตัวของเขาเอง ซึ่งจะส่งผลต่อไปยังสังคม หน้าที่หรือบทบาทขั้นแรกขั้นต้นของศาสนาและจริยธรรม ที่จะต้องสร้างเยาวชนให้เป็นคน มีคุณภาพ เป็นคนซึ่งพร้อมที่จะอยู่ได้อย่างดีในทุกยุคทุกสมัย และเป็นที่ต้องการของสังคม ทุกยุคทุกสมัย เราจะต้องสร้างเสริมหลักธรรมที่เป็นรุ่งอรุณของการศึกษา หรือเป็นประดู่แสงเงิน แสงทองของชีวิตที่รุ่งเรืองดั่งงามให้แก่ตัวเด็ก จะต้องช่วยให้เด็กพัฒนาให้มีขึ้นในตัวของเขาเอง และการที่จะช่วยให้เด็กและเยาวชนพัฒนาตัวของเขาขึ้นมาได้อย่างนี้ ก็คือ การที่ผู้ซึ่งเกี่ยวข้อง จะต้องเป็นกัลยาณมิตรให้แก่เด็กนั่นเอง และอันนี้แหละคือการทำหน้าที่อย่างถูกต้องของคุณ ของพ่อแม่ ของสื่อมวลชน และของสังคมทั้งหมด^{๒๔}

การพัฒนาสังคมตามหลักพระพุทธศาสนา ถือการพัฒนาคนเป็นแกนกลาง และการพัฒนาคนนั้นก็เริ่มต้นที่ฐาน คือ การพัฒนาความเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นสาระส่วนแก่นแท้ ส่วนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งขึ้นต่อสภาพแวดล้อมแห่งกาลเทศะของยุคสมัย ก็จะต้องอยู่

^{๒๔}พระเทพเวที (ประยูรย์ ปยุตโต), **ศาสนาและเยาวชน**, (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๒), หน้า ๑-๕๕.

บนฐานของความเป็นมนุษย์นั้น และนำหลักการทั่วไปที่ท่านแสดงไว้ไปประยุกต์ใช้ให้สนองความต้องการของยุคสมัยอย่างได้ผล

ด้วยการพัฒนาความเป็นมนุษย์ และพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างถูกต้อง คนที่พัฒนาดีแล้วก็จะเป็นส่วนร่วมที่รวมกำลังกันสร้างสรรค์สังคมให้เจริญงอกงาม เป็นสภาพแวดล้อมที่เอื้อโอกาสให้ทุกคนเจริญยิ่งขึ้นไปในการมีชีวิตที่ดีงามและมีความสุข

ชีวิตที่ดีงามมีความสุข ประเทศชาติจะรุ่งเรืองมั่นคง และสังคมจะร่วมเย็นเกษมศานต์ด้วยปัจจัยสำคัญที่สุด คือ การพัฒนาคน ซึ่งจะ使人เป็นคนมีความสุข และเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ การพัฒนาคนก็คือการศึกษา^{๒๙} การฝึกตนและฝึกคนขึ้นพื้นฐานในทางธรรม คือ การพัฒนาการดำเนินชีวิตด้วยปัญญา พัฒนาความเป็นนักศึกษา พัฒนาความเป็นนักสร้างสรรค์ พัฒนาความเป็นนักจัดการ และพัฒนาความเป็นนักสัมพันธ์เชิงให้ เป็นผู้มีความสุขจากการกระทำเพื่อสนองความไม่ช่วยเหลือ

หลักการนี้จะเรียกว่าเป็นจริยธรรมพื้นฐาน & ประการก็ได้ เราได้นำเอาศิลปศาสตร์เข้าสู่ชีวิตจริงเพื่อแก้ปัญหาชีวิตและสังคมจนกระทั่งสภาพอย่างนี้ กลายเป็นความจริงของชีวิตและสังคมไปเลย สังคมที่เลิศที่สุดก็คือสังคมที่มีสิ่งที่จะให้แก่ผู้อื่นในทางปัญญา มีความรู้ มีวิชา มีภูมิปัญญาที่จะให้แก่ผู้อื่น สังคมที่มีปัญญาที่จะให้แก่ผู้อื่น จะเป็นสังคมที่เป็นผู้นำได้ อย่างแท้จริง^{๓๐}

แต่การที่จะทำให้การเปลี่ยนแปลงเอื้อประโยชน์ได้สำเร็จนั้น คนในสังคมจะต้องมีปัญญา รู้เข้าใจทันการเปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่ง และรู้จักองค์ประกอบในวัฒนธรรมของตนเอง ที่เกี่ยวข้องที่ตนจะต้องไปเปลี่ยนแปลงพัฒนานั้นอย่างหนึ่ง

การมัวสละวนกับการแก้ปัญหา และไม่คิดทำการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่ยิ่งใหญ่มากว่า แต่เราจะต้องมองว่าเราจะทำการสร้างสรรค์อะไรที่ยิ่งใหญ่ได้ใหม่ ถ้าเราทำได้ วัฒนธรรมของเราก็จะก้าวพ้นปัญหา มันพ้นไปเอง มันหมดไปเอง^{๓๑}

^{๒๙} พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), **พระพุทธศาสนาพัฒนาคนและสังคม**, (กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์สวนทองถิ่น กรมการปกครอง , ๒๕๔๐), หน้า ๒.

^{๓๐} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), บทบาทศิลปศาสตร์กับสังคมและจริยธรรม อ้างใน **ทศวรรษธรรมทัศน์พระธรรมปิฎก หมวดสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์**, (กรุงเทพฯ ฯ : ธรรมสภา, ๒๕๔๓), หน้า ๑๑๖-๑๑๘.

เราถือกันว่า พระสงฆ์เป็นสถาบันทางจริยธรรม เป็นสถาบันของผู้นำทางด้านจิตใจของสังคมนี้ เราอาจจะพูดได้ว่าโดยทั่วไปในสังคมไทยนี้ พระสงฆ์เป็นบุคคลที่ถือได้ว่ามีศีลธรรมและจริยธรรมมากที่สุด จากเกณฑ์มาตรฐานหรือพื้นฐานของความเข้าใจอย่างนี้ เมื่อเรามองสังคมไทยก็จะได้ข้อคิดว่า จริยธรรมนั้นมีความสำคัญทั้งในทางจิตใจ ในทางสังคมและทางธรรมชาติแวดล้อม แต่ในโลกตะวันตกและสังคมที่คิดอย่างตะวันตก มักจะมองความหมายของจริยธรรมเพียงในแง่สังคมเท่านั้น ครั้นมาถึงตอนนี้เขาได้หันมาเน้นการที่จะเอาจริยธรรมมาใช้ในแง่ของการรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมด้วย^{๓๒}

จะเห็นได้ว่า จริยธรรมมีความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมเป็นอย่างยิ่ง เมื่อพระสงฆ์ผู้ทำหน้าที่ในการเผยแผ่ได้นำหลักคุณธรรม-จริยธรรมเหล่านั้น มาเขียนเป็นบทสุนทรพจน์ เพราะการเขียนบทสุนทรพจน์นั้นมีหลักธรรมข้อคิดต่าง ๆ ที่สามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์แก่คนในสังคมได้ ทำให้คนมีแนวทางในการปฏิบัติชีวิตที่ดี ทำให้สังคมมีจิตสำนึก ไม่ทำความชั่ว ไม่เห็นแก่ตัว ทำให้สามารถปฏิบัติตนในสังคมได้อย่างเหมาะสม ปรับเปลี่ยนบุคลิกภาพในเรื่องการพูดที่ถูกต้อง และช่วยกระตุ้นความรู้สึกนึกคิดจิตใจสำนึกของคนทุกคนให้มีความคิดที่จะพัฒนาสังคมร่วมกัน เพราะหลักธรรมข้อคิดต่าง ๆ ในบทสุนทรพจน์นั้น เมื่อผู้คนในสังคมมีความสนใจที่จะอ่านแล้ว อาจจะมีความหมายที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้

ปัจจุบันนี้อาจพูดได้ว่าเรากำลังเข้าสู่ยุคที่ภาษากำลังมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นยุคข้อมูลข่าวสาร^{๓๓} วรรณกรรมที่สื่อความรู้สึกของเรานั้นมีมากพอ แต่วรรณกรรมที่สื่อทางปัญญาอาจจะต้องการเพิ่มขึ้นหรืออาจมีน้อยเกินไป

แม้แต่วรรณกรรมที่สื่ออารมณ์หรือความรู้สึกก็มีแง่พิจารณาต่อไปอีกว่า มันสื่อถึงความรู้สึกแบบไหน สื่อความรู้สึกแบบหนึ่งคือสื่อความรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรม และสื่อความรู้สึกอีกอย่างหนึ่ง คือสื่อความรู้สึกที่ทำให้เกิดการทำลายหรือสูญเสียดีศีลธรรม ดังนั้นสื่อทางอารมณ์

^{๓๒}พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), ภาษา วรรณกรรม และวัฒนธรรมไทย ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของโลก, อ้างใน “ทศวรรษธรรมทัศน์พระธรรมปิฎก หมวดสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์”, หน้า ๑๓๕-๑๓๖.

^{๓๓}พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), สถานการณ์พุทธศาสนาพลิกหน้าเป็นพัฒนา, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพฯ ฯ : บริษัทสหธรรมิก จำกัด, ๒๕๓๘), หน้า ๑๕-๑๑๓.

^{๓๔}พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), การสื่อสารเพื่อเข้าถึงสังคม อ้างใน “ทศวรรษธรรมทัศน์พระธรรมปิฎก หมวดสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์”, หน้า ๑๒๕.

หรือสื่อทางความรู้สึก จึงเป็นเรื่องหนึ่งที่จะต้องพิจารณาภาษาที่สื่อความคิดอย่างเป็นเรื่องเป็นราว ย่อมปรากฏในวรรณกรรมต่าง ๆ เพราะฉะนั้นภาษาจึงโยงไปหาวรรณกรรม

เรายอมรับแล้วว่า ภาษานั้นสื่อสัจธรรมโดยตรงไม่ได้ แต่ภาษาก็สื่อเพื่อให้เข้าถึง สัจธรรมได้ โดยมีข้อแม้ว่าจะต้องใช้โดยรู้จักปฏิบัติต่อภาษาให้ถูกต้อง ถ้าเราปฏิบัติต่อภาษาคิด มันก็ไม่ช่วยให้เข้าถึงสัจธรรมได้ จึงต้องระมัดระวังการใช้ภาษา เพื่อจะไม่ให้ภาษาพาคน ให้หลงทางมากยิ่งขึ้น ไม่ให้ภาษาเป็นสื่อในการหลอกลวงเป็นต้น ไม่ว่าจะเป็นการหลอกลวง โดยเจตนา หรือการหลอกลวงโดยความหลงผิดไปเองก็ตาม^{๓๔}

ดังนั้น สถานการณ์จริงจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร ๆ มนุษย์ก็อยู่ในความเปลี่ยนแปลง นั้น เรียนรู้ในความเปลี่ยนแปลงนั้น ให้รู้พอ รู้ทัน รู้เผชิญ และรู้จักจัดระบบชีวิตและสังคม ให้อยู่ในดุลยภาพในท่ามกลางสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้^{๓๕}

ในท่ามกลางสถานการณ์จริงของสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ ผู้วิจัย มีความคิดเห็นว่า บทสุนทรพจน์นั้นก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางสังคมในทางที่ดีขึ้น เนื่องจากบทสุนทรพจน์นั้นมีหลักพุทธธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ เป็นการสะท้อนถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในทางสังคม เป็นการชักจูงสังคมในทางที่ถูกต้อง บทสุนทรพจน์ แต่ละบทสามารถโน้มน้าวจิตใจได้ เพราะเป็นการชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิตในสังคม ซึ่งมีหัวข้อเรื่องที่แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับพระสงฆ์ผู้ทำหน้าที่ในการเผยแผ่ได้เสนอแนวคิด หรือมุมมองเกี่ยวกับสังคม

บทสุนทรพจน์บางบททำให้ผู้อ่านซาบซึ้งถึงอรรถรสแห่งธรรม สามารถแยกแยะความดี ความชั่วได้ ต่อไปภายหน้าหากสังคมได้นำบทสุนทรพจน์ไปใช้ในชีวิตประจำวันมากขึ้น ก็จะทำให้ คนในสังคมเจริญยิ่งขึ้น และจะมีส่วนสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในสังคมต่อไป

บทสุนทรพจน์นั้นสามารถเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติ ความเชื่อ ความคิด และค่านิยม ที่ผิด ๆ ได้ ช่วยทำให้สังคมดีขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น

^{๓๔} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), ภาษา วรรณกรรม และวัฒนธรรมไทย ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของโลก, อ่างใน “ทศวรรษธรรมทัศน์พระธรรมปิฎก หมวดสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์”, หน้า ๑๓๓-๑๓๔.

^{๓๕} ประเวศ วสี, ปาฐกถาใน “ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด”, หน้า ก.

เมื่อผู้คนในสังคมได้อ่านแล้วนำไปปฏิบัติ จะทำให้เกิดความซาบซึ้งในหลักพุทธธรรม ที่ประกอบด้วยส่วนอรรถสาระเนื้อหาสำคัญ ๆ ที่เป็นประโยชน์ และได้รับอรรถรสทางภาษา ที่มีความไพเราะ ลึกซึ้ง ก็น่าสนใจ ที่สอดแทรกคติสอนใจ ก็จะสามารถโน้มน้าวจิตใจของผู้อ่าน ได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้คนในสังคมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองได้ ซึ่งถ้าผู้คนเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมสังคมก็จะเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย

หากทุกสถาบัน ได้มีการนำบทสุนทรพจน์ไปใช้ในสังคม ก็จะทำให้สังคมของเรา ที่เป็นอยู่นั้นดีขึ้นกว่าเดิม ทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ร่วมเย็นมากยิ่งขึ้น อีกทั้งเป็นการช่วยโน้มน้าวจิตใจทำให้บุคคลได้ประพจน์ในสิ่งที่ดีงาม และสามารถทำให้เยาวชน หันมาสนใจและใส่ใจในเรื่องคุณงามความดีต่อไปในอนาคตได้

พระสงฆ์ในปัจจุบันนี้ จึงควรเขียนบทสุนทรพจน์ที่เกี่ยวกับเรื่องการแก้ปัญหาสังคม โดยประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา เพราะว่าการสั่งสอนหลักธรรมที่เกี่ยวข้อง กับชีวิตประจำวัน เรื่องบาปบุญคุณโทษ ประเพณี วัฒนธรรม ความดีและชั่ว เป็นสิ่งที่สำคัญ ต่อจิตใจของพุทธศาสนิกชน การพัฒนาสังคมจึงเริ่มต้นที่ปลูกฝังคุณธรรม-จริยธรรมลงสู่จิตใจ ของคนในสังคม เพื่อความสงบสุขและความร่มเย็นของสังคมสืบต่อไป

บทสุนทรพจน์ที่ควรเน้นเป็นพิเศษเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน ได้แก่ เรื่อง ยาเสพติด เพศสัมพันธ์ บาปบุญคุณโทษ ความกตัญญูตเวที ศีลธรรมและจริยธรรม เยาวชน สงคราม ก่อการร้าย วัฒนธรรม ค่านิยม เป็นต้น

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัย เรื่อง “ศึกษาการเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแพร่พุทธธรรมของพระอาจารย์สุเทพ สุธะเทโว ศูนย์ยุววาทศิลป์ วัดพระศรีอารย์ จังหวัดราชบุรี” ผู้วิจัยพบว่า การเขียนบทสุนทรพจน์นั้นมีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการเผยแพร่พระพุทธศาสนา ที่ก่อให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพมาก เพราะว่ารูปแบบโครงสร้างการเขียนบทสุนทรพจน์ของท่าน เป็นนวัตกรรมทางภาษาที่มีความงดงาม ซึ่งท่านได้กลั่นกรองประดิษฐ์ถ้อยคำในการเรียบเรียงร้อยได้อย่างไพเราะ สละสลวย ลึกซึ้ง คมคาย กินใจ สามารถโน้มน้าวจิตใจของผู้อ่านให้เกิดศรัทธาปสาทะ น้อมนำหลักพุทธธรรมไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

ดังนั้น พระสงฆ์ผู้ทำหน้าที่เผยแพร่หลักพุทธธรรม ควรทำความเข้าใจเรื่องวิธีการวิเคราะห์เรื่อง วิธีสังเคราะห์เรื่อง วิธีสานเรื่อง และวิธีการสร้างความคิดจินตนาการ ตามที่ท่านพระอาจารย์สุเทพ สุธะเทโว ได้วางหลักสูตรไว้ และทำการฝึกฝนในด้านการเขียนให้เกิดความชำนาญต่อไป

จะเห็นได้ว่า พระสงฆ์ผู้เขียนบทสุนทรพจน์จะต้องมีคุณสมบัติตามหลักปฏิสัมพันธ์ ๔ ที่สำคัญเมื่อพระสงฆ์จะทำการเขียนบทสุนทรพจน์เรื่องใด ๆ ก็ตาม พระสงฆ์จะต้องเข้าใจหลักเกณฑ์ในการเขียนเพื่อการสื่อสารด้วยว่า เรื่องนี้มีจุดมุ่งหมายในการเขียนอย่างไร จะใช้การเขียนรูปแบบไหน มีเนื้อหาสาระอย่างไร ใช้หลักพุทธธรรมหมวดไหน ข้อใด และจะมีวิธีการถ่ายทอดภาษาธรรมะอย่างไร หลักการที่กล่าวแล้วนี้ ถือว่าเป็นศิลปะในการเขียนที่พระสงฆ์ควรประยุกต์หลักวิทยาการต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการเผยแพร่หลักพุทธธรรม เมื่อเข้าใจเรื่องเหล่านี้แล้ว จึงทำการรวบรวมข้อมูลโดยศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อใช้ประกอบในการเขียน โดยจะต้องคิดหาองค์ประกอบในเรื่องที่จะเขียนก่อน แล้วจึงวางโครงสร้างการเขียน และลงมือเขียนเป็นอันดับต่อไป

ในการเขียนบทสุนทรพจน์นั้น ท่านพระอาจารย์สุเทพ สุธะเทโว ได้ใช้ความสามารถทางภาษาในการถ่ายทอดหลักพุทธธรรมที่ประยุกต์เข้ากับการเขียน ที่ทำให้ผู้อ่านได้สัมผัส

พระธรรมที่ถูกค้นพบโดยพระพุทธองค์ ยังคงส่องแสงสว่างเจิดจ้า ไม่มีวันมอดลงได้ ธรรมะนั้นเป็นอกาลิก อยู่เหนือกาลเวลา ผู้เข้าถึงธรรมะย่อมอยู่เหนือกาล คือ ไม่ผูกพันในอดีต ไม่ครุ่นคิดถึงอนาคต แต่กำหนดปัจจุบัน ความรู้คือเครื่องมือชีวิต ธรรมะคืออาหารของชีวิต

จะเห็นได้ว่า หลักพุทธธรรมในทางพระพุทธศาสนา หากได้นำมาถ่ายทอดด้วยวิธีการเขียนบทสุนทรพจน์แล้ว ก็ทำให้เกิดความซาบซึ้งในอานุภาพแห่งพระรัตนตรัย คือ พระพุทธเลิศล้ำ พระธรรมสูงส่ง พระสงฆ์ปฏิบัติดี บทสุนทรพจน์แต่ละบทนั้นได้สร้างดวงใจให้สุขสม สร้างสังคมให้สดใส สร้างแผ่นดินไทยให้สุขศรี ปฐพีร่มเย็น เราชาวพุทธจึงควรนำหลักธรรมเหล่านั้นมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ด้วยการปฏิบัติ ปฏิบัติชอบด้วยกาย วาจา ใจ ที่เรียกว่า ปฏิบัติบูชา ซึ่งประเสริฐกว่าอามิสบูชาใด ๆ ในโลก จึงจะถือว่าเป็นการปฏิบัติตามหลักธรรมอย่างแท้จริง

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัย เรื่อง “ศึกษาการเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแพร่พุทธธรรมของพระอาจารย์สุเทพ สุธะเทโว ศูนย์ยุววาทศิลป์ วัดพระศรีอารย์ จังหวัดราชบุรี” ทำให้ทราบถึงหลักการเขียนสุนทรพจน์ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมาก โดยเฉพาะหลักสูตรโครงเรื่องสุนทรพจน์ ที่ท่านได้วางหลักสูตรไว้ คือ เริ่มเร่งเร้า เรื่องรู้รอบ และลารีนเรื่อง ซึ่งมีองค์ประกอบที่น่าสนใจ ๔ ประเด็น คือ วิธีวิเคราะห์เรื่อง วิธีสังเคราะห์เรื่อง วิธีสานเรื่อง และวิธีการสร้างความคิดจินตนาการ ซึ่งผู้วิจัยจะได้อภิปรายผลการวิจัยโดยสรุปได้ ดังนี้

ในเรื่องวิธีวิเคราะห์เรื่องนั้น ผู้วิจัยพบว่า ท่านพระอาจารย์สุเทพ สุธะเทโว ท่านได้ใช้หลักการวิเคราะห์เรื่องตามหลักอริยสัจ ๔ คือ นำเรื่องที่จะเขียนมาวิเคราะห์ว่า จะเขียนเรื่องใด เมื่อทราบแล้ว ท่านก็คิดหาสาเหตุของเรื่องนั้น ๆ ว่ามีอะไรเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดเรื่องนั้น มีการสิ้นสุดของปัญหาอย่างไร จะใช้วิธีการแก้ไขปัญหาอย่างไร จากนั้นท่านจะจัดองค์ประกอบว่า เรื่องนั้นน่าจะมีอะไรเป็นองค์ประกอบบ้าง จะใช้หลักพุทธธรรมหมวดไหน ข้อใด เมื่อจัดลำดับความคิดได้แล้ว ท่านก็จะตีกรอบวางทิศทางในการเขียน เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนว่า จะเริ่มต้นอย่างไร และเขียนอะไรก่อน-หลัง หากไม่ตีกรอบความคิดก่อนก็จะทำให้จับต้นชนปลายไม่ถูก บางครั้งทำให้เราเขียนออกนอกเรื่อง จับเนื้อหาสาระประเด็นสำคัญ ๆ ไม่ได้

ส่วนวิธีการสังเคราะห์เรื่องนั้น ผู้วิจัยพบว่า ท่านพระอาจารย์สุเทพ สุธะเทโว ท่านมีวิธีในการสังเคราะห์เรื่อง สรุปง่าย ๆ ก็คือ ในหลักพุทธธรรมที่ท่านนำมาใช้ประกอบการเขียนบทสุนทรพจน์นั้น ท่านจะให้ความหมายหลักธรรมหมวดเดียวกัน ข้อเดียวกัน ที่ใกล้เคียงกัน

แต่จะมีความหมายคงเดิม และอาจจะเรียบเรียงเป็นคำใหม่ที่คล้องจองกัน บางครั้งก็ใช้อักษรขึ้นต้นที่มีอักษรเหมือนกัน ดังตัวอย่างเช่น เขียนเรื่องสังข์ควัตถุ ๔ ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อุตถจริยา สมานัตตตา ก็สังเคราะห์เรื่องใหม่ที่มีความหมายใกล้เคียงกันว่า โอบอ้อมอารี วจีไพเราะ สงเคราะห์ประชุมชน วางตนแต่พอควร หรือจะสังเคราะห์ใหม่ว่า มีจิตเมตตา วาจาอ่อนหวาน สมานมวลดชน วางตนแต่พอดี ซึ่งก็มีความหมายเหมือนกัน หรือการนำกลุ่มตัวอักษรที่ใกล้เคียงกันมีแบบเดียวกัน คล้องจองกัน เช่น การที่คนเราจะประสบความสำเร็จได้นั้นมีหลัก คือ มีปฏิทิน ปฏิภาณ ปฏิบัติ ปฏิเสธ เป็นต้น

สำหรับวิธีสถานเรื่องนั้นจำเป็นอย่างยิ่ง ที่พระสงฆ์ผู้มีบทบาทและทำหน้าที่ในการเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแพร่หลักพุทธธรรม จะต้องศึกษาให้เข้าใจและควรหมั่นฝึกฝนพัฒนาการเขียนอยู่เป็นประจำ เริ่มต้นจากการอ่านให้มาก ฟังให้มาก จดให้มาก และจินตนาการให้มาก ก็จะทำให้ประสบความสำเร็จในเรื่องการเขียนบทสุนทรพจน์ได้ ทั้งนี้ต้องฝึกฝนทักษะด้านการเขียนภาคปฏิบัติในเรื่องต่อไปนี้

๑. เน้นคำคม เป็นการฝึกฝนการเขียนที่ว่าด้วยเรื่องศาสนธรรม คำเมธี และวลีของตน เป็นการศึกษาค้นคว้าหลักศาสนธรรมที่ปรากฏในที่ต่าง ๆ มาฝึกคิดพิจารณาและคิดต่อยอดเสริมความคิด ขยายถ้อยคำของนักปราชญ์เมธี มาเรียบเรียงเป็นถ้อยคำวลีของตน

๒. เน้นคำอุปมา เป็นการฝึกฝนการเขียนในเชิงเปรียบเทียบมนุษย์กับสิ่งต่าง ๆ เช่น มนุษย์เปรียบกับธรรมชาติ มนุษย์เปรียบกับวัตถุ ซึ่งเป็นการเน้นอุปมาในเชิงสูงส่งจากนามธรรมให้เห็นเป็นรูปธรรม

๓. เน้นการเจาะลึก เป็นการเขียนในเชิงปรัชญา ที่เสนอมุมมองทางความคิดในแง่ต่าง ๆ ของชีวิต สังคม โลก ธรรมชาติ และสังขธรรม ซึ่งเป็นการฝึกฝนกระบวนการทางความคิดเข้าสู่การพัฒนาความคิดขั้นสูงขึ้นไป ที่มีระบบมีระเบียบ มีเหตุมีผลมากยิ่งขึ้น

๔. เน้นการสร้างความคิด เป็นการเขียนที่สร้างจินตนาการ สร้างสรรค์และพัฒนา โดยการถามให้คิด ชวนให้ติดตาม เป็นการตอกย้ำความรู้สึก และให้เกิดความสำนึกทำทนาย

๕. เน้นคำสวยงาม เป็นการเขียนที่ต้องฝึกทักษะกระบวนการเขียน โดยอาศัยการฝึกฝนอยู่เสมอ ๆ จนเกิดความชำนาญในการประดิษฐ์ถ้อยคำ ให้เป็นคำที่คล้องจองกัน เป็นคำที่ไพเราะ สอดคล้องและมีความหมายงดงามทางภาษา

๖. เน้นทุกอย่าง เป็นการประยุกต์หลักวิทยาการต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักการเขียน ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของการเขียนบทสุนทรพจน์ คือ สามารถโน้มน้าวจิตใจผู้อ่านให้เกิดความรู้สึกลึก

คล้ายตาม เกิดศรัทธาปสาทะน้อมนำหลักพุทธธรรมไปใช้ในการดำเนินชีวิต และแก้ปัญหาสังคมต่อไปในอนาคต

ส่วนเรื่องสุดท้ายวิธีการสร้างความคิดจินตนาการ พระอาจารย์สุเทพ สุเทโว ท่านได้แนะนำให้คิดเชิงอุปมาน คือ เป็นการค้นหาหรือจับประเด็นความคิดหลักอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาให้ได้อย่างหนึ่ง แล้วขยายประเด็นสำคัญนั้น โดยวิธีการคิดให้แตกแขนงไป สำหรับการคิดเชิงสังज्ञะของธรรมชาติ คือ คิดตามกฎของธรรมชาติ ส่วนการคิดเชิงปรัชญาทางพระพุทธศาสนา คือ การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาวิเคราะห์ และต้องพยายามฝึกคิดนอกกรอบ

นอกจากนี้ยังทำให้ทราบถึงงานเขียนบทสุนทรพจน์ของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว ว่า ท่านได้เขียนบทสุนทรพจน์เกี่ยวกับเรื่องชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การเมือง บุคคล ธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม และวิทยาการความรู้ต่าง ๆ มากมาย ซึ่งท่านได้เริ่มเขียนผลงานการเขียนบทสุนทรพจน์ที่พิมพ์ออกเผยแผ่ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ - ๒๕๔๗ รวมทั้งสิ้น ๑๕๐ เรื่อง

จะเห็นได้ว่า บทสุนทรพจน์ที่ท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว ได้เขียนและจัดพิมพ์ขึ้นในแต่ละปีนั้น เป็นที่ต้องการแก่ผู้สนใจใคร่ต่อการศึกษาค้นคว้าหลักพุทธธรรมเป็นจำนวนมาก มีทั้งพระสงฆ์ ครูอาจารย์ นักศึกษา นักเรียนและเยาวชนทั่ว ๆ ไป

สำหรับหลักพุทธธรรมที่ท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว ได้นำมาเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่นั้น พบว่า ท่านได้ใช้หลักธรรม ซึ่งแยกเป็นหมวดธรรมได้ดังนี้

๑. ธรรมะหมวด ๓ ได้แก่ ไตรลักษณ์, ไตรสิกขา, ทุจจิต ๓, สุจจิต ๓, บุญกิริยาวัตถุ ๓, พุทธโอวาท ๓ และรัตนตรัย เป็นต้น

๒. ธรรมะหมวด ๔ ได้แก่ สมรวาสนธรรม ๔, ปฏิฐุมมิกัตถประโยชน์ ๔, สังคหวัตถุ ๔, อธิธัมมา ๔, พรหมวิหาร ๔ และราชสังคหวัตถุ ๔ เป็นต้น

๓. ธรรมะหมวด ๕ ได้แก่ ขันธ ๕ หรือเบญจขันธ์, นิรวรณ ๕, เบญจธรรม ๕ และ เบญจศีล ๕ เป็นต้น

๔. ธรรมะหมวด ๖ ได้แก่ สาราณียธรรม ๖ เป็นต้น

๕. ธรรมะหมวด ๙ ได้แก่ พุทธคุณ ๙ และมละ ๙ เป็นต้น

๖. ธรรมะหมวด ๑๐ ได้แก่ ทศพิธราชธรรม ๑๐ เป็นต้น

และหลักวิทยาการความรู้ทั่ว ๆ ไป ที่ให้สาระความรู้แนวประยุกต์ธรรมะกับวิชาการ

เรื่องที่เน้นเป็นพิเศษมีอยู่ ๓ เรื่อง ได้แก่ เรื่องความกตัญญูกตเวที เรื่องกฎแห่งกรรม

และเรื่องความดี - ความชั่ว เมื่อมีการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ก็จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไปทางที่ดีขึ้น ปัญหาทางสังคมก็จะลดน้อยลง

จึงพอสรุปได้ว่า ในยุคปัจจุบันพระสงฆ์ควรมีบทบาทเกี่ยวกับการเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแผ่พุทธธรรม เพราะพระสงฆ์เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในหลักพุทธธรรมเป็นอย่างดีอยู่แล้ว หากพระสงฆ์นำหลักการเขียนบทสุนทรพจน์ของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโวมาเป็นแบบอย่าง และนำไปประยุกต์ใช้ในผลงานการเขียนหนังสือธรรมะประเภทต่าง ๆ ก็จะทำให้งานเขียนชิ้นนั้นๆ ได้รับความนิยมจากผู้อ่าน เป็นที่น่าสนใจ เพราะการเขียนบทสุนทรพจน์นั้นต้องใช้ความพิถีพิถันในเรื่องของการประดิษฐ์ถ้อยคำ การใช้ถ้อยคำที่ไพเราะ สละสลวย ลึกซึ้งคมคาย กินใจ อีกทั้งยังเป็นการนำหลักพุทธธรรมมาเรียบเรียงร้อยกลั่นกรองให้ได้ความหมายในอรรถธรรมและอรรถรสทางภาษา เพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังได้ซึมซับรสของพระธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เกิดศรัทธาปสาทะน้อมนำหลักพุทธธรรมไปปฏิบัติ ก็จะทำให้พระสงฆ์สามารถเผยแผ่หลักพุทธธรรมเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้เป็นอย่างดี ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสืบไปในอนาคต

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าวิจัย เรื่อง “ศึกษาการเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแผ่พุทธธรรมของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว ศูนย์ยุววาทศิลป์ วัดพระศรีอารีย์ จังหวัดราชบุรี” นั้น ผู้ศึกษาวิจัยได้ศึกษาเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ “การเขียนบทสุนทรพจน์” เท่านั้น และยังพบว่า ยังมีเรื่องอื่น ๆ ที่น่าสนใจนอกเหนือไปจากที่ได้ศึกษามาแล้ว คือ

๑. ควรศึกษารูปแบบการพูดสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแผ่หลักพุทธธรรม ของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว ศูนย์ยุววาทศิลป์ วัดพระศรีอารีย์ จังหวัดราชบุรี

๒. ควรศึกษาเปรียบเทียบการเขียนกับการพูดสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแผ่หลักพุทธธรรม ว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่างกันอย่างไร

๓. ควรศึกษารูปแบบการจัดอบรมเยาวชนในโครงการ “ยุววาทศิลป์สัมพันธ์” ของศูนย์ยุววาทศิลป์ วัดพระศรีอารีย์ จังหวัดราชบุรี

๔. ควรศึกษาอิทธิพลของบทสุนทรพจน์ที่มีผลต่อสังคมในยุคปัจจุบัน

๕. ควรศึกษาการแปลบทสุนทรพจน์ ภาครธรรมะเป็นภาษาอังกฤษ

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย :

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

๑) พระไตรปิฎก

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาบาลี. ฉบับมหาจุฬาเดิปีภูมิ. ๒๕๐๐.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย. ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

เฉลิมพระเกียรติพระนางเจ้าสิริกิติ์ ฯ พระบรมราชินีนาถ พุทธศักราช ๒๕๓๕

๒) หนังสือ/เอกสาร

พระอาจารย์สุเทพ สุเทโว. หลักการเขียนบทสุนทรพจน์. ราชบุรี : ศูนย์ยุวาทศิลป์
วัดพระศรีอารีย์, ๒๕๔๓. เอกการอัดสำเนา.

_____. บทประกวดบรรยายธรรม วิชาขบรูชา ๒๕๔๓. ราชบุรี : ศูนย์ยุวาทศิลป์
วัดพระศรีอารีย์, ๒๕๔๓.

_____. ประกวดบรรยายธรรม วิชาขบรูชา ๒๕๔๔. ราชบุรี : ศูนย์ยุวาทศิลป์
วัดพระศรีอารีย์, ๒๕๔๔.

_____. บทบรรยายธรรม วิชาขบรูชา ๒๕๔๕. ราชบุรี : ศูนย์ยุวาทศิลป์ วัดพระศรีอารีย์,
๒๕๔๕.

_____. บทสุนทรพจน์ ๒๕๔๖. ราชบุรี : ศูนย์ยุวาทศิลป์ วัดพระศรีอารีย์, ๒๕๔๖.

_____. บทสุนทรพจน์ ๒๕๔๗. ราชบุรี : ศูนย์ยุวาทศิลป์ วัดพระศรีอารีย์, ๒๕๔๗.

_____. บทสุนทรพจน์บรรยายธรรมทั่วไป ๒๕๔๓-๔๗. ราชบุรี : ศูนย์ยุวาทศิลป์
วัดพระศรีอารีย์, ๒๕๔๔-๔๗.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

๑) หนังสือ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. วรรณลักษณะวิจารณ์ เล่ม ๒. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพฯ ฯ : โรง
พิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, ๒๕๔๔.

คมสัน หุตะแพทย์,บรรณาธิการ. **เขียนชีวิต เทคนิคการเขียนให้ประสบผลสำเร็จ**. พิมพ์ครั้งที่ ๒.

กรุงเทพฯ ฯ : บริษัทรุ่งศิลป์การพิมพ์ (๑๙๗๗) จำกัด, ๒๕๔๒.

จิตรจำนงค์ สุภาพ. **ทฤษฎีชีวิต**. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์ หจก.สยามธุรกิจฟิล์ม, ๒๕๔๖.

จุมพจน์ วนิชกุล และคณะ. **ห้องสมุดและการศึกษาค้นคว้า**. กรุงเทพฯ ฯ : เค็ดไทย, ๒๕๒๖.

จุมพล สวัสดิยากร. **หลักและวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์สุวรรณภูมิ, ๒๕๒๐.

จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์. **สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์**. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๕.

ฉลวย สุรสิทธิ์. **ศิลปะการเขียน**. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๑.

ฉัตรชัย สุกระกาญจน์. **การใช้ภาษาไทย การเขียนเรียงความ**. นครศรีธรรมราช : วิทยาลัยครู นครศรีธรรมราช, ๒๕๑๗.

ช. ศรีนอก (สมชัย ศรีนอก). **ชีวิตและผลงาน พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) และนันททัศนของ นักวิชาการ**. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๔๒.

ทวีศักดิ์ ญาณประทีป. **การเขียนสารคดี**. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย, ๒๕๒๕.

ทินพันธุ์ นาคะตะ. **พระพุทธศาสนากับสังคมไทย**. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ ฯ : หจก.สหภาพสื่อและการพิมพ์, ๒๕๔๓.

บุญยงค์ เกศเทศ. **เขียนไทย**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๕.

บุปผา บุญทิพย์. **การเขียน**. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๓๐.

ปรมะ สตะเวทิน. **หลักนิเทศศาสตร์**. ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๘.

ประสิทธิ์ กาย์กลอน. **การเขียนภาคปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๘.

ประเวศ วสี. ปาฐกถาใน “ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด”, รวบรวมและจัดพิมพ์ โดยคณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๓.

ปรีชา ช่างขวัญยืน. **เทคนิคการเขียนและผลิตตำรา**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๒.

ปรีชา ทิชนพงษ์. **การเขียนผลงานทางวิชาการ**. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๕.

เปลื้อง ณ นคร. **คำบรรยายวิชาการประพันธ์และหนังสือพิมพ์**. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์

ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๔.

_____ . ศิลปะแห่งการประพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ ฯ : บริษัทสำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง จำกัด, ๒๕๔๑.

พรทิพย์ แฟงสุด และคณะ. คู่มือภาษาไทย. ฉบับรวม ม. ๔-๕-๖ ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพฯ ฯ : หจก. สำนักพิมพ์พีลิกส์เซ็นเตอร์, ๒๕๓๒.

พระครูถิลาณสถิตวิวัฒน์ (สมาน กลุยาณฐโม). เอตทัคคะในพระพุทธศาสนา. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ บริษัทสหธรรมิกจำกัด, ๒๕๔๖.

พระราชวรมุนี (ประยูรค์ ปยุตโต). พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงและขยายความ. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ ฯ : มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๒๕.

พระเทพเวที (ประยูรค์ ปยุตโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๒.

_____ . พุทธศาสนาในฐานะเป็นรากฐานของวิทยาศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๖.

_____ . ศาสนาและเยาวชน. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๒.

_____ . มองอเมริกาแก้ปัญหาไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, ๒๕๓๔.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). ความสุขที่สมบูรณ์. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิกจำกัด, ๒๕๔๐.

_____ . ทศวรรษธรรมทัศน์พระธรรมปิฎก หมวดสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. กรุงเทพฯ ฯ : ธรรมสภา, ๒๕๔๓.

_____ . พระพุทธศาสนาพัฒนาคนและสังคม. กรุงเทพฯ ฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, ๒๕๔๐.

_____ . สถานการณ์พุทธศาสนาพลิกหายหน้าเป็นพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ ฯ : บริษัทสหธรรมิก จำกัด, ๒๕๓๘.

พุทธทาสภิกขุ. การศึกษาคืออะไร. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์หนังสือธรรมบูชาของคณะเผยแผ่วิธีการดำเนินชีวิตอันประเสริฐ, ๒๕๒๑.

_____ . การศึกษาและการรับปริญญาในพระพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ ฯ : อตัมมโย,(ม.ป.ป).

_____ . คนถึงธรรม – ธรรมถึงคน. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์แสงธรรม, ๒๕๓๗.

_____ . ความสุขแท้มีอยู่แต่ในงาน. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์หนังสือธรรมบูชาของคณะ
เผยแผ่วิธีการดำเนินชีวิตอันประเสริฐ, ๒๕๒๑.

_____ . ธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ ฯ : หจก.การพิมพ์, ๒๕๑๖.

ไพโรจน์ อยู่มณเฑียร. คมธรรมท่านพุทธทาส. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์สุภาพใจ, ๒๕๓๗.

ยุดา รักไทย, เบญจมาศ อ่ำพันธุ์. คนฉลาดเขียน. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ ฯ : บริษัทเอ็กซ์เปอร์
เน็ต จำกัด, ๒๕๔๒.

รจิตลักษณ์ แสงอุไร. นิเทศศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพฯ ฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์, ๒๕๓๐.

วิจิตรา แสงพลสิทธิ์ และคณะ. การใช้ภาษาไทย (ท ๑๐๑). กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์
โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๒.

ส. พุ่มสุวรรณ. เขียนหนังสือให้ได้สักเล่ม. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ ฯ : บริษัทโรงพิมพ์
ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, ๒๕๔๒.

สมพร มั่นตะสูตร แห่งพิพัฒน์. การเขียนเพื่อการสื่อสาร. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์
โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๐.

สมภพ เทศวิรัช. ขุดหลักการและการใช้ภาษา. กรุงเทพฯ ฯ : ส. การพิมพ์, ๒๕๒๑.

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก. พระโอวาท. กรุงเทพฯ ฯ :
โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๔๖.

สนิท ตั้งทวี. การใช้ภาษาเชิงปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๘.

_____ . ความรู้และทักษะทางภาษา. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๘.

สถิต วงศ์สุวรรณ. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ ฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด บำรุงสาส์น, ๒๕๒๕.

สิทธิา พิณีจวบถล และคณะ. การเขียน. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๒๒.

เสาวนีย์ สีขาบบัณฑิต. การเขียนสำหรับการสื่อสาร. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์ดวงกมล, ๒๕๓๔.

อวยพร พานิช และคณะ. ภาษาและหลักการเขียนเพื่อการสื่อสาร. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.

อรวรรณ ปิณฑน์โอวาท. การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๖.

อัญชลี ทองเอม. การพัฒนาการเขียน. กรุงเทพฯ ฯ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจ
บัณฑิตย์, ๒๕๔๑.

เอกฉัท จารุเมธีชน. การใช้ภาษาไทย. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๘.

๒) วิทยานิพนธ์

- เดชา ชากักดี. “วิเคราะห์หลักจริยธรรมในวรรณคดีสุภาษิตพระร่วง”. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาจริยศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๒.
- นิกิจ พลายชุม. “วิเคราะห์วรรณกรรมของพุทธทาส”. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต. ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๓.
- พระมหาบุญเลิศ ทุมมทสุลี (โอสฐ). “วิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระราชวิทยาคม (หลวงพ่อคุณ ปริสุทฺโธ)”. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาธรรมนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓.
- พระมหาพิรพงษ์ ปญญาโก (จำปาไค). “วิเคราะห์พุทธจริยธรรมที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ : ศึกษาเฉพาะกรณีกวีนิพนธ์รางวัลซีไรต์(ประเทศไทย)”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖.
- พระมหาสมชัย สิริวฑฒโน (ศรีนอก). “หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏอยู่ในบทเพลงลูกทุ่งไทย”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๗.
- พระมหาสุรเดช สุรสกุโก (อินทรศักดิ์). “อิทธิพลของพระพุทธศาสนาที่มีต่อวรรณคดีไทย : ศึกษาเฉพาะกรณี เสภาเรื่องขุนช้าง ขุนแผน”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.
- พระมหาสัญญา ปญญาวิจิตโต (โปรงใจ). “ศึกษารูปแบบและแนวทางการเผยแผ่พุทธธรรมของพระครูพิศาลธรรมโกศล (สุพจน์ กณฺจนฺนิโก, ‘หลวงตา – แพร่เชื้อไม้’)”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาธรรมนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

พระมหาวิวัฒน์ วฑฒนสุธี (อุปคำ). “คำสอนเรื่องคุณธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในภษิต
ล้านนา”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาพระพุทธศาสนา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๗.

รัตนกรณธ์ บางจริง. “การวิเคราะห์ปาฐกถาธรรมของพระเทพวิสุทธิเมธี(ปัญญานนทภิกขุ)”.
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. วิชาเอกภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๓๗.

วิไลลักษณ์ เล็กศิริรัตน์. “วิเคราะห์เรื่องสั้นของแพรวเชื้อไม้”. ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต.
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๒๒.

สมบัติ เสริมศิลป์. “วรรณกรรมคำสอนพระพยอม กลฺยาณ”. ปริญญาโทการศึกษามหาบัณฑิต.
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๒๕.

๓) บทสัมภาษณ์

บทสัมภาษณ์

๑. ท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว. ประธานศูนย์ยุวาทศิลป์ ๓ ครั้ง

ครั้งที่ ๑ สัมภาษณ์เมื่อ ๑๐ มีนาคม ๒๕๔๘.

ครั้งที่ ๒ สัมภาษณ์เมื่อ ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๘.

ครั้งที่ ๓ สัมภาษณ์เมื่อ ๓๐ มีนาคม ๒๕๔๘.

๒. พระสงฆ์ที่มีความสามารถในการเขียนที่มีชื่อเสียงในปัจจุบัน ๓ ท่าน

๑. สัมภาษณ์ท่านพระมหาวิชัย วชิรเมธี (ว.วชิรเมธี). ๑๗ มกราคม ๒๕๔๕.

๒. สัมภาษณ์ท่านพระมหาวิระพันธ์ ชุตินิพนธ์ (ชุตินิพนธ์). ๒๕ มกราคม ๒๕๔๕.

๓. สัมภาษณ์ท่านพระมหาสุเทพ สุปญฺธิโต. ๑๓ มกราคม ๒๕๔๕.

๓. กลุ่มผู้เข้ารับการอบรมที่ได้นำบทสุนทรพจน์ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ๑๒ ท่าน

๑. สัมภาษณ์พระครูวินัยธรทองสุข สุจิตฺโต. ๒๑ มกราคม ๒๕๔๕.

๒. สัมภาษณ์พระมหาสมศักดิ์ สิริวฑฒโน. ๒๐ มกราคม ๒๕๔๕.

๓. สัมภาษณ์พระมหาเมธี สุนตจิตฺโต. ๑๖ มิถุนายน ๒๕๔๘.

๔. สัมภาษณ์พระสถาพร แหวนเงิน. ๖ มิถุนายน ๒๕๔๘.

๕. สัมภาษณ์สามเณรศักดิ์ชัย จันทรสิงห์หาญ. ๖ มิถุนายน ๒๕๔๘.

๖. สัมภาษณ์อาจารย์ชุตินันท์ คณานันท์. ๑๖ มีนาคม ๒๕๔๘.
๗. สัมภาษณ์นางสาวอรพิม ทองเพชร. ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๘.
๘. สัมภาษณ์นายมานะชัย ธรรมมาวุฒิ. ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๘.
๙. สัมภาษณ์นางสาวสมลักษณ์ วงษ์สนิท. ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๘.
๑๐. สัมภาษณ์นายสุขสันต์ วัฒนสุนทร. ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๘.
๑๑. สัมภาษณ์นางสาวธนิศา สุวรรณสินธุ์. ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๘.
๑๒. สัมภาษณ์เด็กหญิงปวีณา ชื่นสุกร. ๒๐ มีนาคม ๒๕๔๘.

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ** พระมหาสำราญน้อย ธีรธมฺโม (พี่สั้นเทียะ)
- เกิด** วันที่ ๑๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๐
- ภูมิลำเนา** บ้านเลขที่ ๒๖ หมู่ ๙ บ้านจะบู่ ตำบลหนองบัวตะเกียด อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ๓๐๒๑๐
- บรรพชา** วันที่ ๒๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๓๓ (พระครูสุขุมธรรมวิจารย์ พระอุปัชฌาย์)
- อุปสมบท** วันที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ (พระเทพรัตนสุธี ป.ธ.๗, B.A., M.A. รองเจ้าคณะภาคเจ้า ๗, เจ้าอาวาสวัดปทุมคงคา, พระอุปัชฌาย์)

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ. ๒๕๓๕ นักธรรมชั้นเอก วัดเจติยงาม ตำบลเวียง อำเภอฝาง
สำนักเรียนคณะจังหวัดเชียงใหม่
- พ.ศ. ๒๕๔๒ เปรียญธรรม ๕ ประโยค
สำนักเรียนวัดปทุมคงคา เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร
- พุทธศาสตรบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา (เกียรตินิยม) คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รุ่น ๔๘/๒๕๔๖

ประสบการณ์ทำงาน

- พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นประธานสามเณรวัดปทุมคงคา
- พ.ศ. ๒๕๔๒ - ปัจจุบัน เป็นครูสอนนพกะ, ครูสอนพระปริยัติธรรม
โรงเรียนพุทธมามกะผู้เยาว์ วัดปทุมคงคา
- พ.ศ. ๒๕๔๒ - ปัจจุบัน เป็นครูพระช่วยสอนศีลธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖
โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร
- พ.ศ. ๒๕๔๔ - ปัจจุบัน เป็นครูพระช่วยสอนศีลธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒-๓
โรงเรียนศึกษานารี เขตวัดกัลยาณีนุช กรุงเทพมหานคร
- พ.ศ. ๒๕๔๔ - ปัจจุบัน เป็นหัวหน้าแผนกประชาสัมพันธ์ วัดปทุมคงคา
- พ.ศ. ๒๕๔๔ - ปัจจุบัน เป็นประธานชมรมสันตนาทศศิลป์ วัดปทุมคงคา
- พ.ศ. ๒๕๔๗ - ปัจจุบัน เป็นบรรณารักษ์ห้องสมุด วัดปทุมคงคา

ที่อยู่ปัจจุบัน วัดปทุมคงคา คณะ ๖ ถนนทองวาด แขวงสัมพันธวงศ์
เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๐๐ โทร. ๐๖ - ๕๑๓-๕๐๓๑

ภาคผนวก ก.

ประวัติและผลงาน

ของท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว
ประธานศูนย์ยุววาทศิลป์ วัดพระศรีอารย์ จังหวัดราชบุรี

ชื่อ พระอาจารย์สุเทพ สุเทโว

เกิด ๑๓ ตุลาคม ๒๕๐๑

ณ. ตำบลสนามแยง อำเภอนาทม จังหวัดกาฬสินธุ์

มีพี่น้อง ๔ คน ท่านเป็นลูกคนสุดท้อง

วิทยฐานะ น.ธ.เอก, นิเทศศาสตร์บัณฑิต

บรรพชา-อุปสมบท

- พ.ศ. ๒๕๑๖ บรรพชาเป็นสามเณร เมื่ออายุ ๑๕ ปี

- พ.ศ. ๒๕๒๒ อุปสมบทเป็นพระภิกษุ เมื่ออายุ ๒๑ ปี จำพรรษาที่วัดศาลาตึก
จังหวัดนครปฐม

พระอุปัชฌาย์ พระครูสิทธิชัยวิศาล

พระกรรมวาจาจารย์ พระสมุห์เหว่า ธมฺมทีโป

พระอนุสาวนาจารย์ พระสมุห์ไสว สุจิตฺโต

ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ประธานศูนย์ยุววาทศิลป์ วัดพระศรีอารย์ จังหวัดราชบุรี

งานประกาศศาสนา เผยแผ่ธรรมะทางสถานีวิทยุ, โทรทัศน์ และองค์กรทั่วไป

ได้รับเกียรติจากทางราชการ ผู้นำเพื่อประโยชน์ต่อสังคม

ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

เกียรติคุณที่ได้รับ รางวัลภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการเผยแผ่

ประสบการณ์และความสามารถ เป็นมีความรู้ความชำนาญพิเศษในการอบรม

ตามหน่วยงานต่าง ๆ ด้านการพูดและการเขียนบทสุนทรพจน์

การฝึกฝนประสบการณ์

- อายุ ๒๒ ปี ฝึกฝนประสบการณ์การเขียนร้อยกรอง

- อายุ ๒๕ ปี ฝึกฝนประสบการณ์การพูด

- อายุ ๓๔ ปี ฝึกฝนประสบการณ์การเขียนร้อยแก้ว

บุคคลต้นแบบในฝึกฝนตนเอง

- ด้านการพูด(ชมราवास) อาจารย์ทินวัตร มฤคพิทักษ์
- ด้านการพูด(พระสงฆ์) ท่านปัญญานันทภิกขุ
- ด้านแนวความคิด ท่านพุทธทาสภิกขุ
- ด้านการเขียนร้อยกรอง เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์
- ด้านการเขียนร้อยแก้ว ศาสตราจารย์ ดร.ระวี ภาวิไล
'รงค์ วงศ์สวรรค์

ผลงานด้านการเขียนบทสุนทรพจน์

- ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ - ๒๕๔๗ มีจำนวน ๑๕๐ เรื่อง

ความเป็นมาของศูนย์ยุววาทศิลป์ วัดพระศรีอารีย์

- ผู้ก่อตั้ง พระอาจารย์สุเทพ สุเทโว
- ก่อตั้งเมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๓๔
- แรงแบนดาลใจในการก่อตั้งศูนย์
อยากจะทำให้เยาวชนไทยคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น
อยากให้เยาวชนได้ฝึกฝนพัฒนาตนเอง เป็นคนมีค่าในสังคม

กิจกรรมที่จัดขึ้นในแต่ละปี

๑. จัดอบรมด้านการพูดสุนทรพจน์ ๒ ครั้ง
 - ทุกวันที่ ๑๖ - ๑๘ เดือนมกราคมของทุกปี
 - ทุกวันที่ ๔ - ๖ เดือนมิถุนายนของทุกปี
๒. จัดอบรมหลักสูตรโครงสร้างการเขียนบทสุนทรพจน์ เป็นเวลา ๑ เดือน ในช่วงเดือนเมษายนของทุกปี
๓. จัดการอบรมร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในต่างจังหวัด และตามโรงเรียนต่าง ๆ ๒๐ ครั้ง
๔. ฝึกอบรมพิเศษ วันเสาร์ - อาทิตย์ ตามหน่วยงานที่แจ้งความประสงค์
๕. จัดประกวดสุนทรพจน์ ที่วัดพระศรีอารีย์ ตำบลบ้านเล็ก อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดราชบุรี ในโอกาสต่าง ๆ เช่น วันสุนทรภู่, วันแม่, วันพ่อ, วันเยาวชน, วันครู, วันปีใหม่, และวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นต้น

กิจกรรมการฝึกอบรม แบ่งเป็น ๔ ภาค คือ

๑. **ภาคทฤษฎี** เป็นการความรู้เรื่องการพูดการเขียน โดยพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว มี ๔ บท คือ

บทที่ ๑ การแนะนำตัว

บทที่ ๒ ความประทับใจ

บทที่ ๓ สร้างโครงเรื่อง

บทที่ ๔ การพูดโดยจับบัลลังก์

๒. **ภาคปฏิบัติ** เป็นการนำภาคทฤษฎีมาใช้ในภาคปฏิบัติ มี ๖ บท คือ

บทที่ ๑ เน้นคำคม

บทที่ ๒ เน้นคำอุปมา

บทที่ ๓ เน้นการเจาะลึก

บทที่ ๔ เน้นการสร้างความคิด

บทที่ ๕ เน้นคำสวยงาม

บทที่ ๖ เน้นทุกอย่าง

๓. **ภาคประเมิน** เป็นการประเมินการพูดการเขียนของผู้เข้ารับการอบรม และให้คำแนะนำ แนวทางการแก้ไขปรับปรุง ในการมอบรางวัลในกิจกรรม มี ๓ ลักษณะ คือ

๓.๑ รางวัลแก่นักพูดนักเขียนดีเด่นประจำกลุ่ม เป็นรางวัลที่มอบให้แก่ผู้เข้าอบรมที่สามารถผ่านการแข่งขันประกวดในกลุ่ม จำนวน ๑ คน จากสมาชิกในกลุ่ม

๓.๒ รางวัลนักพูดนักเขียนยอดเยี่ยมประจำรุ่น เป็นรางวัลที่มอบให้แก่ผู้ผ่านการแข่งขันจากตัวแทนกลุ่มที่ชนะเลิศในแต่ละกลุ่ม จำนวน ๑ คน จากจำนวนผู้เข้าอบรมในแต่ละครั้งมีจำนวน ๔๐๐ - ๕๐๐ คน เป็นนักพูดยอดเยี่ยมประจำรุ่น ซึ่งถือว่าเป็นรางวัลสูงสุด เป็นเกียรติเป็นความภูมิใจของผู้เข้ารับการอบรม

๓.๓ รางวัลนักพูดนักเขียนเหรียญทองดีเด่น เป็นรางวัลที่มอบให้กับนักเรียนผู้เข้าร่วมการประกวดสุนทรพจน์ในโอกาสต่าง ๆ ของวัดพระศรีอารย์ จ.ราชบุรี

๔. **ภาคนันทนาการ** เป็นการให้ความสนุกสนาน โดยกลุ่มพี่เลี้ยงที่ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยในการฝึกอบรมในแต่ละฐาน ซึ่งมีทีมงานวิทยากรผู้ช่วยในการอบรม จำนวน ๕๐ คน แบ่งเป็น ๑๐ กลุ่ม ๆ ใช้วิทยากรพี่เลี้ยงกลุ่มละ ๓ - ๕ คน ในกลุ่มพี่เลี้ยงเหล่านี้ถือว่าเป็นนักพูดที่มีความชำนาญ ผ่านการพูดการฝึกฝน มีประสบการณ์ เป็นวิทยากรแกนนำในกลุ่มได้เป็นอย่างดี ซึ่งกิจกรรมภาคนันทนาการนี้ ท่านพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว ได้มอบหมายให้ทีมงาน

ผู้ช่วยรับผิดชอบเป็นผู้ทำหน้าที่และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในการเข้าอบรม

เยาวชนตัวอย่างที่สร้างชื่อเสียงจากศูนย์ยุววาทศิลป์ วัดพระศรีอารีย์

๑. นางสาวเมธิรา กฤษณเศรษฐี นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิทยาศาสตร์
๒. นายหนึ่ง คงกะพันธ์ พิธีกรรายการโทรทัศน์ ช่อง ๙
๓. นางสาวอรพิมพ์ รักษาผล นักแสดงปาฐกถา, นักร้อง
๔. เด็กหญิงสโรชา เกิดนพคุณ นักเรียนทุนพระราชทาน
๕. เด็กหญิงปวีณา ชื่นสุภกร นักพูดสุนทรพจน์ ระดับประเทศ

ผลงานถ้วยรางวัลชนะเลิศ จากการฝึกอบรมของพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว

๑. ถ้วยพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จำนวน ๓ ถ้วย ได้แก่
 - ๑.๑ รางวัลชนะเลิศ นายหนึ่ง คงกะพันธ์
 - ๑.๒ รางวัลชนะเลิศ นางสาวพรศิรินทร์ สุดแสง
 - ๑.๓ รางวัลชนะเลิศ นางสาวกษริน วงศ์กิตติขวลิต
๒. รายชื่อสมาชิกของนักเรียนศูนย์ยุววาทศิลป์ วัดพระศรีอารีย์ ตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ที่ได้รับรางวัลชนะเลิศต่าง ๆ จำนวน ๑๘ คน ได้แก่
 - ๒.๑ นายสุขสันต์ วัฒนสุนทร
 - ๒.๒ นางสาวนุชจิรา ต๊ะสุ
 - ๒.๓ นางสาวสมลักษณ์ วงษ์สนิท
 - ๒.๔ นางสาวธนิศา สุวรรณสินธุ์
 - ๒.๕ นางสาวณัฐวรรณ ตันมณี
 - ๒.๖ นางสาวอรพิมพ์ รักษาผล
 - ๒.๗ นางสาวนิพา ลังกา
 - ๒.๘ นางสาววันวิสาข์ ป่องเป็น
 - ๒.๙ นางสาวพัชรภรณ์ ดิดอม
 - ๒.๑๐ เด็กหญิงสโรชา เกิดนพคุณ
 - ๒.๑๑ เด็กหญิงสุธีรา แสนมนตรีกุล

๒.๑๒	เด็กหญิงแก้วใส	เจริญศิริ
๒.๑๓	เด็กหญิงสุนิษา	ชินชัชวาลย์รัตน์
๒.๑๔	เด็กหญิงसानนท์	ศิริโกศาวิรัตน์
๒.๑๕	เด็กหญิงธิติมา	กระจ่างจินดา
๒.๑๖	เด็กหญิงสุนิสา	สินท์ศนัย
๒.๑๗	เด็กหญิงชุติมา	ถันพังมายา
๒.๑๘	เด็กหญิงปวีณา	ชื่นศุภร

๒. รางวัลชนะเลิศต่าง ๆ ที่ได้รับจากพระหัตถ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี จำนวน ๒๓ รางวัล ได้แก่

- ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ จำนวน ๓ รางวัล
- ปี พ.ศ. ๒๕๔๑ จำนวน ๗ รางวัล
- ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ จำนวน ๘ รางวัล
- ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ จำนวน ๕ รางวัล

๓. ปี พ.ศ. ๒๕๔๐ รางวัลชนะเลิศต่าง ๆ ที่ได้รับจากพระหัตถ์ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชานัดตามาตุ จำนวน ๒ รางวัล

๔. ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ รางวัลชนะเลิศต่าง ๆ ที่ได้รับจากพลตรีสนั่น ขจรประศาสน์ (รองนายกรัฐมนตรี, รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย) ผู้แทนพระองค์ ฯ จำนวน ๓ รางวัล

๕. ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ รางวัลชนะเลิศต่าง ๆ ที่ได้รับจาก นายเกษม วัฒนชัย องคมนตรี เป็นผู้แทนพระองค์ ฯ จำนวน ๒ รางวัล

๖. รางวัลชนะเลิศในการประกวดสุนทรพจน์ ระดับอุดมศึกษา ที่ได้รับจากนายชวน หลีกภัย ได้แก่ ปี พ.ศ. ๒๕๔๓ จำนวน ๑ รางวัล และปี พ.ศ. ๒๕๔๖ จำนวน ๑ รางวัล

จำนวนผู้เข้ารับการอบรมในแต่ละปี จำนวน ๑,๕๐๐ คน

ภาคผนวก ข.

ภาพกิจกรรมของศูนย์ยุววาทศิลป์ วัดพระศรีอารีย์ จังหวัดราชบุรี

พระอาจารย์สุเทพ สุเทโว
 ประธานศูนย์ยุววาทศิลป์ วัดพระศรีอารีย์ จังหวัดราชบุรี

พระอาจารย์สุเทพ
กำลังบรรยายหลักสูตรการพูด

เกียรติบัตรผู้ทำคุณประโยชน์
แก่สังคม

พระอาจารย์สุเทพ
กำลังบรรยายหลักสูตรการเขียน

พระอาจารย์สุเทพ กำลังบรรยายวิธีการคิดแก้คณะครู-อาจารย์ และนิสิต จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

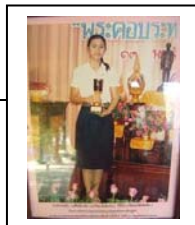
กลุ่มนักเรียนผู้เข้ารับการอบรม

คณะวิทยากรพี่เลี้ยง

กลุ่มนักเรียนผู้เข้ารับการอบรม

ภาคผนวก ค.

พระสงฆ์ผู้ให้การสัมภาษณ์ประกอบการทำวิทยานิพนธ์

พระสงฆ์ผู้ให้การสัมภาษณ์ รูปที่ ๑

ที่ ศธ ๖๑๐๑/๐๙

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดมหาธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐
โทร. ๐-๒๒๒๒-๒๘๓๕, ๐-๒๒๒๕-๘๖๘๖, ๐-๒๒๒๒-๑๘๖๗
โทรสาร ๐-๒๒๒๑-๖๕๕๐, ๐-๒๒๒๑-๕๘๖๕

๑๑ มกราคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตให้นิสิตร่วมภาษณ์
เรียน พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี

ด้วยพระมหาสำราญน้อย ติธรรมโม (พิสันเทียะ) นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาธรรมนิเทศ ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ศึกษาการเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแผ่พุทธธรรมของพระอาจารย์สุเทพ สุธะวชิรธรรมวิธาน วัดพระศรีอารย์ จังหวัดราชบุรี" โดยในการวิจัยดังกล่าว มีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการศึกษาและวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้นิสิตร่วมสัมภาษณ์ โดยวันและเวลา ให้เป็นไปตามที่ท่านจะพิจารณาเห็นสมควร ซึ่งนิสิตจะมาประสานงานด้วยตนเอง หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระมหาสมจินต์ สมุมาปญโญ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร./โทรสาร ๐-๒๒๒๒-๐๖๘๐

<http://gds.mcu.ac.th>, E-mail: grads@mcu.ac.th

พระสงฆ์ผู้ให้การสัมภาษณ์ รูปที่ ๒

ที่ ศธ ๖๑๐๑/๐๑๕

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดมหาธาตุ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐
โทร. ๐-๒๒๒๒-๒๘๓๕, ๐-๒๒๒๕-๘๖๘๖, ๐-๒๒๒๒-๑๘๖๗
โทรสาร ๐-๒๒๒๑-๖๕๕๐, ๐-๒๒๒๑-๕๘๖๕

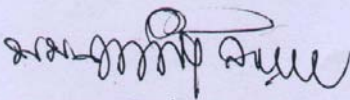
๑๑ มกราคม ๒๕๔๙

เรื่อง ขออนุญาตให้นิสิตสัมภาษณ์
เรียน พระมหาวีระพันธ์ ชูติปญโญ

ด้วยพระมหาสำราญน้อย ภิรมฺโม (พีสันทีเยะ) นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาธรรมนิเทศ ได้รับ
อนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ศึกษาการเขียน
บทสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแผ่พุทธธรรมของพระอาจารย์สุเทพ สุธะโว ศูนย์ยุวาทศิลป์ วัดพระศรีอารย
จังหวัดราชบุรี" โดยในการวิจัยดังกล่าว มีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เพื่อนำข้อมูลมาประกอบ
การศึกษาและวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้นิสิตสัมภาษณ์ โดยวันและเวลา ให้เป็นไปตามที่ท่านจะพิจารณา
เห็นสมควร ซึ่งนิสิตจะมาประสานงานด้วยตนเอง หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็น
อย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เรียนมาด้วยความนับถือ

(พระมหาสมจินต์ สมมาปญโญ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
โทร./โทรสาร ๐-๒๒๒๒-๐๖๘๐
<http://gds.mcu.ac.th>, E-mail: grads@mcu.ac.th

พระสงฆ์ผู้ให้การสัมภาษณ์ รูปที่ ๓

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน.....บัณฑิตวิทยาลัย หมายเลขโทรศัพท์ ๐-๒๒๒๒-๐๖๔๐ (ภายใน ๑๓๓)

ที่ ศธ ๖๑๐๑/๐๓๑ วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๔๙

เรื่อง.....ขออนุญาตให้นิสิตสัมภาษณ์

เรียน พระมหาสุเทพ สุปณฺธิโต

ด้วยพระมหาสำราญน้อย ภิรมฺโม (พี่สันเทียะ) นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาธรรมนิเทศ ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ศึกษาการเขียนบทสุนทรพจน์เพื่อใช้ในการเผยแผ่พุทธธรรมของพระอาจารย์สุเทพ สุเทโว ศูนย์ยุววาทศิลป์ วัดพระศรีอารย์ จังหวัดราชบุรี" โดยในการวิจัยดังกล่าว มีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการศึกษาและวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

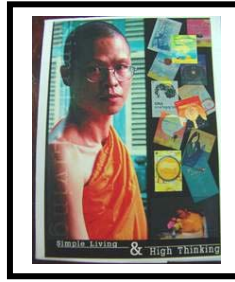
จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตให้นิสิตสัมภาษณ์ โดยวันและเวลา ให้เป็นไปตามที่ท่านจะเห็นสมควร ซึ่งนิสิตจะมาประสานงานด้วยตนเอง หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(พระมหาสมจินต์ สมมาปณฺโณ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ภาคผนวก ง.

ภาพผลงานและการสัมภาษณ์ของพระสงฆ์ผู้ให้การสัมภาษณ์

ผู้วิจัย..พระมหาสำราญน้อย
กำลังสัมภาษณ์ ท่าน ว.วชิรเมธี

ท่าน ว.วชิรเมธี นักเขียนชื่อดัง
กับผลงานการเขียนกว่า ๓๐ เรื่อง

ผู้วิจัย..พระมหาสำราญน้อย
กำลังสัมภาษณ์ ท่าน ว.วชิรเมธี

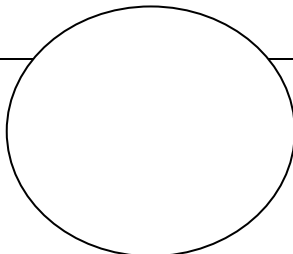
ท่าน ว.วชิรเมธี กำลังเซ็นชื่อในหนังสือผลงาน และมอบให้ พระมหาสำราญน้อย ผู้วิจัย

ผลงานบทความ บทสัมภาษณ์ที่ตีพิมพ์ลงในนิตยสารต่าง ๆ

บทสัมภาษณ์ในหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ
และเกียรติรางวัล "ผู้เผยแพร่พระพุทธศาสนาดีเด่น"

การเปิดตัวหนังสือเล่มแรก
สำนักพิมพ์ดีเอ็มจี

ท่านชุตินิพนธ์ นักเขียนชื่อดัง
กำลังเซ็นชื่อให้กับผู้ร่วมงาน

ท่านชุตินิพนธ์
เปิดตัวร่วมกับนักเขียนชื่อดัง

เปิดตัวในงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ

มีผู้สนใจ เข้าร่วมฟังเป็นจำนวนมาก

ท่านชุตินิพนธ์
กำลังกล่าวถึงผลงานการเขียน

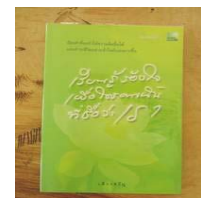
ผู้วิจัย ..พระมหาสารภญน้อย
กำลังสัมภาษณ์ท่านชุตินิพนธ์

ท่านชุตินิพนธ์
กำลังแนะนำเทคนิควิธีการเขียน

ท่านชุตินิพนธ์ มอบหนังสือผลงาน ให้กับพระมหาสารภญน้อยผู้วิจัย

ผู้วิจัย...พระมหาสำราญน้อย
กำลังสัมภาษณ์
ท่านพระมหาสุเทพ สุปนฺนจิตโต

ท่านพระมหาสุเทพ สุปนฺนจิตโต
นักเขียนบทความ
และกวีนิพนธ์ในนิตยสารต่าง ๆ

ท่านพระมหาสุเทพ สุปนฺนจิตโต
แนะนำผลงานการเขียน

ท่านพระมหาสุเทพ สุปนฺนจิตโต
กำลังแนะนำเทคนิค
และวิธีการเขียนบทกวีนิพนธ์

ท่านพระมหาสุเทพ สุปนฺนจิตโต
กำลังกล่าวถึง
คุณสมบัติของนักเผยแผ่ฯ

ผู้วิจัย..พระมหาสำราญน้อย ถ่ายภาพกับท่านพระมหาสุเทพ สุปนฺนจิตโต ไว้เป็นที่ระลึก

ผู้ทำวิจัย..พระมหาสำราญน้อย ธิรธมฺโม

พระมหาจิริยทุท จิริยทุโธ ผู้ช่วยในการถ่ายภาพ